

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت آموزشی
دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

برنامه آموزشی و ضوابط رشته پرستاری مقطع کارشناسی پیوسته

فصل اول
برنامه آموزشی
دوره کارشناسی پیوسته
رشته پرستاری

اسامی اعضای کمیته بازنگری برنامه آموزشی رشته پرستاری در مقطع کارشناسی
نام و نام خانوادگی نام دانشگاه

خانم دکتر فروزان آتش‌زاده شوریده	علوم پزشکی شهید بهشتی
خانم دکتر شهلا اسیری	علوم پزشکی گیلان
خانم دکتر مریم اقبالی بابادی	علوم پزشکی اصفهان
خانم دکتر اعظم‌الملوک الساق	علوم پزشکی البرز
خانم دکتر پرستو اوجیان	علوم پزشکی شهید بهشتی
خانم دکتر شهلا ابوالحسنی	علوم پزشکی اصفهان
آقای دکتر علیرضا ایرج‌پور	علوم پزشکی اصفهان
خانم دکتر مهناز ایلخانی	علوم پزشکی شهید بهشتی
خانم دکتر مریم باقری	علوم پزشکی اصفهان
خانم دکتر فریبا برهانی	علوم پزشکی شهید بهشتی
آقای دکتر جمال‌الدین بکجانی	علوم پزشکی تهران
خانم دکتر مژگان بهشید	علوم پزشکی تبریز
خانم دکتر اکرم پرنده	علوم پزشکی بقیه‌الله (عج)
آقای دکتر حمید پیروی	علوم پزشکی ایران
آقای دکتر امیر جلالی	علوم پزشکی کرمانشاه
خانم دکتر شب‌نم‌السادات جواهری	علوم پزشکی شهید بهشتی
آقای دکتر محمدعلی چراغی	علوم پزشکی تهران
خانم دکتر میمنت حسینی	علوم پزشکی شهید بهشتی
آقای سید عباس حسینی دولت‌آبادی	علوم پزشکی اصفهان
خانم حمیده حکیمی	آزاد اسلامی واحد لاهیجان
آقای دکتر عباس حیدری	علوم پزشکی مشهد
خانم دکتر آلیس خاچیان	علوم پزشکی ایران
خانم دکتر سحر دباغی	علوم پزشکی شهید بهشتی
خانم دکتر ناهید دهقان‌نیری	علوم پزشکی تهران
خانم دکتر معصومه ناگری‌مقدم	علوم پزشکی تهران
خانم دکتر آزاد رحمانی	علوم پزشکی تبریز
خانم دکتر نغمه رزاقی	علوم پزشکی مشهد
خانم دکتر رفعت رضاپور نصرآباد	علوم پزشکی شهید بهشتی

خانم دكتر منير رمضانى	علوم پزشكى مشهد
خانم دكتر شهين رؤفى	علوم پزشكى لرستان
آقاى دكتر آرمين زارعيان	علوم پزشكى ارتش
آقاى دكتر حسين زاهدنژاد	علوم پزشكى شهيد بهشتى
آقاى دكتر وحيد زمانزاده	علوم پزشكى تبريز
خانم دكتر ميترا زندى	علوم پزشكى شهيد بهشتى
خانم دكتر سيما زهرى انبوهى	علوم پزشكى شهيد بهشتى
خانم آرزو زيدانى	علوم پزشكى شهيد بهشتى
خانم دكتر نعيمة سيدفاطمى	علوم پزشكى ايران
خانم دكتر شبنم السادات شريعت پناهى	علوم پزشكى شهيد بهشتى
آقاى دكتر محسن شهريارى	علوم پزشكى اصفهان
خانم سارا شيردل	علوم پزشكى نيشابور
خانم دكتر طاهره صادقى	علوم پزشكى مشهد
خانم دكتر تهمينه صالحى	علوم پزشكى ايران
خانم دكتر فريبا طالقانى	علوم پزشكى اصفهان
آقاى دكتر عباس عبادى	علوم پزشكى بقيه الله (عج)
آقاى دكتر عباس عباس زاده	علوم پزشكى شهيد بهشتى
آقاى دكتر نصرالله عليمحمدى	علوم پزشكى اصفهان
خانم دكتر شهرزاد غياثونديان	علوم پزشكى تهران
خانم دكتر صديقه فرضى	علوم پزشكى اصفهان
آقاى دكتر مسعود فلاحى خشكناب	علوم توانبخشى و سلامت اجتماعى
خانم دكتر فتانه قديريان بهارانچى	علوم پزشكى شهيد بهشتى
خانم مهديه قلعه نويسى	علوم پزشكى شهيد بهشتى
خانم دكتر اكرم قهرمانيان	علوم پزشكى تبريز
خانم دكتر زهرا كشتكاران	علوم پزشكى شيراز
خانم دكتر ماهرخ كشورى	علوم پزشكى اصفهان
خانم دكتر سيد باقر سادات مداح	علوم توانبخشى و سلامت اجتماعى
آقاى دكتر سيد طيب مراديان	علوم پزشكى بقيه الله (عج)
آقاى دكتر شهرام مولوى نژاد	علوم پزشكى اهواز
خانم دكتر سبيده نصرالله	علوم پزشكى آزاد اسلامى واحد تهران
آقاى محمود نصيرى	علوم پزشكى اصفهان
خانم دكتر طيبه نگاهبان	علوم پزشكى رفسنجان
خانم دكتر منيژه نوريان	علوم پزشكى شهيد بهشتى
خانم دكتر ملاحظ نيكروان	علوم پزشكى شهيد بهشتى

علوم پزشکی شهید بهشتی	خانم دکتر پروانه وصلی
علوم پزشکی کردستان	آقای دکتر سینا ولیئی
علوم پزشکی اصفهان	دکتر احمدرضا یزدان‌نیک
علوم پزشکی گیلان	خانم دکتر یاسمن یعقوبی

همکاران دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

• خانم لیدا طیبی کارشناس دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

لیست اعضا و مدعوین حاضر در ..... جلسه
شورای معین شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی مورخ .....

حاضرین:

مدعوین:

ليست حاضرین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در زمان تصویب برنامه آموزشی
رشته پرستاری در مقطع کارشناسی پیوسته

حاضرین:

مقدمه:

سلامت از مهم‌ترین موهبت‌های الهی و از اساسی‌ترین نیازها و شاخص توسعه‌یافتگی جوامع بشری است. سلامت حق اساسی انسان‌هاست و تلاش برای تأمین آن موجب گسترش رشته‌های مرتبط در علوم سلامت گردیده است. در این میان رشته پرستاری با سابقه طولانی خدمات مراقبتی به عنوان یکی از رشته‌های دانشگاهی، همپای پیچیدگی نیازهای انسان و گسترش علم و فن‌آوری پیشرفته زیاده است. نیاز به خدمات تخصصی پرستاری موجب توسعه این رشته هم از لحاظ محتوا و هم از لحاظ مقاطع تحصیلی گردیده است.

در پاسخ به الزامات سند تحول نظام سلامت و نیازها و درخواست‌های نو پدید مددجویان از جمله پاندمی کووید-۱۹، کمیته بازنگری رشته پرستاری با تشکیل کمیته راهبردی، کمیته‌های تخصصی، تدوین و اعتباریابی ابزار نیازسنجی از کلیه ذینفعان و انجام نیازسنجی به روش کمی و کیفی با استفاده از ظرفیت‌های نیازسنجی بر خط (online) از سراسر کشور طی جلسات متعدد با بهره‌گیری از نظرات صاحب‌نظران و کلیه ذینفعان بازنگری برنامه کارشناسی پرستاری با رویکرد مفهوم محوری، جامعه‌نگری و مبتنی بر صلاحیت حرفه‌ای صورت گرفته است. امید است با این برنامه بتوان پرستاران توانمند، ماهر، علاقه‌مند و خردورز را تربیت نمود. بدیهی است این مهم با داشتن انگیزه کافی، اجرای مناسب برنامه تأمین الزامات ساختاری - تجهیزاتی آموزشی و همکاری کلیه کارکنان آموزشی، درمانی، مدیریتی و پژوهشی امکان‌پذیر است.

پایه‌های برنامه بازنگری شده‌ی پیش رو بر دو اصل مهم و کلیدی «بازنگری برنامه در بستر مدل فرایند پرستاری» و «ایجاد زیربنای لازم در راستای توسعه نقش جامعه‌نگری در پرستاری و توجه ویژه به سلامت جامعه» استوار است. فلسفه تعمیق مراقبت مبتنی بر مدل فرایند پرستاری در دانشجویان پرستاری، ایجاد امکان توجه به پاسخ‌های متنوع انسانی در سلامتی و بیماری و تولید دانش مراقبت فردمحور و کل‌نگر در کلیه‌ی ابعاد انسانی است. از سوی دیگر تغییرات نمای دموگرافیک بیماری‌ها و نیز نمای جمعیتی و بروز همزمان بیماری نوپدید کرونا و ویروس-۱۹، رشته پرستاری را نیازمند ایجاد زیربنا و شایستگی‌های لازم در دانش‌آموختگان جهت ایجاد گذار از تمرکز بر مراقبت حاد به مراقبت جامعه‌محور ساخته است. صلاحیت‌های اساسی کسب‌شده در دانش‌آموختگان این رشته ماحصل این برنامه و به کمک رویکردهای نوین آموزشی شامل دانش و مهارت حرفه‌ای در مراقبت، تفکر نقادانه و تصمیم‌گیری بالینی، حل مسئله، ارتباط و پاسخ‌گویی اجتماعی خواهد بود تا بتوانند این صلاحیت‌ها را به جامعه عرضه نمایند و گامی در جهت تضمین سلامت آحاد جامعه و ایجاد برابری در برخورداری از سلامت بردارند.

عنوان رشته به فارسی و انگلیسی:

پرستاری Nursing

مقطع تحصیلی:

کارشناسی پیوسته (BS)

تعریف رشته:

رشته پرستاری شاخه‌ای از علوم سلامت است که به ارائه مراقبت‌های سلامت مبتنی بر دانش و توانمندی‌های حرفه‌ای لازم در راستای تأمین حفظ و ارتقاء سلامت فرد، خانواده و جامعه در ابعاد جسمی، روانی اجتماعی و معنوی از پیشگیری تا نوتوانی می‌پردازد.

شرایط و نحوه پذیرش در دوره:

به صورت متمرکز از بین داوطلبین گروه آزمایشی علوم تجربی و از طریق آزمون سراسری با داشتن شرایط تحصیلی سلامت جسمی و روانی لازم طبق مقررات

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران:

از اواسط قرن نوزدهم با دانشگاهی شدن رشته پرستاری، پرستاری نوین در مقطع کارشناسی در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه رو به گسترش نهاد. پرستاری در ایران ریشه در صدر اسلام دارد. آموزش پرستاری در سال ۱۲۹۴ در شهر ارومیه توسط مبلغ مذهبی آغاز گردید. در سال ۱۲۹۵ اولین آموزشگاه پرستاری در شهر تبریز توسط گروهی مذهبی دوره سه ساله پرستاری را با پذیرش داوطلبان دختر و با مدرک سوم متوسطه آغاز نمود.

تیرماه سال ۱۳۱۵ شمسی، اساسنامه آموزشگاه‌های پرستاری به تصویب شورای عالی معارف رسید و در مهرماه ۱۳۱۶، برنامه دروس پرستاری مورد تأیید شورای یاد شده قرار گرفت. در پی آن آموزشگاه‌های پرستاری شرکت نفت آبادان (۱۳۲۰) شیر و خورشید سابق و همدان (۱۳۲۷)، تهران (۱۳۲۸) نمازی شیراز

(۱۳۳۳)، رشت، کرمانشاه و جرجانی مشهد (۱۳۳۸) اقدام به پذیرش داوطلبین با مدرک دیپلم کامل متوسطه برای دوره سه ساله پرستاری نمودند.

در سال ۱۳۳۱ در بخش بهداشت وزارت بهداری، بخش آموزش پرستاری به عنوان یکی از زیر بخش‌های واحد پرستاری ایجاد شد. هدف از ایجاد این بخش گسترش مراکز آموزش پرستاری و تدوین استانداردهای آموزش پرستاری و توانمندسازی مدرسان پرستاری برای طراحی برنامه‌ریزی، آموزش و ارزشیابی بود. بخش آموزش پرستاری وزارت بهداری با همکاری اعضا انجمن پرستاری زیر نظر وزارت علوم اقدام به برنامه‌ریزی در مقاطع پرستاری فوق‌دیپلم لیسانس و فوق‌لیسانس پرستاری نمود. طی اولین گردهمایی پرستاری برگزار شده توسط این بخش در سال ۱۳۳۵، مقرر شد که از سال ۱۳۳۷ برنامه آموزش پرستاری و شرایط ورود و تحصیلی در آموزشگاه‌ها یکسان باشد. لذا در سال ۱۳۳۷، طبق اساسنامه آموزشگاه‌های پرستاری مصوب شورای عالی فرهنگ، شرایط پذیرش داوطلبان دیپلم کامل متوسطه و طول دوره آموزش پرستاری سه سال با ارزش معادل لیسانس پرستاری تعیین شد. در این برنامه علاوه بر دروس اختصاصی و فنی، دروس علوم رفتاری و اجتماعی نیز گنجانده شد. سال ۱۳۴۴، نخستین دوره آموزش چهار ساله (لیسانس) پرستاری (BScN) توسط انستیتو عالی پرستاری فیروزگر آغاز شد و به دنبال آن دانش‌آموختگان سایر آموزشگاه‌ها به منظور کسب مدرک لیسانس دوره تکمیلی لیسانس را طی نمودند. تا اینکه در سال ۱۳۵۴ با تصویب دوره لیسانس پرستاری در وزارت علوم و آموزش عالی، کلیه مراکز آموزش عالی پرستاری موظف به ارائه دوره چهارساله با برنامه متمرکز گردیدند. در سال ۱۳۵۴ دانشکده پرستاری ملی سابق (دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی) موفق به اخذ مجوز برگزاری دوره آموزش فوق‌لیسانس پرستاری و در سال ۱۳۵۵ دانشکده پرستاری مرکز پزشکی ایران موفق به پذیرش دانشجویان در دوره فوق‌لیسانس آموزش پرستاری با ۵ گرایش و در سال ۱۳۵۶ انستیتو عالی پرستاری فیروزگر موفق به پذیرش دانشجویان در دوره‌های فوق‌لیسانس مدیریت پرستاری و آموزش پرستاری گردیدند.

پس از انقلاب شکوهمند اسلامی و تأسیس ستاد انقلاب فرهنگی در سال ۱۳۵۹، شاخه پرستاری ستاد یاد شده اقدام به بازنگری متمرکز برنامه‌های پرستاری نمود. در پی نیاز شدید به خدمات پرستاری پس از یک دوره تعطیلی دانشگاه‌ها و رویداد جنگ تحمیلی، دوره ۲ ساله کاردانی پرستاری در سال ۱۳۶۱ توسط ستاد انقلاب فرهنگی تصویب و بر اساس ضوابط مصوب ستاد انقلاب فرهنگی دانشکده پرستاری علوم پزشکی ایران، انستیتوهای پرستاری فیروزگر و آموزشگاه عالی پرستاری اقدام به پذیرش داوطلبان مرد و زن

دارای دیپلم کامل متوسطه از طریق آزمون سراسری نمودند. در سال ۱۳۶۱ گروه پرستاری دانشکده علوم پزشکی دانشگاه تربیت مدرس تأسیس و به پذیرش دانشجو در مقطع فوق‌لیسانس آموزش و مدیریت پرستاری با گرایش‌های مورد تصویب (۵ گرایش) و گروه پرستاری دانشکده علوم پیراپزشکی دانشگاه امام حسین (ع) نیز در سال ۱۳۶۳ فعالیت‌های آموزشی خود را با پذیرش دانشجوی پرستاری در مقطع کاردانی آغاز کرد. سال ۱۳۶۴ با تصویب برنامه کارشناسی ناپیوسته پرستاری با حداقل دوره دو سال به منظور ادامه تحصیل دانش‌آموختگان مقطع کاردانی رشته پرستاری، مراکز آموزش عالی پرستاری اقدام به پذیرش دانشجو در این مقطع نمودند.

با تشکیل وزارت بهداشت و درمان آموزش پزشکی در سال ۱۳۶۵ و ایجاد دانشکده‌های پرستاری و مامایی، کیفیت آموزش پرستاری ارتقاء یافت. به دنبال آن فعالیت آموزشی پرستاران در حوزه ستادی معاونت آموزشی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در ابعاد مختلف برنامه‌ریزی گسترش، ارزشیابی و بازآموزی شکل تازه‌ای به خود گرفت. در سال ۱۳۶۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی پس از نظرخواهی از شاخه پرستاری و ناموفق بودن تربیت کاردان پرستار، دوره کاردانی را لغو و مجدداً برنامه کارشناسی پیوسته پرستاری تصویب شد و دانشکده‌های پرستاری و مامایی علاوه بر پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی ناپیوسته، اقدام به پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی پیوسته نیز نمودند. سال ۱۳۶۹ برنامه آموزش کارشناسی پرستاری با تمرکز بر رویکرد جامعه‌نگر بازنگری شد، به طوری که با در نظر گرفتن آیین‌نامه‌های موجود ضمن تغییر در محتوای دروس، روش آموزش نظری و بالینی بخشی از کارآموزی در دو نیمسال آخر به صورت کارآموزی در عرصه منظور شد. در سال ۱۳۷۴، برنامه کارشناسی رشته پرستاری در راستای آموزش جامعه‌نگر بازنگری و به تصویب شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت فرهنگ و آموزش عالی رسید. پس از تشکیل شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی در وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، این برنامه تحت نظارت کامل وزارت متبوع قرار گرفت. این برنامه در سال ۱۳۸۲ مورد بازنگری مجدد قرار گرفت و در سال ۱۳۸۴ توسط شورای عالی یاد شده تصویب شد.

در حال حاضر (سال ۱۴۰۰) تعداد ۱۶۰ برنامه آموزشی کارشناسی پیوسته پرستاری در ۱۰۰ دانشگاه/دانشکده دولتی علوم پزشکی و ۹۴ واحد دانشگاه آزاد اسلامی در حال اجرا بوده است.

جایگاه شغلی دانش‌آموختگان:

دانش‌آموختگان رشته پرستاری می‌توانند در جایگاه‌های زیر به ارائه خدمات بپردازند:

- بیمارستان‌ها، مراکز بهداشتی درمانی (شهری و روستایی)
- مراکز توان‌بخشی (دولتی - خصوصی)
- مراکز مراقبت‌های سرپایی
- مراکز مشاوره و خدمات پرستاری
- مراکز نگهداری سالمندان و آسایشگاه‌ها
- مراکز مراقبت‌های تسکینی
- اورژانس‌های پیش بیمارستانی و بیمارستانی
- سایر عرصه‌های نیازمند مراقبت‌های پرستاری در جامعه (پایگاه‌های پزشک خانواده، مدارس، منازل، کارخانه‌ها و خانه‌های سلامت)
- مراکز مراقبت در منزل

فلسفه (ارزش‌ها و باورها)

در تدوین این برنامه و در آموزش دانشجوی کارشناسی پرستاری ارزش‌های زیر مدنظر می‌باشد:

- رعایت و حفظ حقوق و کرامت مددجویان، خانواده آنان و همکاران
- تعالی اخلاقی، اعتلای فرهنگ اسلامی، رشد معنوی و پیشرفت متوازن و همه‌جانبه جامعه
- ارتقا سلامتی جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی مددجویان/بیماران
- رعایت ارزش‌های انسانی همچون اخلاق، عدالت‌خواهی، صداقت و انصاف در مراقبت از مددجویان/بیماران
- همکاری با سایر اعضای تیم سلامت در مراقبت از مددجویان/بیماران
- تقویت ماهیت بین‌رشته‌ای پرستاری با تمرکز بر همکاری و مشارکت بین حرفه‌ای
- انجام مراقبت‌های پرستاری بر اساس نیازهای مددجویان/بیماران مبتنی بر دیدگاه سیستمی و جامع‌نگری و مددجو/بیمارمحور ییادگیری مستمر بر اساس روش‌های نوین، پاسخگویی حرفه‌ای، تضمین کیفیت ارائه خدمات به مددجویان/بیماران
- تاکید بر توسعه مهارت‌های حرفه‌ای
- استفاده از فرآیند پرستاری به عنوان چارچوب علمی انجام مراقبت‌های پرستاری

دورنما (چشم‌انداز)

طی ده سال آینده برنامه آموزشی دوره کارشناسی پرستاری همگام با نیازهای در حال تغییر جوامع به نحو پویایی خواهد توانست استانداردهای منطقه‌ای و جهانی آموزش پرستاری را کسب کند. دانش‌آموختگان کارشناسی پرستاری از این برنامه، جایگاه تعریف‌شده و مؤثری در ارائه مراقبت‌ها در کلیه سطوح سلامت از پیشگیری تا توانبخشی در نظام سلامت کشور به دست خواهند آورد. دانش‌آموختگان این رشته، خدمات اثربخش و مقرون به صرفه‌ای را در مسیر پیشرفت سطح سلامت آحاد جامعه و بهبود کیفیت زندگی مددجویان ارائه خواهند داد. خدمات دانش‌آموختگان برنامه کارشناسی پرستاری از لحاظ کیفیت در رتبه نخست منطقه و قابل‌عرضه در سطح بین‌المللی خواهد بود.

رسالت (ماموریت)

ماموریت برنامه آموزشی پرستاری در مقطع کارشناسی پیوسته، تربیت دانش‌آموختگانی است که با کاربست نقادانه دانش و مهارت حرفه‌ای خود در مراقبت فرد-محور، کل‌نگر و فرایند-محور از مددجویان، بتوانند نقش منحصر به فرد پرستاری را در عرصه ارتقاء برآیندهای سلامتی و کاهش هزینه‌های سلامتی در کنار سایر اعضای تیم سلامتی نشان دهند و از سویی دیگر با اثرگذاری بر عوامل و تعیین‌گرهای اجتماعی سلامت از طریق توسعه نقش جامعه محوری در پرستاری، بتوانند به افزایش عدالت در سلامت و توسعه پایدار جامعه کمک کنند.

هدف کلی

هدف کلی برنامه آموزشی پرستاری در مقطع کارشناسی پیوسته، تربیت دانش‌آموختگانی است که بتوانند بهترین خدمات پرستاری را با کیفیت لازم به مددجویان در همه رده‌های سنی و در عرصه‌های مختلف در سه سطح پیشگیری و مبتنی بر فرآیند پرستاری در سطح جامعه و مراکز خدمات درمانی ارائه نمایند. با بیماران، همراهان ایشان، خانواده، پزشک معالج و سایر اعضای تیم سلامت ارتباط مناسب و مؤثر حرفه‌ای برقرار نمایند.

نقش‌های دانش‌آموختگان در جامعه:

دانش‌آموختگان این رشته در نقش‌های زیر در جامعه انجام وظیفه خواهند کرد:

- مراقبتی
- حمایتی / مشاوره‌ای
- آموزشی
- پژوهشی
- مدیریتی

توانمندی و مهارت‌های مورد انتظار برای دانش‌آموختگان (Expected Competencies)
 الف: توانمندی‌های پایه مورد انتظار (General Competencies):

- مهارت‌های ارتباطی
- استفاده ماهرانه از وسایل موجود در بخش
- تعامل بین بخشی
- کار در محیط‌های حرفه‌ای
- تفکر نقادانه
- مهارت‌های حل مسئله
- شناسایی مشکلات فوری بر اساس نتایج آزمایش‌ها
- آموزش به مددجو و خانواده
- درخواست و ارائه مشاوره حرفه‌ای
- یادگیری مادام‌العمر
- ثبت و ارائه گزارش

ب- جدول تطبیقی وظایف حرفه‌ای و توانمندی‌های اختصاصی مورد انتظار دانش‌آموختگان و
 کدهای درسی مرتبط با آنها :

توانمندی‌های اختصاصی	شرح وظایف حرفه‌ای	کدهای درسی مرتبط
مراقبتی	- مراقبت از مددجویان در سه مرحله پیشگیری سطح اول تا سوم در رده‌های مختلف سنی - طراحی و اجرای برنامه ترخیص و پیگیری نتایج مداخلات انجام شده - اجرای برنامه پذیرش بیمار	۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱

	<p>- جلب اعتماد و اطمینان مددجو (فرد، خانواده و جامعه)</p> <p>- برقراری ارتباط حرفه‌ای موثر</p> <p>- بررسی، شناخت و کسب اطلاعات از وضعیت سلامت مددجو و ثبت در پرونده</p> <p>آماده‌سازی جسمی و روانی بیماران جهت اقدامات درمانی تهاجمی</p> <p>- آماده‌سازی و تدارک شرایط اجرای اقدامات درمانی</p> <p>- ثبت و گزارش پیامد مداخلات انجام شده مبتنی بر تشخیص‌های پرستاری به پزشک معالج</p> <p>- آماده‌سازی جسمی و روانی بیمار جهت انجام اقدامات درمانی</p> <p>- تعیین، ثبت مشکلات، نیازهای بهداشتی مددجو و تشخیص پرستاری</p> <p>- برنامه ریزی اقدامات مراقبتی براساس اهداف و اولویت‌ها</p> <p>- انجام مراقبت‌های تشخیصی، درمانی تجویز شده</p> <p>- انجام اقدامات مراقبتی براساس استانداردهای خدمات پرستاری</p> <p>- هماهنگی مراقبت و درمان بین اعضاء تیم درمانی</p> <p>- طراحی و اجرای برنامه ترخیص</p> <p>- مراقبت جسمی بیمار</p> <p>- مدیریت روانی بیمار</p>	
--	--	--

	<p>- مراقبت از درد، بی‌قراری و دلیریوم بیمار</p>	
<p>۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱</p>	<p>- محافظت و حمایت از مددجو و خانواده</p> <p>- مشاوره مددجویان و ارجاع آنان به افراد و مراکز ذیصلاح</p>	<p>حمایتی / مشاوره‌ای</p>
<p>۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱</p>	<p>- ارائه اطلاعات لازم و هدایت مددجویان برای تصمیم‌گیری بهتر</p> <p>- آموزش خود مراقبتی</p> <p>- آموزش اقدامات و مداخلات درمانی به بیمار مانند دارو و غیره</p> <p>- آموزش مراقبت از خود</p> <p>- آموزش مراقبت در منزل و پیگیری درمانی</p>	<p>آموزشی</p>
<p>۰۷، ۰۸، ۰۹، ۱۱، ۱۵</p>	<p>- ثبت دقیق داده‌های بالینی با رویکرد پژوهشی</p> <p>- جستجوی شواهد علمی</p> <p>- بکارگیری مراقبت مبتنی بر شواهد در عمل</p> <p>- تدوین و اجرای طرح‌های پژوهشی در صورت درخواست مسئولین آموزش</p>	<p>پژوهشی</p>
<p>۴۰، ۵۴</p>	<p>- برنامه‌ریزی مراقبت</p> <p>- هماهنگی مراقبت</p> <p>- مدیریت خطر</p> <p>- مدیریت ایمنی بیمار</p>	<p>مدیریتی</p>

	<p>- مدیریت زمان</p> <p>- برنامه‌ریزی کادر پرستاری</p> <p>- توانایی تصمیم‌گیری بالینی و حل مشکل</p> <p>- سرپرستی و نظارت مستمر بر حسن اجرای اقدامات مراقبتی</p> <p>- مدیریت حمایت و مراقبت از کودکان و خانواده‌ها</p> <p>- مدیریت مشکل بیمار</p> <p>- مدیریت و رهبری در عرصه‌های مراقبت پرستاری</p> <p>- مدیریت تعارضات و فنون مذاکره در پرستاری</p> <p>- تصمیم‌گیری و مشکل‌گشایی</p>
--	---

ج- مهارت‌های عملی مورد انتظار (Expected Procedural Skills):

حداقل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری				مهارت	ردیف
کل دفعات	انجام مستقل	کمک در انجام	مشاهده		
۲۰	۸	۸	۶	پذیرش مددجو در بخش	۱.
۲۳	۸	۹	۶	اندازه‌گیری فشارخون و ثبت آن	۲.
۲۳	۸	۹	۶	اندازه‌گیری تنفس و ثبت آن	۳.
۲۳	۸	۹	۶	اندازه‌گیری نبض و ثبت آن	۴.
۲۳	۸	۹	۶	اندازه‌گیری درجه حرارت و ثبت آن	۵.
۱۹	۸	۶	۵	اندازه‌گیری درد	۶.

۱۷	۷	۵	۵	جابجا کردن مددجو از تخت به صندلی و برانکار و انتقال و (بالعکس)	۷.
۱۵	۵	۵	۵	وضعیت دهی (Positioning)	۸.
۲۰	۸	۸	۴	انجام تمرینات فعال و غیرفعال در مددجویان	۹.
۱۹	۷	۷	۵	برنامه‌ریزی و اجرای عملیات ترخیص	۱۰.
۱۴	۵	۵	۴	سنگش و پایش جذب و دفع مایعات و ثبت آن	۱۱.
۶	۲	۲	۲	دادن لگن	۱۲.
۴	۲	۱	۱	گرفتن نمونه مدفوع (ساده و کشت)	۱۳.
۳	۱	۱	۱	دادن لوله ادراری	۱۴.
۶	۲	۲	۲	گرفتن نمونه ادرار (ساده کشت)	۱۵.
۶	۲	۲	۲	انواع تنقیه	۱۶.
۱۲	۴	۴	۴	مراقبت از انواع استومی	۱۷.
۴	۱	۱	۲	گرفتن نمونه خط	۱۸.
۹	۴	۳	۲	گرفتن نوار قلب	۱۹.
۵	۲	۱	۲	انواع کمپرس سرد	۲۰.
۵	۲	۱	۲	انواع کمپرس گرم	۲۱.
۷	۲	۲	۳	مراقبت از بیمار ایزوله و ایزوله معکوس	۲۲.
۳	۱	۱	۱	غذا دادن از راه دهان	۲۳.
۱۴	۵	۴	۵	لوله‌گذاری معده (NGT)	۲۴.
۱۵	۵	۵	۵	لاواژ و گاوآژ	۲۵.
۱۵	۵	۵	۵	سوندگذاری مثانه	۲۶.
۱۵	۵	۵	۵	اکسیژن‌درمانی (سند، ماسک، کانولا، چادر اکسیژن)	۲۷.
۱۲	۴	۴	۴	ساکشن دهان، حلق و بینی	۲۸.
۹	۳	۳	۳	مراقبت از تراکیاستومی و ساکشن آن	۲۹.

۳۰.	مراقبت از راه عبور هوای مصنوعی و ساکشن آن (لوله تراشه، Airway)	۳	۳	۳	۹
۳۱.	انواع پانسمان	۵	۵	۵	۱۵
۳۲.	مراقبت از درن	۲	۲	۲	۷
۳۳.	شستشوی زخم	۳	۳	۳	۹
۳۴.	کشیدن بخیه	۲	۲	۲	۷
۳۵.	انواع بانداژ	۵	۵	۵	۱۵
۳۶.	دارو دادن خوراکی (Oral drug administration)	۵	۵	۵	۱۵
۳۷.	دارو دادن به شکل عضلانی (تزریق)	۴	۴	۴	۱۴
۳۸.	دارو دادن به شکل وریدی (تزریق)	۵	۵	۵	۱۷
۳۹.	دارو دادن به شکل داخل جلدی و زیر جلدی	۴	۴	۴	۱۲
۴۰.	تست Intradermal	۲	۲	۲	۶
۴۱.	سرم وصل کردن و مراقبت از آن	۵	۵	۵	۱۸
۴۲.	کار با پمپ انفوزیون	۳	۳	۳	۱۰
۴۳.	ریختن قطره چشم، گوش، بینی و پانسمان شستشوی چشم	۲	۲	۲	۶
۴۴.	گذاشتن شیاف (واژینال - رکتال)	۱	۱	۱	۴
۴۵.	مراقبت از پرینه	۱	۱	۱	۳
۴۶.	گرفتن نمونه خون	۵	۵	۵	۱۷
۴۷.	آموزش به مددجو و مراقب	۶	۶	۶	۲۰
۴۸.	آماده کردن مددجو برای اتاق عمل یا رویه‌ها	۴	۴	۴	۱۲
۴۹.	پذیرش بیمار از اتاق ریکاوری و مراقبت از مددجو بعد از عمل	۳	۳	۳	۹
۵۰.	مراقبت از جسد	۱	۱	۱	۳
۵۱.	شنیدن ضربان قلب جنین	۲	۲	۲	۶
۵۲.	ارزیابی حرکات جنین	۲	۲	۲	۶

۵	۲	۱	۲	اندازه‌گیری قله رحم	۵۳
۶	۲	۲	۲	ارزیابی و توزین مادر و تغییرات آن‌ها	۵۴
۹	۳	۳	۳	کنترل فشار خونمادر و بررسی تغییرات آن	۵۵
۶	۲	۲	۲	اندازه‌گیری انقباضات رحم	۵۶
۵	۲	۲	۱	بررسی ضربان قلب جنین در مراحل زایمان و بررسی تغییرات آن	۵۷
۹	۳	۳	۳	مراقبت از مادر در مراحل مختلف زایمان	۵۸
۹	۳	۳	۳	آموزش به مادر در مراحل مختلف زایمان	۵۹
۱۷	۷	۵	۵	گزارش‌نویسی مبتنی بر فرآیند پرستاری	۶۰
۹	۳	۳	۳	اندازه‌گیری علائم حیاتی کودک و نوزاد	۶۱
۹	۳	۳	۳	ارزیابی میزان و تغییرات درد کودک	۶۲
۱۲	۴	۴	۴	دادن داروی خوراکی به کودک	۶۳
۱۹	۷	۵	۷	برقراری خط ورید محیطی	۶۴
۱۸	۷	۵	۶	آماده‌سازی سرم، تبدیل میزان و محاسبه قطرات	۶۵
۱۶	۶	۵	۵	کار با میکروست	۶۶
۱۲	۲	۴	۶	خون‌گیری از پاشنه نوزاد	۶۷
۱۵	۵	۵	۵	خون‌گیری محیطی	۶۸
۳	۱	۱	۱	دادن شیاف به کودکان	۶۹
۳	۱	۱	۱	ریختن قطره گوش و شستشوی گوش	۷۰
۳	۱	۱	۱	ریختن قطره گوش در کودکان	۷۱
۳	۱	۱	۱	شستشوی چشم	۷۲
۶	۲	۲	۲	سونداژ کودک (مذکر و مؤنث)	۷۳
۶	۲	۲	۲	جمع‌آوری ادرار کودکان با کیسه	۷۴
۶	۲	۲	۲	تعبیه سوند N.G.T و O.G.T در کودک و نوزاد	۷۵
۷	۳	۲	۲	اکسیژن‌درمانی (کودک و نوزاد)	۷۶

۹	۳	۳	۳	تغذیه نوزاد با شیر دوشیده مادر یا مصنوعی	۷۷.
۶	۲	۲	۲	کار با انکوباتور	۷۸.
۶	۲	۲	۲	وضعیت دهی (Positioning) نوزاد و مادر در هنگام شیردهی	۷۹.
۹	۳	۳	۳	فیزیوتراپی تنفسی	۸۰.
۹	۳	۳	۳	مراقبت از بیماران دارای چست تیوب	۸۱.
۶	۲	۲	۲	ترانسفوزیون خون	۸۲.
۶	۲	۲	۲	مراقبت از نوزاد در تعویض خون	۸۳.
۴	۰	۲	۲	احیاء پایه نوزاد	۸۴.
۵	۱	۲	۲	احیاء پایه کودک	۸۵.
۹	۳	۳	۳	ساکشن باز و بسته لوله تراشه	۸۶.
۳	۱	۱	۱	مانورهای کاربردی در آسپیراسیون جسم خارجی	۸۷.
۳	۱	۱	۱	مهارت کنترل بیمار در حالات پرخاشگری و کنترل Suicide	۸۸.
۳	۱	۱	۱	حمام بیمار در تخت	۸۹.
۳	۱	۱	۱	حمام دوش و وان مددجویان	۹۰.
۵	۲	۲	۱	ماساژ نقاط تحت فشار پوست	۹۱.
۳	۱	۱	۱	شستن سر در تخت	۹۲.
۳	۱	۱	۱	مراقبت از دهان و دندان	۹۳.
۳	۱	۱	۱	درست کردن تخت بسته و تخت باز با بیمار	۹۴.
۶	۱	۲	۳	احیاء پایه بزرگسالان	۹۵.
۷	۱	۳	۳	احیاء پیشرفته بزرگسالان	۹۶.
۹	۳	۳	۳	بخیه زدن	۹۷.
۹	۳	۳	۳	اعمال محدودیت‌های فیزیکی	۹۸.
۹	۳	۳	۳	پایش گلوکز خون	۹۹.
۹	۳	۳	۳	آماده‌سازی زمینه استریل	۱۰۰.

۹	۳	۳	۳	۱۰۱. پوشیدن دستکش استریل
---	---	---	---	--------------------------

- در توضیح مهارت‌ها منظور از کلمه دادن همان Administration است.
- تعداد موارد مشاهده کمک در انجام و انجام مستقل هر یک از مهارت‌های فوق در کارنما (Logbook) آورده می‌شود. مهارت‌های عملی نادر، در مرکز آموزش مهارت‌های بالینی آموزش داده‌شده و تمرین می‌شود.

راهبردهای آموزشی: Educational Strategies:

در اجرای این برنامه برحسب نوع و محتوای دروس از راهبردهای زیر استفاده خواهد شد.

- تلفیقی از دانشجو و استاد محوری
- آموزش مبتنی بر موضوع (Subject directed)
- آموزش بیمارستانی (Hospital based)
- یادگیری جامعه‌نگر (Community oriented)
- آموزش جامع‌نگر (Holistic approach)
- آموزش مبتنی بر مسئله (Problem based)
- آموزش مبتنی بر وظایف (Task based)
- آموزش مبتنی بر شواهد (Evidence based)
- آموزش مبتنی بر ارائه خدمات (Service based)

روش‌ها و فنون آموزشی:

در این دوره عمدتاً از طیف گسترده‌ای از روش‌های فردی تا روش‌های گروهی و جمعی زیر بهره گرفته خواهد شد:

- انواع کنفرانس‌های داخل بخشی، بین بخشی، بیمارستانی بین‌رشته‌ای بین دانشگاهی و سمینار
- بحث در گروه‌های کوچک - کارگاه‌های آموزشی - ژورنال کلاب و Case presentation
- گزارش صبحگاهی
- راند آموزشی
- آموزش سرپایی
- آموزش در اتاق عمل یا آزمایشگاه مهارت‌های بالینی پرستاری (skill lab)

- استفاده از تکنیک‌های آموزش از راه دور، آموزش مجازی و فناوری‌های جدید بر حسب امکانات مانند شبیه‌سازی
- همتیاری و مشارکت در آموزش رده‌های پایین‌تر (منتورینگ)
- خودآموزی (Self – education, self – study)
- روش و فنون آموزشی دیگر بر حسب نیاز و اهداف آموزشی

انتظارات اخلاقی از فراگیران

انتظار می‌رود که فراگیران:

- منشور حقوقی بیماران (پیوست ۱) را دقیقاً رعایت نمایند.
- مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی (Safety) فردی، بیماران، کارکنان و محیط کار را دقیقاً رعایت نمایند. لازم است این مقررات توسط گروه یا بخش مربوطه تدوین و در اختیار دانشجویان قرار داده شود. گروه آموزشی موظف است که مقررات ایمنی بیماران که در منزل مراقبت می‌شوند را تدوین و در اختیار فراگیران قرار دهند.
- مقررات مرتبط با پوشش حرفه‌ای و دانشگاهی (Dress Code) (پیوست ۲) و راهنمای حرفه‌ای را رعایت نمایند.
- از منابع و تجهیزاتی که با آن کار می‌کنند، محافظت نمایند.
- کدهای اخلاق حرفه‌ای پرستاری را در ارائه فعالیت‌های تخصصی در نظر داشته باشد (پیوست ۳).
- به اساتید، کارکنان، هم دوره‌ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام‌آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
- در همه حال به حرفه‌گرایی (Professionalism) توجه داشته و آن را رعایت کنند.
- در نقد برنامه‌ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه‌ای را رعایت کنند.
- در انجام پژوهش‌های مربوط به رشته، نکات اخلاق پژوهشی را رعایت نمایند (پیوست ۴).
- آیین‌نامه اخلاق پرستاری در جمهوری اسلامی ایران را رعایت کند.
- در کلیه عملکردهای آموزشی، پژوهشی و مدیریتی خود، آداب اسلامی، قوانین و مقررات را رعایت نمایند.

ارزیابی فراگیر (Student Assessment)

الف - روش ارزیابی

دانشجویان با روش‌های زیر ارزیابی خواهند شد:

- آزمون‌های کتبی و شفاهی
- آزمون تعاملی رایانه‌ای
- نتایج ارزیابی بالینی ساختارمند عینی (Objective Structured Clinical Examination; OSCE)
- مشاهده مستقیم مهارت‌های رویه‌ای (Direct Observation of Procedural Skills; DOPS)
- آزمون ۳۶۰ درجه
- ارزیابی کار پوشه (Port folio) شامل: ارزیابی کارنما (log book)، ارزیابی تعهد حرفه‌ای و اخلاقی، نتایج آزمون‌های انجام شده، مقالات، تشویق‌ها و تذکرات، گواهی انجام کار و نظایر آن.

ب- دفعات ارزیابی:

- مستمر
- دوره‌ای
- نهایی

فصل دوم
حداقل نیازهای برنامه
کارشناسی پیوسته
رشته پرستاری

حداقل هیئت علمی مورد نیاز: (تعداد، گرایش، رتبه)

الف- گروه آموزشی مجری از اعضاء هیئت علمی با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:
طبق استانداردهای کالبدی پیوست آخر برنامه

ب- تخصص‌های مورد نیاز پشتیبان:

نیروهای مورد نیاز پشتیبان الزامی:

آمار زیستی، اپیدمیولوژی، میکروبیولوژیست، متخصص انگل‌شناسی، فارماکولوژیست بالینی، اطلاع‌رسانی پزشکی، ایمونولوژی، ژنتیک پزشکی
نیروهای مورد نیاز پشتیبان ترجیحی: جامعه‌شناس، روان‌شناس

کارکنان آموزش دیده مورد نیاز (دارای مهارت فنی مشخص) برای اجرای برنامه:

- تعداد کارشناس پرستاری برای Skill Lab طبق استانداردهای کالبدی پیوست آخر برنامه
- یک نفر کارشناس آموزش برای اداره خدمات آموزشی و غیره به ازای ۱۰۰ دانشجو
- حداقل ۱۰ نفر کارشناس پرستاری در بیمارستان‌ها و ۵ نفر در مراکز خدمات جامع سلامت

فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز:

- کلاس‌های درسی
- اتاق دانشجویان در عرصه
- اینترنت با سرعت کافی
- سالن کنفرانس
- فضای لازم برای بایگانی آموزش
- کتابخانه مجهز به منابع بروز به زبان انگلیسی و تألیفات فارسی و نرم‌افزارهای کاربردی
- اتاق اعضای حیات علمی
- اتاق رایانه

- سالن مجهز برای مطالعه
- سیستم اطلاع‌رسانی مجهز (IT)
- سایر فضاها و امکانات آموزشی عمومی طبق استانداردهای کالبدی برنامه آموزشی دوره کارشناسی پرستاری (پیوست ۵)

فضاها و عرصه‌های اختصاصی مورد نیاز:

موارد الزامی:

- بیمارستان‌های آموزشی
  - بخش‌های بالینی داخلی، جراحی، کودکان، نوزادان، زنان و زایمان، روان‌پزشکی، اورژانس و بخش‌های ویژه
  - Skill Lab مجهز به مانکن‌های لازم برای عملیات ضروری پرستاری (طبق استانداردهای کالبدی)
  - آزمایشگاه‌های بیوشیمی، فیزیولوژی و میکروبی‌شناسی
  - مراکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی - پایگاه‌های پزشک خانواده، منازل، کارخانه‌ها و مدارس انتخاب شده با اخذ رضایت قبلی
  - مرکز توان‌بخشی (جسمی - روانی و اجتماعی)
  - مرکز نگهداری سالمندان
- موارد ترجیحی:
- بیمارستان شبیه‌سازی شده

جمعیت‌ها یا نمونه‌های مورد نیاز:

اقشار جامعه در رده‌های مختلف سنی و در مراحل مختلف زندگی اعم از سالم، بیمار و معلول (زنان باردار، کودکان، بزرگسالان، سالمندان)

تجهیزات اختصاصی عمده (سرمایه‌ای) مورد نیاز:

وسایل کمک آموزشی برای skill Lab شامل:

- مانکن مراقبت‌های پرستاری (تزریقات سوند معده (گاواژ و لاواژ) سوند ادرار، کولستومی، زخم بستر، تنقیه و ...)
- مانکن‌های CPR
- مانکن تزریقات کودک و بزرگسال

- ویدئو پروژکتور
- مانکن‌های سونداژ اداری در زنان مردان و کودکان
- تخت بیمار تخت معاینه
- ترازوی کودکان و بزرگسالان
- وسایل حمل فرد تصادفی
- پمپ تزریق سرنگی و سرمی
- گلوکومتر
- کپسول اکسیژن
- وسایل بانداژ و پانسمان
- ساکشن
- انواع سرم و میکروست
- انکوباتور
- Safety Box
- تخت پروفایل‌دار الکترونیکی
- وسایل جا به جایی بیمار (بالا بر، اسلاید شیت، رولر)
- سایر تجهیزات مورد نیاز طبق استانداردهای کالبدی برنامه آموزشی دوره کارشناسی پرستاری (پیوست ۵)

فصل سوم
مشخصات دوره برنامه آموزشی
در مقطع کارشناسی پیوسته
رشته پرستاری

مشخصات دوره

۱- نام دوره: کارشناسی پیوسته رشته پرستاری

۲- طول دوره و ساختار آن:

طول دوره و ساختار آن مطابق آئین نامه آموزشی مقطع کارشناسی پیوسته مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشد.

۳- نام دروس و تعداد واحدهای درسی

شماره جدول	نوع واحد درسی	تعداد واحد درسی
۱	دروس عمومی	۲۴
۲	دروس پایه	۱۵
۳	دروس تخصصی	۵۴
۴	کارآموزی	۲۰
۵	کارآموزی در عرصه	۱۹
	جمع کل واحدها	۱۳۲

۱ واحد نظری = ۱۷ ساعت

۱ واحد عملی یا آزمایشگاهی = ۳۴ ساعت

۱ واحد کارآموزی = ۵۱ ساعت
 ۱ واحد کارآموزی در عرصه = ۵۱ ساعت

جدول ۱- دروس عمومی برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته پرستاری

پیش‌نیاز یا هم‌زمان	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری			
-	۶۸	-	۶۸	۴	دو درس از دروس میانی نظری اسلام*	۱
-	۳۴	-	۳۴	۲	یک درس از دروس اخلاق اسلامی*	۲
-	۳۴	-	۳۴	۲	یک درس از دروس انقلاب اسلامی*	۳
-	۳۴	-	۳۴	۲	یک درس از دروس تاریخ و تمدن اسلامی*	۴
-	۳۴	-	۳۴	۲	یک درس از دروس آشنایی با منابع اسلامی*	۵
-	۵۱	-	۵۱	۳	ادبیات فارسی	۶
-	۵۱	-	۵۱	۳	زبان انگلیسی عمومی	۷
-	۳۴	۳۴	-	۱	تربیت بدنی (۱)	۸
تربیت بدنی ۱	۳۴	۳۴	-	۱	تربیت بدنی (۲)	۹
-	۳۴	-	۳۴	۲	دانش خانواده و جمعیت	۱۰
-	۳۴	-	۳۴	۲	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران**	۱۱
۲۴				جمع		

* گذراندن این دروس مطابق عناوین دروس عمومی معارف اسلامی مصوب جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۳/۴/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی (جدول زیر) است.

* کلیه دانشجویان ملزم به گذراندن این درس اضافه بر سقف واحدهای دوره می‌باشند.

گرایش	نام درس	تعداد واحد	ساعات		
			نظری	عملی	جمع
۱- مبانی نظری اسلام	اندیشه اسلامی ۱ (مبدا و معاد)	۲	۲۴		۲۴
	اندیشه اسلامی ۲ (نبوت و امامت)	۲	۲۴	-	۲۴
	انسان در اسلام	۲	۲۴	-	۲۴
	حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام	۲	۲۴	-	۲۴
۲- اخلاق اسلامی	فلسفه اخلاق (با تکیه بر مباحث تربیتی)	۲	۲۴		۲۴
	اخلاق اسلامی (مبانی و مفاهیم)	۲	۲۴	-	۲۴
	آیین زندگی (اخلاق کاربردی)	۲	۲۴	-	۲۴
	عرفان عملی اسلام	۲	۲۴	-	۲۴
۳- انقلاب اسلامی	انقلاب اسلامی ایران	۲	۲۴		۲۴
	آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۲	۲۴	-	۲۴
	اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	۲	۲۴	-	۲۴
۴- تاریخ و تمدن اسلامی	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	۲	۲۴	-	۲۴
	تاریخ امامت	۲	۲۴	-	۲۴
۵- آشنایی با منابع اسلامی	تفسیر موضوعی قرآن	۲	۲۴	-	۲۴
	تفسیر موضوعی نهج البلاغه	۲	۲۴	-	۲۴

جدول ۲- دروس پایه برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته پرستاری

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیش نیاز یا همزمان
		جمع	نظری	عملی	نظری	عملی	جمع	
۰۱	تشریح	۲	۱/۵	۰/۵	۲۶	۱۷	۴۳	
۰۲	فیزیولوژی	۳	۲/۵	۰/۵	۴۳	۱۷	۶۰	
۰۳	ژنتیک و ایمونولوژی	۲	۱/۵	۰/۵	۲۶	۱۷	۴۳	فیزیولوژی
۰۴	بیوشیمی	۱/۵	۱	۰/۵	۱۷	۱۷	۳۴	
۰۵	میکروب‌شناسی	۱/۵	۱	۰/۵	۱۷	۱۷	۳۴	
۰۶	انگل‌شناسی	۱/۵	۱	۰/۵	۱۷	۱۷	۳۴	
۰۷	آمار حیاتی مقدماتی	۱	۰/۵	۰/۵	۹	۱۷	۲۶	
۰۸	تحقیق در پرستاری	۱/۵	۱	۰/۵	۱۷	۱۷	۳۴	
۰۹	فناوری اطلاعات در پرستاری	۱	۰/۵	۰/۵	۹	۱۷	۲۶	
جمع							۱۵	

جدول ۳ - دروس تخصصی برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته پرستاری

پیش نیاز یا همزمان	تعداد ساعات درسی			تعداد واحد درسی			نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری	عملی	نظری	جمع		
بیوشیمی	۲۶	-	۲۶	-	۱/۵	۱/۵	تغذیه و تغذیه درمانی	۱۰
فناوری اطلاعات در پرستاری	۱۷	-	۱۷	-	۱	۱	اصول و کلیات اپیدمیولوژی	۱۱
-	۱۷	-	۱۷	-	۱	۱	روانشناسی فردی و اجتماعی	۱۲
-	۱۷	-	۱۷	-	۱	۱	انسان‌شناسی / جامعه‌شناسی در پرستاری	۱۳
تشریح - فیزیولوژی - بیوشیمی - میکروپوشناسی - انگل‌شناسی	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	داروشناسی (فارماکولوژی)	۱۴
زبان انگلیسی عمومی	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	زبان تخصصی	۱۵
روان‌شناسی فردی و اجتماعی، انسان‌شناسی / جامعه‌شناسی در پرستاری	۲۶	۱۷	۹	۰/۵	۰/۵	۱	فرآیند آموزش به مددجو (فرد، خانواده و جامعه)	۱۶
	۲۶	-	۲۶	-	۱/۵	۱/۵	اصول و مهارت‌های پرستاری	۱۷
اصول و مهارت‌های پرستاری	۵۱	۵۱	-	۱/۵	-	۱/۵	مهارت‌های پرستاری	۱۸
فیزیولوژی - اصول و مهارت‌های پرستاری	۳۴	۱۷	۱۷	۰/۵	۱	۱/۵	فرآیند پرستاری و بررسی وضعیت سلامت	۱۹
اصول و مهارت‌های پرستاری	۱۷	-	۱۷	-	۱	۱	پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱	۲۰
پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱	۱۷	-	۱۷	-	۱	۱	پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۲	۲۱
-	۳۴	۱۷	۱۷	۰/۵	۱	۱/۵	اخلاق پرستاری	۲۲
اصول و کلیات اپیدمیولوژی	۲۶	-	۲۶	-	۱/۵	۱/۵	پرستاری سلامت فرد و جامعه	۲۳

پرستاری سلامت فرد و جامعه	۲۶	-	۲۶	-	۱/۵	۱/۵	پرستاری سلامت خانواده	۲۴
پرستاری و سلامت فرد و جامعه	۱۷	-	۱۷	-	۱	۱	پرستاری و بهداشت محیط	۲۵
داروشناسی، فرایند آموزش به مددجو (فرد، خانواده و جامعه)، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۲	۵۱	-	۵۱	-	۳	۳	پرستاری سلامت مادر و نوزاد	۲۶
پرستاری سلامت مادر و نوزاد	۲۶	-	۲۶	-	۱/۵	۱/۵	پرستاری در اختلالات سلامت مادر	۲۷
تشریح، فیزیولوژی، بیوشیمی، انگل شناسی، تغذیه و تغذیه درمانی، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۲	۵۱	-	۵۱	-	۳	۳	پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۱	۲۸
داروشناسی، پرستاری بزرگسالان/سالمندان ۱	۵۱	-	۵۱	-	۳	۳	پرستاری بزرگسالان/سالمندان ۲	۲۹
پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۲	۶۰	-	۶۰	-	۳/۵	۳/۵	پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۳	۳۰
پرستاری بزرگسالان/سالمندان ۲	۵۱	-	۵۱	-	۳	۳	پرستاری بزرگسالان/سالمندان ۴	۳۱
پرستاری بزرگسالان/سالمندان ۱-۴	۲۶	-	۲۶	-	۱/۵	۱/۵	مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش مراقبت ویژه قلبی	۳۲
پرستاری بزرگسالان/سالمندان ۱-۴	۱۷	-	۱۷	-	۱	۱	مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش مراقبت ویژه تنفسی	۳۳

پرستاری بزرگسالان/سالمندان ۱-۴	۹	-	۹	۰/۵	۰/۵	مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش مراقبت ویژه کلیوی (همو دیالیز)	۳۴
اصول و کلیات اپیدمیولوژی، داروشناسی (فارماکولوژی)، اصول و مهارت‌های پرستاری، پرستاری در اختلالات سلامت مادر و نوزاد، پرستاری بیماری‌های کودکان، پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۴-۱	۳۴	۱۷	۱۷	۰/۵	۱	پرستاری در فوریت‌ها	۳۵
پرستاری و سلامت مادر و نوزاد	۴۳	۱۷	۲۶	۰/۵	۱/۵	پرستاری از کودک در خانواده و جامعه	۳۶
پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۲، پرستاری از کودک در خانواده و جامعه	۵۱	-	۵۱	-	۳	پرستاری بیماری‌های کودکان	۳۷
روان شناسی فردی و اجتماعی، انسان‌شناسی/ جامعه‌شناسی در پرستاری	۳۴	-	۳۴	-	۲	پرستاری سلامت روان	۳۸
پرستاری سلامت روان	۳۴	-	۳۴	-	۲	پرستاری بیماری‌های روان	۳۹
روانشناسی فردی و اجتماعی، انسان‌شناسی/ جامعه‌شناسی در	۳۴	-	۳۴	-	۲	اصول مدیریت خدمات پرستاری	۴۰

پرستاری، اخلاق								
پرستاری							۵۴ واحد	جمع واحد

جدول ۴- کارآموزی دوره کارشناسی پیوسته رشته پرستاری

کد درس	عنوان کارآموزی	واحد	ساعت	پیش نیاز یا همزمان
۴۱	مهارت‌های بالینی پرستاری	۱	۵۱	اصول و مهارت‌های پرستاری (کد درس ۱۷)، مهارت‌های پرستاری (کد درس ۱۸)
۴۲	پرستاری سلامت مادر و نوزاد	۲	۱۰۲	اصول و مهارت‌های پرستاری (کد درس ۱۷)، مهارت‌های پرستاری (کد درس ۱۸)، مهارت‌های بالینی پرستاری (کد درس ۴۱)
۴۳	پرستاری سلامت فرد و جامعه	۱	۵۱	پرستاری سلامت فرد و جامعه (کد درس ۲۳)
۴۴	پرستاری سلامت خانواده و محیط	۱	۵۱	پرستاری سلامت فرد و جامعه (کد درس ۲۳)، پرستاری سلامت خانواده (کد درس ۲۴)، پرستاری و بهداشت محیط (کد درس ۲۵)، کارآموزی پرستاری سلامت فرد و جامعه (کد درس ۴۳)
۴۵	پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۱	۱	۵۱	اصول و مهارت‌های پرستاری (کد درس ۱۷)، فرایند پرستاری و بررسی وضعیت سلامت (کد درس ۱۹)، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱ (کد درس ۲۰)، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۲ (کد درس ۲۱)، مهارت‌های بالینی پرستاری (کد درس ۴۱)
۴۶	پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۲	۲	۱۰۲	پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۲ (کد درس ۲۹)، کارآموزی پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۱ (کد درس ۴۵)
۴۷	پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۳	۲	۱۰۲	پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۳ (کد درس ۳۰)، کارآموزی پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۲ (کد درس ۴۶)
۴۸	پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۴	۱/۵	۷۶	پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۴ (کد درس ۳۱)، کارآموزی پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۳ (کد درس ۴۷)
۴۹	پرستاری از کودک در خانواده و جامعه/ پرستاری بیماری‌های کودکان	۲	۱۰۲	پرستاری از کودک در خانواده و جامعه (کد درس ۳۶)، پرستاری بیماری‌های کودکان (کد درس ۳۷)
۵۰	پرستاری سلامت روان	۱	۵۱	پرستاری سلامت روان (کد درس ۳۸)
۵۱	پرستاری بیماری‌های روان	۱	۵۱	پرستاری بیماری‌های روان (کد درس ۳۹)، کارآموزی پرستاری سلامت روان (کد درس ۵۰)

۵۲	مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش‌های مراقبت ویژه	۱/۵	۷۶	پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۱-۴ (کد درس ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱)، کارآموزی پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۱-۴ (کد درس ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸)
۵۳	کارآموزی پرستاری در دارودرمانی	۱	۵۱	داروشناسی (فارماکولوژی) (کد درس ۱۴)
۵۴	اصول مدیریت خدمات پرستاری	۲	۱۰۲	اصول مدیریت خدمات پرستاری (کد درس ۴۰)
جمع واحد			۲۰	

جدول ۵ - کارآموزی در عرصه در دوره کارشناسی پیوسته رشته پرستاری

کد درس	عنوان کارآموزی در عرصه	واحد	ساعت	پیش نیاز
۵۵	پرستاری سلامت مادر و نوزاد	۲	۱۰۲	کارآموزی پرستاری سلامت مادر و نوزاد (کد درس ۴۲)
۵۶	پرستاری سلامت فرد و جامعه/ خانواده/ محیط	۲	۱۰۲	کارآموزی پرستاری سلامت فرد و جامعه (کد درس ۴۲)، کارآموزی پرستاری سلامت خانواده و محیط (کد درس ۴۳)
۵۷	پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۱-۴	۷	۳۵۷	کارآموزی‌های پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۱-۴ (کد درس ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸)
۵۸	پرستاری بیماری‌های کودکان	۲	۱۰۲	کارآموزی پرستاری از کودک در خانواده و جامعه/ پرستاری بیماری‌های کودکان (کد درس ۴۹)
۵۹	مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش‌های مراقبت ویژه (ICU)	۲	۱۰۲	کارآموزی مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش‌های مراقبت ویژه (کد درس ۵۲)
۶۰	پرستاری در فوریت‌ها	۲	۱۰۲	پرستاری در فوریت‌ها (کد درس ۳۵)
۶۱	مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش‌های مراقبت ویژه (CCU)	۲	۱۰۲	کارآموزی مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش‌های مراقبت ویژه (کد درس ۵۲)
جمع			۱۹ واحد	

تذکر به منظور حسن اجرای برنامه آموزشی پرستاری مصوبه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی و نیل به اهداف پرستاری جامعه‌نگر، در کلیه حیطه‌های کارآموزی و کارآموزی در عرصه با توجه خاص به مددجو، خانواده و جامعه، بررسی وضعیت سلامت مددجو و خانواده به هنگام پذیرش، پیگیری وضع مددجو و خانواده در طول دوران بستری و به هنگام ترخیص و پیگیری وضع مددجو و خانواده در طول دوران بستری و به هنگام ترخیص و پیگیری وضع مددجو در خانواده به صورت بازدید منزل، بازدید کارخانه، مدرسه و هر جامعه‌ی دیگری که مددجو به آن تعلق دارد، الزامی است. تذکر ۲- کلیه دانشجویان موظف به تکمیل LOG BOOK در مدت گذراندن کارآموزی و کارآموزی در عرصه می‌باشند.

شرح دوره :

دانشجویان در طول ۴ سال (۸ ترم) تحصیلی در ۳ سال اول دروس عمومی پایه تخصصی و کارآموزی را به شکل نظری، عملی و کارآموزی و در سال چهارم به صورت کارآموزی در عرصه (۱۹ واحد در طول ده ماه) به شکل شیفت در گردش می‌گذرانند. برای دوره کارآموزی در عرصه در سال چهارم دوره تحصیلی اجرای جدول زیر الزامی است.

۱۹ واحد هر واحد ۵۱ ساعت (۹۶۹ ساعت)

* محل‌های کارآموزی در عرصه : بخش‌های مرتبط با مباحث بزرگسالان سالمندان (۱ و ۲ و ۳ و ۴) و بخش‌های مراقبت‌های ویژه، مراکز بهداشتی شهری و روستایی و بازدید منزل - بخش‌های زنان - زایمان و نوزادان - بخش‌های کودکان - بخش‌های داخلی و جراحی - بخش‌های اورژانس

طول مدت زمان هر شیفت صبح و عصر: ۷ ساعت و هر شب ۱۰ ساعت

تعداد کشیک: ۱۳۳ شیفت در طول ده ماه (سال چهارم تحصیلی)

تعداد شیفت در هر ماه: شیفت صبح (۴ شیفت)، عصر (۲ شیفت)، شب (۱ شیفت)

جدول ۶- کارگاه‌های اجباری در دوره کارشناسی پیوسته رشته پرستاری

عنوان	ساعت	ترم تحصیلی
کارگاه ایمنی مددجو	۴ ساعت	نیم سال سوم
کارگاه اعتبار بخشی	۳ ساعت	نیم سال هفتم
نقش پرستاران در پدافند غیر عامل	۴ ساعت	نیم سال هشتم
آشنایی با مخاطرات شغلی	۴ ساعت	نیم سال هفتم
مرگ مغزی، اهدا و پیوند اعضا	۴ ساعت	نیم سال هشتم

کارگاه‌های فوق در حوزه معاونت آموزشی دانشکده برنامه‌ریزی و توسط گروه‌های آموزشی و با همکاری متخصصین طراحی و ارائه خواهد شد.

نام درس: تشریح

کد درس: ۰۱

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجو با ساختار تشریحی بدن انسان در وضعیت طبیعی به منظور شناخت عملکرد دستگاه‌های بدن و بررسی و شناخت اختلالات ناشی از بیماری‌ها
شرح درس:

در این درس به تفصیل در مورد سلول‌ها، بافت‌ها و سیستم‌های مختلف بدن شرح داده می‌شود و از اطلس‌ها، مولاژها و اسکلت و نظایر آن برای آموزش عملی استفاده می‌گردد.

الف: رئوس مطالب (۲۶ ساعت نظری)

- مقدمات، تعاریف و تاریخچه آناتومی
- موقعیت آناتومیک و اصلاحات رایج در آناتومی
- سلول، غشای سلول، سیتوپلاسم، هسته چرخه سلولی، تقسیم سلولی و اسکلت سلولی
- بافت‌شناسی: بافت پوششی، بافت همبندی، بافت عضلانی و بافت عصبی
- استخوان‌شناسی: تقسیم‌بندی استخوان‌ها استخوانی شدن، رشد استخوان؛ استخوان اندام بالایی، استخوان اندام پائینی، استخوان‌های تنه (جناغ ستون مهره ای و دنده‌ها) استخوان‌های سر و صورت و استخوان لامی
- مفاصل: مفاصل فیبرو، مفاصل غضروفی و مفاصل سینوویال
- عضلات نام‌گذاری و عملکرد عضلات، عضلات نواحی مختلف بدن
- دستگاه گردش خون: قلب، شریان‌ها و وریدها
- دستگاه لنفاوی: عقده لنفاوی، تیموس، طحال، مجرای تراسیک
- دستگاه عصبی نخاع: اعصاب نخاعی، مغز، اعصاب مغزی و سیستم عصبی خودمختار
- دستگاه تنفس: بینی، سینوس‌های مجاور بینی حنجره، نای و برونش‌ها، ریه‌ها، پلورا و مدیا ستینوم

- دستگاه گوارش: دهان، حلق، مری، حفره شکم و تقسیمات آن، صفاق، معده، روده باریک، روده بزرگ، کبد و پانکراس
  - دستگاه ادراری: کلیه‌ها، حالب‌ها، مثانه، پیشابراه
  - دستگاه تولیدمثل: زن شامل تخمدان‌ها، لوله‌های رحمی، رحم، واژن و پستان
  - دستگاه تولیدمثل: دستگاه تولیدمثل مرد شامل بیضه‌ها، مجاری تناسلی مرد و غدد ضمیمه دستگاه تولیدمثل مرد
  - غدد درون‌ریز: هیپوفیز، پینه آل، تیروئید، پاراتیروئید و آدرنال
  - اعضای حواس ویژه: چشم و گوش
  - جنین‌شناسی: مراحل زندگی انسان، مرحله پیش رویانی، مرحله رویانی، مرحله جنینی، تخمین زمان زایمان و ناهنجاری‌های مادرزادی
- ب: عملی (۱۷ ساعت)**
- نمایش کلیه بافت‌ها و دستگاه‌های بدن با استفاده از اطلس‌ها، مولاژها و پوستر آموزشی
- روش تدریس:**
- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
  - روش‌های فعال مانند مطالعه مورد، حل مسئله
  - روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌تا
- منابع درس (آخرین ویرایش):**
- یادگیری آناتومی، تألیف دکتر غلامرضا حسن‌زاده، انتشارات معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی قزوین.
  - Heylings DJ, Spence R, Kelly BE. Integrated Anatomy. Churchill Livingstone.
- شیوه ارزشیابی دانشجو:**
- دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:
- آزمون‌های کوتاه، میان‌ترم و پایان‌ترم با طرح سؤال‌های پاسخ‌نگاری، چندگزینه‌ای
  - آزمون عملی با استفاده از تصاویر، مولاژها

کد درس: ۰۲

نام درس: فیزیولوژی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد (۲/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

شناخت عملکرد دستگاه‌های بدن و آشنایی با روش‌های معاینه و ابزار تشخیص به منظور درک نارسائی فیزیولوژیک سیستم بدن انسان در مقایسه با حالت سلامت

شرح درس:

در این درس به بحث در مورد عملکرد سلول‌ها و دستگاه‌های مختلف بدن شامل قلب و گردش خون، تنفسی عصبی ادراری، گوارش، غدد مترشحه درون‌ریز و ... پرداخته می‌شود. هر سیستم به طور جداگانه مورد بحث قرار می‌گیرد؛ اما از آنجائی که عملکرد هماهنگ این سیستم‌ها متضمن سلامت بدن انسان است مکانیسم‌های کنترل‌کننده تعادل درونی بدن نیز به بحث گذاشته می‌شود.

الف: رئوس مطالب (۴۳ ساعت نظری)

• فیزیولوژی سلولی

ساختمان و عمل سلول، مایعات بدن مکانیسم‌های کنترل‌کننده تعادل درونی بدن، نقل و انتقال آب و مواد در بخش‌های مایع بدن، پمپ سدیم و پتاسیم پتانسیل‌های غشاء و پتانسیل‌های عمل، انقباض عضلات اسکلتی انتقال ایمپالس‌ها از اعصاب به عضلات اسکلتی، انقباض و تحرک عضلات صاف

• فیزیولوژی خون

بافت خون (گلبول‌های قرمز، سفید و پلاکت‌ها)، گروه‌های خونی، هموستاز و انعقاد خون

فیزیولوژی قلب و دستگاه گردش خون

اعمال و حرکات قلب، فرکانس قلب، تغییرات فشار در حفره‌های قلب، بافت گرهی، تعادل یونی، کنترل عصبی، تظاهرات الکتریکی قلب ساختمان عروق، دینامیک خون و عوامل مؤثر بر آن، نبض سرخرگی، فشار نبض، جریان خون وریدی و عوامل مؤثر بر آن، کنترل فشارخون، سیستم لنفاوی و جریان خون مویرگی، کنترل موضعی جریان خون و تنظیم عصبی گردش خون

• فیزیولوژی تنفس

تهویه ریوی و عوامل مؤثر بر آن، حجم‌ها و ظرفیت‌های ریوی عملکرد مجاری تنفسی، گردش خون ریوی تعادل گازها، انتقال گازها در خون مایعات بدن و سلول‌ها

• فیزیولوژی کلیه‌ها

چگونگی تشکیل ادرار گلومرولی، اعمال نفرون‌ها، جذب مجدد و ترشح، نقش فیدبک توبولی گلومرولی در تنظیم خودکار (GFR)، هورمون‌های مؤثر بر کار کلیه‌ها و نقش کلیه‌ها، تنظیم اسمولاریتی و غلظت سدیم در مایع خارج سلولی، تخلیه ادرار تنظیم تعادل اسید - باز مایعات بدن نقش دستگاه کلیوی، نقش دستگاه تنفس و نقش تامپون‌ها

• فیزیولوژی گوارش

گوارش دهانی و بلع، گوارش معدی (حرکات معده، تنظیم ترشحات معده، کنترل تخلیه معده) اعمال روده باریک، اعمال روده بزرگ، فعالیت ترشحاتی دستگاه گوارش هضم و جذب در دستگاه معده روده‌ای تولید و تخلیه مواد دفعی

• فیزیولوژی غدد درون‌ریز

ماهیت هورمون، مروری بر اهمیت غدد درون‌ریز و هورمون‌ها، هورمون‌های غدد هیپوفیز و نقش کنترل‌کنندگی هیپوتالاموس، هورمون‌های غده تیروئید، هورمون‌های غدد فوق کلیوی، هورمون‌های پانکراس هورمون‌های غدد پاراتیروئید

• فیزیولوژی دستگاه عصبی

عملکرد سیستم عصبی مرکزی (نخاع و مغز) راه‌های حسی، راه‌های حرکتی، دستگاه عصبی خودکار (سمپاتیک و پاراسمپاتیک) رفلکس‌ها

ب: عملی (۱۷ ساعت)

- قسمتی از مباحث شامل آشنایی با میکروسکوپ و نحوه کار با لام نئوبار، شمارش گویچه‌های قرمز شمارش گویچه‌های سفید، تعیین هماتوکریت و اندازه‌گیری هموگلوبین خون، اندازه‌گیری زمان انعقاد خون زمان سیلان، تعیین گروه‌های خونی

- موارد ضروری دیگر با نظر استاد در آزمایشگاه به صورت عملی تدریس می‌گردد.

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- نقشه مفهومی (Concept Map)
- روش‌های فعال مانند مطالعه مورد، حل مسئله
- روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌تا

منابع درس (آخرین ویرایش):

- گایتون آرتور. فیزیولوژی پزشکی، ترجمه احمدرضا نیاورانی. تهران و سماط.
- گرین، اساس فیزیولوژی بالینی. ترجمه علی صادقی لویه و فرخ شادان، تهران: چراغ دانش.
- Barret K, E, Barman S. Boitano S. Brooks H.L. Ganongs Review of Medical Physiology.
- Guyton, A.C., Hall, H.E. Text book of Medical physiology, Philadelphia: WB, saunders.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:
- پرسش و پاسخ در کلاس، آزمون‌های کوتاه، میان‌ترم و پایان‌ترم با طرح سؤال‌های پاسخ‌نگاری، چندگزینه‌ای و نظایر آن
  - آزمون عملی از طریق نمایش روش‌های آموخته شده در آزمایشگاه

کد درس: ۰۳

نام درس: ژنتیک و ایمونولوژی

پیش‌نیاز یا همزمان: فیزیولوژی

تعداد واحد: ۲ واحد (۱/۵ نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجوی پرستاری با مفهوم ایمنی، واکنش‌های ایمنی بدن، سلول‌ها و ارگان‌های مؤثر در ایمنی، نقص‌های ایمنی، چگونگی سازگاری نسجی و خونی در مکانیسم‌ها و واکنش‌های مختلف سلولی و هومورال نقش سیستم ایمنی در پیشگیری از بیماری‌ها و نشانه‌شناسی بالینی و آزمایشگاهی مربوط به سیستم ایمنی شناخت اصول و مهارت‌های لازم در اجرای تدابیر و روش‌های پیشگیری و اصول بیماریابی بیماری‌های ژنتیکی در جامعه، کاربرد علمی و عملی یافته‌های بالینی و آزمایشگاهی در زمینه اختلالات ژنتیکی

شرح درس:

در این درس دانشجویان با مکانیسم‌های دخیل در شکل‌گیری پاسخ ایمنی بر علیه عوامل بیماری‌ها آشنا می‌شوند و ضمن این آشنایی به ارزش کنترل دقیق این سیستم در جهت جلوگیری از بروز بیماری‌های مرتبط به اختلالات سیستم ایمنی از جمله بیماری‌های خود ایمن پی خواهد برد. از طرف دیگر به درک بهتری از اصول

و نحوه تفسیر آزمایش‌های ایمنولوژیک و سرولوژیک آزمایشگاهی و اصول ژنتیکی تشخیص اختلالات ارثی از غیر ارثی و سیستم توارث دست خواهد یافت.

الف: رئوس مطالب (۲۶ ساعت نظری)

- ژنتیک، ایمنولوژی و سرولوژی
- مقدمات ایمنی‌شناسی و ایمنولوژی پایه
- تعاریف، کاربردهای ایمنی‌شناسی در پزشکی
- بافت‌های لنفاوی مؤثر در ایمنی، تکامل سلول‌های ایمنی
- آنتی‌ژن، خصوصیات آنتی‌ژن، انواع آنتی‌ژن
- ایمنوگلوبولین‌ها، ساختمان و انواع آن‌ها
- لنفوسیت‌های T و B واکنش‌های ایمنی سلولی و هومورال
- غربالگری و روش‌های تشخیص قبل از تولد بیماری‌های ژنتیک
- ایمنی طبیعی (ایمنی ذاتی)
- سیستم کمپلمان (التهاب، سیتولیز، ایمنوواد هرنس)
- مکانیسم دفاع اختصاصی بدن در مقابل عوامل عفونی و غیر عفونی
- ایمنونوهما‌تولوژی، گروه‌های خونی، ناسازگاری خونی
- ژنتیک مندلی یا عمومی (سیستم توارث، توارث چندژنی، گروه‌های خونی ...)، مولکولی (ساختمان مولکولی ژن عامل وراثت ...) و ژنتیک پزشکی (ناهنجاری‌های کروموزومی ...)
- ژنتیک رفتار و شخصیت
- ژنتیک و سرطان
- فارماکوژنتیک و پلی مورفیسم‌ها
- ایمنولوژی بیماری‌های عفونی، مصون‌سازی (واکسن‌ها و واکسیناسیون)
- ژنتیک بیماری‌های خون
- ایمنولوژی مادر و نوزاد
- نارسائی‌های سیستم ایمنی (مادر زادی و اکتسابی)
- ایمنونوپاتولوژی و اختلالات ایمنی مورد نیاز پرستاران
- افزایش حساسیت‌ها و انواع آن (I, II, III, IV)
- اتو ایمنی

ب: عملی (۱۷ ساعت)

با استفاده از اسلاید و نمایش تعدادی از آزمایش‌های تشخیصی در ۳ جلسه دو ساعته به شرح زیر در آزمایشگاه به دانشجویان نشان داده خواهد شد:

- تعیین گروه‌های خونی
- تست سازگاری خونی (CROSS match)
- تست‌های کومبس مستقیم و غیرمستقیم و کاربرد آن‌ها
- تست ASO و BHCG (تست خون و حاملگی)
- قیلم‌های آموزشی در خصوص چگونگی روش نمونه‌گیری برای تشخیص‌های قبل از تولد و انجام روش‌های تشخیص مولکولی

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- نقشه مفهومی (Concept Map)
- روش‌های فعال مانند مطالعه مورد، حل مسئله
- روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌تأ

منابع درس (آخرین ویرایش):

- وجگانی، محمد. ایمنولوژی، انتشارات جهاد دانشگاهی واحد تهران.
- Parslow, TG. Stites, D.P. Terr, A.I. and Imboden, J.B. Medical Immunology.
- Rosen, F.S. Geha, R. Casse studies in Immunology.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:
- حضور فعال در کلاس درس (شامل حضور فیزیکی، شرکت در بحث‌ها، پاسخ به سؤالات کوتاه)
  - گردآوری و ارائه مطالب مرتبط با موضوعات تدریس شده توسط دانشجویان
  - آزمون پایان‌ترم با طرح سؤال‌های چندگزینه‌ای

کد درس: ۰۴

نام درس: بیوشیمی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجوی پرستاری با واکنش‌های بیوشیمیایی دستگاه‌های بدن انسان و کسب مهارت در نمونه‌گیری اصول این علم در تشخیص اختلالات فیزیولوژیک بدن انسان و در نتیجه کمک به برقراری مجدد تعادل در وضعیت بیوشیمیایی دستگاه‌های بدن

شرح درس:

در این درس ساختمان و خواص ترکیبات حیاتی بدن و واکنش‌های بیوشیمیایی اندام‌های بدن انسان و مکانیسم‌های تنظیم‌کننده آن‌ها معرفی می‌شوند بدین ترتیب دانشجویان، در حد خود توانایی تفسیر نتایج آزمایش‌های بیوشیمی را به دست خواهد آورد.

الف: رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری)

- سلول و ارگانل‌های داخل سلولی
- تعادل اسید و باز و آب و الکترولیت
- هضم و جذب مواد غذایی
- مکانیسم تولید انرژی
- ساختمان و متابولیسم مواد قندی
- ساختمان شیمیایی، بیوشیمیایی و متابولیسم اسیدهای آمینه و پروتئین‌ها
- ساختمان شیمیایی، بیوشیمیایی و متابولیسم چربی‌ها
- ویتامین‌ها، آنزیم‌ها و کو آنزیم‌ها و نقش آن‌ها در واکنش‌های بدن
- نوکلئیدها و اسیدهای نوکلئیک
- بیوشیمی دوران بارداری و قاعدگی
- بیوشیمی دوران پیری

ب: عملی (۱۷ ساعت)

اندازه‌گیری پارامترهای بیوشیمیایی در زمان بیماری‌هایی نظیر دیابت قلبی - عروقی، کلیوی، کبدی، انواع اختلال در تعادل اسید و باز با آزمایش‌های ساده بیوشیمیایی
روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- نقشه مفهومی (Concept Map)
- روش‌های فعال مانند مطالعه مورد، حل مسئله
- روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌تا

منابع درس (آخرین ویرایش):

- رادول، ویکتور. بیوشیمی هارپر، ترجمه جواد محمد نژاد، سالار بختیاری، پیام محمدی، عباسعلی سالاری. تهران: انتشارات اندیشه رفیع.
- دانیال زاده، آلبرت، زارعیان، خلیل. اصول بیوشیمی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- زمانی، مرتضی؛ احسانی، عبدالوهاب. بیوشیمی برای پرستار تهران: انتشارات چهر.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال در کلاس درس (شرکت در بحث‌های کلاس و پاسخ به سؤالات)
- آزمون پایان‌ترم
- نتایج آزمایش‌های عملی در هر جلسه و امتحان عملی پایان‌ترم

کد درس: ۰۵

نام درس: میکروبی‌شناسی

پیش‌نیاز یا هم‌زمان: ندارد

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

آشنایى دانشجوى پرستارى با طرز زندگى و تكثير موجودات زنده، باكتريها، قارچها و او وىروسهاى بيمارىزا و غير بيمارىزا. چگونگى از بين بردن انواع ميكروبها در شرايط گوناگون، به منظور رعايت اصول پيشگيرى و جلوگيرى از انتقال عفونتهاى ميكربى از بيماران بسترى به پرستاران و بالعكس در موقعيتهاى مختلف كارى

شرح درس:

در اين درس دانشجو با ميكروارگانيسمهاى مختلف ايجادكننده عفونتهاى انسانى آشنا مىشود و با برخوردارى از دانش لازم در زمينه پيشگيرى و نحوه مقابله با آنها، از بروز عفونت در محيطهاى كارى خود جلوگيرى خواهد كرد.

الف: رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظرى)

- طبقه بندى، ساختمان، فيزيولوژى، متابوليسم و ژنتيك ميكربها اعم از باكتري، وىروس، تك ياخته، مخمر قارچ و نقش باكتريها در سلامت و بيمارى در انسان
- ميكرو فلور نرمال، عفونت، بيمارى پاتوژنز و ايمنى شناسى
- آشنایى با روشهاى فيزيكى و شيميايى (سالم سازى تجهيزات پزشكى شامل استريليزاسيون و گندزدايى)
- وىروس شناسى و وىروسهاى بيمارىزا و طبقه بندى آنها
- باكتري شناسى: باكتريهاى بيمارىزا شايع و طبقه بندى آنها
- بيمارى زاى آنترو باكتر ياسيه، ويبريو، كمپيلو باكتر هليكو باكتر
- ايمونولوژى (انواع مصونيتها، آنتى ژن در ارتباط با ايجاد ايمنى بدن در مقابل ميكروبها)

ب: عملى (۱۷ ساعت)

- آشنایى با روشهاى استريليزاسيون و ضد عفونى
- نمونه بردارى از بالين بيمار و آشنایى با مواد و روشهاى كشت ميكربها
- كشت رنگ آميزى و تشخيص باكتريهاى مهم بيمارىزا
- كشت و مشاهده كوكسى گرم مثبت (اعم از استافيلوكك، استرپتوكك، آنترو كك و.....)
- كشت و مشاهده باسيل گرم منفى (اعم از كلى باسيل، ككلبسيلا و پرو تئوس و.....)
- مشاهده ميكروسكپى باكتريها (اعم از باسيل سل، شاربن، ديفترى، نايسريا، هموفيلوس، ويبريو تروپونا)

روش تدريس:

- سخنرانى، بحث گروهى، پرسش و پاسخ
- نقشه مفهومى (Concept Map)

- روش‌های فعال مانند مطالعه مورد، حل مسئله
روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌تا

منابع درس (آخرین ویرایش):

- میکروبی‌شناسی جاوتز.
- میکروبی‌شناسی مورای.

شیوه ارزیابی دانشجو:

- دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:
- حضور فعال در کلاس درس (شرکت در بحث‌های کلاس و پاسخ به سؤال‌ها)
  - آزمون میان‌ترم و آزمون پایانی با طرح سؤال‌های چندگزینه‌ای، کوتاه پاسخ و .....

کد درس: ۰۶

نام درس: انگل‌شناسی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

آشنایی با مورفولوژی، سیر تکاملی، بیماری‌زائی، تشخیص درمان، کنترل و پیشگیری از بیماری‌های تک‌یاخته‌ها و قارچ‌های بیماری‌زای انسان در ایران

شرح درس:

در این درس با معرفی انگل‌ها و قارچ‌های بیماری‌زای انسانی و راه‌های انتقال آن‌ها، دانشجو در زمینه پیشگیری و نحوه مقابله با آن‌ها دانش لازم را جهت کنترل بیماری‌های انگلی و قارچی در سیستم‌های بهداشتی درمانی به دست خواهد آورد.

رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری و ۱۷ ساعت عملی)

الف: تک‌یاخته‌شناسی:

- کلیات تک‌یاخته‌شناسی و طبقه‌بندی آن‌ها
- تک‌یاخته‌های شایع و مهم: آمیب هیستولیتیکا، آمیب کلی، ژیار دیالا مبلیا، تریکوموناس واژینالیس، بالانتیدیم کلی، بیماری‌های ایجاد شده توسط هر تک‌یاخته، راه‌های انتقال، پیشگیری، مراقبت‌های پرستاری مرتبط
- تک‌یاخته‌های خونی شایع و مهم: مالاریا و عوامل ایجاد آن: پلاسمودیوم ویواکس، پلاسمودیوم فالسیپارم پلاسمودیوم مالاریه، پلاسمودیوم اوال، چرخه زندگی، انتقال، تشخیص، پیشگیری، مبارزه، مراقبت‌های پرستاری مرتبط
- تک‌یاخته‌های خونی نسجی: بیماری لیشمانیوز و عوامل آن: لیشمانیا تروپیکا، لیشمانیا ماژور، لیشمانیا اینفانتوم، لیشمانیا برزیلینسیس، لیشمانیا دونوانی، انتقال، تشخیص پیشگیری، مبارزه
- کوکسید بای توکسوپلازما گوندی: بیماری، راه‌های انتقال، پیشگیری، مبارزه مراقبت‌های پرستاری مرتبط

ب: قارچ‌شناسی:

- کلیات قارچ‌شناسی: تعریف قارچ‌ها - ساختمان قارچ‌ها - تغذیه و تولیدمثل - بیماری‌زائی قارچ‌ها - انواع بیماری‌های قارچی - قارچ‌های ساپروفیت شایع.
- بیماری‌های قارچی سطحی: تینه آور سیکالر - اوتومایکوزیس
- بیماری‌های قارچی جلدی: کچلی‌ها
- بیماری‌های قارچی زیر جلدی مایستوما - اسپوروتریکوزیس - کرومو بلاستو مایکوزیس

- بیماری قارچی احشائی: کاندیدیازیس - آسپروژیلوزیس - موکو مایکوزیس - کریپتو کوکوزیس
پ: کرم شناسی:

- کلیات و طبقه‌بندی کرم‌ها (تروماتدها - سستدها - نماتدها)
- در مورد هر یک از کرم‌های زیر جنبه‌های ذیل تدریس خواهد شد:
- مرفولوژی - سیر تکاملی - بیماری‌زایی - تشخیص - انتشار آلودگی در دنیا و در ایران کنترل و پیشگیری درمان
- ترماندها شامل: فاسیولا هپاتیکا و فاسیولا ژیگانتیکا - دیکروسلیوم - هتروفیس - شیستوزوما هماتوبیوم
- سستدها شامل: تنیا ساژیناتا - مختصری در مورد سیستی سر کوزیس - اکینو کوکوس گرانولوزوس و مولتی لوکولاریس - هیمنولپیس نانا.
- نماتدها شامل: آسکاریس - اکسیور - تریکو سفال کرم‌های قلاب‌دار (آنکی لوستوم دئودنال - نکاتور امریکانوس) تریکوسترونزیلوس - استرو نژیلوئیدس. اشاره‌ای در مورد لاروهای مهاجر احشایی و پیوک

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
  - نقشه مفهومی (Concept Map)
  - روش‌های نمایشی و تصویری
  - روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی
- توضیح مهم:** با توجه به نمایش اسلاید و تصاویر رنگ‌ها و قارچ‌های بیماری‌زا کلاس عملی همزمان با کلاس نظری برگزار می‌گردد.

منابع درس (آخرین ویرایش):

- اسماعیل صائبی، بیماری انگلی در ایران جلد دوم بیماری‌های کرمی.
- تک‌یاخته شناسی پزشکی. انتشارات دانشگاه علوم پزشکی تهران.
- زینی، فریده. قارچ‌شناسی جامع پزشکی. انتشارات دانشگاه علوم پزشکی تهران.
- مارکل، ادوارد کی، دگ، ماریتا. انگل‌شناسی پزشکی تهران.
- Brown, H.w.& Neva, F.A. Basic clinical parasitology.
- Markell & voge,s Medical parasitology,
- Muller, R. & Baker, J.R. Medical parasitology.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال در کلاس
- آزمون پایان نیمسال تحصیلی
- آزمون عملی

کد درس: ۰۷

نام درس: آمار حیاتی مقدماتی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با آمار، اهمیت و کاربرد آن در علوم پزشکی و بهداشتی و روش‌های جمع‌آوری طبقه‌بندی داده‌ها و نمایش آن‌ها با استفاده از جداول و نمودارهای مناسب و کسب توانایی در برآورد حجم نمونه، مقایسه شاخص‌های بهداشتی جوامع و به‌کارگیری توزیع‌های عمومی احتمال در مسائل پزشکی و بهداشتی.

شرح درس:

در این درس از دانشجویان خواسته می‌شود یک سری داده‌های خام را دسته‌بندی و به صورت جداول و نمودارهای آماری نشان دهند و نتایج استخراج شده را با کمک شاخص‌های مرکزی و پراکندگی بیان نمایند.

الف: رئوس مطالب (۹ ساعت نظری)

- تعریف آمار و اهمیت آن در علوم پزشکی و بهداشتی
- انواع مشاهدات
- طبقه‌بندی و نمایش اطلاعات به صورت جداول و نمودار
- مفهوم و محاسبه توزیع تجمعی و کاربرد آن در محاسبه صدک و چارک‌ها
- محاسبه شاخص‌های مرکزی شامل میانگین، میانه و نما
- محاسبه شاخص‌های پراکندگی شامل طول دامنه تغییرات؛ واریانس، انحراف معیارها و ضریب تغییرات
- مفهوم احتمال، احتمال ضرب و حاصل جمع، توزیع دو جمله‌ای، توزیع پواسون، توزیع نرمال و اهمیت توزیع نرمال در مشاهدات پزشکی
- محاسبه شاخص‌های مهم بهداشتی و بیان مفهوم امید به زندگی
- جامعه و نمونه مفهوم و اهمیت نمونه تصادفی، روش‌های نمونه‌برداری مبتنی بر احتمال (ساده، طبقه‌ای، خوشه‌ای و سیستماتیک)
- توزیع نمونه‌ای میانگین و نسبت قضیه حد مرکزی

ب: عملی (۱۷ ساعت)

- تمرین مباحث آموزش داده شده آماری به صورت عملی

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- نقشه مفهومی (Concept Map)
- روش‌های فعال مانند حل مسئله
- روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی

منابع درس (آخرین ویرایش):

- روززدر، برنارد. اصول آمار زیستی، ترجمه حمید حقانی، روح‌انگیز جمشیدی. تهران: گواهان.
- کاظم؛ محمد، ملک افضل؛ حسین و نهایتیان، وارثکس. روش‌های آماری و شاخص‌های بهداشتی.
- Burns, N.& Grove, S. understanding Nursing Research. Philadelphia: W.B. Saunders.
- Polit, D. Hungeler, B.Beck, c. Essentials of Nursing Research: Methods, Appraisal, and utilization Philadelphia: Lippincott.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- آزمون میان نیمسال تحصیلی
- آزمون پایان نیمسال تحصیلی
- ارائه تمرینات عملی

کد درس: ۰۸

نام درس: تحقیق در پرستاری

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس

آشنایی با روش‌های متداول پژوهش در علوم سلامت و نحوه استفاده از نتایج پژوهش‌های انجام شده به منظور آماده‌سازی جهت همکاری در فعالیت‌های پژوهشی

شرح درس:

در این درس با ارائه مطالب علمی در زمینه فرآیند پژوهش از دانشجویان خواسته می‌شود که از بین مشکلات مربوط به پرستاری، یک مشکل را برگزیده و با انتخاب روش پژوهش مناسب به صورت گروهی یک طرح پژوهشی ارائه دهند. همچنین بر اهمیت و چگونگی رعایت نکات اخلاقی و به‌کارگیری نتایج پژوهش‌ها در حیطه‌های مختلف پرستاری و همکاری در انتشار نتایج آن‌ها تأکید می‌شود.

الف: رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری)

- روش علمی پژوهش و مراحل آن
- موضوع پژوهش
- اهداف، فرضیه، سؤال‌های پژوهش
- متغیرهای پژوهش
- انواع پژوهش
- جامعه، نمونه و محیط پژوهش
- روش‌های جمع‌آوری داده‌ها
- اصول اخلاقی در پژوهش
- به‌کارگیری نتایج پژوهش‌ها در عمل
- انتشارات نتایج پژوهش‌ها

ب: عملی (۱۷ ساعت)

- به‌کارگیری فرآیند پژوهش در تدوین طرح پژوهش گروهی
- تمرین مباحث آموزش داده شده به صورت عملی

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- نقشه مفهومی (Concept Map)
- روش‌های فعال مانند مطالعه مورد، حل مسئله
- روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌متا

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Polit, D, Hungeler, B. Beck, C. Essentials of Nursing Research: Methods, Appraisal and utilization. Philadelphia: Lippincott Co.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:
- ارائه طرح پژوهشی گروهی
  - آزمون میان نیمسال و پایان نیمسال تحصیلی و ارائه تمرینات عملی

نام درس: فناوری اطلاعات در پرستاری

کد درس: ۰۹

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

آشنایی با مفاهیم و مهارت‌های فناوری اطلاعات در عرصه‌های آموزشی، پژوهشی و مراقبتی در پرستاری. شرح درس: دانشجویان در این درس با ویژگی‌های کتابخانه‌های پزشکی و انواع رده‌بندی منابع و روش استفاده از کتابخانه‌های پزشکی و ابزارهای اطلاع‌رسانی و پایگاه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی پرستاری و مامایی و روش جستجو در بانک‌های اطلاعاتی و گزارش‌نویسی و آموزش از طریق کامپیوتر آشنا شده و تمرین خواهند کرد.

الف: رئوس مطالب (۹ ساعت نظری)

- مشخصات کتابخانه‌های پزشکی و نحوه استفاده از منبع، کتاب، نشریات، پایان‌نامه‌ها (به شکل چاپی یا الکترونیکی)، مراجع پرستاری در اشکال گوناگون، روش‌های بازیابی و جستجو در بانک‌های اطلاعاتی پرستاری و تزاروس (Thesaurus) را شناخته و توضیح دهند
- نظام (NLM: National Library of Medicine) در کتابخانه نشریات پرستاری مامایی را بیان کنند.
- روش استفاده از ابزارهای اطلاع‌رسانی پرستاری معرفی شده نمایه‌نامه‌های پرستاری، مدلاین، سینال (CINAHL) و فهرستگان را توضیح دهند (شکل چاپی و الکترونیک را بیان کنند).
- مهارت جستجو در منابع اطلاعاتی دستی و رایانه‌های پرستاری را عملاً اجرا نمایند.

- مفاهیم مربوط به اطلاع‌رسانی پرستاری را تعریف کنند.
- کاربرد کامپیوتر در دسترسی به منابع پرستاری را شرح دهند.
- گزارش‌نویسی و آموزش از طریق کامپیوتر را مورد بررسی و تجزیه تحلیل قرار دهند.
- سیستم اطلاعات کامپیوتری پرستاری را مورد بررسی و نقد قرار دهند.

ب: عملی (۱۷ ساعت)

در این کارگاه دانشجویان با ویژگی‌های کتابخانه‌های پزشکی و انواع رده‌بندی منابع و روش استفاده از کتابخانه‌های پزشکی، ابزارهای اطلاع‌رسانی و پایگاه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی پرستاری و مامایی به شکل درستی و رایانه‌ای، گزارش‌نویسی و آموزش از طریق کامپیوتر آشنا شده و تمرین خواهند کرد.

- کتابخانه‌های پزشکی و انواع رده‌بندی منابع، روش استفاده از کتابخانه‌های پزشکی
- مراجع مناسب رشته، تزاروس و نظام NLM در کتابخانه
- سیستم عامل ویندوز و تجهیزات سخت‌افزاری، نرم‌افزاری مورد نیاز و کار با کامپیوتر معرفی
- موتورهای کاوش و پایگاه‌های اطلاعاتی پرستاری و مامایی، روش‌های جستجو در منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی و اینترنت
- نمایه‌نامه‌های پرستاری، مدلاین، سینال و روش استفاده از آنها
- نرم‌افزارهای کاربردی Word و Internet
- HIS، پرونده الکترونیک سلامت، سامانه سیب
- مفاهیم مربوط به اطلاع‌رسانی پرستاری، کاربرد کامپیوتر در پرستاری
- ثبت اطلاعات بیمار - گزارش‌نویسی الکترونیکی
- آموزش از طریق کامپیوتر
- نقد یک پایگاه اطلاعاتی
- نقد مدیریت نظام اطلاعات یک بیمارستان داخل کشور

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
  - نقشه مفهومی (Concept Map)
  - روش‌های فعال مانند حل مسئله
  - روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌تای
- منابع درس (آخرین ویرایش):
- درویش آ، فناوری اطلاعات در پرستاری، انتشارات فرا گفت و توسعه قلم.

- مورتن، لسلی. شیوه بهره‌گیری از کتابخانه‌های پزشکی ترجمه زاهد بیگدلی، تهران دانشگاه علوم پزشکی ایران.

- Computers in Nursing / Linda Lippincott, New York.
- Cumulative Index to Nursing & Allied Health Literature, CINAHL Information System.
- Hebda Tl. Czar P. Hand book of Informatics for Nurses & Health care Professionals, Pearson Publishing.
- International Nursing Index. The National Library of Medicine, Lippincott, New York.
- Kumar S, Snock H, Tele-nursing, Springer Publishing.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- تمرینات عملی (پنج مورد)
- تکلیف پایان نیمسال تحصیلی (دو مورد)

کد درس: ۱۰

نام درس: تغذیه و تغذیه‌درمانی

پیش‌نیاز یا همزمان: بیوشیمی

تعداد واحد: ۱/۵ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

گسترش دانش دانشجو در زمینه نقش تغذیه در تأمین سلامت فرد در دوره‌های مختلف زندگی به منظور پیشگیری از بروز سوءتغذیه و ارتقاء دانش مربوط به مصرف مواد غذایی در زندگی روزمره و همچنین آشنا کردن دانشجوی پرستاری با انواع رژیم‌های غذایی در درمان بیماری‌ها و اهمیت آموزش به بیمار در مورد رعایت رژیم غذایی مرتبط

شرح درس:

رئوس مطالب (۲۶ ساعت نظری)

در این درس اصول تغذیه، ترکیبات مواد غذایی نقش تغذیه در ارتقاء سطح سلامت و بررسی وضعیت تغذیه‌ای بزرگسالان و سالمندان انواع رژیم‌های غذایی در بیماری‌های مختلف و بهداشت مواد غذایی مورد بحث قرار می‌گیرد.

- تعریف واژه‌ها، اهمیت تغذیه در سلامت و مشکلات تغذیه‌ای شایع در ایران و جهان

- هضم جذب متابولیسم و نقش مواد مغذی

- نقش آداب، سنن و سبک زندگی در تغذیه
- شناخت غذا، تنظیم برنامه غذایی
- آشنایی با رژیم‌های غذایی درمانی و انواع آنها شامل
  - کم‌کالری
  - پرکالری
  - پرپروتئین
  - کم‌چربی
  - کم‌نمک
  - مایع شفاف
  - نرم
- آشنایی با انواع رژیم‌های غذایی در بیماری‌های مختلف شامل:
  - اختلالات دستگاه ادراری
  - اختلالات گوارشی
  - قلب و عروق
  - کم‌خونی‌ها
  - سوختگی‌ها
  - دیابت
  - چاقی

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
  - نقشه مفهومی (Concept Map)
  - روش‌های فعال مانند مطالعه مورد، حل مسئله
  - روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌تا
- منابع درس (آخرین ویرایش):
- فاکس برایان آنتونی، کامرون، آلن چی. دانش غذا، تغذیه و سلامتی، ترجمه داریوش کوهی کمالی تهران: فارابی.

- Dudak, s. Nutrition Essentials for nursing practice. Philadelphia: Lippincott.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- آزمون‌های مرحله‌ای و نیمسال تحصیلی
- آزمون پایانی

کد درس: ۱۱

نام درس: اصول و کلیات اپیدمیولوژی

پیش‌نیاز یا همزمان: فناوری اطلاعات در پرستاری

تعداد واحد: ۱ واحد (۱۷ ساعت)

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

انتقال اطلاعات لازم در مورد مفاهیم و اصول اپیدمیولوژی، علل ایجاد و چگونگی انتشار بیماری‌ها در جامعه و ارائه اطلاعات اختصاصی در مورد همه‌گیرشناسی و روش‌های کنترل بیماری‌های شایع کشور، تحلیل اپیدمیولوژیک مشکلات سلامت جامعه و کاربرد این اطلاعات در پرستاری و ارتقا سلامت جامعه

شرح درس

الف: رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری)

در این درس دانشجوین پرستاری با اصول همه گیر شناسی و کاربرد آن در تجزیه و تحلیل مشکلات بهداشتی جامعه آشنا می شوند و موضوعاتی چون سلامت و بیماری و عوامل موثر بر آن‌ها، اهمیت نقش پرستاران در ارتقاء سلامتی، پیشگیری و سطوح آن، غربالگری، مدل‌های اپیدمیولوژیک، برخورد با بیماری‌ها و شاخص‌های بهداشتی مورد بحث قرار می‌گیرند و به بررسی اپیدمیولوژیک بیماری‌های عفونی شایع و بیماری‌های غیر واگیر و بیماری‌های مشترک بین انسان و حیوان پرداخته می‌شود.

- تعریف و تاریخچه اپیدمیولوژی، گذارهای اپیدمیولوژی، گذار جمعیتی و سالمندی جمعیت
- اهداف و کاربردهای اپیدمیولوژی در پرستاری و سلامت جامعه
- مفاهیم سلامت و بیماری، سیر طبیعی بیماری‌ها، سطوح پیشگیری (نخستین، اول، دوم، سوم و چهارم) و اهمیت آن در پرستاری و سلامت جامعه
- طیف/گستره سلامت و بیماری، طبقه‌بندی بیماری‌ها، مکانیسم‌های بیماری‌زایی، خصوصیات بیماری‌های واگیر، زنجیره عفونت، انواع میزبان و روش‌های انتقال مستقیم و غیرمستقیم، اصطلاحات و راهبردهای پیشگیری از بیماری‌های غیرواگیر، اصطلاحات بیماری‌های واگیر و روش‌های پیشگیری و کنترل بیماری‌های واگیر شایع بر اساس ۵ راه عمده انتشار
- عوامل تعیین‌کننده و مؤثر بر سلامت
- مدل‌های اپیدمیولوژیک و کاربرد آن در کنترل و پیشگیری بیماری‌ها (عامل بیماری‌زا، میزبان، محیط)
- شاخص‌ها و میزان‌های بهداشتی و کاربرد آن در پرستاری
- منابع اطلاعاتی در اپیدمیولوژی
- روش‌های مطالعات اپیدمیولوژی: اپیدمیولوژی توصیفی (شخص - مکان - زمان)، تحلیلی (مطالعات تجربی و مطالعات مشاهده‌ای) مشاهدات گذشته‌نگر و آینده‌نگر
- غربالگری و بیماری‌یابی و نقش پرستاران در کشف بیماری‌ها و حفظ سلامت مردم
- انواع اپیدمی‌ها و جنبه‌های انتقال بیماری و نقش پرستاران در اپیدمی‌ها، پاندمی‌ها و حوادث غیرمترقبه
- جنبه‌های اپیدمیولوژیک و برنامه‌های ملی مبارزه با بیماری‌های واگیر (نظام سندرمیک)
- جنبه‌های اپیدمیولوژیک و برنامه‌های ملی مبارزه با بیماری‌های غیرواگیر (برنامه ایراپن)
- جنبه‌های اپیدمیولوژیک حوادث و سوانح

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ کلاسی
- استفاده از روش‌های فعال و نوین تدریس از قبیل:
- صلاحیت محور Competency-Based Learning

- جامعه‌نگر Community- Oriented Education

- یادگیری خود راهبر Self-Directed Learning

- یادگیری ترکیبی Blended learning

منابع درس (آخرین ویرایش):

- پارک، جان اورت؛ پارک، کی. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی (بیماری‌های مزمن غیر واگیر و بیماری‌های واگیر شایع). ترجمه دکتر حسین شجاعی تهرانی. گیلان: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی گیلان.
- مازنر، جودیت؛ بان، آنیتا. اصول اپیدمیولوژی. ترجمه دکتر حسین ملک افضلی و دکتر کیومرث ناصری. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- گوردیس، لئون. اپیدمیولوژی. ترجمه دکتر حسین صباغیان و دکتر کورش هلاکویی. رشت: انتشارات گپ.
- Stanhope M. & Lancaster J. Community and Public Health Nursing. St Louis: Mosby.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال و شرکت در بحث‌های گروهی
- آزمون کتبی (written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- آزمون تعاملی-رایانه‌ای (Computer Interactive Tests)
- ارزیابی مبتنی بر گزارش پروژه (Project Based Assessment)

کد درس: ۱۲

نام درس: روانشناسی فردی و اجتماعی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد (۱۷ ساعت)

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی با اصول و مفاهیم بنیادین روانشناسی در سطح فرد و اجتماع و توسعه دانش و توانایی به‌کارگیری این اصول را در مراقبت‌های فردی شده (Individualized Care) و نیز جامعه‌نگر (Community-based)

و ایجاد نگاه نقادانه به موضوعات مراقبت انسانی از منظر روانشناسی فردی و توجه به هم‌کنشی (Interaction) عوامل اجتماعی در سلامت و بیماری

شرح درس

رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری):

درس به موضوعاتی نظیر روانشناسی و رویکردهای آن، پایه‌های عصبی و زیستی رفتار و نظریه‌های شخصیت می‌پردازد. شناخت، انگیزش، هیجان، تعارض و یادگیری و هوش از جمله مفاهیم اصلی روانشناسی است که در ارتباط با موضوعات سلامتی و بیماری به آن پرداخته خواهد شد. شناخت، باور و رفتار اجتماعی، نقش فرهنگ و تعیین‌گرهای اجتماعی در سلامت و بیماری از جمله موضوعات مطرح در روانشناسی اجتماعی در درس حاضر است.

- آشنایی با فلسفه و ماهیت روانشناسی و کاربردهای روانشناسی در مراقبت از سلامت و بیماری
  - آشنایی با تاریخچه و مکاتب روانشناسی
  - پایه‌های عصبی - زیستی رفتار و کاربردهای مرتبط با سلامتی و بیماری
  - نظریه‌های شخصیت و منش‌شناسی و ارتباط آن با سلامتی و بیماری
  - ساختار شناختی در انسان (حس، حافظه و ادراک) و تغییرات آن در بیماری
  - آشنایی با روانشناسی یادگیری، هوش‌های چندگانه و به‌کارگیری آن در آموزش سلامتی
  - آشنایی با مفاهیم انگیزش و نیاز و کاربردهای آن در تفاوت‌های فردی در سلامت و بیماری
  - روانشناسی هیجان، انواع هیجان و ابعاد زیستی - شناختی و فرهنگی - اجتماعی هیجان و تغییرات آن در بیماری
  - روانشناسی خود، خود پنداره، تصویر بدنی و عزت‌نفس و تغییرات آن در سلامت و بیماری
  - تعارض، ناکامی و مکانیسم‌های دفاعی و کاربردهای آن در مراقبت از بیمار
  - روانشناسی اجتماعی و سلامت و بیماری از منظر آن
  - شناخت، عاطفه، باور و رفتار اجتماعی و کاربردهای آن در سلامت و بیماری
  - روانشناسی فرهنگ، رسوم، ارزش‌ها و باورها و نقش آن در درک، باور و رفتارهای سلامت و بیماری
  - مؤلفه‌های اجتماعی مؤثر بر سلامت (جنسیت، مذهب، نژاد، وضعیت تأهل، نقش حمایت و شبکه‌های اجتماعی، عوامل شغلی و سرمایه اجتماعی در سلامتی)
  - عوارض و اثرات اجتماعی ابتلا به بیماری در سطح فردی و اپیدمی‌ها (موضوعات نقش، هویت، روابط با دیگران، اقتصاد و هزینه‌های ناشی از بیماری و نظایر آن)
- روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- نقشه مفهومی (Concept Map)
- روش‌های فعال مانند مطالعه مورد، حل مسئله
- روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌تا

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Baum A, Revenson TA, Singer J. Handbook of health psychology. Psychology press.
- De Vries J, Timmins F. Understanding psychology for nursing students. Learning Matters.
- Fiske ST, Gilbert DT, Lindzey G, editors. Handbook of Social Psychology, Volume 1 and 2. John Wiley & Sons.
- Goodman B. Psychology and Sociology in nursing. Learning Matters.
- Nolen-Hoeksema S, Fredrickson B, Loftus GR, Lutz C. Introduction to psychology. Cengage Learning.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال و منظم در کلاس
- آزمون کتبی (Written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- آزمون تعاملی رایانه‌ای (Computer interactive Tests)
- آزمون‌های مبتنی بر شبیه‌سازی (Simulated-based Tests)

کد درس: ۱۳

نام درس: انسان‌شناسی/جامعه‌شناسی در پرستاری

پیش‌نیاز یا هم‌زمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد (۱۷ ساعت)

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

در این درس دانشجویان با فلسفه‌ی پرستاری و مراقبت پرستاری از نگاه علوم انسانی آشنا خواهند شد و درک بهتری از جایگاه انسان به عنوان دریافت‌کننده خدمات سلامت در عرصه‌ی جامعه می‌یابند. ایجاد نگاه عمیق‌تر به موضوعات انسانی و جامعه‌شناختی و تاثیر آن بر مراقبت از مددجویان از اهداف این درس است.

شرح درس

این درس به موضوعاتی بر پایه انسان‌شناسی و جامعه‌شناسی سلامت ارائه می‌گردد. تعریف پرستاری از منظر علم انسانی، موضوعات جامعه، هنر، فلسفه، تاریخ، سیاست و مردم‌شناسی در پرستاری می‌پردازد. علوم انسانی و جامعه‌شناسی می‌تواند به ارتقای دانش، مهارت‌های ارتباطی، حساسیت فرهنگی، خلاقیت و تفکر انتقادی کمک کند. ادغام علوم انسانی توانایی پرستاران در دیدگاه کل‌نگر به بیمار، افزایش درک از خود، حساسیت به صدای دیگران و روش‌های جایگزین یادگیری را تسهیل می‌کند.

رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری)

* انسان‌شناسی

- تعریف، رویکرد های حاکم بر انسان‌شناسی
- پرستاری به عنوان علم انسانی، پرستاری به عنوان هنر و ویژگی‌های انسانی - حرفه‌ای پرستار
- انسان‌شناسی - جامعه‌شناسی در ارکان (متا‌پارادایم‌ها) پرستاری
- اصول و اجزای مراقبت بیمارمحور (Patient-centered)، شخص-محور (Person-centered) و کل‌نگر (Holistic) و مراقبت جامعه‌نگر (Community-based) در پرستاری، اصول و ارزش‌های پرستاری جامعه‌نگر در مقابل پرستاری بیمارستانی
- توزیع نابرابر بیماری‌ها در اجتماع، نقش فرهنگ، باورهای دینی، قومی و سایر عوامل اجتماعی
- اقتصاد اجتماعی بیماری؛ بیمه‌ها و مسائل مالی بیماران
- مراقبت‌های رسمی و غیررسمی از بیماری و کارکرد مراقبت پرستاری در منزل
- جامعه‌شناسی
  - تعریف، قلمرو و تاریخچه
  - انواع جوامع (شهری/ روستایی)
  - گروه‌ها و نهادهای اجتماعی
  - جامعه‌شناسی، فرهنگ و نهاد سلامت

- فرهنگ و مراقبت فرهنگی: مدل صلاحیت فرهنگی راه‌های توسعه صلاحیت فرهنگی در پرستاران، تأثیر عوامل اجتماعی فرهنگی بر سلامت، نابرابری‌های سلامت، استفاده از مترجم در عرصه‌های مراقبتی
- فرهنگ روابط درون حرفه‌ای، بین حرفه‌ای، بین مراقب و خدمت گیرنده
- حساسیت فرهنگی در پرستاری
- تبیین جامعه شناختی رفتارهای انحراف آمیز
- دگرگونی‌ها و تغییرات اجتماعی

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- مطالعه مورد و ایفای نقش (Role Play)
- نقشه مفهومی (Concept Map)

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Cockerham WC. Medical Sociology on the move. Springer.
- Morrall P. Sociology and Nursing: An Introduction. Routledge.
- Winkelman M. Culture and Health: Applying medical anthropology. John Wiley & Sons.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:
- حضور فعال و منظم در کلاس
  - ارزیابی بر اساس رویدادنگاری و یادداشت‌های تحلیلی از محیط‌های خدمات پرستاری (بیمارستان، مراکز خدمات پرستاری جامعه‌نگر و یا مراقبت در منزل)

کد درس: ۱۴

نام درس: داروشناسی (فارماکولوژی)

پیش‌نیاز یا همزمان: تشریح، فیزیولوژی، بیوشیمی، میکروبی‌شناسی و انگل‌شناسی

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۴ ساعت)

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی با خانواده‌های مختلف دارویی، اثرات فارماکولوژیک آن‌ها، مکانیسم اثر داروها، عوارض جانبی داروها، موارد مصرف بالینی داروها به منظور کسب مهارت‌ها در به‌کاربردن داروها شامل محاسبات دارویی، راه تجویز و زمان صحیح تجویز دارو و توجهات هنگام دارودرمانی.

شرح درس

الف: رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

در این درس کلیات و مفاهیم فارماکولوژی شامل فارماکودینامیک، اشکال مختلف دارویی و نحوه اثر آن‌ها معرفی و مورد بحث قرار می‌گیرد. در هر یک از دسته دارویی ضمن معرفی یک تا چند داروی مهم به نحوه عمل موارد مصرف بالینی، عوارض جانبی و تداخلات بین داروهای آن دسته با دسته دیگر پرداخته می‌شود.

- کلیات فارماکولوژی
- فارماکودینامیک
- فارماکوکینتیک
- اشکال دارویی و نحوه اثر آن‌ها
- کلیات سیستم اعصاب خودمختار
- داروهای پاراسمپاتومیمتیک و پاراسمپاتولیتیک
- داروهای مقلد سمپاتیک و سمپاتولیتیک
- داروهای مقلد سمپاتیک و سمپاتولینک
- داروهای سمپاتولینک
- داروهای بی‌حس‌کننده موضعی و شل‌کننده‌های عضلانی
- داروهای ضد فشارخون
- داروهای مؤثر در درمان آنژین صدری و آریتمی قلبی
- داروهای نارسایی احتقانی قلب

- داروهای مؤثر بر اختلالات سیستم تنفسی
- داروهای مؤثر در درمان کم‌خونی
- داروهای پایین آورنده چربی خون
- داروهای ضد انعقاد خون
- داروهای ضد انگلی
- اتوکوئیدها و آنتاگونیست‌های اوتاکوئیدی
- کورتیکواستروئیدها
- هورمون‌های هیپوتالاموس و هیپوفیز
- گونادوتروپین‌ها و هورمون‌های جنسی
- آنتی‌بیوتیک‌های بتالاکتام و ماکرولیدها
- تتراسایکلین، کلرامفنیکل و آمینو گلیکوزیدها
- سولفونامیدها و آنتی‌سپتیک‌ها
- داروهای ضد سل، جذام و ضد قارچ
- داروهای ضد ویروس
- داروهای ضد سرطان
- انسولین و داروهای ضد دیابت خوراکی و تزریقی
- داروهای مورد استفاده در اختلالات گوارشی
- داروهای مؤثر بر غده تیروئید و متابولیسم استخوان
- بیهوش‌کننده‌های عمومی
- داروهای ضد سایکوز
- داروهای ضد افسردگی، ضد اضطراب و خواب‌آور
- داروهای ضد صرع و پارکینسون
- داروهای ضد درد و مخدرها
- داروهای ضد درد غیر مخدر
- معرفی داروهای گیاهی و طب سنتی

روش تدریس:

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروه‌های کوچک
- ایفای نقش

- یادگیری اکتشافی هدایت‌شده
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریو
- یادگیری مبتنی بر بازی

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Finkel, Richard., Clark, Michelle., Cubeddu, Luigi. Lippincott's Illustrated Reviews: Pharmacology. Lippincott Williams & Wilkins.
- Freeman Clark, J. Queener, S. Karb, V. Pharmacologic basis of nursing practice. St Louis: Mosby Co.
- Katzung, Bertram.G. et al. Basic and clinical pharmacology. USA: McGraw-Hil.
- Burchum, Jacqueline., Rosenthal, Laura. Lehne's Pharmacology for nursing care. Elsevier Health Sciences.
- Lilley, Linda., Shelly, Collins., Julie, Snyder. Pharmacology and the Nursing Process. Elsevier health sciences.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- آزمون‌های مرحله‌ای و نیمسال تحصیلی
- آزمون پایانی

کد درس: ۱۵

نام درس: زبان تخصصی

پیش‌نیاز یا همزمان: زبان انگلیسی عمومی

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۴ ساعت)

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجو با متون منابع علمی و واژه‌های رایج در رشته پرستاری و کسب توانایی درک مفاهیم، به منظور بهره‌گیری از کتب و مجلات علمی پژوهشی پرستاری و ارتقاء سطح دانش حرفه‌ای.

شرح درس

در این درس متونی به زبان انگلیسی در ارتباط با پرستاری در اختیار دانشجویان قرار می‌گیرد تا آن‌ها بتوانند تمرینات واژگانی انجام داده و کاربرد واژه‌ها را در جملات مشخص نمایند. به علاوه شناسایی انواع پاراگراف و تنظیم پاراگراف‌ها به منظور درک مفهوم اصلی مطرح شده در هر پاراگراف آموزش داده می‌شود ترجمه متون پرستاری به فارسی و شناسایی واژگانی و معادل‌یابی آن‌ها به فارسی نیز در این درس گنجانده شده است.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- معرفی اختصارات پزشکی و پرستاری متداول، پسوندها و پیشوندها مصطلح در پزشکی
- آموزش نحوه استفاده صحیح از فرهنگ لغات
- آموزش نحوه خواندن متون علمی مربوط به پرستاری با سرعتی مناسب و همراه با درک مفاهیم
- آموزش اصول ترجمه و خلاصه‌نویسی متون علمی پرستاری
- آموزش خلاصه کردن فهرست گونه مطالب

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- روش‌های فعال مانند تمرین عملی، ارائه کلاسی
- روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی

منابع درس (آخرین ویرایش):

- کیهانی، علیرضا، برکت، فخرالسادات، اکبری، زهرا، ترابی گودرزی، رضا. انگلیسی برای دانشجویان رشته پرستاری. انتشارات سمت.

- مجلات انگلیسی مربوط به پرستاری،

- Birmingham, J.J. Medical terminology. A self-Learning text.

شیوه ارزیابی دانشجویان

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- شرکت فعال در بحث‌های کلاسی و ارائه تکالیف موردنظر

- آزمون‌های کوتاه

- آزمون‌های پایان نیمسال تحصیلی

- نوشتن و ارائه یک مقاله

نام درس: فرآیند آموزش به مددجو (فرد، خانواده و جامعه)
 کد درس: ۱۶
 پیش‌نیاز یا همزمان: روان‌شناسی فردی و اجتماعی، انسان‌شناسی / جامعه‌شناسی در پرستاری
 تعداد واحد: ۱ (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

آشنایی و شناخت دانشجو با مفاهیم اولیه، اصول، راهبردهای آموزش و شیوه‌های ارزشیابی آموزش به مددجو (فرد، خانواده و جامعه) با هدف کمک به ارتقای مهارت‌های ارتباطی با مددجویان، افزایش آگاهی، بهبود رفتارهای خود مراقبتی و توانمندسازی مددجو در جهت ارتقای سطح سلامت و همچنین ارائه اطلاعات لازم و هدایت مددجویان برای تصمیم‌گیری بهتر

شرح درس

یکی از نقش‌های پرثمر و نتیجه‌بخش پرستاری در پیشگیری از بیماری‌ها، تسریع بهبودی و پیشگیری از عوارض ناشی از بیماری و درمان آموزش به مددجو است که این رسالت با شناخت نیازهای و توانایی‌ها جسمی، روانی و اجتماعی مددجو و با استفاده مناسب از امکانات و تجهیزات آموزشی میسر خواهد بود. لذا ضروری است پرستاران از اصول و فنون آموزش اطلاع کافی داشته باشند تا بتوانند به طور صحیح و مطلوب این مسئولیت خود را به انجام رسانند.

الف: رئوس مطالب (۹ ساعت نظری)

الف: مروری بر تعاریف و مفاهیم آموزش و یادگیری

- تعریف آموزش
- تعریف یادگیری
- تفاوت بین آموزش و یادگیری
- ماهیت یادگیری (فراگرفتن، نگهداری، یادآوری، بازشناسی)
- ملاک‌های یادگیری (مقدار، وقت، دقت، صحت)
- انواع یادگیری (علامتی - محرک - پاسخی، معنی‌دار، غیر معنی‌دار - و .....)
- آموزش در کودکان، بزرگسال و در گروه‌های خاص (افراد سالمند، .....)
- اهمیت و ضرورت آموزش به مددجو

- آموزش به مددجو به عنوان حقوق بیمار
- مفهوم سواد سلامت و اهمیت آن در آموزش به مددجو
- مفهوم خودمدیریتی، خودکارآمدی، توانمندسازی در آموزش به مددجو (به نظرم مفاهیم مهم در آموزش توجه شود)
- توجه به عوامل مؤثر در ارتقای آموزش به مددجو (ویژگی‌های فردی، روانی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگ، قومیت، گویش، ارزش‌ها و باورهای مذهبی و...مددجو)،
- موانع یادگیری (کسل‌کنندگی، پیچیدگی)
- ب: طراحی برنامه آموزش به مددجو
- بررسی و شناخت مددجویان از نظر جسمی و روانی و اجتماعی
- بررسی و تشخیص نیازهای آموزشی مددجویان
- تعیین اهداف (کلی، رفتاری)
- نقش ارتباط در آموزش
- روش‌های آموزش به مددجو (سخنرانی، گفتگوی چهره به چهره، بحث گروهی، شبیه‌سازی، ایفای نقش، معرفی موردی، نمایش و شیوه‌های مبتنی بر فناوری‌های جدید مثل نرم‌افزارهای آموزشی، شبکه‌های مجازی و ...)
- آموزش به مددجو با سطح سواد سلامت پایین شامل: ارزیابی سواد سلامت مددجو، استفاده از روش بازخورد محور (teach back)، استفاده از مواد آموزشی مناسب و آموزش مبتنی بر فناوری سلامت (health technology)
- پ: طراحی رسانه‌های آموزشی
- نقش مواد و وسایل در امر آموزش (درک بهتر مفاهیم انتزاعی، یادگیری راحت‌تر، صرفه‌جویی در وقت)
- مواد و رسانه‌های - آموزش به مددجو (نوشتاری، دیداری و مبتنی بر فناوری‌های جدید) -
- ت: ارزشیابی
- (تعریف، و علت انجام - ارزشیابی) انواع ارزشیابی: شامل آزمون‌های نوشتاری (کوتاه پاسخ، چندگزینه‌ای، توضیحی، جای خالی و...)، آزمون‌های شفاهی (پرسش پاسخ و...)، آزمون‌های مشاهده‌ای و آزمون‌های مبتنی بر وب.
- ب: عملی (۱۷ ساعت)
- نیازسنجی، طراحی، برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی یک برنامه‌ی آموزش به مددجو و نیز مددجویان با سطح سواد سلامت پایین به یکی از روش‌های عملی زیر:

- استفاده از روش‌های ایفای نقش^۱ و طراحی سناریو در کلاس درس، اسکیل لب، یا واحد آموزش به بیمار مراکز بهداشتی و یا بیمارستان.
- استفاده از آموزش نمایش علمی و عملی، بحث گروهی در اسکیل لب و یا کنفرانس داخل بخشی.
- استفاده از روش شبیه‌سازی و آموزش به بیمار
- طراحی، اجرا و ارائه شفاهی و کتبی برنامه‌ی آموزش به گروه‌های خاص (سالمندان، کودکان و بیماران مزمن...) با به‌کارگیری راهبردهای سواد سلامت در حضور سایر دانشجویان و مربی
- تهیه پادکست و یا یک فیلم کوتاه اجرای آموزش به بیمار
- ارائه تکالیف بالینی در قالب پروژه، تهیه رسانه‌های آموزشی نوشتاری، دیداری و یا تحت وب

روش تدریس:

- استفاده از روش‌های فعال و نوین تدریس
- ایفای نقش (فردی و گروهی)
- راهبردهای یادگیری مشارکتی
- سخنرانی
- تشکیل گروه‌های کوچک و بحث گروهی
- پرسش و پاسخ

منابع درس (آخرین ویرایش):

- گرابوسکی، دن؛ جنسن، بارن‌بران؛ ویلایینگ، اینگرید؛ شیوتز، میشله‌لوییز. اصول آموزش سلامت در آموزش بیمار: مروری بر متون انتخابی اصول آموزش سلامت در آموزش بیمار. مترجمین: محسن شمس، علی‌اکبر سیاری، شهرام رفیعی‌فر. تهران: انتشارات مجسمه.
- مایر، گلوریاجی؛ ویلایر، مایکل؛ سواد سلامت در مراقبت‌های سلامت اولیه: یک راهنمای بالینی. مترجمین: حمیدرضا محدث حاک و علی محدث حاک. تهران: انتشارات مجسمه.
- Bastable, Susan B. Nurse as Educator: Principles of Teaching and Learning for Nursing Practice. USA: Jones & Bartlett Learning.
- Parnell, Terri Ann. Health Literacy in Nursing Providing Person-Centered Care. New York: Springer

¹. Role playing

شیوه ارزیابی دانشجویان:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال و منظم در کلاس
- آزمون کتبی (Written Tests)
- آزمون تعاملی رایانه‌ای (Computer interactive Tests)
- ارزیابی عملکردی: انجام عملی آموزش به بیمار در حضور سایر دانشجویان و استاد مربوطه در بیمارستان (بالین بیمار)
- ارزیابی مبتنی بر گزارش پروژه (Project Based Assessment)

کد درس: ۱۷

درس: اصول و مهارت‌های پرستاری

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۲۶ ساعت)

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی با برخی مفاهیم اساسی در پرستاری و مبانی مهارت‌های بالینی پرستاری و کسب آمادگی لازم جهت یادگیری مؤثرتر مهارت‌ها و اجرای رویه‌ها در مرکز مهارت‌های بالینی و عرصه واقعی مراقبت از مددجویان.

شرح درس:

این درس به عنوان درس پایه ارائه می‌گردد که شامل دو بخش مفاهیم اساسی و مهارت‌های پرستاری است. در این درس به برخی مفاهیم مرتبط با ارائه مراقبت‌های اساسی و نیز مهارت‌های پرستاری پرداخته می‌شود به طوری که دانشجویان با مفاهیم اساسی و اصول و اصطلاحات اساسی برخی مهارت‌ها و مبانی اندازه‌گیری آن آشنا می‌شوند.

- رئوس مطالب (۲۶ ساعت نظری)

- مفهوم نیاز، انواع و بررسی آن
- اکسیژن‌رسانی: مروری بر آناتومی فیزیولوژی قلب و تنفس، عوامل مؤثر، اختلالات، انواع روش‌های اکسیژن‌رسانی و حفظ راه هوایی
- تأمین امنیت مددجو: مخاطرات، عوامل مؤثر، مسئولیت‌های پرستار

- تغذیه: نقش پرستار، ارزیابی وضعیت تغذیه‌ای، حمایت تغذیه‌ای
- دفع گوارشی: فیزیولوژی دفع گوارشی، عوامل مؤثر، مشکلات شایع، بهبود دفع طبیعی، انواع انما، انحراف مسیر دفع روده‌ای
- دفع ادراری: فیزیولوژی دفع ادراری، عوامل مؤثر، انواع اختلالات در دفع و تولید ادرار، ارزیابی ادرار، کنتریزاسیون ادراری
- مایع بدن: مایع بدن و نحوه توزیع آن، روش‌های تبادل مایعات و مواد محلول، نحوه ارزیابی، عدم تعادل مایعات
- علائم حیاتی: فیزیولوژی، عوامل مؤثر، اختلالات، ارزیابی
- کنترل عفونت: ماهیت و زنجیره عفونت، عوامل مؤثر بر خطر عفونت، عفونت‌های مرتبط با مراقبت، اصول پیشگیری، گندزدایی طبی و جراحی
- حرکت و بی‌حرکتی: فیزیولوژی و ساختار حرکت بدن، اثرات حرکت و بی‌حرکتی در سیستم‌های بدن، ارزیابی حرکت و مخاطرات بی‌حرکتی، مداخلات پرستاری
- مراقبت از زخم: انواع زخم، فرآیند و عوارض التیام زخم، ارزیابی زخم، انواع درناژ و پانسمان
- زخم فشاری: اتیولوژی، عوامل خطرزا، مراحل، ارزیابی خطر، پیشگیری، درمان و مراقبت‌ها
- پرستاری از مددجوی تحت عمل جراحی: انواع جراحی و بیهوشی، ارزیابی و مراقبت‌ها قبل، حین و بعد از عمل
- پذیرش، انتقال و ترخیص: پذیرش در بخش، انتقال مددجو به بخش دیگر، ترخیص مددجو
- ثبت و گزارش: انواع پرونده، اهداف و روش‌های ثبت، گزارش‌نویسی
- دارودرمانی: مفاهیم اساسی در داروشناسی، اشکال دارویی، انواع و اجزاء دستور دارویی، سیستم‌های توزیع، روش‌های اجرا، ایمنی در دارودرمانی و مسئولیت‌های پرستار
- تزریقات: ابزارهای مورد استفاده، فرم داروهای تزریقی، اصول اجرای مؤثر و ایمن داروهای تزریقی، روش‌های تزریق داخل جلدی، زیر جلدی، عضلانی
- تجویز داروی داخل وریدی و مایع درمانی: انواع روش‌ها (بولوس و انفوزیون متناوب و پیوسته)، وسایل مورد استفاده، تنظیم قطرات سرم، عوارض درمان داخل وریدی
- محاسبات دارویی: واحدهای دوز دارو و نحوه تبدیل آن‌ها، مفهوم درصد، تبدیل غلظت به میلی‌اکی والان گرم، محاسبات مربوط به انفوزیون داروها
- انواع محلول‌های داخل وریدی: روش‌های طبقه‌بندی، ویژگی‌ها
- کاربرد احکام و موازین شرعی در ارائه خدمات پرستاری: احکام مرتبط با ارائه مراقبت شامل نجاسات، مطهرات، احکام نگاه و تماس با نامحرم و...

روش‌های تدریس:

- سخنرانی
- بحث و پرسش و پاسخ
- آموزش مبتنی بر مورد
- آموزش مبتنی بر سناریو
- منابع رسانه‌ای

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Berman, Andery., Synder, Shirlee J., Frandersen GERALYN. Kozier & Erb's Fundamentals of nursing: Concepts, process and practice. Pearson Publisher.
- Potter, Patricia A., Perry, Anne Griffin., , Stockert, Patricia A., Hall Amy. Fundamentals of nursing. Evolve publication.
- Taylor, Carol R., Lynn, Pamela B., and Bartlett, Jennifer L. Fundamentals of nursing: The art and science of person-centered care. Wolter Kluwer.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزشیابی خواهند شد:

- حضور فعال در بحث‌های کلاسی
- ارزیابی مبتنی بر تکلیف (Assignment-based assessment)
- آزمون کتبی (Written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)

کد درس: ۱۸

نام درس: مهارت‌های پرستاری

پیش‌نیاز یا همزمان: اصول و مهارت‌های پرستاری

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۵۱ ساعت)

نوع واحد: عملی

هدف کلی:

آشنایی عملی فراگیران با برخی از مهارت‌های مرتبط با ارائه مراقبت و کسب توانایی لازم برای اجرای مهارت‌ها با رعایت اصول ایمنی و پیشگیری از ترومای غیرضروری.

شرح درس:

در این درس دانشجویان با مبانی و روش انجام تعدادی از مهارت‌های پرستاری به طور عملی آشنا خواهند شد. ارائه این درس در مراکز آموزش مهارت‌های بالینی (Skill Lab) انجام می‌شود که دارای سیمولاتورها و تجهیزات آموزشی مناسب می‌باشند. در این مراکز دانشجویان به گروهایی متناسب با فضای آموزشی تقسیم می‌شوند و مهارت‌ها را به طور عملی آموزش می‌بینند، علاوه بر اینکه به آنان فرصت تمرین و تکرار داده خواهد شد.

رئوس مطالب (۵۱ ساعت نظری)

- آشنایی با تکنیک‌های تمیز و استریل در اجرای پروسیجرهای پرستاری، بهداشت دست، به‌کارگیری وسایل محافظتی
- آماده‌سازی تخت (باز، بسته، بعد از عمل)
- تغییر وضعیت، جابجایی، انواع پوزیشن‌ها
- برطرف کردن نیازهای بهداشتی (دهان‌شویه در بیمار بی‌هوش، حمام در تخت، شستشوی سر، ماساژ پشت)
- کنترل علائم حیاتی (اندازه‌گیری و ثبت درجه حرارت، نبض، تنفس و فشارخون)
- انواع روش‌های سرما و گرمادرمانی
- وارد کردن لوله معده، گاوژ و لاواژ، گاستروستومی
- اجرای انواع انما (تخلیه‌ای، ماندنی، برگشتی)
- مراقبت از کله‌تومی (کیسه‌گذاری، شستشو)
- کاتتریزاسیون ادراری و شستشوی مثانه، نمونه‌گیری از سوند ادراری
- انواع روش‌های اکسیژن‌رسانی
- انواع روش‌های ساکشن راه هوایی، مراقبت از تراکئوستومی
- انواع روش‌های پانسمان، کوتاه کردن درن پن رز، مراقبت از درن‌های بسته، کشیدن بخیه
- شیو و پرپ
- اسکراب، پوشیدن دستکش به روش بسته، پوشیدن گان استریل
- انواع بانداژ
- انواع روش‌های دارو درمانی (خوراکی، پوستی، شیاف، قطره‌های چشمی، بینی و گوشه، داخل جلدی، زیر جلدی، عضلانی، وریدی)
- آماده کردن و وصل سرم (ست معمولی، میکروست، ون ست، آنژیوکت، سالین و هیپارین لاک)
- ترانسفوزیون خون

روش تدریس:

- نمایش و تمرین
- یادگیری مبتنی بر شبیه‌سازی و مرور تجربه انجام شده (ارائه بازخورد)
- ایفای نقش (فردی و گروهی)
- راهبردهای یادگیری مشارکتی
- تشکیل گروه‌های کوچک و تمرین مباحث توسط دانشجویان

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Berman, Andery., Synder, Shirlee J., Frandersen GERALYN. Kozier & Erb's Fundamentals of nursing: Concepts, process and practice. Pearson Publisher.
- Potter, Patricia A., Perry, Anne Griffin., Stockert, Patricia A., Hall Amy. Fundamentals of nursing. Evolve publication.
- Taylor, Carol R., Lynn, Pamela B., and Bartlett, Jennifer L. Fundamentals of nursing: The art and science of person-centered care. Wolter Kluwer.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزشیابی خواهند شد:

- آزمون‌های آسکی
- حضور فعال و منظم در آزمایشگاه مهارت‌های بالینی
- شرکت فعال و منظم در تمرینات

کد درس: ۱۹

نام درس: فرایند پرستاری و بررسی وضعیت سلامت

پیش‌نیاز یا همزمان: فیزیولوژی، اصول و مهارت‌های پرستاری

تعداد واحد: ۱/۵ (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

آشنایی با روش شناسایی نیازها، مشکلات، تغییر در وضعیت عملکردی مددجو در حوزه‌های مختلف سلامتی از طریق معاینه فیزیکی و اخذ شرح حال و توانایی تشخیص بر اساس داده‌های جمع‌آوری شده از مددجو و خوشه‌بندی آن‌ها مشکلات بالفعل و بالقوه، خطرات و قوت‌های او در قالب تشخیص‌های پرستاری ناندا و آشنایی با اصول مراقبت از مددجو در قالب مراحل پنج‌گانه فرایند پرستاری شامل بررسی، تشخیص پرستاری، برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی اثربخشی مداخلات پرستاری.

شرح درس: در این درس دانشجویان با اهمیت فرایند پرستاری، اصول و مراحل پنج‌گانه آن و زبان‌های استاندارد پرستاری آشنا خواهند شد و به طور عملی به آنان چگونگی انجام مصاحبه و کسب تاریخچه سلامتی و روش‌های متفاوت معاینه فیزیکی دستگاه‌های مختلف بدن آموزش داده خواهد شد و بر مبنای مدل گوردون، با بررسی جامع پرستاری و حوزه‌های سیزده‌گانه آن در مراحل سنی مختلف آشنا می‌گردند.

الف: رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری)

- معرفی چارچوب فرایند پرستاری، مراحل پنج‌گانه بررسی، تشخیص‌گذاری پرستاری، برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی و نحوه به‌کارگیری آن در مراقبت از مددجویان
- ضرورت استفاده از نظریه، مدل یا چارچوب پرستاری برای پایش وضعیت سلامت مددجو و تمایز آن با پایش وضعیت سلامت انجام شده توسط سایر رشته‌ها برای مثال پزشکان
- مهارت‌های تفکر نقادانه، استدلال تشخیصی و قضاوت بالینی و نحوه به‌کارگیری آن‌ها در مراحل مختلف فرایند پرستاری
- انجام مصاحبه با مددجو و نحوه برقراری ارتباط
- گرفتن تاریخچه پرستاری از مددجو (بیمار/ خانواده/ جامعه)
- روش‌های بررسی جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی (اصول شرح‌حال‌نگاری، مصاحبه و مطالعه پرونده پزشکی یا پرونده سلامت)
- جنبه‌های مختلف آماده‌سازی مددجو، محیط و شرایط جهت انجام معاینه
- وسایل انجام معاینات دستگاه‌های مختلف بدن
- بررسی جامع پرستاری با مدل الگوهای سلامت عملکردی گوردون (Gordon's Functional Health Patterns) به‌عنوان چارچوبی برای بررسی وضعیت سلامت مددجو در حوزه‌های سیزده‌گانه شامل:

- حوزه ۱: ارتقای سلامت
- حوزه ۲: تغذیه (معاینه دهان، دندان‌ها، حلق و بلع).
- حوزه ۳: دفع و تبادلات (معاینه دستگاه گوارش و شکم، دستگاه ادراری و بررسی وضعیت تبادلات گازی، پالس اکسی‌متری، معاینه سیستم تنفسی).
- در حوزه ۴: فعالیت / استراحت (بررسی در بخش‌های عملکرد قلبی عروقی، تنفسی، عضلانی اسکلتی و الگوی خواب).
- حوزه ۵. ادراک / شناخت (بررسی سطح هوشیاری و جهت‌یابی، تکلم، ادراک و معاینه اعصاب مرکزی و نخاعی).

- حوزه ۶. درک از خود
- حوزه ۷. رابطه نقش
- حوزه ۸. جنسی (معاینات دوره‌ای، خودآزمایی پستان و بیضه‌ها و معاینه پستان و دستگاه تناسلی).
- حوزه ۹. تطابق/ تحمل استرس
- حوزه ۱۰. اصول زندگی (اعتقادات معنوی و باورهای مذهبی، فرهنگ و ...)
- حوزه ۱۱. ایمنی / حفاظت (بررسی از نظر واکنش‌های حساسیتی، مخاطرات محیطی، تنظیم درجه حرارت بدن، معاینه رفلکس‌های حفاظتی و دستگاه‌های حفاظتی شامل پوست و ضمایم آن، حواس پنج‌گانه و سیستم خون‌ساز و غدد لنفاوی).
- حوزه ۱۲. آسایش (بررسی الگوی درد بیمار با الگوی PQRST و مقیاس‌های معتبر).
- حوزه ۱۳. رشد / تکامل (بررسی شاخص‌های رشد و تکامل از قبیل قد، وزن، مهارت‌های حرکتی و رویش دندان‌ها)
- نتیجه‌گیری از داده‌های جمع‌آوری‌شده به صورت تفسیر داده‌ها در جهت تعیین مشکل، تشخیص‌گذاری
- آشنایی با زبان‌های استاندارد پرستاری (SNL: Standard Nursing Language) شامل تشخیص‌های پرستاری ناندا (NANDA)، طبقه‌بندی پیامدهای پرستاری (NOC) و طبقه‌بندی مداخلات پرستاری (NIC) و نحوه ارتباط دادن آن‌ها در فرایند پرستاری
- تعیین اهداف، برنامه‌ریزی و مداخلات پرستاری
- اجرا و ارزشیابی
- نحوه گزارش‌نویسی مبتنی بر فرایند پرستاری با مدل SOAPIE

ب: عملی (۱۷ ساعت)

فعالیت:

- با استفاده از شیوه شبیه‌سازی، فیلم‌های آموزشی، ارائه سناریو و نمایش بر روی مدل انسانی، نحوه انجام شرح‌حال‌نگاری، مصاحبه و معاینات به دانشجو آموزش داده می‌شود.
- از دانشجو درخواست می‌گردد که ابتدا با انجام مصاحبه و معاینه بر روی هم‌کلاسی‌های خود یا بیمارنما، به تمرین آموخته‌های خود پرداخته و داده‌های برخی از سیستم‌های بدن و برخی از حوزه‌های گوردون را در پراتیک جمع‌آوری نموده و به پایش وضعیت سلامت آن‌ها بپردازد.

- پس از جمع‌آوری داده‌ها، دانشجو با خوشه‌بندی اطلاعات مرتبط با هم مشکل یا خطر برای وقوع مشکل و قوت‌ها برای ارتقای تندرستی را تشخیص داده و آن را با استفاده از زبان تشخیص‌های پرستاری ناندا، در قالب بیانیه تشخیص پرستاری تدوین می‌کند.

روش تدریس:

- سخنرانی
- آموزش مبتنی بر سناریو
- شبیه‌سازی
- آموزش مبتنی بر مورد (Case based method)
- تکالیف فردی و گروهی
- کارپوشه
- سمینار مبتنی بر مورد

منابع درس (آخرین ویرایش):

- ورزش‌نژاد، مریم. پیوند سیستم طبقه‌بندی تشخیص‌های پرستاری با طبقه‌بندی مداخلات پرستاری و پیامدهای پرستاری و ارتباط با شرایط بالینی. تهران: نشر آنا طب.
- هرذمن، تی. هیتز؛ کامیتسورو، شیگمی؛ تاکلو لوپس، کامیلا. تشخیص‌های پرستاری ناندا ۲۰۲۳ تعاریف و طبقه‌بندی، مترجمین: زهرا شیخ‌علیپور، اکرم قهرمانیان، منصور غفوری‌فرد، آزاد رحمانی، خورشید مبصری. تهران: نشر جامعه‌نگر.
- قهرمانیان، اکرم؛ باقریه، فرزانه؛ ولیزاده، لیلا و همکاران. راهنمای طرح مراقبت پرستاری قلب و عروق: با راهبرد ارتباط بین NANDA-I و NOC و NIC. تهران: نشر جامعه‌نگر.
- Butcher, Howard K. et al. Nursing interventions classification (NIC). e-book. Elsevier Health Sciences.
- Herdman, T. Heather, Shigemi Kamitsuru, and Camila Takao Lopes, eds. NANDA International Nursing Diagnoses: Definitions & Classification. Thieme.
- Moorhead S, Johnson M, Maas ML, Swanson E. Nursing Outcomes Classification (NOC)-e-book: Measurement of health outcomes. Elsevier Health Sciences.
- Potter, Patricia A., Perry, Anne Griffin., Stockert, Patricia A., Hall Amy. Fundamentals of nursing. Evolve publication.
- Weber, Janet R. and Jane H. Kelley. Health assessment in nursing. Lippincott Williams & Wilkins.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزشیابی خواهند شد:

- حضور فعال و منظم در کلاس
- آزمون کتبی (Written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- ارزیابی مبتنی بر گزارش انجام مصاحبه و معاینه فیزیکی در برخی از حوزه‌های عملکرد سلامتی بر روی همکلاسی یا بیمارنا
- ارزیابی مبتنی بر گزارش یک کیس انتخابی در بخش به عنوان موضوع سمینار با عنوان بررسی مددجو با چارچوب الگوهای سلامت عملکردی گوردون، تعیین تشخیص‌های پرستاری، اهداف، پیامدها و مداخلات پرستاری مرتبط (Project Based Assessment)

کد درس: ۲۰

نام درس: پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱
پیش‌نیاز یا همزمان: اصول و مهارت‌های پرستاری
تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی با برخی مفاهیم پایه در پرستاری و نقش آن‌ها در ارائه مراقبت حرفه‌ای به مددجویان توانایی استفاده از دانش مفاهیم پرستاری و مدل‌های مراقبتی در عملکرد پرستاری خود در عرصه‌های مختلف مراقبت از مددجویان و خانواده‌های آن‌ها.

شرح درس (۱۷ ساعت)

در این درس اساسی‌ترین مطالب در رابطه با مفاهیم زیر بنایی پرستاری به دانشجویان تدریس می‌گردد. در این درس به دانشجویان کمک می‌گردد از طریق به‌کارگیری مهارت‌های تفکر خلاق بتوانند از آموخته‌های کلاس درس برای درک بهتر نیازهای بیماران (بزرگسالان/سالمندان) در ارتباط با اختلالات مرتبط با مفاهیم مورد آموزش برای تأمین، حفظ و سلامت ایشان بهره بگیرند.

- معرفی حرفه پرستاری: تعریف پرستاری، نقش‌های پرستار، تاریخچه پرستاری در ایران و جهان
- سلامتی و بیماری: تعریف، مفاهیم مرتبط، عوامل مؤثر بر سلامتی، پیشگیری و انواع آن
- انسان: مفهوم انسان، نیازهای انسان
- محیط: مفهوم محیط
- فلسفه پرستاری و مراقبت مراقبت و مدل‌های ارائه آن: تعریف مراقبت، انواع آن و رفتارهای مراقبتی، مدل‌های مراقبتی انسان‌گرایانه، کلنگر، بیمارمحور، خانواده‌محور و جامعه‌محور
- ارتباط: تعریف، اهمیت، عناصر فرایند ارتباط، شکل‌های ارتباط، مدل‌های ارتباط، قلمرو و مناطق فضای شخصی در ارتباط، ارتباط با بیماران دارای نیازهای خاص
- همدلی: تعریف، اهمیت، مراحل و مؤلفه‌های همدلی
- شفقت: تعریف، اهمیت شفقت‌ورزی در پرستاری، خستگی ناشی از آن و مراقبت از خود در مقابل آن
- تنیدگی و سازگاری: تعریف تنیدگی، انواع استرسورها و پاسخ به آن‌ها، اختلال استرس پس از سانحه، سندروم سازگاری عمومی، مراقبت از بیماران و خانواده‌های تحت تنیدگی برای مقابله مؤثر و سازگاری با استرس
- خواب: چرخه خواب و بیداری و مکانیسم‌های تنظیمی آن، مراحل چرخه خواب طبیعی (REM و NREM)، اختلالات شایع خواب و مداخلات پرستاری برای ارتقای چرخه‌های خواب طبیعی
- درد: فیزیولوژی درد؛ دسته‌بندی درد و ویژگی‌های درد حاد و مزمن؛ مدل‌ها و ابزارهای بررسی درد؛ روش‌های مختلف غیر دارویی و دارویی مدیریت درد و نقش پرستار در تجویز آن‌ها

- سالمندی: سالمندشناسی و پرستاری سالمندی، تغییرات فیزیولوژیکی، جسمی، روانی-اجتماعی و عملکردی سالمند، تغییرات شناختی و تفکیک سه اختلال دلیریوم، دمانس و افسردگی در سالمندان، نقش پرستار در کمک به مددجوی سالمند برای مقابله مؤثر با تغییرات سالمندی

روش تدریس:

- سخنرانی
- بحث
- پرسش و پاسخ
- آموزش مبتنی بر سناریو

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Berman, Andery., Synder, Shirlee J., Frandersen Geralyn. Kozier & Erb's Fundamentals of nursing: Concepts, process and practice. Pearson Publisher.
- Potter, Patricia A., Perry, Anne Griffin., Stockert, Paticia A., Hall Amy. Fundamentals of nursing. Evolve publication.
- Taylor, Carol R., Lynn, Pamela B., and Bartlett, Jennifer L. Fundamentals of nursing: The art and science of person-centered care. Wolter Kluwer.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزشیابی خواهند شد:

- حضور فعال در بحث‌های کلاسی
- ارزیابی مبتنی بر تکلیف (Assignment-based assessment)
- آزمون کتبی (Written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)

کد درس: ۲۱

نام درس: پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۲

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی فراگیران با برخی مفاهیم پایه پیشرفته در پرستاری و نقش آن‌ها در ارائه مراقبت حرفه‌ای به مددجویان توانایی استفاده از دانش مفاهیم پرستاری و مدل‌های مراقبتی در عملکرد پرستاری خود در عرصه‌های مختلف مراقبت از مددجویان و خانواده‌های آن‌ها.

شرح درس (۱۷ ساعت نظری)

امروزه با افزایش شیوع بیماری‌های مزمن و تعداد بیماران با بیماری جدی در مراکز مراقبت سلامت، نیاز پرستاران به عنوان یکی از اعضای تیم سلامت به آگاهی و اجرای مراقبت تسکینی به عنوان یک ضرورت مطرح است. در این درس به دانشجویان کمک می‌گردد از طریق به‌کارگیری مهارت‌های تفکر خلاق بتوانند از آموخته‌های کلاس درس برای درک بهتر نیازهای بیماران دارای بیماری جدی (بزرگسالان/سالمندان) در ارتباط با اختلالات مرتبط با مفاهیم مورد آموزش و ضمن توجه به مراقبت فرهنگی و معنوی قادر به ارائه مراقبت تسکینی مبتنی بر فرآیند پرستاری بوده و برای تأمین، حفظ و سلامت و ارتقاء کیفیت زندگی بیماران بهره بگیرند.

- تنظیم سلولی، صدمات و ترمیم آن و تعادل پویا

- شوک و انواع آن

- معلولیت و توانبخشی

ادراکات حسی: اجزای تجربه حسی شامل دریافت، ادراک و واکنش به محرک‌های حسی؛ تغییرات حسی

شامل نقص حسی (بینایی، گویایی، شنوایی، چشایی و نوروپاتی محیطی)، محرومیت حسی و اضافه

بار حسی؛ مداخلات پرستاری برای بیماران با اختلالات حسی

- خودپنداره: ابعاد چهارگانه خودپنداره شامل تصویر بدنی، عزت‌نفس، هویت و نقش، اختلال در

ابعاد خودپنداره،

- مراقبت از بیماران با اختلال تصویر بدنی، اختلال هویت، کاهش عزت‌نفس و اختلال در ایفای

نقش

- معنویت و مراقبت معنوی: تعریف مفاهیم معنویت، سلامت و تندرستی معنوی، مقایسه معنویت و مذهب، مدل‌ها و ابزارهای بررسی سلامت معنوی بیماران، مداخلات پرستاری برای ارتقای سلامت معنوی بیماران
- مراقبت تسکینی: تعریف، تاریخچه، رویکردها و اصول مراقبت تسکینی، مراقبت آسایشگاهی، شناسایی و مدیریت نشانه‌های جسمی، روانی، معنوی و اجتماعی بیماران مبتلا به بیماری‌های تهدیدکننده زندگی
- فقدان، سوگ و مرگ: تعریف فقدان و انواع آن، تعریف سوگ و انواع آن، نقش پرستار در مراقبت از بیماران و خانواده‌های تجربه‌کننده فقدان، سوگ و مرگ، مراحل رویارویی با مرگ

روش تدریس:

- سخنرانی
- بحث
- پرسش و پاسخ
- آموزش مبتنی بر سناریو
- منابع رسانه‌ای

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Berman, Andery., Synder, Shirlee J., Frandersen Geralyn. Kozier & Erb's Fundamentals of nursing: Concepts, process and practice. Pearson Publisher.
- Potter, Patricia A., Perry, Anne Griffin., Stockert, Paticia A., Hall Amy. Fundamentals of nursing. Evolve publication.
- Taylor, Carol R., Lynn, Pamela B., and Bartlett, Jennifer L. Fundamentals of nursing: The art and science of person-centered care. Wolter Kluwer.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزشیابی خواهند شد:
- حضور فعال در بحث‌های کلاسی
- ارزیابی مبتنی بر تکلیف (Assignment-based assessment)
- آزمون کتبی (Written Tests)

- آزمون شفاهی (Oral Tests)

کد درس: ۲۲

نام درس: اخلاق پرستاری

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

کسب مبانی نظری و مهارت‌های موردنیاز بر اساس ارزش‌های حرفه‌ای و آشنایی با استدلال اخلاقی با استفاده از اصول اخلاق حرفه‌ای در مواجهه با موضوعات و معضلات اخلاقی در ارائه مراقبت‌های پرستاری و توانایی بررسی و گزارش موضوعات و مشکلات اخلاقی و ارائه پیشنهادهایی جهت ارتقای عملکرد اخلاقی در محیط واقعی ارائه خدمت.

شرح درس:

این درس مبانی نظری و مهارت‌های لازم برای اقدامات اخلاقی در مراقبت‌های پرستاری را بر اساس ارزش‌های انسانی و ارزش‌های اخلاقی حرفه‌ای فراهم می‌کند. در این درس فراگیران با آشنایی با اصول چهارگانه اخلاق زیستی، با نحوه حمایت از حقوق مددجویان / بیماران و خانواده آن‌ها آشنا شده و راه‌های توسعه اعمال اخلاقی در پرستاری را فرا می‌گیرند. در این درس دانشجویان علاوه بر بررسی و آشنایی با ماهیت موضوعات اخلاق پرستاری، نظریه‌های مرتبط با فضای اخلاقی را مورد بررسی قرار داده و موضوعات و مفاهیم اخلاقی در زمینه کار پرستاری و همچنین تصمیم‌گیری اخلاقی را تجربه و تمرین می‌کنند تا از این راه بتوانند اصول اخلاق حرفه‌ای را در موقعیت‌های متفاوت بالینی به کاربندند و صلاحیت‌های اخلاق حرفه‌ای در آن‌ها تقویت شود.

الف: رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری)

- شناختن ارزش‌های اخلاقی حرفه‌ای و بیان مصادیق آن در ارائه مراقبت‌های پرستاری
- درک ارزش حیات، سلامت و کرامت انسانی.
- شناختن نظریه‌های اخلاقی و کاربرد آن‌ها در پرستاری.
- آشنایی با اصول چهارگانه اخلاق زیستی: اتونومی، سودرسانی، ضرر نرساندن و عدالت و کاربرد آن‌ها در ارائه مراقبت‌های پرستاری.

- شناخت اهمیت مفاهیم حساسیت و شجاعت اخلاقی و تعارض منافع در ارائه مراقبت‌های پرستاری.
- درک مفهوم دیسترس اخلاقی و شناخت راهکارهای مدیریت آن در عملکرد حرفه‌ای
- آشنایی با موضوعات اخلاق پرستاری در شروع و پایان حیات (سقط‌جنین، مراقبت بیمار در مراحل پایانی حیات، مرگ مغزی، پیوند اعضا، اتانازی، درمان‌های بیهوده و عدم احیاء).
- توانایی به کار بستن اصول اخلاقی در برقراری ارتباط درمانی و فرآیند انتقال خبر بد.
- توانایی استدلال و تصمیم‌گیری اخلاقی در مواجهه با مسائل، معضلات اخلاقی در ارائه مراقبت‌های پرستاری.
- کاربرد کدهای اخلاقی و راهنماهای رفتاری در عملکرد حرفه‌ای پرستاری.
- شناخت مبانی منشور حقوق بیمار و حمایت از آن در ارائه خدمات سلامتی
- شناخت قوانین، مقررات و مسئولیت‌های حرفه‌ای پرستاران
- شناخت حقوق و مسئولیت‌های پرستار در نظام حقوقی ایران
- پایبندی نسبت به ارزش‌های انسانی و اخلاقی در ارتباط با گروه‌های آسیب‌پذیر (مانند کودکان، زندانیان، عقب‌ماندگان ذهنی و ...) و خانواده‌های آنها
- رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای در آموزش و یادگیری با تأکید بر آموزش به بیمار و آشنایی با مفهوم رفتار مدنی (civility)
- تعهد نسبت به رعایت ایمنی بیمار و آشنایی با اصول و روش‌های پیشگیری و مدیریت خطا
- اخلاق در مراقبت (روانی، اجتماعی، جسمی، معنوی)

ب: عملی (۱۷ ساعت)

- با توجه به متفاوت بودن امکانات، تجهیزات و شرایط آموزشی می‌توان از یک یا چند فعالیت زیر برای ارائه واحد عملی استفاده کرد.
- مواجهه ساختن فراگیر موضوعات، رفتارها و چالش‌های اخلاقی در محیط‌های آموزشی و بالین
  - کسب مهارت و شایستگی به کار بستن اصول اخلاق حرفه‌ای در موقعیت‌های بالینی (نظیر کسب رضایت آگاهانه، نحوه انتقال خبر بد، حمایت از حقوق بیمار، گزارش کار خطا و ...).
  - ارائه گزارش نقادانه از چالش‌های اخلاقی و روابط حرفه‌ای در محیط بالینی واقعی (بالین) و ارائه راهکارهای مبتنی بر اصول و کدهای اخلاقی (کتبی یا شفاهی)
  - بررسی موضوعات، مشکلات و چالش‌های اخلاقی در ارائه خدمات سلامت از طریق برگزاری راند اخلاقی و بازدید در محیط بالینی
  - کسب مهارت تصمیم‌گیری اخلاقی در مواجهه با معضلات اخلاقی (محیط آموزشی واقعی یا شبیه‌سازی شده)،

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- ایفای نقش، شبیه‌سازی و نمایش تئاتر
- ارائه و تحلیل سناریو درباره موضوعات و چالش‌های اخلاقی
- نقد و بررسی فیلم‌های آموزشی مرتبط
- برگزاری کارگاه آموزشی

منابع درس (آخرین ویرایش):

- آتش‌زاده شوریده و همکاران. درسنامه اخلاق پرستاری و روابط حرفه‌ای بر اساس سرفصل برنامه آموزشی کارشناسی پرستاری. تهران: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- باقری ایمانه، گل آقایی فرزانه، مطوری‌پور پگاه. اخلاق پرستاری و ارتباط حرفه‌ای. تهران: انتشارات حیدری.
- تجویدی منصوره، اخلاق پرستاری و ارتباط حرفه‌ای. تهران: انتشارات جامعه‌نگر.
- شهریاری، محسن، صالحی، کبری، هاشمی، مریم‌السادات. مطالعات موردی در اخلاق پرستاری. انتشارات دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
- Buka, P. Essential Law and Ethics in Nursing: Patients, Rights and Decision Making. Routledge.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

ارزشیابی نظری:

- روش‌های ارزشیابی تکوینی و تراکمی (آزمون‌های کتبی)
- حضور منظم و مشارکت فعال در کلاس و محیط بالینی

ارزشیابی عملی:

- ارزیابی گزارش‌های نقادانه کتبی و شفاهی
- ارزیابی مشاهدات رفتار حرفه‌ای و نحوه تعامل و برقراری ارتباط با مددجویان، خانواده
- آنها و اعضای تیم سلامت با
- استفاده از خودارزیابی

- چکلیست (فهرست واری) جهت ارزشیابی عملکرد دانشجو در محیط بالینی و یا موقعیت شبیه‌سازی‌شده

کد درس: ۲۳

نام درس: پرستاری سلامت فرد و جامعه

پیش‌نیاز یا همزمان: اصول و کلیات اپیدمیولوژی

تعداد واحد: ۱/۵ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

انتقال دانش و اطلاعات لازم در زمینه سلامت فرد و جامعه و مبانی آن به دانشجو تدابیر مناسبی جهت توانمندسازی، ارتقا سلامت و حل مشکلات سلامت فرد و جامعه تا به کار بردن اصول خدمات بهداشتی اولیه بتواند در قالب فرآیند پرستاری و مبتنی بر شواهد با استفاده از تفکر خلاق و مهارت‌های همکاری، ارائه نماید.

الف: رئوس مطالب (۲۶ ساعت نظری)

این درس به منظور آشنا کردن دانشجویان پرستاری با مفاهیم، زبان و اصول همه‌گیر شناسی و کاربرد آن در تجزیه و تحلیل مشکلات بهداشتی جامعه می‌باشد. در این دوره مفاهیمی چون سلامت و بیماری، تاریخ طبیعی بیماری‌ها، پیشگیری و سطوح آن، غربالگری، ارزیابی مداخلات، مراحل سیر بیماری، مدل‌های اپیدمیولوژیک بیماری‌ها و شاخص‌های بهداشتی، مروری بر انواع مطالعات اپیدمیولوژیک مورد بحث قرار

می‌گیرند. بر اساس این مفاهیم به بررسی اپیدمیولوژیک بیماری‌های عفونی، نوپدید و بازپدید شایع و بیماری‌های غیرواگیر و بیماری‌های مشترک بین انسان و حیوان پرداخته می‌شود. رئوس مطالب به شرح زیر است:

- مفهوم جامعه، سلامت جامعه و عوامل تأثیرگذار بر آن
- پرستار سلامت جامعه، تاریخچه، نقش‌ها و گستره فعالیت‌های پرستاری سلامت جامعه در تیم سلامت
- شایستگی‌های پرستار سلامت جامعه (بهداشت عمومی و علم پرستاری، ارزیابی و تجزیه و تحلیل، برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی برنامه‌ها، مشارکت، همکاری و حمایت، فراگیری و تنوع صلاحیت‌ها، ارتباط، رهبری، مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای و پاسخ‌گویی)
- مراقبت‌های اولیه بهداشتی و پوشش همگانی سلامت
- نظام‌ها و سازمان‌های ارائه‌دهنده خدمات سلامت
- نظریه‌ها و الگوهای حفظ و ارتقای سلامت (مدل اعتقاد بهداشتی و مدل ارتقا سلامت)
- سلامت فرد:

- سبک زندگی سالم و رفتارهای بهداشتی فردی
- آشنایی با اجزاء سامانه یکپارچه بهداشت (سیب) در ایران
- پرونده الکترونیک سلامت، به‌کارگیری فرایند پرستاری در حفظ، ارتقا و مراقبت سلامت گروه‌های سنی شیرخواران، کودکان، نوجوانان، جوانان، میان‌سالان، سالمندان (بر اساس آخرین ویرایش دستورالعمل‌های وزارت بهداشت)
- پرستاری بهداشت مدارس و به‌کارگیری فرایند پرستاری در عرصه اقدامات
- تشخیص‌های پرستاری مرتبط:

- مربوط به دوران شیرخوارگی: ۲۷۱ دینامیک‌های غیر مؤثر خوردن شیرخوار- ۲۹۵ پاسخ غیرمؤثر مکیدن- ۱۰۳ بلعیدن شیرخوار- ۳۱۵ تأخیر در تکامل حرکتی شیرخوار
- مربوط به دوران کودکی: ۲۷۰ دینامیک‌های غیرمؤثر خوردن- ۳۱۴ تأخیر در تکامل کودک- ۱۶۳ آمادگی برای ارتقاء تغذیه
- مربوط به دوران نوجوانی: ۲۶۹ دینامیک‌های غیرمؤثر خوردن نوجوان- ۱۲۱ هویت فردی مختل- ۱۶۷ آمادگی برای ارتقاء درک از خود- ۱۲۰ کاهش عزت‌نفس موقعیتی- ۱۱۸ تصویر ذهنی از جسم خود فرد
- مربوط به دوران بزرگسالی: ۲۶۲ آمادگی برای ارتقاء سواد سلامت- ۱۶۷ سبک زندگی کم‌تحرك ۱۸۸ رفتار سلامتی خطرزا- ۲۹۲ رفتارهای غیرمؤثر حفظ سلامتی- ۲۷۶ خود

مدیریتی غیرموثر سلامتی - ۲۹۳ آمادگی برای ارتقاء خودمدیریتی سلامتی - ۲ تغذیه نامتعادل کمتر از نیاز بدن - ۲۳۲ چاقی - ۲۳۳ اضافه وزن - ۱۲۶ کمبود دانش - ۱۶۱ آمادگی برای ارتقاء دانش

- مربوط به دوران سالمندی: ۲۵۷ سندرم ضعف سالمندی - ۲۹۷ بی اختیاری ادراری مرتبط با ناتوانی - ۱۶ اختلال دفع ادراری - ۱۱ بیبوست - ۹۵ بی‌خوابی - ۹۶ محرومیت از خواب - ۱۹۸ الگوی خواب مختل - ۲۹۸ کاهش تحمل فعالیت - ۸۵ اختلال در تحرک فیزیکی - ۸۹ اختلال تحرک با صندلی چرخ‌دار - ۹۳ خستگی - ۱۰۸ کمبود مراقبت از خود در استحمام - ۱۰۹ کمبود مراقبت از خود در لباس پوشیدن - ۱۰۲ کمبود مراقبت از خود در غذا خوردن - ۱۱۰ کمبود مراقبت از خود در توالیت رفتن - ۱۸۲ آمادگی برای ارتقاء خود مراقبتی - ۱۹۳ غفلت از خود - ۱۳۱ ضعف حافظه - ۱۱۹ کاهش مزمن عزت‌نفس - ۱۱۸ تصویر ذهنی از جسم خود فرد - ۱۱۸ تصویر بدنی مختل - ۱۲۵ بی‌قدرتی - ۴۶ ضعف در تمامیت پوست - ۵۴ خطر تنهایی - ۵۳ کناره‌گیری اجتماعی

- ایمن‌سازی در ایران و سایر کشورها

- سلامت جامعه

- ارزیابی نظام‌مند سلامت جامعه و به‌کارگیری فرآیند پرستاری در جامعه

- حفظ و ارتقا سلامت جامعه از طریق توانمندسازی اجتماعی و نقش پرستار سلامت جامعه (جامعه به‌عنوان شریک/ Partner)

- مراقبت از سلامت در جوامع شهری و روستایی و نقش پرستار سلامت جامعه

- خشونت و پرخاشگری اجتماعی، نقش‌ها و مسئولیت‌های پرستار سلامت جامعه در پیشگیری و مواجهه با آن

- فقر، بی‌خانمانی، حاشیه‌نشینی، مهاجرت و نقش پرستار سلامت جامعه در ارتقا سلامت و توانمندسازی گروه‌های مذکور بر اساس فرآیند پرستاری

- تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۲۱۵ کمبود سلامت جامعه - ۲۶۰ خطر انتقال مهاجرتی دشوار - ۱۴۱

سندرم پس از تروما - ۱۴۵ خطر سندرم پس از تروما - ۱۴۲ سندرم ترومای ناشی از تجاوز - ۱۱۴

سندرم استرس تغییر مکان - ۱۴۹ خطر سندرم استرس تغییر مکان - ۷۷ تطابق اجتماعی غیر مؤثر -

۷۶ آمادگی برای ارتقاء تطابق اجتماعی - ۱۳۸ خطر خشونت به دیگران - ۱۴۰ خطر خشونت به خود -

۱۵۱ خودزنی - ۲۸۹ خطر رفتار خودکشی

- پرستار و اقتصاد سلامت

- مفهوم گروه و پویایی گروه

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ کلاسی
- استفاده از روش‌های فعال مبتنی بر راهبردهای:

- صلاحیت محور Competency-Based Learning
- جامعه‌نگر Community-Oriented Education
- یادگیری خود راهبر Self-Directed Learning
- یادگیری ترکیبی Blended learning

منابع درس (آخرین ویرایش):

- ایلدرآبادی ا، کتاب پرستاری سلامت جامعه (سلامت جامعه، سلامت فرد و خانواده، بهداشت محیط).
- برنامه و راهنمای ایمن‌سازی، مصوب کمیته کشوری ایمن‌سازی.
- Anderson ET. McFarlane JM. Community as Client: Application of the Nursing Process.
- Stanhope M. & Lancaster J. Community and Public Health Nursing. St Louis: Mosby.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:
- حضور فعال و شرکت در بحث‌های گروهی
- آزمون کتبی (written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- آزمون تعاملی-رایانه‌ای (Computer Interactive Tests)
- ارزیابی مبتنی بر گزارش پروژه (Project Based Assessment)

کد درس: ۲۴

نام درس: پرستاری سلامت خانواده

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری سلامت فرد و جامعه

تعداد واحد: ۱/۵ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

فراهم کردن تجارب یادگیری در زمینه آشنایی با مفهوم خانواده، مراحل تکاملی، ابعاد پرستاری خانواده، نقش‌ها و وظایف پرستار سلامت جامعه در قبال خانواده در مراحل مختلف زندگی، فرایند پرستاری، بررسی و ارزیابی سلامت خانواده، تشخیص مسائل و مشکلات بهداشتی خانواده در مراحل مختلف تکامل آن، بحران، بیماری و سایر مشکلات اجتماعی-خانوادگی با ارائه راهکارهای پیشگیری و ارتقا سلامت خانواده

الف: رئوس مطالب (۲۶ ساعت نظری)

اساس سلامت جامعه توجه به سلامت خانواده به عنوان مهم‌ترین نهاد اجتماعی است. این درس به مفهوم خانواده و انواع آن خانواده از دیدگاه اسلام مراحل تکامل خانواده و وظایف خانواده در هر یک از این مراحل ساختار نقش، ارتباط و عملکرد خانواده، بحران در خانواده و روش‌های تطابق با آن سوء رفتار در خانواده و خانواده‌های آسیب‌پذیر با انجام بازدید از منزل و به‌کارگیری فرآیند پرستاری می‌پردازد.

- مفهوم خانواده، انواع خانواده، خانواده از دیدگاه اسلام
- جامعه‌شناسی خانواده‌های ایرانی، نقش و اهمیت خانواده در ارتقا سلامت جامعه
- ملاحظات فرهنگی در خانواده‌ها و شایستگی فرهنگی پرستار
- خانواده از نظر پرستار (خانواده به‌عنوان واحد یا زمینه مراقبت، شریک (Partner)، سیستم و عضوی از جامعه)
- پرستار سلامت خانواده، جایگاه‌های ارائه خدمت و نقش‌های پرستار در ارتقا سلامت و پیشگیری از بیماری در خانواده
- مراحل تکامل خانواده، نیازها، وظایف، مخاطرات و مشکلات سلامتی رایج در مراحل مختلف زندگی خانواده، نقش پرستار سلامت جامعه در هر مرحله و به‌کارگیری فرآیند پرستاری در خانواده در عرصه اقدامات
- مرحله تشکیل خانواده، ازدواج، مشاوره ازدواج و ژنتیک، باروری و نقش پرستار سلامت جامعه
- مرحله فرزندآوری، کودک شیرخوار، نوپا، سنین دبستان تا نوجوانی و جوانی (با تأکید بر شکاف نسل‌ها) و نقش آموزشی و مشاوره پرستار در پیشگیری از مشکلات جسمی، روانی و اجتماعی
- مرحله خانواده با بزرگسال و میان‌سال، با تأکید بر نقش آموزشی و مشاوره پرستار، ترویج سبک زندگی سالم، بررسی و مراقبت‌های دوره‌ای و مداخلات مرتبط با بیماری مزمن و سخت درمان
- مرحله خانواده با سالمند، تطابق خانواده با تغییرات پیری، مداخلات و نقش پرستار در سطوح پیشگیری، مراقبت در مشکلات شایع از جمله بیماری مزمن، مراقبت تسکینی در بیماری‌های سخت درمان و مراحل انتهایی زندگی
- ارزیابی خانواده بر اساس مدل‌های مختلف (ساختاری، عملکردی، تعاملی، تکاملی) و به‌کارگیری فرآیند پرستاری در خانواده
- اصول بازدید منزل، نکات ایمنی و مسائل اخلاقی
- مراقبت در منزل و کلینیک‌های مشاوره، قوانین و تعرفه گذاری خدمات مشاوره و مراقبت در منزل
- ارزیابی تعاملات و ارتقا مهارت‌های ارتباط مؤثر و سالم
- بحران در خانواده، ویژگی‌ها، انواع، مراحل و سطوح پیشگیری، روش‌های تطابق و مقابله سالم و ناسالم خانواده، نقش پرستار سلامت جامعه و به‌کارگیری فرآیند پرستاری در خانواده با بحران

- انواع خشونت و سوء رفتار در خانواده (سوء رفتار با کودکان، زنان، مردان، سالمندان، والدین، خواهر و برادر، خود)، نقش‌ها و مراقبت‌های پرستار سلامت جامعه در پیشگیری و مواجهه با آن مبتنی بر فرایند پرستاری در خانواده
- ارتقا سلامت، پیشگیری از بیماری و توانمندسازی خانواده‌های آسیب‌پذیر (معلولیت، اعتیاد، طلاق، فقر، مهاجرت، والدین تک سرپرست، خانواده با زوجین نابارور)، نقش پرستار سلامت جامعه و به‌کارگیری فرایند پرستاری در خانواده‌های آسیب‌پذیر
- موضوعات مشترک بهداشتی جمعیتی خانواده‌ها (تطابق با سلامتی سالمندان و پیری والدین، تأثیر بیماری روانی و زندگی خانوادگی اولیه، والدین و سلامتی دوران کودکی)
- تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۹۷ کاهش مشارکت در فعالیت تفریحی - ۲۷۶ خودمدیریتی غیرموثر سلامتی خانواده - ۳۰۰ رفتارهای غیرموثر حفظ منزل - ۴۳ حفاظت غیرموثر - ۹۳ خستگی - ۱۵۴ سرگردانی - ۱۹۳ غفلت از خود - ۱۲۶ کمبود دانش - ۱۲۴ ناامیدی - ۵۶ اختلال در نقش والدی - ۶۱ فشار نقش مراقب - ۲۸۳ سندرم هویت خانوادگی مختل - ۶۳ فرآیندهای خانوادگی ناکارآمد - ۲۲۳ رابطه غیرموثر - ۲۰۷ آمادگی برای ارتقاء رابطه - ۶۴ تعارض در نقش والدی - ۵۵ ایفای غیرموثر نقش - ۵۹ اختلال عملکرد جنسی - ۲۲۱ فرآیند فرزندآوری غیرموثر - ۱۱۴ سندرم استرس تغییر مکان - ۱۴۹ خطر سندرم استرس تغییر مکان - ۷۴ اختلال در تطابق خانوادگی - ۷۳ ناتوانی خانواده برای تطابق - ۷۵ آمادگی برای ارتقاء تطابق خانواده - ۸۳ تعارض در تصمیم‌گیری - ۲۴۲ ضعف در تصمیم‌گیری آزادانه - ۱۳۸ خطر خشونت به دیگران - ۱۵۱ خودزنی - ۲۸۹ خطر رفتار خودکشی

روش تدریس:

استفاده از روش‌های فعال و نوین تدریس از قبیل:

- صلاحیت محور Competency-Based Learning
- جامعه‌نگر Community-Oriented Education
- یادگیری خود راهبر Self-Directed Learning
- یادگیری ترکیبی Blended learning

منابع درس (آخرین ویرایش):

- ایلدرآبادی اسحق، پرستاری بهداشت جامعه ۱-۲-۳. تهران. نشر جامعه‌نگر: سالمی.
- پارک، جان اورت. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی - مولفان جی . ای . پارک . ک . پارکر، برگردان به فارسی حسین شجاعی تهرانی - تهران: سماط، ۱۳۹۸
- برنامه و راهنمایی ایمن سازی. تهران: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معاونت سلامت.

- Nies, M.A. and McEwen, M. Community/public health nursing-e-book: promoting the health of populations. Elsevier Health Sciences.
- Stanhope, M. and Lancaster, J. Public health nursing e-book: Population-centered health care in the community. Elsevier Health Sciences.

شیوه ارزیابی دانشجویان:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال و شرکت در بحث‌های گروهی
- آزمون کتبی (written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- آزمون تعاملی-رایانه‌ای (Computer Interactive Tests)
- ارزیابی مبتنی بر گزارش پروژه (Project Based Assessment)

کد درس: ۲۵

نام درس: پرستاری و بهداشت محیط

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری سلامت فرد و جامعه

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با مفاهیم پایه و عوامل محیطی تأثیرگذار بر سلامت و روش مواجهه با آن به منظور استفاده از دانش آموخته‌های بهداشتی بتوانند در جهت تشخیص مشکلات سلامت محیط راهکارهای ممکن با تکیه بر اصول فرآیند پرستاری.

الف: رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری)

این درس به مفاهیم سلامت محیط، صلاحیت‌ها و نقش‌های پرستار سلامت جامعه، جهانی شدن و اثرات آن، نابرابری‌ها و نقش عدالت در سلامت محیط، برنامه‌های مدیریت محیط زیست در راستای دستیابی به توسعه پایدار، بیانیه هزاره سازمان ملل متحد، اصول اکولوژی بر اساس منشور اتاوا، عوامل زیان‌آور محیطی و نقش پرستار سلامت جامعه در پیشگیری و کنترل آن‌ها، ناقلین فیزیکی و بیماری‌های آندمیک شایع در کشور، نقش پرستار سلامت جامعه در مراکز بهداشتی درمانی و کنترل عفونت، بهداشت حرفه‌ای، مدیریت ایمن مواد زائد، بلایای طبیعی و بحران‌ها (سیل و زلزله) و به‌کارگیری فرآیند پرستاری در عرصه اقدامات می‌پردازد. رئوس مطالب به شرح زیر است:

- مفاهیم بهداشت محیط، اکوسیستم، اکولوژی و بحران محیط‌زیست
- صلاحیت‌ها و نقش‌های پرستار سلامت جامعه در سلامت محیط (درک مفاهیم و دانش پایه اصول بهداشت محیط، آشنایی با قوانین و مقررات مربوط به بهداشت محیط، ارزیابی و شناسایی خطرات زیست‌محیطی در افراد و جمعیت‌ها، آشنایی با آژانس‌ها و سازمان‌های مرتبط و گزارش خطرات محیطی جدی به آن‌ها، آموزش مسائل زیست‌محیطی به گروه‌های مختلف جامعه، تشویق افراد مختلف جامعه به استفاده بهینه از منابع، ارجاع مناسب برای بیماری‌ها با علل احتمالی محیطی، اقدامات در جهت سطوح پیشگیری، همکاری با جامعه برای هماهنگی خدمات در پاسخ به نیازهای جامعه)
- سلامت محیط‌زیست، سواد زیست‌محیطی، تغییرات جوی و سلامتی
- جهانی‌شدن (globalization) و اثرات آن بر سلامت محیط
- نابرابری‌های سلامتی و نقش عدالت در سلامت محیط
- برنامه‌های مدیریت محیط‌زیست در راستای دستیابی به توسعه پایدار
- اصول بیانیه هزاره سازمان ملل متحد، اصول اکولوژی بر اساس منشور اتاوا، جنبش زیست‌محیطی
- مواجهه با عوامل زیان‌آور محیطی و نقش پرستار سلامت جامعه در پیشگیری، مواجهه و کنترل آن‌ها بر اساس فرآیند پرستاری (آلودگی آب، هوا، فاضلاب، مواد غذایی، خاک، آلودگی صوتی، نوری و پرتوها، آسیب‌های شیمیایی)

- ناقلین فیزیکی در بیماری‌های آندمیک شایع در کشور و روش‌های کنترل آن‌ها (مالاریای انسانی، لیشمانیوز، تب خونریزی دهنده کریمه کنگو، تب نیل غربی، بیماری لایم، تب کیو، طاعون انسانی، تب راجعه)
- نقش پرستار سلامت جامعه در کنترل عفونت مراکز ارائه دهنده خدمات جامعه سلامت
- نقش پرستار سلامت جامعه در بهداشت حرفه‌ای مبتنی بر فرایند پرستاری
- مدیریت ایمن مواد زائد در جامعه و بیمارستان و نقش پرستار سلامت جامعه
- نقش پرستار سلامت جامعه در بلایای طبیعی و بحران‌ها (سیل و زلزله) مبتنی بر فرایند پرستاری
- تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۸۱ آلودگی - ۱۸۰ خطر آلودگی - ۲۶۵ خطر آسیب شغلی - ۳۷ خطر مسمومیت - ۳۸ خطر ترومای فیزیکی

روش تدریس:

استفاده از روش‌های فعال و نوین تدریس از قبیل

- صلاحیت محور Competency-Based Learning
- جامعه‌نگر Community-Oriented Education
- یادگیری خود راهبر Self-Directed Learning
- یادگیری ترکیبی Blended learning

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Nies, M.A. and McEwen, M. Community/public health nursing-e-book: promoting the health of populations. Elsevier Health Sciences.
- Stanhope, M. and Lancaster, J. Public health nursing e-book: Population-centered health care in the community. Elsevier Health Sciences.

شیوه ارزشیابی دانشجوی

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال و شرکت در بحث‌های گروهی
- آزمون کتبی (written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- آزمون تعاملی-رایانه‌ای (Computer Interactive Tests)
- ارزیابی مبتنی بر گزارش پروژه (Project Based Assessment)

کد درس: ۲۶

نام درس: پرستاری سلامت مادر و نوزاد

پیش‌نیاز یا همزمان: داروشناسی، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۲، فرآیند آموزش به مددجو (فرد، جامعه و خانواده)

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

انتقال دانش، نگرش و مهارت‌های لازم به دانشجو، نسبت به بهبود سلامت مادران و نوزادان با رویکرد جامعه‌محور و خانواده محور در راستای تأمین سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی از لقاح تا یائسگی مادر، تقویت سازگاری با این مراحل و همچنین آموزش برای ارتقای سلامت مادر و نوزاد، پذیرش نقش والدی و بررسی عوامل تأثیرگذار مذهبی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی و ارزش‌ها بر سلامت زن و خانواده در انتظار فرزندان.

شرح درس (۵۱ ساعت):

این درس بر اساس مفاهیم سلامت مادران و نوزادان، قلمرو فعالیت پرستار در ارتقاء سلامت زنان، مادران و نوزادان که به عنوان یک اولویت در ارائه مراقبت‌های سلامتی اولیه با توجه به راهبردهای سازمان بهداشت جهانی است، اهمیت نقش پرستار در تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت زنان، مادران، نوزادان و سازگاری با تغییرات منتج از بلوغ، بارداری، زایمان و یائسگی ارائه می‌شود. این درس به دانشجویان فرصت می‌دهد تا توانائی‌های لازم را برای بررسی سلامت مادر، جنین و نوزاد و به طور کلی خانواده در انتظار فرزند از طریق فرایند پرستاری کسب نمایند. نظریه‌ها و اصول پرستاری ارائه شده در این درس پایه‌ای برای کاربرد فرایند پرستاری، تفکر انتقادی، قضاوت بالینی و پژوهش در مراقبت سلامتی از مادران و نوزادان خواهد بود. در این درس توانائی‌های لازم برای بررسی و شناخت مادر و نوزاد در معرض خطر و تشخیص مشکلات بالفعل و بالقوه سلامت آن‌ها، انجام تدابیر پرستاری مبتنی بر شواهد در موقعیت‌های خاص ایجاد خواهد شد.

کلیات پرستاری سلامت مادران و نوزادان (۴ ساعت)

- تعریف، اهداف، قلمرو و گسترش فعالیت پرستاری سلامت مادران و نوزادان، نظام و مراکز متداول ارائه خدمات سلامت مادران و نوزادان و عوامل مؤثر بر آن، شاخص‌های مهم حیاتی در سلامت مادران و نوزادان (میزان‌های تولد، مرگ و میر مادر و نوزاد)
- استانداردهای مراقبت در سلامت مادران و نوزادان، مسائل و چالش‌های قانونی و اخلاقی
- نقش پرستار سلامت مادر و نوزاد
- کاربرد فرآیند پرستاری با تأکید بر به‌کارگیری تفکر انتقادی و قضاوت بالینی در تأمین و حفظ سلامت مادران و نوزادان با مراحل ارزیابی، تشخیص پرستاری، برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی

- مراقبت جامعه‌محور از مادران و نوزادان با در نظر گرفتن ملاحظات فرهنگی، مذهبی، ارزشی، اجتماعی، قومیتی و هنجارهای اجتماعی

سلامت زن (۲ ساعت)

- تعاریف سلامت، سلامت زن، نظر اسلام نسبت به سلامت زن
  - بلوغ، اولین قاعدگی، عوامل مؤثر بر شروع اولین قاعدگی، سندرم پیش از قاعدگی، اختلالات قاعدگی
  - دوره باروری
  - سندرم پیش از یائسگی، یائسگی و عوامل مؤثر بر آن، عوارض یائسگی
  - انجام مداخلات پرستاری در همه موارد بر اساس تشخیص و فرایند پرستاری
- تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۱۳۲ درد حاد، ۲۱۴ اختلال آسایش، ۱۸۳ آمادگی برای ارتقای آسایش

مروری بر آناتومی و فیزیولوژی سیستم تناسلی زن (۴ ساعت)

- آناتومی اندام‌های تناسلی خارجی: برآمدگی ونوس، لب‌های بزرگ و کوچک، کلیتوریس، پرینه، دهلیز، غددها، غده اسکن، ورودی پیشابراه، مدخل مهبل و پرده بکارت
- آناتومی اندام تناسلی داخلی: مهبل، رحم، لوله‌های رحمی، تخمدان‌ها، عروق خونی، درناژ لنفاوی، رباط‌ها و اعصاب هر یک از اندام‌های تناسلی
- آناتومی لگن: استخوان‌ها و مفاصل لگن، تقسیمات لگن، اقطار لگن حقیقی، انواع لگن، روش‌های اندازه‌گیری اقطار لگن (پلویمتری) فیزیولوژی سیکل قاعدگی: سیکل تخمدانی (مرحله قبل از تخمک‌گذاری، مرحله تخمک‌گذاری و مرحله بعد از تخمک‌گذاری)، سیکل رحمی (مراحل قاعدگی، تکثیری، ترشحاتی)، تأثیر هورمون‌ها بر سیکل قاعدگی

لقاح و رشد و تکامل جنینی (۴ ساعت)

- بلوغ تخمک و اسپرم، انتقال تخمک و اسپرم به لوله‌های رحمی، لقاح، تشکیل و تقسیم تخم، لانه‌گزینی تخم، رشد و تکامل جنین در دوره‌های رویانی و جنینی و مشخصات هر دوره
- تکوین و تکامل جفت، بند ناف، مایع آمنیوتیک (منبع، خصوصیات و اعمال آن) و پرده‌های جنینی (منشأ، طرز تشکیل و کارکرد هر کدام)

بارداری (۴ ساعت)

- تعریف واژه‌ها و اختصارات
- علائم و نشانه‌های بارداری (علائم حدسی، احتمالی، قطعی)
- تغییرات فیزیولوژیک دوران بارداری:

- تغییرات جسمی: تغییرات سیستم تناسلی (مهبل، رحم، لوله‌های رحم)، پستان‌ها، پوست و جدار شکم، سیستم گردش خون و قلب، سیستم تنفس، سیستم گوارش، سیستم ادراری، آب و الکترولیت، متابولیسم، غدد مترشحه داخلی، تغییرات اسکلتی، عضلانی و عصبی
- تغییرات روانی:

۱. واکنش‌های روانی مادر در انتظار فرزند در دوران بارداری، تصویر ذهنی زن در بارداری، روان زیست‌شناسی مادر (نقش هورمون‌ها) و عواملی که در نقش مادری یک زن مؤثرند.

۲. سازگاری با بارداری: پذیرش و سازگاری مادر با بارداری، پذیرش و سازگاری پدر با بارداری (مفهوم سندرم کواد در مردان در دوران بارداری زن) پذیرش و سازگاری سایر اعضای خانواده با بارداری، نظر اسلام نسبت به نقش مادر و پدر در دوران بارداری

تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۱۸ تصویر بدنی مختل، ۷۴ اختلال در تطابق خانوادگی، ۷۳ ناتوانی خانواده برای تطابق، ۷۵ آمادگی برای ارتقای تطابق خانواده

مراقبت‌های دوران بارداری (۳ ساعت)

- اهمیت مراقبت‌های دوران بارداری، مدت بارداری و سه ماه‌های آن، بررسی سلامت مادر در دوران بارداری ملاقات اولیه، معاینات اولیه، معاینات عمومی و فیزیکی، گرفتن شرح حال، تاریخچه و معاینات مامائی و تست‌های آزمایشگاهی، روش‌های محاسبه تاریخ احتمالی زایمان، ملاقات روتین به لحاظ فواصل ملاقات و معاینات مربوطه (با اشاره به دستورالعمل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

- واکسیناسیون در دوران بارداری

- ناراحتی‌های شایع دوران بارداری و تدابیر پرستاری مربوطه شامل تهوع، استفراغ صبحگاهی، تکرر ادرار، سوزش معده، نفخ شکم، یبوست، هموروئید، کمردرد، واریس پا، انقباضات و کرامپ‌ها، خیز، ترشحات مهبل، تنگی نفس، بی‌خوابی، کاهش فشارخون وضعیتی، سندرم کارپال تانل (Carpal tunnel syndrome).

- کلاس‌های آموزشی در سه ماه‌های بارداری و آموزش خود مراقبتی در رابطه با مراقبت از پوست، پستان‌ها، دندان‌ها، نوع لباس، دفع، خواب و استراحت، مسافرت، اشتغال به کار، مقاربت، ورزش‌های مناسب بارداری، مضرات استفاده از مواد زیان‌آور مثل سیگار و الکل، مواد مخدر، اشعه ایکس، داروها و اثرات آن‌ها بر جنین

- آموزش مددجو در مورد علائم خطرناک و هشداردهنده در دوران بارداری (خونریزی مهبل، تورم صورت و انگشتان، تاری دید، سردردهای شدید و طولانی، پارگی کیسه آب)

- تغذیه در دوران بارداری: تغذیه و نیازهای غذائی در این دوران، آموزش جهت تأمین مواد غذایی

- توصیه‌های اسلام در مورد بهداشت جسمی روانی دوران بارداری
 تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۹۳ خستگی، ۳۱۱ خطر در اختلال عملکرد قلبی عروقی، ۱۲۶ کمبود
 دانش، ۲۳۴ خطر اضافه‌وزن، ۱۱ یبوست، ۱۹۷ خطر تحریک معده‌ای ناکارآمد، ۱۹۸ الگوی خواب
 مختل، ۸۵ اختلال تحرک فیزیکی
بررسی سلامت جنین (۲ ساعت)

- اهمیت و دلایل بررسی سلامت جنین
- بررسی سلامت جنین شامل شمارش حرکات جنین، مانیتورینگ الکترونیکی جنین، تست بدون
 استرس (NST)، پروفایل بیوفیزیکی (BPP)، تست استرس انقباض (OCT)، اولتراسونوگرافی (از
 راه شکم و واژن)، آمنیوسنتز، نمونه‌برداری از پرزهای کوریون (CVS)، نمونه‌گیری از خون بندناف
 (PUBS)، نمونه‌گیری از خون جنین، تست ژنتیک قبل از لانه‌گزینی، MRI، سنجش‌های مادری
 آلفافیتوپروتئین سرم مادر، غربالگری مارکرهای سرمی مادر، کومبس از نظر تعریف، ویژگی‌های
 هر روش، موارد استفاده، عوارض و مراقبت‌های پرستاری در هر روش بر اساس فرایند پرستاری
 تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۲۴۳ آمادگی برای ارتقای تصمیم‌گیری آزادانه
ژنتیک و مشاوره ژنتیک (۲ ساعت)

- اهمیت ژنتیک در سلامت مادران و نوزادان
- مروری بر اختلالات کروموزومی (اختلالات کروموزوم‌های جنسی و غیرجنسی) و اختلالات ژنی
 (الگوی انتقال، اختلالات چندژنی و تک ژنی، بیماری‌های ژن غیرجنسی، اختلالات ژن جنسی)
- تراتولوژی، اصول تراتولوژی و تراتوژن‌ها
- روش‌های تشخیص اختلالات ژنتیکی در دوران بارداری
- مشاوره ژنتیک (اهداف، فرآیند مشاوره ژنتیک، شناسایی خانواده‌های آسیب‌پذیر، مسائل اخلاقی)
- نقش پرستار در مشاوره ژنتیکی
- نظر اسلام نسبت به داشتن نسل سالم
- تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۲۴۳ آمادگی برای ارتقای تصمیم‌گیری آزادانه، ۲۰۹
 خطر اختلال در همزیستی مادر-جنین، ۵۸ خطر اختلال در دل‌بستگی، ۶۳ فرایندهای خانوادگی ناکارآمد
زایمان طبیعی (۴ ساعت)

- تعریف زایمان و فرآیند زایمان طبیعی
- نقش پرستار در فرآیند زایمان طبیعی
- الف- عوامل چهارگانه مؤثر بر فرآیند زایمان طبیعی

- نیروهای زایمان: انقباضات رحمی، خصوصیات انقباضات رحمی (تناوب، شدت، مدت و دوره استراحت)، فشار و زور زدن مادر، تأثیر نیروهای زایمان بر تغییرات سرویکس (دیلاتاسیون و افسمان)
- عامل عبور کننده: سر جنین شامل استخوان‌ها، درزها و فونتانل‌های سر جنین، حالت (Attitude)، قرار (Lie)، وضعیت (Position)، ایستگاه (Station)، نمایش (Presentation) -
- کانال زایمان: مرور مختصری بر آناتومی لگن
- عوامل روانی

ب- نظریه‌های شروع فرآیند زایمان (تغییرات مکانیکی و هورمونی)

ج- علائم شروع فرآیند زایمان: علائم مقدماتی (سبک شدن، رسیده شدن سرویکس، نمایش خونی، افزایش موکوس دهانه رحم)، علائم کاذب و حقیقی زایمان

د- مرحله اول، دوم، سوم و چهارم زایمان به همراه بررسی جامع و مستمر سلامت مادر بر حسب نیاز (تاریخچه و معاینه فیزیکی، علائم حیاتی، وضعیت رحم و پیشرفت انقباضات) و بررسی جنین (وضعیت پرده‌های جنینی، مانیتورینگ الکترونیکی داخلی و خارجی جنین) در تمامی مراحل فرآیند زایمان، مراقبت‌های پرستاری و آموزش‌های لازم به مددجو جهت مشارکت و تسهیل در زایمان، مراقبت‌های فوری پس از زایمان

تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۲۱۴ اختلال در آسایش، ۱۸۳ آمادگی برای ارتقای آسایش، ۲۰۶ خطر خونریزی، ۴ خطر عفونت، ۲۷۴ خطر تنظیم غیرموثر درجه حرارت بدن، ۲۶۷ خطر فشارخون ناپایدار

روش‌های کاهش درد زایمان (۲ ساعت)

- ویژگی‌های درد زایمان
- اثرات جسمی و روانی درد زایمان
- مکانیسم درد زایمان و عوامل مؤثر بر آن
- روش‌های غیر دارویی کاهش درد زایمان: روش‌های رید (Read)، لاماز (Lamaze)، آرام‌سازی، تحریک پوستی، تکنیک‌های ذهنی، بلوک داخل پوستی آب استریل، تکنیک‌های تنفسی، آبدرمانی، تنس (TENS)، هیپوتیزم، طب سوزنی و طب فشاری، طب مکمل و جایگزین، مزایا و معایب هر روش، مکانیسم اثر و مراقبت‌های پرستاری مربوطه بر اساس تشخیص‌های پرستاری
- روش‌های دارویی کاهش درد زایمان:

○ اثرات روش‌های دارویی کنترل درد زایمان بر مادر و جنین

- روش‌های کاهش درد منطقه‌ای: (بلوک اپیدورال، بلوک اسپینال، بلوک پودندال، بی‌حسی ارتشاحی موضعی)، مزایا و معایب هر روش، مکانیسم اثر و مراقبت‌های پرستاری مربوطه
- روش‌های کاهش درد سیستمیک و داروهای مورد استفاده
- بیهوشی عمومی
- مراقبت‌های پرستاری مربوط به روش‌های دارویی کاهش درد زایمان بر اساس تشخیص - های پرستاری

تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۱۳۲ درد حاد، ۲۵۶ درد زایمان، ۲۱۴ اختلال در

آسایش، ۱۸۳ آمادگی برای ارتقای آسایش

صدمات وارده به نوزاد حین زایمان (۲ ساعت)

صدمات وارد به نوزاد حین زایمان از نظر تعریف، علل، علائم و نشانه‌ها، تشخیص، اقدامات درمانی، مراقبت‌های پرستاری بر اساس تشخیص و فرآیند پرستاری شامل:

- صدمات وارد به بافت نرم و استخوانی جمجمه شامل سفالوهماتوم، کاپوت ساکسیدانتوم، شکستگی استخوان جمجمه، خونریزی داخل مغزی

- صدمات سیستم عصبی شامل فلج عصب صورتی، صدمه به عصب فرنیخ، آسیب به شبکه بازویی، شکستگی استخوان ترقوه، بازو، ران و در رفتگی پاها

تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۲۱۴ اختلال آسایش، ۳۸ خطر ترومای فیزیکی، ۲۰۱

خطر خون‌رسانی غیرمؤثر بافت مغزی، ۲۳۰ خطر افزایش بیلی‌روبین نوزادی، ۸۵ اختلال در تحرک

فیزیکی

دوره بعد از زایمان (۲ ساعت)

- تغییرات فیزیکی و فیزیولوژیکی بعد از زایمان شامل تغییرات سیستم تناسلی (رحم، سرویکس، واژن و میان‌دوره، لوشیا و انواع آن)، سیستم‌های قلب و عروق، گوارشی، ادراری، عضلانی_اسکلتی، پوششی و اندوکرینی

- تغییرات روحی-روانی و افسردگی مادران بعد از زایمان

- سازگاری خانواده (مادر، پدر و سایر خواهران و برادران) با تولد نوزاد

- بررسی و مراقبت پرستاری بر اساس تشخیص‌های پرستاری

- آموزش‌های خاص دوره بعد از زایمان

- نظر اسلام نسبت به سلامت این دوره و احکام شرعی مربوطه

تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۲۰۶ خطر خونریزی، ۲۰۵ خطر شوک، ۱۲۶ کمبود دانش، ۴ خطر عفونت، ۲۹۱ خطر ترومبوز، ۳۲۲ خطر احتباس ادراری، ۱۱ یبوست، ۱۹۶ تحرک معدی-رودهای ناکارآمد، ۸۵ اختلال در تحرک فیزیکی، ۲۱۴ اختلال آسایش، ۱۸۳ آمادگی برای ارتقای آسایش

مراقبت‌های پرستاری از نوزاد (۴ ساعت)

- تطابق با زندگی خارج از رحم (تغییرات تنفسی، گردش خون، متابولیسی، عصبی، گوارشی و سایر اندام‌ها) و ویژگی‌های فیزیکی و فیزیولوژیک نوزاد
  - بررسی و مراقبت‌های بلافاصله بعد از تولد در اتاق زایمان شامل تمیز کردن راه‌های تنفسی، پیشگیری از هیپوترمی، تعیین آپگار، بستن بندناف و تعیین هویت
- مراقبت‌های لازم در اتاق نوزادان

- بررسی وضعیت جسمی: علائم حیاتی؛ قدر، وزن، دور سر، دور سینه، درجه حرارت، رفلکس‌ها و رفتار نوزاد، معاینه اولیه برای تشخیص نقص‌های مادرزادی

- مراقبت‌های پرستاری در زمینه‌های تنظیم درجه حرارت، پیشگیری از عفونت و تست‌های غربالگری، واکسیناسیون، مراقبت از بند ناف، بهداشت عمومی (حمام)، مراقبت از سیستم تناسلی، بررسی وضعیت پوست، تغذیه، دفع ادرار و مدفوع

- آموزش به خانواده برای مراقبت جسمی و عاطفی از نوزاد در منزل شامل تقویت ارتباط عاطفی مادر و نوزاد و خانواده، استحمام، مراقبت از بند ناف، نحوه بغل کردن، ایمنی، بازنگهداشتن راه‌های تنفسی، درجه حرارت بدن و محیط، دستگاه تناسلی، دفع، پوست و مشکلات مربوطه، خواب و بیداری، گریه، وزن‌گیری و واکسیناسیون

تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۶۴ آمادگی برای ارتقای نقش والدی، ۷۵ آمادگی برای ارتقای تطابق خانواده، ۲۸۲ خطر هیپوترمی نوزادی، ۲۵۳ خطر هیپوترمی، ۱۲۶ کمبود دانش، ۴ خطر عفونت، ۲۰۶ خطر خونریزی (بند ناف)

نوزاد آسیب‌پذیر (۶ ساعت)

نوزادان آسیب‌پذیر از نظر تعریف و مشخصات، علل، علائم و نشانه‌ها، تشخیص، اقدامات درمانی، مراقبت‌های پرستاری بر اساس تشخیص و فرآیند پرستاری شامل:

- نوزاد نارس، کم‌وزن و دیررس، اختلالات همولیتیک و زردی نوزاد (فیزیولوژیک، پاتولوژیک، ناسازگاری ABO، Rh و شیر مادر) و درمان‌های مربوطه (فتوترابی، داور درمانی، تعویض خون)
- هیپوترمی، هیپوگلیسمی، خفگی، سندرم دیسترس تنفسی در نوزادان
- احیای نوزاد

عکس‌العمل خانواده در مقابل فرزند ناهنجار و مرده و نوزاد آسیب‌پذیر و نقش پرستار در تطبیق خانواده با وضعیت جدید

تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۲۳۰ خطر افزایش بیلی‌روبین نوزادی، ۳۲ اختلال تبادل گازی، ۱۵۶ خطر مرگ ناگهانی شیرخوار، ۳۶ خطر خفگی، ۷ هیپوترمی، ۲۸۰ هیپوترمی نوزادی، ۲۸۸ خطر آسیب فشاری نوزادی، ۲۴۸ خطر ضعف در تمامیت پوست، ۲۷۴ خطر تنظیم غیرموثر درجه حرارت بدن، ۳۹ خطر آسپیراسیون، ۴ خطر عفونت، ۱۹۵ خطر عدم تعادل الکترولیتی، ۳۰۲ خطر سوگ ناسازگارانه، ۲۸۵ آمادگی برای ارتقای سوگ، ۶۴ تعارض در نقش والدی، ۵۷ خطر اختلال در نقش والدی، ۱۶۴ آمادگی برای ارتقای نقش والدی

تغذیه نوزاد (۲ ساعت)

- آناتومی و فیزیولوژی پستان
- فیزیولوژی ترشح شیر
- مشخصات شیر مادر، مزایا و اثرات جسمی و روانی تغذیه با شیر مادر در مادر و نوزاد
- مراقبت‌های پرستاری بر اساس تشخیص‌های پرستاری و آموزش‌های لازم برای تغذیه نوزاد (آماده‌سازی پستان‌ها برای شیردهی، شروع شیردهی، روش‌ها و وضعیت شیردهی)
- موارد منع مصرف شیر مادر
- مشکلات شیردهی
- تغذیه مصنوعی و آموزش‌های لازم
- نظر اسلام نسبت به تغذیه با شیر مادر
- تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۲۱۶ تولید ناکافی شیر پستان، ۱۰۴ تغذیه پستانی غیرموثر، ۱۰۵ تغذیه پستانی منقطع، ۱۰۶ آمادگی برای ارتقای تغذیه پستانی، ۳۲۱ خطر آسیب ترکیبی
- هاله و نوک پستان

بهداشت و تنظیم خانواده (۴ ساعت)

- تاریخچه تنظیم خانواده در ایران و جهان
- تعریف تنظیم خانواده و اهمیت آن
- نظر اسلام نسبت به تولیدمثل و روش‌های تأیید شده پیشگیری از بارداری در اسلام
- نقش پرستار در تنظیم خانواده
- انواع روش‌های پیشگیری از بارداری
- ۱) روش‌های پیشگیری از بارداری طبیعی (روش منقطع و روش‌های دوره‌ای)، میزان اثربخشی، مکانیسم اثر، عوارض هر یک از روش‌ها و آموزش‌های لازم

۲) روش‌های مصنوعی پیشگیری از بارداری شامل روش‌های موقت هورمون‌های خوراکی، تزریقی و کپسول‌های کاشتنی، آی‌یودی (IUD)، روش‌های سد کننده مثل کاندوم مردانه و زنانه، دیافراگم، کلاهک، اسپرم‌کش‌ها (ژل، کرم، شیاف، کف)، روش‌های پیشگیری مصنوعی دائمی شامل بستن لوله‌های رحمی در زن و عقیم‌سازی در مردان یا وازکتومی و استفاده از روش‌های نوین، میزان اثربخشی، مکانیسم اثر، عوارض هر یک از روش‌های پیشگیری از بارداری و آموزش‌های لازم

۳) روش‌های پیشگیری از بارداری اضطراری، میزان اثربخشی، مکانیسم اثر، عوارض و آموزش‌های لازم

تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۸۳ تعارض در تصمیم‌گیری، ۲۴۳ آمادگی برای ارتقای تصمیم‌گیری، ۲۴۲ ضعف در تصمیم‌گیری آزادانه
روش تدریس:

- استفاده از رویکردها و فنون نوین تدریس (آموزش مجازی، یادگیری ترکیبی، مبتنی بر حل مشکل، مبتنی بر سناریو و...)
  - سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- منابع درس (آخرین ویرایش):

- برنامه و راهنمایی ایمن سازی. تهران: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معاونت سلامت. آخرین ویرایش

- Leifer, Gloria. Introduction to Maternity and Pediatric Nursing: Elsevier.
- Lowdermilk, Deitra., Cashion, Mary Catherine., Perry, Shannon., Alden, Kathryn., Olshansky, Ellen. Maternity and Women's Health Care-e-book: Elsevier Health Sciences.
- Murray, Sharon Smith., McKinney, Emily Slone., Holub, Karen Shaw., Jones, Renee. Foundations of maternal-newborn and women's health nursing: Elsevier.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال و منظم در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی (ترجمه مقالات پژوهشی مرتبط و جدید، کنفرانس مباحث درسی)
- آزمون‌های کلاسی شفاهی
- آزمون‌های کلاسی تعاملی رایانه‌ای Computer interactive tests
- آزمون میان نیمسال تحصیلی

• آزمون پایان نیمسال

کد درس: ۲۷

نام درس: پرستاری در اختلالات سلامت مادر

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری سلامت مادر و نوزاد

تعداد واحد: ۱/۵ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

انتقال دانش، نگرش و مهارت‌های لازم به دانشجو برای شناخت نیازها، مشکلات جسمی، روانی و اجتماعی
اعضاء خانواده در انتظار فرزند به خصوص مادر و نوزاد در معرض خطر، کسب آگاهی در مورد نقش
پرستار در پیشگیری و کنترل عوارض در شرایط آسیب‌پذیری در مادر و نوزاد، با تأکید بر نظریه‌ها و
اصول علمی پرستاری پایه‌ای با تأکید بر کاربرد فرآیند پرستاری مبتنی بر تفکر انتقادی، قضاوت بالینی و
پژوهش در مراقبت سلامتی از مادران و خانواده‌های آسیب‌پذیر.

شرح درس: (۲۶ ساعت)

این درس شامل موارد غیرطبیعی و موقعیت‌های آسیب‌پذیری در مراحل مختلف باروری (بارداری، زایمان،
بعد از زایمان و نوزادان) و مشکل ناباروری است. رؤس مطالب شامل موارد زیر است:

بارداری‌های آسیب‌پذیر (۴ ساعت)

بارداری‌های آسیب‌پذیر از نظر تعریف، علائم و نشانه‌ها، تشخیص، اقدامات درمانی و مراقبت‌های پرستاری بر اساس تشخیص و فرآیند پرستاری شامل:

- استفراغ‌های شدید بارداری، تعریف، علل، تدابیر پرستاری و آموزش‌های لازم مبتنی بر تشخیص‌های پرستاری

- اختلالات پرفشاری خون در بارداری: تعریف، طبقه‌بندی پره‌اکلامپسی، اکلامپسی، سندرم هلپ (HELLP)

• خونریزی‌های دوران بارداری:

- خونریزی‌های نیمه اول بارداری (سقط، مول هیداتی‌فرم، بارداری نابجا)

- خونریزی‌های نیمه دوم بارداری (اختلالات جفت شامل جفت سرراهی و جدا شدن زودرس جفت)

- مشکلات همراه با خونریزی در بارداری شامل هیپوفیبرینوژنمی و اختلالات انعقادی منتشر داخل عروقی

- اختلالات مایع آمینوتیک (پلی هیدروآمیوس، اولیگوآمیوس): انواع، علائم و نشانه‌ها، تشخیص، اقدامات درمانی و مراقبت‌های پرستاری مربوطه بر اساس تشخیص و فرآیند پرستاری

• بارداری در گروه‌های خاص شامل:

- بارداری در نوجوانی

- بارداری و اعتیاد

- بارداری در بی‌خانمان‌ها

تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۱۳۴ تهوع، ۱۱۸ اختلال تصویر ذهنی از جسم خود،

۱۱۸ تصویر بدنی مختل، ۲۶۷ خطر فشارخون ناپایدار، ۲۴۰ خطر کاهش برون ده قلبی، ۳۱۱ خطر اختلال

در عملکرد قلبی عروقی، ۲۰۱ خطر خون‌رسانی غیرموثر بافت مغزی، ۲۹۱ خطر ترومبوز، ۲۱۴ اختلال

آسایش، ۱۸۳ آمادگی برای ارتقای آسایش، ۱۸۴ آمادگی برای ارتقای تصمیم‌گیری، ۸۳ تعارض برای

تصمیم‌گیری، ۴ خطر عفونت، ۲۰۶ خطر خونریزی، ۲۰۵ خطر شوک، ۲۵ خطر عدم تعادل حجم مایع

بیماری‌های داخلی و جراحی در بارداری (۶ ساعت)

انواع اختلالات داخلی-جراحی در بارداری از نظر تعریف، علائم و نشانه‌ها، تشخیص، اقدامات درمانی،

تأثیر بر بارداری و بالعکس، مراقبت‌های پرستاری بر اساس تشخیص و فرآیند پرستاری شامل:

- اختلالات غدد آندوکرینی شامل دیابت و اختلالات تیروئید (هیپرتیروئیدی، هیپوتیروئیدی)

- بیماری‌های قلبی-عروقی

- کم‌خونی‌ها شامل کم‌خونی فیزیولوژیک، فقر آهن، کمبود اسیدفولیک، کمبود ویتامین B12، تالاسمی، سیکل سل
  - اختلالات تنفسی شامل آسم، بیماری سل، آنفلانزا و کووید
  - بیماری‌های عفونی و ویروسی شامل: توکسوپلاسموز، سرخجه، سیتومگالوویروس، هرپس سیمپلکس، ایدز، هپاتیت‌های ویروسی، سوزاک، سیفلیس و آبله‌مرغان
  - آپاندیسیت
  - تروما به شکم
- تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۱۷۹ خطر ناپایداری سطح قند خون، ۲۶ خطر حجم بیش از حد مایع، ۳۰ اختلال تبادل گازی، ۴ خطر عفونت، ۳۸ خطر ترومای فیزیکی
- جنین آسیب‌پذیر (۴ ساعت)**
- جنین‌های آسیب‌پذیر از نظر تعریف، علل، علائم و نشانه‌ها، تشخیص، اقدامات درمانی، مراقبت‌های پرستاری بر اساس تشخیص و فرآیند پرستاری شامل
  - بارداری چند قلو
  - ناسازگاری‌های Rh
  - زجر جنینی
  - مرگ داخل رحمی جنین
- تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۳۰ اختلال تبادل گازی، ۱۹۸ الگوی خواب مختل، ۲۱۴ اختلال آسایش، ۳۸ خطر ترومای فیزیکی، ۸۳ تعارض در تصمیم‌گیری، ۲۴۲ ضعف در تصمیم‌گیری آزادانه، ۲۴۳ آمادگی برای ارتقای تصمیم‌گیری آزادانه
- زایمان‌های آسیب‌پذیر (۴ ساعت)**
- زایمان‌های آسیب‌پذیر از نظر تعریف، علل، علائم و نشانه‌ها، تشخیص، اقدامات درمانی، مراقبت‌های پرستاری بر اساس تشخیص و فرآیند پرستاری شامل:
- زایمان سریع
  - زایمان مشکل (Dystocia)
  - زایمان زودرس
  - پارگی زودرس کیسه آب
  - پرولاپس بند ناف
  - زایمان پس از موعد یا دیررس

تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۳۰ اختلال تبادل گازی، ۲۱۴ اختلال آسایش، ۱۳۲ درد حاد، ۲۵۶ درد زایمانی، ۳۸ خطر ترومای فیزیکی، ۸۳ تعارض در تصمیم‌گیری، ۲۴۲ ضعف در تصمیم‌گیری آزادانه، ۲۴۳ آمادگی برای ارتقای تصمیم‌گیری آزادانه، ۴ خطر عفونت، ۲۰۶ خطر خونریزی، ۲۶۶ خطر عفونت محل جراحی، ۳۹ خطر آسپیراسیون
اقدامات تهاجمی در زایمان‌های آسیب‌پذیر (۲ ساعت)

اقدامات تهاجمی در زایمان‌های آسیب‌پذیر از نظر تعریف، علل، علائم و نشانه‌ها، تشخیص، اقدامات درمانی، مراقبت‌های پرستاری بر اساس تشخیص و فرآیند پرستاری شامل:

- القای زایمان (induction of labor)

- اپی‌زیاتومی

- زایمان با فورسپس

- زایمان با وکیوم (وانتوز)،

- سزارین

تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۲۱۴ اختلال آسایش، ۱۳۲ درد حاد، ۲۵۶ درد زایمانی، ۲۰۵ خطر شوک، ۳۸ خطر ترومای فیزیکی، ۸۳ تعارض در تصمیم‌گیری، ۲۴۲ ضعف در تصمیم‌گیری آزادانه، ۲۴۳ آمادگی برای ارتقای تصمیم‌گیری آزادانه، ۴ خطر عفونت، ۲۰۶ خطر خونریزی، ۲۶۶ خطر عفونت محل جراحی

صدمات و عوارض مادری زایمانی (۴ ساعت)

- انواع صدمات زایمانی وارده به مادر از نظر علل، علائم و نشانه‌ها، تشخیص، اقدامات درمانی، مراقبت‌های پرستاری بر اساس تشخیص و فرآیند پرستاری شامل:

- خونریزی‌های حین زایمان

- هماتوم

- وارونگی رحم

- پارگی‌های کانال زایمان

- آمبولی مایع آمنیوتیک

- احتباس جفت

- تاخیر در جمع شدن رحم و آتونی

- عوارض زایمان بر مادر از نظر علل، علائم و نشانه‌ها، تشخیص، اقدامات درمانی، مراقبت‌های

پرستاری بر اساس تشخیص و فرآیند پرستاری

- ترومبو آمبولی، ترومبو فلپیت، آمبولی ریه

- عفونت سیستم تناسلی شامل آندومتریت، PID، سالیپنژیت
  - عفونت زخم ناشی از پارگی‌ها، اپی‌زیاتومی و سزارین
  - عفونت سیستم ادراری
  - عفونت پستان‌ها شامل ماستیت و آبسه پستان
- تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۲۱۴ اختلال آسایش، ۲۸ خطر ترومای فیزیکی، ۴ خطر عفونت، ۲۰۶ خطر خونریزی، ۲۶۶ خطر عفونت محل جراحی، ۱۰۵ تغذیه پستانی منقطع، ۱۰۴ تغذیه‌ی پستانی غیرموثر، ۸۵ اختلال در تحرک فیزیکی
- ناباروری (۲ ساعت)**

- تعریف، انواع، علل (ناباروری در مردان و در زنان)
  - روش‌های تشخیص کمک ناباروری در مردان و زنان
  - مداخلات و تکنولوژی‌های پیشرفته در ناباروری
  - نظر اسلام در مورد روش‌های کمک باروری و لقاح مصنوعی
  - نقش پرستار در ناباروری و ارائه مشاوره‌های ضروری
- تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۲۲۱ فرایند فرزند آوری غیرموثر، ۲۲۷ خطر فرایند فرزندآوری غیرموثر، ۷۴ اختلال در تطابق خانوادگی، ۷۳ ناتوانی خانواده برای تطابق، ۸۳ تعارض در تصمیم‌گیری، ۲۴۴ خطر ضعف در تصمیم‌گیری آگاهانه، ۲۴۳ آمادگی برای ارتقای تصمیم‌گیری آزادانه
- روش تدریس:**

- استفاده از رویکردها و فنون نوین تدریس (آموزش مجازی، یادگیری ترکیبی، مبتنی بر حل مشکل، مبتنی بر سناریو و...)
- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ

منابع اصلی درس:

- Leifer, Gloria. Introduction to Maternity and Pediatric Nursing: Elsevier.
- Lowdermilk, Deitra., Cashion, Mary Catherine., Perry, Shannon., Alden, Kathryn., Olshansky, Ellen. Maternity and Women's Health Care-e-book: Elsevier Health Sciences.
- Murray, Sharon Smith., McKinney, Emily Slone., Holub, Karen Shaw., Jones, Renee. Foundations of maternal-newborn and women's health nursing: Elsevier.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:
- حضور فعال و منظم در کلاس

- ارائه تكاليف كلاسى (ترجمه مقالات پژوهشى مرتبط و جديد، كنفرانس مباحث درسى)
- آزمون كلاسى شفاهى ميان دوره‌اى
- آزمون‌هاى كلاسى تعاملى رایانه‌اى (Computer interactive tests)
- آزمون ميان دوره‌اى كتبى
- آزمون پايان نيمسال

كد درس: ۲۸

نام درس: پرستارى بزرگسالان / سالمندان ۱

پيش‌نياز يا همزمان: تشريح، فيزيولوژى، بيوشيمى، انگل‌شناسى، تغذيه و تغذيه‌درمانى و پرستارى

حرفه‌اى : مفاهيم پايه ۱

تعداد واحد: ۳ واحد (۵۱ ساعت)

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

این دوره دانشجویان را قادر می‌سازد که با به‌کارگیری دانش قبلی در زمینه مفاهیم زیربنایی پرستاری، دانش موردنیاز برای ارزیابی جامع، برنامه‌ریزی و مراقبت از بزرگسالان مبتلا به اختلالات مایع و الکترولیت، اختلالات عضلانی اسکلتی، اختلالات سیستم گوارشی را بر اساس فرایند پرستاری کسب نماید. در این راستا لازم است تقویت مهارت‌های تفکر خلاق، مراقبت مبتنی بر شواهد در کاربرد تشخیص‌های پرستاری به‌منظور تأمین حفظ و ارتقاء سلامت از پیشگیری تا نوتوانی، از بیمارستان تا منزل مدنظر قرار گیرد.

شرح درس: در این درس با تدریس مفاهیم مرتبط با بررسی و شناخت مددجویان مبتلا به اختلالات مایع و الکترولیت و اختلالات شایع حرکتی و عضلانی و اختلالات شایع سیستم گوارشی به دانشجویان کمک میشود تا با تلفیق آموخته‌های خود با علوم پایه، بتواند بر مبنای فرآیند پرستاری از بزرگسالان و سالمندان مراقبت نماید. در این راستا لازم است تقویت مهارت‌های تفکر خلاق در کاربرد تشخیص‌های پرستاری به منظور تأمین حفظ و ارتقاء سلامت بزرگسالان و سالمندان از پیشگیری تا توانبخشی مدنظر قرار گیرد.

رئوس مطالب:

کارکرد مایعات و الکترولیت (۸ ساعت)

- مفاهیم اصلی در تعادل مایع و الکترولیت‌های بدن
- مفاهیم مربوط به اختلال در مایع و الکترولیت‌های بدن
- اختلال حجم مایعات در بدن (افزایش یا کاهش حجم)
- اختلال در تعادل و الکترولیت‌ها (سدیم، پتاسیم، کلسیم و منیزیم)،
- تعادل اسید و باز و اختلالات اسید و باز با ذکر بررسی و شناخت علائم، درمان و مراقبت پرستاری بر اساس فرایند پرستاری

- نقش پرستار در ارائه تدابیر پرستاری مبتنی بر تشخیص‌های پرستاری از پیشگیری تا توانبخشی
- تشخیص‌های پرستاری: ۱۹۵ خطر عدم تعادل الکترولیتی - ۲۵ خطر عدم تعادل حجم مایع - ۲۷ کمبود حجم مایع، ۲۸ خطر کمبود حجم مایع - ۲۶ حجت بیش از حد مایع - ۷ هیپوترمی - ۶ هیپوترمی

کارکرد عضلانی استخوانی (۱۷ ساعت)

- مروری بر آناتومی و فیزیولوژی سیستم عضلانی استخوانی
- بررسی و شناخت سیستم عضلانی استخوانی، تاریخچه سلامتی، انجام معاینات فیزیکی، تست‌های تشخیصی، علائم شایع و مراقبت‌های پرستاری از بیمارستان تا منزل مبتنی بر تشخیص‌های پرستاری

ساماندهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری از مددجویان مبتلا به:

- صدمات سیستم عضلانی استخوانی و مفاصل، شکستگی‌ها و انواع آن، دررفتگی‌ها، پیچ‌خوردگی و کشیدگی‌ها مراقبت‌های پرستاری از بیمارستان تا منزل مبتنی بر کاربرد فرایند پرستاری
  - اختلالات متابولیکی استخوان استئوپروز، بیماری پاژه، استئومالاسمی، نقرس و آرتريت نقرسی،
  - استئوآرتريت کاربرد فرایند پرستاری
  - عفونت‌های استخوان، استومیلیت، آرتريت عفونی، سل استخوان و مفاصل، سل و ستون فقرات
  - تومورهای استخوان
  - اختلالات پا، هالوس والگوس
  - اختلالات بافت همبند، آرتريت روماتوئید، لوپوس اریتماتوز سیستمیک و اسکرودرمی
  - تدابیر پرستاری در مشکلات ناشی از اختلالات سیستم عضلانی اسکلتی
- تشخیص‌های پرستاری: ۲۱۴ اختلال آسایش - ۱۸۳ آمادگی برای ارتقاء آسایش - ۲۰۶ خطر خونریزی، ۸۶ خطر اختلال عملکرد عروقی محیطی

کارکرد دستگاه گوارشی (۲۶ ساعت)

- مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه گوارش
- بررسی و شناخت تغذیه و سیستم هضم و جذب، تاریخچه، معاینات، تست‌های تشخیص و علائم شایع در اختلالات سیستم گوارش
- تغذیه در فرد سالم، سوءتغذیه
- انواع روش‌های تغذیه

ساماندهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری از مددجویان مبتلا به اختلالات سیستم گوارش:

- اختلالات هضم و جذب (اختلالات دهان، دندان غدد بزاقی) مری (دیسفاژی، آشالازی، ریفلاکس)
- اختلالات معده (گاستریت حاد و مزمن، زخم معده، سرطان معده)
- اختلالات روده‌ای (اختلالات التهابی، کولیت اولسراتیو، اسهال، بیماری کرون، آپاندیسیت، پریتونیت، گاستروآنتریت، عفونت‌های انگلی)
- تومورها و سرطان روده، هرنی، دیورتیکول روده، انسداد روده، سندرم روده تحریک‌پذیر، تروماهای روده
- اختلالات سیستم دفعی آنورکتال

- هموروئید، کیست پیلونیدال، فیشر آنال، سرطان آنورکتال، آبسه رکتال، یبوست و بی‌اختیاری مدفوع
  - اختلالات کبد و کیسه صفرا و پانکراس (پانکراتیت حاد، سرطان پانکراس، صدمات پانکراس، کله سیستیت حاد و مزمن، سرطان کیسه صفرا، هپاتیت ویروسی و باکتریایی، آبسه کبد، پیوند کبد آمیلوئیدوزیس و بیماری ویلسون)
  - تدابیر پرستاری در مشکلات ناشی از اختلالات تغذیه، گوارش و دفع روده‌ای
- توجه:** در کلیه اختلالات سطوح مختلف پیشگیری، علل، عوامل خطر، پاتوفیزیولوژی، علائم و نشانه‌ها، روش‌های تشخیصی، انواع درمان‌های طبی و جراحی، عوارض ناشی از بیماری و درمان و مراقبت‌های لازم بر اساس فرایند پرستاری پیشگیری در سطح جامعه، مراقبت در بیمارستان، مراقبت در منزل بر اساس تشخیص‌های پرستاری با تأکید بر آموزش به بیمار و نحوه مراقبت از خود، آموزش به خانواده، جامعه و ملاحظات دوران سالمندی بر اساس تفکر خلاق و مراقبت مبتنی بر شواهد پرداخته می‌شود.
- تشخیص‌های پرستاری: ۱۱ کمبود مراقبت از خود در توالد رفتن - ۱۵ خطر یبوست - ۱۲ یبوست درک شده - ۲۳۵ یبوست عملکردی مزمن - ۳۱۹ اختلال در نگه داشتن مدفوع - ۱۳ اسهال - ۲ تغذیه نامتعادل کمتر از نیاز بدن - ۱۹۶ تحرک معده روده ای ناکار آمد -
- روش تدریس:**

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروه‌های کوچک
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- روش یادگیری مبتنی بر مورد (case based learning)
- استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هم‌تایان)
- یادگیری مبتنی بر بازی

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Hinkle, Janice I., Cheever, Kerry H., Overbaugh, Kristen. Brunner and Suddart's Text Book Of Medical Surgical Nursing. Philadelphia: Wolters Kluwer.

شیوه ارزیابی دانشجویان:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور به موقع، منظم و فعال در کلاس (حضور و مجازی)
- آزمون کتبی (Written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- آزمون تعاملی رایانه‌ای (Computer interactive Tests)
- ارزیابی مبتنی بر گزارش پروژه (Project Based Assessment)
- آزمون میان و پایان نیمسال تحصیلی

کد درس: ۲۹

نام درس پرستاری بزرگسالان/سالمندان ۲

پیش‌نیاز یا همزمان: داروشناسی، پرستاری بزرگسالان/سالمندان ۱

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری ۵۱ ساعت

هدف کلی درس:

آشنایی با دانش مورد نیاز برای ارزیابی جامع، برنامه‌ریزی و مراقبت از بزرگسالان دچار بیماری‌های عفونی، اختلالات سیستم ادراری، سیستم حسی (بینایی، تعادلی و شنوایی)، اختلالات سیستم تولیدمثل و پستان، پرستاری اتاق عمل بر اساس فرایند پرستاری با به‌کارگیری دانش قبلی در زمینه مفاهیم زیربنایی پرستاری به همراه تقویت مهارت‌های تفکر خلاق، مراقبت مبتنی بر شواهد در کاربرد تشخیص‌های پرستاری به‌منظور تأمین حفظ و ارتقاء سلامت از پیشگیری تا نوتوانی، از بیمارستان تا منزل.

شرح درس: در این درس دانشجویان با تاریخچه سلامتی و ارائه مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری در بیماری‌های عفونی و نیز پرستاری اتاق عمل، اختلالات سیستم ادراری، سیستم حسی (بینایی، تعادلی و شنوایی)، اختلالات سیستم تولیدمثل و پستان آشنا خواهند شد و پس از پایان دوره قادر خواهند بود با تلفیق آموخته‌های خود با آموخته‌های قبلی و با استفاده از نظریه‌ها و مفاهیم پرستاری ضمن بکارگیری فرآیند پرستاری در مراقبت از بزرگسالان و سالمندان، مهارت‌های تفکر خلاق را در تشخیص‌های پرستاری از پیشگیری تا توانبخشی بکاربرند.

بیماری‌های عفونی واگیر و غیرواگیر (۸ ساعت)

- نقش پرستار در ارائه تدابیر مراقبتی مبتنی بر تشخیص‌های پرستاری در بیماری‌های عفونی واگیردار و غیرواگیر، از پیشگیری تا نوتوانی و برنامه مراقبتی در منزل
- بررسی و شناخت مددجویان مبتلا به بیماری‌های عفونی، تاریخچه سلامتی، معاینات فیزیکی، تست‌های تشخیصی و علائم عمومی و اختصاصی

ساماندهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری از مددجویان مبتلا به بیماری‌های عفونی شامل:

- عفونت‌های باکتریال (وبا، سل ریه، تب مالت، سالمونلا، شیگلوز و تیفوئید، مننژیت مننگوکوکی، کزاز، گانگرن گازی، جذام)

- عفونت‌های ویرال: آنفلوانزا، منونوکلئوز عفونی، تب کریمه کنگو، هاری، ایدز، جنون گاوی، لیشمانیوز، مالاریا، هیستوپلاسموزیس
- شوک سپتیک
- بیماری‌های نوپدید عفونی مانند کووید
- بیماری‌های عفونی منطقه‌ای

تشخیص‌های پرستاری: ۴ خطر عفونت - ۲۶۶ خطر عفونت محل عمل جراحی

کارکرد کلیه و مجاری ادراری (۱۴ ساعت)

- مروری بر آناتومی و فیزیولوژی سیستم ادراری
- بررسی و شناخت سیستم ادراری، تاریخچه سلامت، معاینات فیزیکی آزمون‌های تشخیصی، علائم و نشانه‌های شایع
- ساماندهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری از مددجویان مبتلا به:
- مشکلات دفعی: احتباس ادراری، بی‌اختیاری ادرار، مثانه نوروژنیک و اختلالات مادرزادی سیستم ادراری

- اختلالات عفونی سیستم ادراری (سیستیت، آبسه کلیه، پیلونفریت، گلومرونفریت)
- صدمات دستگاه ادراری، سنگ‌های دستگاه ادراری، تومورهای دستگاه ادراری (سرطان مثانه)
- نارسایی حاد کلیوی، اختلالات عروقی سیستم ادراری، هیدرونفروزیس
- تدابیر پرستاری در مشکلات ناشی از اختلالات سیستم دفعی ادراری

تشخیص‌های پرستاری: ۲۹۷ بی‌اختیاری ادراری مرتبط با ناتوانی - ۱۶ اختلال دفع ادراری - ۳۱۰ بی‌اختیاری ادراری مختلط - ۱۷ بی‌اختیاری ادراری استرسی - ۱۹ بی‌اختیاری ادراری فوریتی، ۲۲ خطر بی‌اختیاری ادراری فوریتی، ۲۳ احتباس ادراری

کارکردهای حسی:

بینایی (۸ ساعت)

- مروری بر آناتومی و فیزیولوژی سیستم بینایی
- بررسی و شناخت سیستم بینایی، تاریخچه سلامتی، معاینات فیزیکی، آزمون‌های تشخیصی، علائم شایع

نقش پرستار در ساماندهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری از مددجویان مبتلا به:

- مشکلات غیر عفونی چشم (مشکلات قرنیه، گلوکوم، کاتاراکت، اختلالات شبکیه)
- مشکلات عفونی و التهابی چشم (انواع کونژکتیویت و یووئیت)

- اورژانس‌های چشم
- تومورهای چشم
- مراقبت پرستاری در جراحی‌های چشم
- تدابیر پرستاری مبتنی بر تشخیص‌های پرستاری از پیشگیری تا توان‌بخشی در اختلالات چشم
- تدابیر پرستاری در مشکلات ناشی از اختلالات بینایی در سطح جامعه
- تشخیص‌های پرستاری: ۱۹ بی اختیاری ادرای فوریتی - ۲۷۷ اختلال در نشستن - ۳۰۳ خطر سقوط بزرگسال - ۲۴۵ خطر آسیب قرنیه
- شنوایی، تعادلی (۸ ساعت)
- مروری بر آناتومی و فیزیولوژی سیستم بینایی
- بررسی و شناخت سیستم شنوایی، تاریخچه سلامتی، معاینات فیزیکی، آزمون‌های تشخیصی، علائم شایع
- کاهش شنوایی: انواع، علل، روش‌های پیشگیری، روش‌های درمان
- ساماندهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری از مددجویان مبتلا به:
- اختلالات شنوایی در سطح جامعه
- اختلالات گوش خارجی (دفورمیتی‌های گوش، جسم خارجی، تجمع سرومن، اوتیت خارجی، اوتیت بدخیم)
- اختلالات گوش میانی (پارگی پرده تمپان، اوتیت حاد و مزمن میانی، اوتیت سروز، اتواسکلروزیس)
- اختلالات گوش داخلی (بیماری حرکت، اتوتوکسیسیته، بیماری منیر، لابیرنتیت، اختلالات تعادلی مربوط به گوش داخلی)
- بازتوانی شنوایی (و سایل کمک شنوایی و نقش پرستار در مراقبت از کم‌شنوایان و ناشنوایان در جامعه، کاشت حلزون)
- نقش پرستار در ارائه تدابیر پرستاری مبتنی بر تشخیص‌های پرستاری از پیشگیری تا توان‌بخشی در اختلالات شنوایی
- تشخیص‌های پرستاری: ۲۶۱ خطر خشکی دهان، ۲۶۶ خطر عفونت محل جراحی - ۱۳۸ خطر خشونت به دیگران، ۱۳۴ تهوع، ۲۱۴ اختلال آسایش، ۱۳۳ درد مزمن
- کارکرد تولیدمثل و پستان (۸ ساعت)
- مروری بر آناتومی و فیزیولوژی سیستم تولیدمثل و پستان
- بررسی و شناخت تاریخچه سلامتی، معاینات فیزیکی، آزمون‌های تشخیصی و علائم شایع
- نقش پرستار در ساماندهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری از مددجویان مبتلا به:

- عفونت‌های دستگاه تناسلی و لگن، اختلالات ساختاری دستگاه تناسلی، تومورهای دستگاه تناسلی (خوش خیم و بدخیم نظیر کانسر سرویکس)
- تومورهای خوش خیم و بدخیم پروستات، هیپرپلازی پروستات و پروستاتیت، اختلالات بیضه (سرطان بیضه، اورکیت، اپیدیمت، هیدروسل، واریکوسل، کریپتو ارکیدیس، فیموزیس)
- اختلالات پستان شامل تومورهای خوش خیم و بدخیم پستان، آبسه، کیست، اختلالات نوک پستان، هیپرتروفی پستان، اختلالات مادرزادی پستان، سرطان پستان و اختلالات پستان در مردان
- تدابیر پرستاری در مشکلات ناشی از اختلالات سیستم تولیدمثل و پستان
- تشخیص‌های پرستاری: ۲۵۶ درد زایمانی - ۲۵۴ خطر هیپوترمی حین عمل جراحی - ۲۲۱ فرایند فرزند آوری غیر موثر - ۲۲۷ خطر فرایند فرزند آوری غیر موثر - ۲۰۸ آمادگی برای ارتقا فرزند آوری - ۲۰۹ خطر اختلال در همزیستی مادر و جنین - ۵۹ اختلال عملکرد جنسی
- پرستاری در اتاق عمل (۵ ساعت)**
- نقش پرستار در ارائه تدابیر پرستاری مبتنی بر تشخیص‌های پرستاری برای بیماران
- مراجعه‌کننده در اتاق عمل
- ساختمان و تشکیلات اتاق عمل وسایل ثابت اتاق عمل، وسایل جراحی
- استریلیزاسیون و انواع آن
- جراحی و انواع روش‌های آن، اثرات جراحی‌های بزرگ
- پیشگیری از انتشار عفونت و حفظ ایمنی در اتاق عمل
- انواع پوزیشن‌های بیمار حین جراحی
- وظایف و نقش پرستاران: اسکراب، سیرکولار، CSR و ریکاوری
- ملاحظات پرستاری در روش‌ها و داروهای مصرفی در بیهوشی
- ارائه مراقبت‌های خاص از بیمار در حالت بیهوشی بر اساس فرایند پرستاری
- اصول مراقبت‌ها با کاربرد فرایند پرستاری قبل، حین و بعد از اعمال جراحی
- تشخیص‌های پرستاری: ۳۲ الگوی تنفسی غیر موثر، ۱۴۸ ترس، ۱۴۷ اضطراب مرگ، ۱۴۶ اضطراب - ، ۳۹ خطر آسپیراسیون
- روش تدریس:**
- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروه‌های کوچک
- ایفای نقش
- یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی

- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

- روش یادگیری مبتنی بر مورد (case based learning)

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Hinkle, Janice I., Cheever, Kerry H., Overbaugh, Kristen. Brunner and Suddart's Text Book Of Medical Surgical Nursing. Philadelphia: Wolters Kluwer.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور به موقع، منظم و فعال در کلاس (حضور و مجازی)
- آزمون کتبی (Written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- آزمون تعاملی رایانه‌ای (Computer interactive Tests)
- ارزیابی مبتنی بر گزارش پروژه (Project Based Assessment)
- آزمون میان و پایان نیمسال تحصیلی

کد درس: ۳۰

نام درس: پرستاری بزرگسالان / سالمندان ۳

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری بزرگسالان / سالمندان ۲

تعداد واحد: ۳/۵ واحد

نوع واحد: نظری (۶۰ ساعت)

هدف کلی درس:

کسب دانش مورد نیاز برای ارزیابی جامع، برنامه‌ریزی و مراقبت از بزرگسالان دچار اختلالات کارکرد قلب و عروق، سیستم تنفس، سیستم خون‌ساز، سرطان بر اساس فرایند پرستاری با به‌کارگیری دانش قبلی در زمینه مفاهیم زیربنایی پرستاری و حفظ سلامت به همراه تقویت مهارت‌های تفکر خلاق، مراقبت مبتنی بر شواهد در کاربرد تشخیص‌های پرستاری به‌منظور تأمین حفظ و ارتقاء سلامت از پیشگیری تا توانی، از بیمارستان تا منزل.

شرح درس: در این درس دانشجویان با آزمایشات اختصاصی و اختلالات کارکرد قلب و عروق، سیستم تنفس، سیستم خون‌ساز و پرستاری از بیماران مبتلا به سرطان بر اساس فرایند پرستاری آشنا خواهند شد و پس از پایان دوره قادر خواهند بود با تلفیق آموخته‌های خود با آموخته‌های قبلی و با استفاده از نظریه‌ها و مفاهیم پرستاری ضمن بکارگیری فرایند پرستاری در مراقبت از بزرگسالان و سالمندان، مهارت‌های تفکر خلاق را در تشخیص‌های پرستاری از پیشگیری تا توانبخشی بکاربرند.

کارکرد قلبی عروقی و گردش خون (۲۰ ساعت)

- مروری بر آناتومی و فیزیولوژی قلب و عروق
- بررسی شناخت سیستم قلب و عروق تاریخچه سلامتی، معاینات فیزیکی آزمون‌های تشخیصی و علائم شایع

ساماندهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری از مددجویان مبتلا به:

- بیماری‌های ایسکمیک قلب (آنژین صدری، انفارکتوس میوکارد)، نارسایی قلب، مشکلات دریچه‌ای قلب، بیماری‌های عفونی و ساختمانی قلب (آندوکاردیت، میوکاردیت، پریکاردیت و کاردیومیوپاتی)
- مشکلات عروق محیطی: اختلالات شریانی (آترواسکروز، نارسایی شریانی، پرفشاری خون، آنوریسم آئورت، ترومبوز، آمبولی شریانی، بیماری بورگر، رینود)، اختلالات وریدی (نارسایی سیاهرگ‌ها، واریس وریدی و زخم‌های واریسی) و اختلالات لنفاوی (لنفانژیت، ادم لنفاوی)
- تدابیر پرستاری در مشکلات ناشی از اختلالات سیستم گردش خون
- تشخیص‌های پرستاری: ۲۹۸ کاهش تحمل فعالیت- ۲۹۹ خطر کاهش تحمل فعالیت- ۹۳ خستگی- ۲۹ کاهش برون ده قلبی - ۲۴۰ خطر کاهش برون ده قلبی - ۳۱۱ خطر اختلال در عملکرد قلبی عروقی - ۲۶۷ خطر فشار خون ناپایدار - ۲۹۱ خطر ترومبوز- ۲۰۰ خطر کاهش خون‌رسانی بافت قلبی- ۲۰۴ خون رسانی غیر موثر بافت محیطی- ۲۲۸ خطر خون رسانی غیر موثر بافت محیطی

کارکرد تنفس و تبادلات گازی (۲۰ ساعت)

- مروری بر آناتومی و فیزیولوژی سیستم تنفسی
- بررسی و شناخت سیستم تنفسی: تاریخچه سلامتی، معاینات فیزیکی، آزمون‌های تشخیصی و علائم شایع

ساماندهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری از مددجویان مبتلا به:

- اختلالات تنفسی فوقانی (رینیت، رینوسینوزیت، فارنژیت، لارنژیت، مشکلات انسدادی راه هوایی فوقانی)
- اختلالات سیستم تنفسی تحتانی (آتلکتاری، پنومونی، آمبولی ریه و بیماری‌های بدخیم ریه)
- پلوریت و پلورزی
- بیماری مزمن انسدادی ریه، برونشیت و آسم
- تدابیر پرستاری در مشکلات ناشی از اختلالات تنفسی
- تشخیص‌های پرستاری: ۳۰ اختلال تبادل گازی - ۳۲ الگوی تنفس غیر موثر - ۳۳ اختلال در درتهویه خود به خودی - ۳۱ پاکسازی غیر موثر راه هوایی - ۳۹ خطر آسپیراسیون

کارکرد دستگاه خون‌ساز (۶ ساعت)

- مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه خون‌ساز

- بررسی و شناخت دستگاه خون‌ساز، تاریخچه سلامتی، معاینات فیزیکی آزمون‌های تشخیصی و علائم شایع
- انتقال خون و کاربرد آن، رعایت اصول و نقش پرستار در آماده‌سازی مددجو برای انتقال خون
- ساماندهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری از مددجویان مبتلا به:
  - اختلالات سیستم خون‌ساز شامل اختلالات گلبول‌های قرمز خون (آنمی، پلی‌سایتمی)، اختلالات گلبول‌های سفید خون: آگرانو لوسیتوز، مولتیپل میلوما، بزرگی طحال و پارگی آن
  - اختلالات پلاکتی، اختلالات خونریزی دهنده پورپورا ترومبوسیتوپنیک، اختلالات انعقادی، هیپوترومبینمی، DIC، هموفیلی
  - لوسمی، لنفوم (هوچکین و غیرهوچکین) مراقبت جامع پرستاری با کاربرد فرایند پرستاری از بیماران مبتلا بر انواع لوسمی‌ها، آموزش به بیمار و خانواده در مراقبت از خود و بازگشت به زندگی
  - تدابیر پرستاری در مشکلات ناشی از اختلالات سیستم خون‌ساز
  - تشخیص‌های پرستاری: ۲۹۱ خطر ترومبوز- ۲۰۶ خطر خونریزی
- پرستاری در سرطان (۱۴ ساعت)
  - مفهوم سرطان، اپیدمیولوژی، اتیولوژی، پاتوفیزیولوژی و بیولوژی سرطان
  - ساختار سلول، تفاوت سلول طبیعی با سلول سرطانی، انواع رشد سلولی، تفاوت تومورهای خوش‌خیم و بدخیم
  - پیشگیری از سرطان و اهمیت آموزش سلامت و مراقبت پیشگیری‌کننده در کاهش بروز سرطان
  - اهمیت تشخیص زودرس سرطان و نقش پرستار در آن
  - درمان‌های رایج سرطان (جراحی، اشعه درمانی، شیمی‌درمانی، ایمونو تراپی و درمان‌های هدفمند)، هایپرترمیا و توپو تراپی
  - تدابیر پرستاری در ابعاد جسمی، روحی، اجتماعی، معنوی، در مددجویان تحت درمان‌های رایج سرطان مبتنی بر فرایند پرستاری
  - اورژانس‌های انکولوژی در بیماران مبتلا به سرطان
  - تشخیص‌های پرستاری: ۲۷۸ خود مدیریتی غیر موثر ادم لنفاوی - ۲۸۱ خطر خود مدیریتی غیر موثر ادم لنفاوی- ۴۵ ضعف در تمامیت غشای مخاطی - ۲۴۷ خطر ضعف در تمامیت غشای مخاطی دهان - ۲۱۳ خطر ترومای عروقی
- روش تدریس:
- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)

- بحث در گروه‌های کوچک
- ایفای نقش
- یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- روش یادگیری مبتنی بر مورد (case based learning)

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Itano, Joanne K., Brant, Jeannine M., Conde. Francisco, Saria., Marlon. Core Curriculum for Oncology Nursing, Elsevier Co.
- Hinkle, Janice I., Cheever, Kerry H., Overbaugh, Kristen. Brunner and Suddart's Text Book Of Medical Surgical Nursing. Philadelphia: Wolters Kluwer.
- Wyatt, Debbie., Hulbert-William, Nicholas. Cancer and Cancer Care. Sage Publications.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور به موقع، منظم و فعال در کلاس (حضور و مجازی)
- آزمون کتبی (Written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- آزمون تعاملی رایانه‌ای (Computer interactive Tests)
- ارزیابی مبتنی بر گزارش پروژه (Project Based Assessment)
- آزمون میان و پایان نیمسال تحصیلی

کد درس: ۳۱

نام درس: پرستاری بزرگسالان/سال‌مندان ۴

پیش‌نیاز یا هم‌زمان: پرستاری بزرگسالان/سال‌مندان ۳

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری (۵۱ ساعت)

هدف کلی درس:

کسب دانش مورد نیاز برای ارزیابی جامع، برنامه‌ریزی و مراقبت از بزرگسالان دچار اختلالات سیستم عصبی، حمایتی (پوست و سوختگی)، متابولیسم و غدد بر اساس فرایند پرستاری با به‌کارگیری دانش قبلی در زمینه مفاهیم زیربنایی پرستاری و حفظ سلامت به همراه تقویت مهارت‌های تفکر خلاق، مراقبت مبتنی بر شواهد در کاربرد تشخیص‌های پرستاری به‌منظور تأمین حفظ و ارتقاء سلامت از پیشگیری تا نوتوانی، از بیمارستان تا منزل.

شرح درس: در این درس دانشجویان با آزمایشات اختصاصی و اختلالات سیستم عصبی، سیستم حمایتی (پوست و سوختگی)، سیستم متابولیک و غدد بر اساس فرایند پرستاری آشنا خواهند شد و پس از پایان دوره قادر خواهند بود با تلفیق آموخته‌های خود با آموخته‌های قبلی و با استفاده از نظریه‌ها و مفاهیم پرستاری ضمن بکارگیری فرآیند پرستاری در مراقبت از بزرگسالان و سالمندان، مهارت‌های تفکر خلاق را در تشخیص‌های پرستاری از پیشگیری تا توانبخشی بکاربرند.

کارکرد عصبی (۲۲ ساعت)

- مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه عصبی
- بررسی و شناخت سیستم عصبی، تاریخچه سلامتی، معاینات فیزیکی، آزمون‌های تشخیصی، علائم شایع

ساماندهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری از مددجویان مبتلا به:

- اختلالات سیستم شناختی - ادراکی شامل اختلالات سطح هوشیاری، کما، تشنج و انواع آن، صرع، تومورهای مغزی
- اختلالات خونریزی دهنده مغزی (خونریزی‌های زیر عنکبوتیه S.A.H)، عفونت‌های مغزی (آبسه مغزی)، سکته مغزی، حملات گذرای ایسکمیک
- اختلالات سیستم اعصاب محیطی، درد کمر، هرنی دیسک مهره‌ای دیسک مهره‌ای و تومورهای نخاع، اختلالات نورون‌های حرکتی فوقانی و تحتانی
- اختلالات اعصاب دوازده‌گانه مغزی، اختلالات دژنراتیو مغزی، آلزایمر، کره هانتینگتون، پارکینسون، مولتیپل اسکلروزیس، سندرم گلین باره، میاستنی گراو، اسکروز جانبی نخاعی (ALS)، صدمات مغزی نخاعی، افزایش فشار داخل جمجمه، صدمات مغزی و صدمات مغزی و صدمات نخاعی، اعمال جراحی مغز، سردرد و انواع آن (میگرن)
- تدابیر پرستاری در مشکلات ناشی از اختلالات سیستم عصبی
- تشخیص‌های پرستاری: ۱۰۳ اختلال بلع - ۴۰ خطر سندرم عدم استفاده - ۹۱ اختلال در تحرک در تخت - ۸۵ اختلال در تحرک فیزیکی - ۸۹ اختلال تحرک با صندلی چرخ دار - ۲۳۷ اختلال در نشستن - ۲۳۸ اختلال در نشستن - ۹۰ اختلال در توانایی برای جابجایی - ۸۸ اختلال در راه رفتن - ۲۰۱ خطر خونرسانی غیر موثر بافت مغزی - ۱۰۸ کمبود مراقبت از خود در استحمام - ۱۰۹ کمبود مراقبت از خود در لباس پوشیدن - ۱۰۲ کمبود مراقبت از خود در غذا خوردن - ۱۱۰ کمبود مراقبت از خود در توالی رفتن - ۱۸۲ آلودگی برای ارتقاء خود مراقبتی - ۱۹۳ غفلت از خود - ۱۲۳ غفلت یک طرفه - ۱۲۸ گیجی حاد - ۱۷۳ خطر گیجی حاد - ۱۲۹ گیجی مزمن - ۱۳۱ ضعف حافظه

کارکرد محافظتی: پوست و سوختگی (۱۷ ساعت)

- مروری بر آناتومی و فیزیولوژی پوست
- بررسی و شناخت دستگاه حفاظتی، تاریخچه سلامتی، معاینات فیزیکی، آزمون‌های تشخیصی و علائم شایع

ساماندهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری از مددجویان مبتلا به:

- اختلالات شایع دستگاه حفاظتی شامل: اگزما، انواع درماتیت‌ها، پسوریازیس‌ها، انواع آکنه
- سرطان‌های پوست شامل: سارکوم کاپوزی، ملانوما، SCC، BCC
- اختلالات تاولی پوست شامل: پمفیگوس - نکرولیز کشنده اپیدرم
- انواع عفونت‌های پوستی، باکتریایی، قارچی، انگلی ویروسی
- انواع روش‌های درمانی در اختلالات پوستی، انواع کمپرس‌ها، حمام‌ها، پانسمان‌ها و درمان‌های جراحی با تأکید بر لیزر و کرایو و روش‌های نوین درمان

ساماندهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری از مددجویان مبتلا به صدمات سوختگی:

- تعریف و انواع سوختگی
  - درجه‌بندی و تعیین درصد سوختگی
  - اختلالات سیستمیک در سوختگی
  - مایع درمانی در سوختگی
  - انواع گرافت‌ها و فلاپ‌ها
  - مراقبت از درد و اختلالات زخم در بیماران مبتلا به سوختگی
  - مراقبت‌های پرستاری از سوختگی‌ها در سه مرحله اورژانس، حاد، مزمن و نوتوانی مددجویان
  - آموزش به مددجو و خانواده در بازگشت به زندگی
  - تدابیر پرستاری در مشکلات ناشی از اختلالات سیستم حمایتی (پوست و سوختگی)
  - تشخیص‌های پرستاری: ۱۳۱۲ آسیب فشاری بزرگسال - ۶۷ ضعف در تمامیت پوستی - ۴۷ خطر ضعف در تمامیت پوست - ۴۴ ضعف در تمامیت بافت - ۲۴۸ خطر ضعف در تمامیت بافت
- کارکرد متابولیک و غدد (۱۲ ساعت)

ساماندهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری از مددجویان مبتلا به اختلالات متابولیک و غدد:

- مروری بر آناتومی و فیزیولوژی غدد درون‌ریز، بررسی و شناخت غدد مترشحه داخلی، تاریخچه سلامتی، معاینات فیزیکی، آزمون‌های تشخیصی و علائم شایع
- چاقی: اپیدمیولوژی، عوامل خطر، عوارض، روش‌های درمانی طبی و جراحی، تدابیر پرستاری در مشکلات ناشی از چاقی (چاقی مرضی)

- دیابت: اپیدمیولوژی، عوامل خطر، عوارض کوتاه‌مدت و بلندمدت، روش‌های درمانی، تدابیر پرستاری در پیشگیری و مراقبت از بیمار دیابتیک در بیمارستان و منزل
- تدابیر پرستاری در مشکلات ناشی از دیابت
- اختلالات غده تیروئید و پاراتیروئید: گواتر، هیپو تیروئیدیسم هیپر تیروئیدیسم، تیروئیدیت، سرطان تیروئید
- اختلالات غده آدرنال، کم‌کاری و پرکاری غده آدرنال فنوکروموسیتوما
- کم‌کاری و پرکاری غده هیپوفیز، در قسمت خلفی و قدامی
- تدابیر پرستاری در مشکلات ناشی از اختلالات سیستم متابولیک و غده درون‌ریز
- تشخیص‌های پرستاری: ۲۳۲ چاقی- ۲۳۳ اضافه وزن- ۲۳۴ خطر اضافه وزن- ۱۷۹ خطر ناپایداری سطح قند خون - ۱۷۸ خطر اختلال عملکرد کبد- ۲۹۶ خطر سندرم نفرتیک

روش تدریس:

- دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:
- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
  - بحث در گروه‌های کوچک
  - ایفای نقش
  - یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
  - یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
  - روش یادگیری مبتنی بر مورد (case based learning)
- منابع درس (آخرین ویرایش):
- Hinkle, Janice I., Cheever, Kerry H., Overbaugh, Kristen. Brunner and Suddart's Text Book Of Medical Surgical Nursing. Philadelphia: Wolters Kluwer.

شیوه ارزشیابی دانشجویان

- دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:
- حضور به موقع، منظم و فعال در کلاس (حضور و مجازی)
  - آزمون کتبی (Written Tests)
  - آزمون شفاهی (Oral Tests)
  - آزمون تعاملی رایانه‌ای (Computer interactive Tests)
  - ارزیابی مبتنی بر گزارش پروژه (Project Based Assessment)
  - آزمون میانی و پایان نیمسال تحصیلی

كد درس: ۳۲

نام درس: مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش مراقبت ویژه قلبی
پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری بزرگسالان / سالمندان (۱-۴)

تعداد واحد: ۱/۵

نوع واحد: نظری (۲۶ ساعت)

هدف کلی درس

آشنا کردن دانشجویان با اصول مراقبت‌های پرستاری در بخش‌های مراقبت ویژه با به‌کارگیری دانش قلبی در بررسی نیازهای بیماران بدحال، تصمیم‌گیری مناسب و انتخاب اولویت‌های مراقبتی در بیماران مبتلا به اختلالات قلبی-عروقی با تأکید بر اصول مراقبت در مراحل حاد و تحت حاد با استفاده از وسایل و تجهیزات پیشرفته و تکنولوژی نوین، نوتوانی و آموزش به بیمار و خانواده آن‌ها

شرح درس:

این درس شامل مراقبت‌های پرستاری تخصصی از بیماران بستری در بخش‌های مراقبت‌های ویژه قلبی است. محتوی درس پرستاری مراقبت ویژه به دانشجویان مقطع کارشناسی رشته پرستاری کمک می‌نماید ضمن تلفیق دانش و مهارت‌های فراگرفته، با بهره‌گیری از مفاهیم اصلی پرستاری نظیر فرایند پرستاری و کاربرد مهارت‌های تفکر خلاق و حل مسئله، عملکرد پرستاری مبتنی بر شواهد و کل‌نگر، امر مراقبت از مددجویان بزرگسال و سالمند نیازمند به مراقبت‌های ویژه پرستاری را مبتنی بر اصول اخلاقی به عهده گیرد. رئوس مطالب عبارت‌اند از:

الف: مقدمه‌ای بر بخش مراقبت ویژه قلبی

- آشنایی با بخش مراقبت ویژه (ساختار فیزیکی، پرسنلی)
- جنبه‌های قانونی و اخلاقی پرستاری مراقبت ویژه
- مشخصات حرفه‌ای پرستاران شاغل در بخش مراقبت‌های ویژه
- تأثیر بیماری و بستری شدن در بخش مراقبت ویژه بر بیمار و خانواده
- تغییرات و مدیریت روانی بیمار (محرومیت و افزایش بار حسی)
- کنترل عفونت و رعایت موارد ایمنی در بخش مراقبت‌های ویژه

ب: مراقبت‌های ویژه قلبی

- میکروآناتومی و میکروفیزیولوژی قلب
- روش بررسی و تفسیر نوار الکتروکاردیوگرام
- بررسی، تفسیر و مداخلات پرستاری در دیس ریتمی‌های دهلیزی و بطنی و اقدامات درمانی و داروهای مؤثر
- بررسی، تفسیر و مداخلات پرستاری در بلوک‌های قلبی، اقدامات درمانی و داروهای مؤثر
- آشنایی با عملکرد پیس میکرو مراقبت و آموزش به بیمار/ وابستگان بیمار
- آشنایی با عملکرد دفیبریلاتورهای کانورتر کاشتنی و مراقبت و آموزش به بیمار/ وابستگان بیمار

- سکتة قلبی و عوارض آن (شوکه قلبی، دیس ریتمی‌ها، پارگی قلب، سندرم درسلر...)، مداخلات پرستاری بر اساس فرایند پرستاری مرتبط با آن‌ها و آموزش به بیمار، اقدامات درمانی و داروهای مؤثر
  - کنترل وضعیت همودینامیک بیماران در بخش مراقبت ویژه و نقش پرستار در دسترسی به ورید مرکزی و اندازه‌گیری فشار وج
  - انواع جراحی قلب (باز و بسته) و ارائه مراقبت‌های جامع پرستاری مبتنی بر تشخیص‌های پرستاری قبل و بعد از عمل با تأکید بر نوتوانی و آموزش به بیمار و خانواده
  - تشخیص‌های پرستاری: ۲۹۸ کاهش تحمل فعالیت، ۸۵ اختلال در تحرک فیزیکی، ۹۳ خستگی، ۲۹ کاهش برون ده قلبی، ۳۱۱ اختلال در عملکرد قلبی عروقی، ۲۶۷ خطر فشارخون ناپایدار، ۲۹۱ خطر ترومبوز، ۲۰۰ خطر کاهش خون‌رسانی بافتی، ۱۱۰ کمبود مراقبت از خود در توالی رفتن، ۱۴۶ اضطرابی، ۱۳۲ درد حاد
- روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ

- نقشه مفهومی (Concept Map)

- روش‌های فعال مانند مطالعه مورد، حل مسئله

- روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌تا

منابع درس (آخرین ویرایش):

- برنز، سوزان ام؛ دلگادو، سارا ای. ضروریات پرستاری مراقبت‌های ویژه. مترجمین: فروزان آتش‌زاده شوریده، امیرحسین پیشگوی، محمدرضا حیدری، مرجان مظفری، رضا نوروززاده. تهران: انتشارات جامعه‌نگر
- شیر، حسین؛ نیک روان مفرد، ملاحظت. مراقبت‌های ویژه در ICU. انتشارات حیدری.
- عسگری، محمدرضا؛ سلیمانی، محسن. کتاب مرجع مراقبت پرستاری ویژه در بخش ICU،CCU و دیالیز. نشر بشری.
- AACN, Editor: Hartjes, Tonja M. AACN Core Curriculum for High Acuity, Progressive, and Critical Care Nursing. Elsevier.
- Urden, Linda D., Stacy, Kathleen M & Lough, Mary E. Critical Care Nursing: Diagnosis and Management. Elsevier.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال در بحث‌های کلاسی (مجازی و حضوری) و پرسش و پاسخ شفاهی

- آزمون مرحله‌ای کتبی

- آزمون میانی و پایان نیمسال تحصیلی

کد درس: ۳۳

نام درس: مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش مراقبت ویژه تنفسی

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری بزرگسالان / سالمندان (۱-۴)

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری (۱۷ ساعت)

هدف کلی درس

آشنا کردن دانشجویان با اصول مراقبت‌های پرستاری در بخش‌های مراقبت ویژه با به‌کارگیری دانش قبلی در بررسی نیازهای بیماران بدحال، تصمیم‌گیری مناسب و انتخاب اولویت‌های مراقبتی در بیماران مبتلا به اختلالات تنفسی با تأکید بر اصول مراقبت در مراحل حاد و تحت حاد با استفاده از وسایل و تجهیزات پیشرفته و تکنولوژی نوین، نوتوانی و آموزش به بیمار و خانواده آن‌ها

شرح درس:

این درس شامل مراقبت‌های پرستاری تخصصی از بیماران بستری در بخش‌های مراقبت‌های ویژه تنفسی است. محتوی درس پرستاری مراقبت ویژه به دانشجویان مقطع کارشناسی رشته پرستاری کمک می‌نماید ضمن تلفیق دانش و مهارت‌های فراگرفته، با بهره‌گیری از مفاهیم اصلی پرستاری نظیر فرایند پرستاری و کاربرد مهارت‌های تفکر خلاق و حل مسئله، عملکرد پرستاری مبتنی بر شواهد و کل‌نگر، امر مراقبت از مددجویان بزرگسال و سالمند نیازمند به مراقبت‌های ویژه پرستاری را مبتنی بر اصول اخلاقی به عهده گیرد. رئوس مطالب عبارت‌اند از:

الف: مقدمه‌ای بر بخش مراقبت ویژه تنفسی (ساختار فیزیکی، پرسنلی)

ب: مراقبت‌های ویژه از بیماران بدحال تنفسی

- میکروآناتومی و میکروفیزیولوژی سیستم تنفسی، تهویه و تنفس، ارتباطات تهویه-پرفیوژن و انتقال گاز
- مانیتورینگ تنفسی کنار تخت (پالس اکسی متری، کاپنوگرافی)
- اختلالات اسید-باز و بررسی نتایج گازهای خون شریانی
- روش‌های اکسیژن درمانی در بخش مراقبت‌های ویژه
- نارسایی حاد تنفسی و سندرم زجر تنفسی بزرگسالان
- راه‌های هوایی مصنوعی (ایروی، لوله تراشه، تراکئوستومی) و مراقبت‌های پرستاری مربوطه
- تهویه مکانیکی (انواع، مدها، تنظیمات پایه و مراقبت از ونتیلاتور، آلارم‌ها...)، عوارض تهویه مکانیکی، جداسازی بیمار از ونتیلاتور

- مراقبت از بیمار تحت ونتیلاتور (بررسی و شناخت بیمار، تغذیه، درد و مدیریت درد، بی‌قراری و دلیریوم، مراقبت از سیستم گوارشی، عصبی، کلیوی، پوست، دهان، چشم، اختلالات آب و الکترولیت و ...)

تشخیص‌های پرستاری: ۳۰ اختلال تبادل گازی، ۳۲ الگوی تنفس غیر مؤثر، ۳۳ اختلال در تهویه خودبه‌خودی، ۲۰۰ خطر کاهش خون‌رسانی بافتی، ۳۱۸ پاسخ ناکارآمد به جدا شدن از ونتیلاتور، ۱۰۸ کمبود مراقبت از خود در استحمام، ۱۱۸ تصویر بدنی مختل، ۱۴۶ اضطراب، ۳۱ پاک‌سازی غیر مؤثر راه هوایی، ۴ خطر عفونت، ۳۹ خطر آسپیراسیون، ۳۱۲ آسیب فشاری بزرگسالان، ۴۶ اختلال تمامیت پوستی

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- نقشه مفهومی (Concept Map)
- روش‌های فعال مانند مطالعه مورد، حل مسئله
- روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌تا

منابع درس (آخرین ویرایش):

- برنز، سوزان ام؛ دلگادو، سارا ای. ضروریات پرستاری مراقبت‌های ویژه. مترجمین: فروزان آتش‌زاده شوریده، امیرحسین پیشگویی، محمدرضا حیدری، مرجان مظفری، رضا نوروززاده. تهران: انتشارات جامعه‌نگر
- شیرین، حسین، نیک روان مفرد، ملاحظت. مراقبت‌های ویژه در ICU. انتشارات حیدری.
- عسگری، محمدرضا، سلیمانی، محسن. کتاب مرجع مراقبت پرستاری ویژه در بخش ICU، CCU و دیالیز. نشر بشری.
- AACN, Editor: Hartjes, T. AACN Core Curriculum for High Acuity, Progressive, and Critical Care Nursing. Elsevier.
- Urden, Linda D., Stacy, Kathleen M & Lough, Mary E. Critical Care Nursing: Diagnosis and Management. Elsevier.

شیوه ارزشیابی دانشجویی:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال در بحث‌های کلاسی (مجازی و حضوری) و پرسش و پاسخ شفاهی
- آزمون مرحله‌ای کتبی
- آزمون میانی و پایان نیمسال تحصیلی

نام درس: مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش مراقبت ویژه کلیوی (همودیالیز) کد درس: ۳۴
پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری بزرگسالان / سالمندان (۱-۴)

تعداد واحد: ۰/۵ واحد

نوع واحد: نظری (۹ ساعت)

هدف کلی درس

آشنا کردن دانشجویان با اصول مراقبت‌های پرستاری در بخش‌های مراقبت ویژه با به‌کارگیری دانش قبلی در بررسی نیازهای بیماران بدحال، تصمیم‌گیری مناسب و انتخاب اولویت‌های مراقبتی در بیماران مبتلا به نارسایی مزمن کلیوی با تأکید بر اصول مراقبت در مراحل حاد و تحت حاد با استفاده از وسایل و تجهیزات پیشرفته و فناوری نوین، نوتوانی و آموزش به بیمار و خانواده آن‌ها

شرح درس:

این درس شامل مراقبت‌های پرستاری تخصصی از بیماران بستری در بخش‌های مراقبت‌های ویژه کلیوی (همودیالیز) است. محتوی درس پرستاری مراقبت ویژه به دانشجویان مقطع کارشناسی رشته پرستاری کمک می‌نماید ضمن تلفیق دانش و مهارت‌های فراگرفته، با بهره‌گیری از مفاهیم اصلی پرستاری نظیر فرایند پرستاری و کاربرد مهارت‌های تفکر خلاق و حل مسئله، عملکرد پرستاری مبتنی بر شواهد و کلنگر، امر مراقبت از مددجویان بزرگسال و سالمند نیازمند به مراقبت‌های ویژه پرستاری را مبتنی بر اصول اخلاقی به عهده گیرد.

- الف: مقدمه‌ای بر بخش مراقبت ویژه کلیوی (همودیالیز) (ساختار فیزیکی، پرسنلی)
ب: مراقبت‌های ویژه از بیماران تحت همودیالیز و دیالیز صفاقی و پیوند کلیه
- درمان‌های جایگزین عملکرد کلیه (دیالیز، CRRT و پیوند)
  - روش‌های دستیابی موقت عروقی و مراقبت پرستاری بر اساس فرایند پرستاری
  - اصول دیالیز صفاقی و مراقبت پرستاری بر اساس فرایند پرستاری
  - اصول همودیالیز و مراقبت پرستاری بر اساس فرایند پرستاری
  - اهدای کلیه، روند جراحی و مراقبت‌های ویژه‌ی بعد از پیوند

تشخیص‌های پرستاری: ۲۹۲ رفتارهای غیر مؤثر حفظ سلامتی، ۱۹۵ خطر عدم تعادل الکترولیتی، ۲۵ خطر عدم تعادل حجم مایعات، ۲۶ حجم بیش از حد مایع، ۴ خطر عفونت، ۴۶ اختلال در تمامیت پوستی، ۷۷ تطابق اجتماعی غیر مؤثر، ۱۲۶ کمبود دانش، ۵۵ ایفای غیرمؤثر نقش، ۱۱۸ تصویر بدنی مختل

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- نقشه مفهومی (Concept Map)
- روش‌های فعال مانند مطالعه مورد، حل مسئله
- روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌تا

منابع درس (آخرین ویرایش):

- برنز، سوزان ام؛ دلگادو، سارا ای. ضروریات پرستاری مراقبت‌های ویژه. مترجمین: فروزان آتش‌زاده شوریده، امیرحسین پیشگوی، محمدرضا حیدری، مرجان مظفری، رضا نوروززاده. تهران: انتشارات جامعه‌نگر
- شیر، حسین، نیک روان مفرد، ملاحظت. مراقبت‌های ویژه در ICU. انتشارات حیدری.
- عسگری، محمدرضا، سلیمانی، محسن. کتاب مرجع مراقبت پرستاری ویژه در بخش ICU، CCU و دیالیز. نشر بشری.
- AACN, Editor: Hartjes, T. AACN Core Curriculum for High Acuity, Progressive, and Critical Care Nursing, . Elsevier.
- Urden, Linda D., Stacy, Kathleen M & Lough, Mary E. Critical Care Nursing: Diagnosis and Management. Elsevier.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال در بحث‌های کلاسی (مجازی و حضوری) و پرسش و پاسخ شفاهی
- آزمون مرحله‌ای کتبی
- آزمون میانی و پایان نیمسال تحصیلی

نام درس: پرستاری در فوریت‌ها

کد درس: ۳۵

پیش‌نیاز یا همزمان: اصول و کلیات اپیدمیولوژی، داروشناسی (فارماکولوژی)، اصول و مهارت‌های پرستاری، پرستاری در اختلالات سلامت مادر، پرستاری بیماری‌های کودکان، پرستاری بزرگسالان / سالمندان (۴-۱)

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

افزایش آگاهی و آماده‌سازی دانشجو جهت انجام مراقبت‌های اورژانسی مبتنی بر تشخیص‌های پرستاری و ایمن جهت حفظ جان مصدومان / بیماران اورژانسی بر اساس ملاحظات اخلاقی و قانونی، برقراری ارتباط مناسب با خانواده در بخش‌های اورژانس بیمارستانی و آماده‌سازی دانشجو جهت انجام مراقبت‌های اورژانسی ایمن و با کیفیت با به‌کارگیری تریاژ و قضاوت صحیح بالینی و مبتنی بر فرایند پرستاری جهت حفظ جان و بهبود وضعیت سلامت مصدومان / بیماران اورژانسی بر اساس ملاحظات اخلاقی و قانونی، برقراری ارتباط مناسب با خانواده در بخش‌های اورژانسی بیمارستانی.

شرح درس:

دانشجو ضمن کسب آگاهی در مورد اصول و مفاهیم پرستاری در فوریت‌ها، با بهره‌گیری از مهارت‌های تفکر خلاق، ارتباط مناسب و فرآیند حل مشکل با اصول مراقبت فوری و ایمن پرستاری به مصدومین / بیماران و خانواده آن‌ها در موارد اورژانسی در بخش‌های اورژانس با رعایت اولویت در تصمیم‌گیری بر اساس ملاحظات اخلاقی و قانونی آشنا خواهد شد.

الف: رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری)

- معرفی ساختار بخش‌های اورژانس بیمارستانی و تبیین نقش و جایگاه حرفه‌ای پرستاران در بخش‌های اورژانس
  - آشنایی با اصول مراقبت پرستاری فوری و ایمن و ملاحظات اخلاقی و قانونی در مصدومان/بیماران اورژانسی، کاربرد فرآیند پرستاری در بخش اورژانس بیمارستانی
  - بررسی و ارزیابی مصدوم / بیمار در وضعیت اورژانسی بر اساس ابزارهای استاندارد ارزیابی اورژانسی شامل ارزیابی اولیه بر مبنای رویکرد (Airway, Breathing, Circulation,) ABCDE (Disability, and Exposure Signs and symptoms, Allergies, Medications, Past) SAMPLE بر اساس شرح حال (medical history, Last oral intake, Events leading up to the illness or injury)
  - تریاژ، تعریف اصول تریاژ، نقش پرستار در تریاژ مصدومان/بیماران در اورژانس بیمارستانی شامل تریاژ ۵ سطحی بیمارستانی به روش ESI در شرایط عادی Emergency Severity Index
  - آشنایی با شبکه و سیستم‌های ثبت و سازمان‌دهی اطلاعات اورژانس بیمارستانی
  - آشنایی با اصول مدیریت درد: بررسی و شناخت نوع درد، ارائه مداخلات ضروری در آرام کردن مصدوم، بیمار و تسکین درد
  - آشنایی با اصول ارزیابی‌های حیاتی و اداره راه هوایی در مصدومان / مراقبت‌های پرستاری در اورژانس‌های تنفسی
  - آشنایی با کد ۲۴۷ و ۷۲۴ در اورژانس‌های قلب و عروق و اورژانس‌های مغز و اعصاب
  - آشنایی با اصول احیای قلبی ریوی پایه و پیشرفته (بر اساس جدیدترین پروتکل)
  - آشنایی با اصول احیای مایعات، ترانسفوزیون خون، دارودرمانی و محاسبات دارویی در مصدومان/بیماران اورژانسی
  - آشنایی با آزمون‌های تشخیصی و نمونه‌گیری آزمایشگاهی در شرایط اورژانسی
  - تشخیص‌های پرستاری: ۲۱۴ اختلال آسایش - ۱۲۴ تهوع-۱۳۲ درد حاد-۱۷۹ خطر ناپایداری سطح قند خون-۲۸ خطر کمبود حجم مایع-۲۶ حجم بیش از حد مایع-۹۰ اختلال در توانایی جابجایی-۳۲ الگوی تنفسی غیر موثر-۲۹ کاهش برون ده قلبی-۳۱۱ خطر اختلال در عملکرد قلبی عروقی-۳۳ اختلال در تهویه خود به خودی-۲۰۴ خونرسانی غیر موثر بافت محیطی-۱۲۸ گیجی حاد-۱۴۸ ترس-۳۸ خطر ترومای فیزیکی-۲۰۵ خطر شوک-۳۶ خطر خفگی-۲۱۷ خطر واکنش حساسیتی
- ب: عملی (۱۷ ساعت)
- آموزش برخی از مهارت‌های پرستاری در فوریت‌ها شامل:

- یک ترالی اورژانس کامل را شناسایی نماید.
- احیاء قلبی _ ریوی پایه و پیشرفته و مدیریت راه هوایی را انجام دهد.
- بانداژ و بخیه را انجام دهد.
- ارزیابی اولیه مصدوم ترومایی و تریاژ پیش بیمارستانی (SALT) و انتقال و جابجایی مصدوم، پوزیشن و حمل مصدوم را انجام دهد.
- اصول مراقبت‌های پرستاری در انواع شوک و خونریزی را بکار بندد.
- اصول مراقبت‌های پرستاری در تروما به بدن و ترومای چندگانه را بکار بندد.
- اصول مراقبت‌های پرستاری در تروما و صدمات ناحیه شکم را بکار بندد.
- اصول مراقبت‌های پرستاری در تروما و صدمات ناحیه ادراری - تناسلی را بکار بندد.
- اصول مراقبت‌های پرستاری در مسمومیت و گزیدگی‌ها را بکار بندد.
- اصول مراقبت‌های پرستاری در اورژانس‌های محیطی (گرمزدگی، سرمازدگی، برق‌گرفتگی، غرق‌شدگی و سوختگی با اشعه را بکار بندد.

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- نقشه مفهومی (Concept Map)
- روش‌های فعال مانند مطالعه مورد، حل مسئله
- روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌تا
- در واحد عملی (با استفاده از شبیه‌سازی مدل‌های انسانی و یا مدل‌های آموزشی توسط مدرس در واحد مهارت‌های بالینی (پراتیک) و یا کارگاهی آموزش داده شود (ضمناً فرصت تمرین و تکرار در اختیار دانشجو قرار داده شود)

منابع درس (آخرین ویرایش):

- نیک روان مفرد، ملاحظت. کتاب جامع فوریت‌های پرستاری. نشر حیدری.
- Curtis, Kate., Ramsden, Clair., Shaban, Ramon., Fry, Margaret., Considine, Julie. Emergency and Trauma Care for Nurses and Paramedics. Elsevier.

شیوه ارزشیابی دانشجو

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال در بحث‌های کلاسی و انجام تکالیف
- آزمون‌های مرحله‌ای کتبی

• آزمون پایان نیمسال تحصیلی کتبی و عملی

شیوه ارزیابی واحد عملی:

- آزمون ارزیابی صلاحیت بالینی (OSCE) در آزمایشگاه و تحلیل سناریو

کد درس: ۳۶

نام درس: پرستاری از کودک در خانواده و جامعه

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری سلامت مادر و نوزاد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

توسعه مهارت‌ها و دانش مورد نیاز برای انجام ارزیابی جامع، برنامه‌ریزی و مدیریت حمایت و مراقبت از کودکان و خانواده‌ها را در انواع محیط‌های اجتماعی به همراه آشنایی با سازمان‌های حمایتی مؤثر بر سلامت کودکان در سطح جامعه و ایجاد نگاه نقادانه به چالش‌های همکاری‌های چند رشته‌ای و بین‌رشته‌ای در محیط جامعه.

شرح درس:

دانشجویان در این واحد درسی با مفاهیم اصلی مراقبت خانواده محور، رشد و تکامل و نظریه‌های مرتبط، نیازها و مشکلات بهداشتی کودکان و مؤلفه‌های اجتماعی مؤثر بر سلامت کودک و خانواده در بستر جامعه در دوره‌های سنی مختلف آشنا می‌شوند. طی این درس بر تعامل و مداخلات مناسب پرستار با

کودک و خانواده جهت حفظ و ارتقاء سلامت و پیشگیری از بروز مشکلات بهداشتی تأکید می‌شود. ضمناً استفاده از مهارت‌های تفکر انتقادی و حل مشکل با کاربرد فرآیند در پرستاری در مراقبت از کودک و خانواده نیز مدنظر می‌باشد.

الف: رئوس مطالب (۲۶ ساعت نظری)

- چشم‌اندازهای پرستاری کودکان: مراقبت سلامت برای کودکان، هنر پرستاری کودکان، برقراری ارتباط با کودک و خانواده
- تأثیر مؤلفه‌های اجتماعی و خانوادگی بر ارتقای سلامت و تکامل کودک: تأثیرات عوامل فرهنگی، مذهبی، اجتماعی و محیطی بر کودک و خانواده، تأثیرات رسانه‌های اجتماعی و جمعی بر سلامت کودک
- آشنایی با چارت‌های رشد بر اساس جنس و سن، آشنایی با ابزارهای بررسی تکامل کودک شامل Denver و ASQ، آشنایی با ابزارهای بررسی تکامل و عملکرد خانواده
- آشنایی با نظریه‌های تکاملی و تئوریسین‌ها و کاربرد آن‌ها در پرستاری کودکان
- ارتقای سلامت کودک شیرخوار و خانواده: رشد و تکامل مطلوب (بیولوژیکی، روانی اجتماعی، شناختی، اخلاقی و معنوی، جنسی، تصویر از جسم خویش، بازی)، کفش پوشیدن، رویش دندان و بهداشت دهان و دندان، تغذیه (فرمولها، تغذیه تکمیلی)، خواب و فعالیت و دستیابی به حداکثر سلامتی در دوران شیرخوارگی
- مشکلات سلامت دوران شیرخوارگی: اضطراب جدایی، سندرم کودک لوس، مکیدن غیر تغذیه‌ای، پیشگیری از صدمات، عدم تعادل تغذیه و نارسایی رشد، حساسیت غذایی، تکنیک‌های نامناسب تغذیه‌ای، کولیک، برفک دهان، درماتیت دیاپر، سندرم مرگ ناگهانی شیرخوار، آپنه شیرخوارگی
- ارتقای سلامت کودک نوپا و خانواده: ارتقای رشد و تکامل مطلوب در دوران نوپایی (بیولوژیکی، روانی اجتماعی، شناختی، اخلاقی و معنوی، جنسی، تصویر از جسم خویش، بازی)، تعلیم توالت، انطباق با استرس، انضباط، تغذیه، خواب و فعالیت، بهداشت دندان، پیشگیری از صدمه، ارتقاء خلاقیت
- مشکلات سلامت دوران نوپایی: حسادت خواهر و برادر، کج‌خلقی، منفی‌گرایی، اوتیسم
- ارتقاء سلامت کودک خردسال و خانواده: ارتقای رشد و تکامل مطلوب در دوران خردسالی (بیولوژیکی، روانی اجتماعی، شناختی، اخلاقی و معنوی، جنسی، تصویر از جسم خویش، بازی)، کودکانستان و تجارب کودکانستان و آمادگی، آموزش جنسی، پرخاشگری، مشکلات گفتاری، کودک تیزهوش، تغذیه، خواب و فعالیت، بهداشت دندان، صدمات و پیشگیری از صدمه

- مشکلات سلامت خرد سالی: بیماری‌های عفونی (مخملک، آبله‌مرغان، مننژیت، آنسفالیت، سرخجه، رزوثولا، اوریون، منونوکلئوز عفونی)، بیماری‌های انگلی روده‌ای، سوء رفتار با کودک
  - ارتقای سلامت دوران سن مدرسه و خانواده: ارتقای رشد و تکامل در دوران سن مدرسه (بیولوژیکی، روانی اجتماعی، شناختی، کلامی، اخلاقی و معنوی، جنسی، تصویر از جسم خویش، بازی)، تجارب مدرسه، محدودیت، انضباط، انطباق با استرس، بهداشت دندان، بهداشت مدرسه، پیشگیری از صدمه، ارتقاء تفکر خلاق
  - مشکلات سلامت در دوران سن مدرسه: چاقی (عوارض، درمان و پیشگیری)، اختلالات دندانی، اختلالات دفعی (شباب‌دراری و بی‌اختیاری مدفوع)، اختلالات شناختی، رفتاری و یادگیری (سندرم داون، عقب‌ماندگی ذهنی، بیش‌فعالی و کم‌توجهی، اختلال یادگیری، نابینایی و ناشنوایی، ترس از مدرسه)
  - ارتقای سلامت نوجوان و خانواده: ارتقای رشد و تکامل در دوران نوجوانی (بیولوژیکی، روانی اجتماعی، شناختی، اخلاقی و معنوی، جنسی، تصویر از جسم خویش، بازی)، تصورات نوجوان از سلامتی، عوامل مؤثر بر ارتقاء سلامتی نوجوان
  - مشکلات سلامتی نوجوانان: سازگاری با خانواده و سازگاری روانی اجتماعی، صدمات، عادات سوء غذایی، افراط در توجه به تناسب جسمی، اعتیاد، خودکشی و افسردگی، آزار جسمی / جنسی و عاطفی، مشکلات یادگیری، آکنه، فشارخون و کلسترول بالا
  - کاربرد تفکر انتقادی، استدلال بالینی و فرایند پرستاری در ارائه مراقبت به کودکان و خانواده‌ها
  - آشنایی با سازمان‌های حمایتی مؤثر بر سلامت کودکان در سطح جامعه: مراکز آموزش کودکان اوتیسم، انجمن ADHD ایران، سازمان‌های مردم‌نهاد حمایت از کودکان کار، سازمان بهزیستی، مدارس کودکان نابینا و ناشنوا، گرمخانه‌ها، سازمان جوانان جمعیت هلال‌احمر
  - تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۸۸ رفتار سلامتی خطرناک، ۲۶۹ دینامیک‌های غیر مؤثر خوردن نوجوان، ۲۷۰ کودک و ۲۷۱ شیرخوار، رفتار شیرخوار سازمان نیافته، چاقی، ترس، ۱۱ بیوست، ۱۳ اسهال، ۳۶ خطر خفگی، خطر ۱۵۶ مرگ ناگهانی شیرخوار، ۳۰۶ خطر سقوط، ۴ خطر عفونت، ۳۱۴ تأخیر در تکامل کودک، ۵۶ اختلال در نقش والدی
- ب: عملی (۱۷ ساعت)**
- ارائه گزارش اجرای فرایند پرستاری در یک مشکل شایع دوران کودکی در بستر اجتماعی موجود
  - ارائه گزارش بررسی یک کودک با استفاده از ابزارهای رشد و تکامل
- مکان اجرای بخش عملی: بستر خانواده، مراکز آموزش و نگهداری کودکان تحت پوشش سازمان بهزیستی

روش تدريس:

يادگيري مبتني بر حل مساله واقعي زندگي Real-life problem solving

يادگيري مبتني بر چالش Challenge-based learning

يادگيري اکتشافی Discovery Learning

يادگيري مشارکتی Cooperative Learning

يادگيري پروژه محور Project-based learning

سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ

منابع درس (آخرين ويرايش):

- Hockenberry, Marilyn J., Wilson, David. Wong's nursing care of infants and children. Elsevier.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال و منظم در کلاس
- آزمون کتبی (Written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- آزمون تعاملی رایانه‌ای (Computer interactive Tests)
- ارزیابی مبتنی بر گزارش پروژه (Project Based Assessment)

کد درس ۳۷

نام درس: پرستاری بیماری‌های کودکان

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۲، پرستاری از

کودک در خانواده و جامعه

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری (۵۱ ساعت)

هدف کلی درس:

توانمندسازی دانشجو جهت بررسی و شناخت حالت‌های انحراف از سلامتی در نوزادان و کودکان و ارائه مداخلات مناسب پرستاری با استفاده از فرایند پرستاری و مهارت تفکر انتقادی و حل مسئله همزمان با ترکیب دانش کسب شده در زمینه اثرات بیماری و بستری شدن بر ابعاد مختلف زیستی، اجتماعی، روان‌شناختی و معنوی کودک و خانواده.

شرح درس:

در این درس با استفاده از مهارت‌های تفکر انتقادی، بر اساس فرآیند پرستاری و مراقبت خانواده محور، نحوه ارائه مداخلات مناسب جهت رفع مشکلات سلامتی شایع در نوزادان و کودکان آموزش داده می‌شود. همچنین بر آموزش و نوتوانی خانواده و کودک تأکید می‌گردد. این درس بر دو بخش نوزادان و کودکان بیمار اختصاص دارد. شایان ذکر است که در تدریس اختلالات مربوطه به سیستم‌های مختلف بدن بر علائم و مراقبت‌ها در کودکان تأکید می‌شود.

بخش اول - بیماری‌های نوزادان

- کاربرد فرایند پرستاری در نوزاد با آنومالی‌های سیستم عصبی (آنسفالوسل، هیدرو سفالی، میکرو سفالی، اسپاینابیفیدا، میلو مننگوسل)، آنومالی‌های سیستم اسکلتی (دررفتگی سرشتی مفصل هیپ و پا چماقی)، آنومالی‌های سیستم گوارشی (شکاف لب و کام، آترزی‌های گوارشی، آنومالی‌های آنورکتال، آمفالوسل، هرنی دیافراگم)، اختلالات و ناهنجاری‌های سیستم تناسلی ادراری (هیدروسل، کریپتو ارکیدیس، هیپوسپادیا، اپیسپادیا، اکستروفی مثانه، دو جنسی)
- کاربرد فرایند پرستاری در نوزاد با مشکلات متابولیک: هیپوتیروئیدسیم و هیپرتیروئیدسیم سرشتی، فنیل کتونوری، گالاکتوزمی

بخش دوم - بیماری‌های کودکان

- مروری بر مراقبت خانواده محور
  - تنیدگی بستری شدن و عکس‌العمل‌های کودک و خانواده
- آمادگی کودک جهت بستری شدن (از قبل بستری تا پذیرش)، آمادگی جهت تشخیص و روش‌های درمان، آمادگی ترخیص و مراقبت در منزل، نقش پرستار در فرآیند پذیرش کودک و ارتباط او با خانواده
- بررسی و مدیریت درد در کودکان
  - نقش پرستار در سامان‌دهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری در کودک در حال احتضار: مروری بر عکس‌العمل‌های کودک و خانواده کودک مشرف به مرگ، نکات ضروری و ارائه مراقبت‌های پرستاری تسکینی به خانواده و کودک در حال احتضار
  - احیای قلبی ریوی کودک
  - نقش پرستار در سامان‌دهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری در کودکان مبتلا به اختلالات آب و الکترولیت‌ها: اختلالات الکترولیت‌ها، اسهال، استفراغ
  - نقش پرستار در سامان‌دهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری در کودکان مبتلا به اختلالات کلیوی: عفونت‌های ادراری، ریفلاکس ادراری، تومور ویلمز، سندرم نفروتیک

- نقش پرستار در سامان‌دهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری در کودکان مبتلا به اختلالات تنفسی: سندرم کروپ، پنومونی، آسپیراسیون جسم خارجی، آسم
  - نقش پرستار در سامان‌دهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری در کودکان مبتلا به اختلالات سیستم گوارشی: بلع مواد سوزاننده، ریفلاکس، هیرشپرونک، انواژیناسیون، تنگی پیلور، سلیاک، سندرم روده تحریک پذیر
  - نقش پرستار در سامان‌دهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری در کودکان مبتلا به اختلالات قلبی: بیماری‌های سرشتی قلب (سیاتونیک و غیر سیاتونیک) و مراقبت‌های قبل و بعد از عمل، نارسایی احتقانی قلب، سندرم کاوازاکی
  - نقش پرستار در سامان‌دهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری در کودکان مبتلا به اختلالات خون: کم‌خونی فقر آهن، تالاسمی، هموفیلی، لوسمی
  - نقش پرستار در سامان‌دهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری در کودکان مبتلا به اختلالات سیستم عصبی: تشنج، تشنج ناشی از تب، فلج مغزی (CP)
  - نقش پرستار در سامان‌دهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری در کودکان مبتلا به اختلالات غدد و متابولیک: فیبروزکیستیک، دیابت
  - نقش پرستار در سامان‌دهی و مراقبت جامع بر اساس فرایند پرستاری در کودکان مبتلا به اختلالات ایمونولوژیک: نقص ایمنی مادرزادی، پورپورای هنوخ شون لاین، پورپورای ترومبوسیتوپنیک ایدیوپاتیک، آرتریت روماتوئید، لوپوس
- تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۲ تغذیه نامتعادل: کمتر از نیاز بدن، ۲۵ خطر عدم تعادل حجم مایع، ۱۱ یبوست، ۱۳ اسهال، ۲۹۸ کاهش تحمل فعالیت، ۳۹ خطر آسپیراسیون، ۴۵ ضعف در تمامیت مخاطی غشاء دهان، ۱۳۲ درد حاد، ۱۳۳ درد مزمن، ۷۴ اختلال در تطابق خانوادگی، ۸ تنظیم غیر مؤثر درجه حرارت بدن، ۲۰۶ خطر خونریزی، ۱۳۴ تهوع، خطر فشار نقش مراقب، ۱۹۵ خطر عدم تعادل الکترولیتی، ۲۵ خطر عدم تعادل حجم مایع

روش تدریس:

یادگیری مبتنی بر حل مساله Problem Based Learning

یادگیری اکتشافی Discovery Learning

یادگیری مشارکتی، Cooperative learning

یادگیری مبتنی بر تیم Team Based Learning

سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Herdman, T.H. & Kamitsuru, S. NANDA International Nursing Diagnoses: Definitions & Classification. Wiley Blackwell, Oxford
- Hockenberry, Marilyn J., Wilson, David. Wong's nursing care of infants and children. Elsevier.

شیوه ارزیابی دانشجو:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال و منظم در کلاس
- آزمون کتبی (Written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- آزمون تعاملی رایانه‌ای (Computer interactive Tests)

کد درس: ۳۸

نام درس: پرستاری سلامت روان

پیش‌نیاز یا همزمان: روانشناسی فردی و اجتماعی، انسان‌شناسی / جامعه‌شناسی در پرستاری

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری (۳۴ ساعت)

هدف کلی درس:

آشنایی با جنبه‌های اساسی و بنیادین مراقبت از سلامت روانی- اجتماعی و معنوی مددجویان آشنا شود و توسعه دانش و توانایی به‌کارگیری این جنبه‌ها در عرصه‌ی مراقبت فردی و جامعه‌نگر به همراه ایجاد نگاه مسئله محور، نقادانه و خلاق به مراقبت از ابعاد روانی- اجتماعی و معنوی مددجویان بر اساس مدل متمرکز بر توانایی (Strengths-based Nursing) و نیز فرایند پرستاری.

شرح درس:

درس به موضوعاتی نظیر مفاهیم بنیادین روان پرستاری و تعریف سلامت در حوزه‌های روانی، اجتماعی و معنوی و سبب شناسی اختلالات و روش‌های پیشگیری می‌پردازد. بخشی از موضوعات درس شامل ابزارهای روان‌پرستاری مانند استفاده درمانی از خود، خودآگاهی، ارتباط درمانی و فنون روابط درمانی است. آشنایی با موضوع استرس و سازگاری، مدل‌های فرایند پرستاری و الگوی متمرکز بر توانایی و نشانه‌شناسی از جمله سایر ابزارهای روان پرستاری مطرح در درس حاضر هستند. توجهات پرستاری مورد نیاز در دسته بندی‌های تشخیصی روانی، اجتماعی و معنوی در بیماران بخش دیگر از موضوعات مطرح در درس حاضر است.

- تاریخچه مراقبت روانی و شکل‌گیری روان پرستاری، ساختارها و عرصه‌های مراقبت روانی و سطوح پیشگیری
- آشنایی با تعاریف و مفاهیم سلامت روانی، اجتماعی و معنوی
- سبب‌شناسی اختلالات روانی، اجتماعی و معنوی و راه‌های پیشگیری
- آشنایی با هنر استفاده درمانی از خود (Therapeutic use of self)، خودآگاهی (Self-awareness) و شیوه‌های تقویت خودآگاهی
- آشنایی با اصول ارتباط درمانی (Therapeutic communication) ارتباط کلامی، غیرکلامی، پنجره جوهری) و کاربرد آن در ارتباط با مددجویان
- آشنایی با اصول و فنون روابط درمانی (Therapeutic relationships) در مصاحبه و گفت‌وگو
- نشانه‌شناسی در اختلال و ناخوشی‌های روانی- اجتماعی و معنوی فرایند پرستاری (کسب تاریخچه و ارزیابی روانی، تشخیص‌ها و مداخلات پرستاری) و آشنایی با الگوی متمرکز بر توانایی (Strengths-based Nursing) در توجه به ابعاد روانی، اجتماعی و معنوی بیمار
- آشنایی با مفاهیم استرس و سازگاری، پاسخ‌های زیستی- روانشناختی به استرس و روش مدیریت استرس
- مداخلات و توجهات پرستاری در تغییر در شناخت و درک از خود ناشی از ابتلا به بیماری‌ها در طول زندگی (ارتباط، حافظه، هویت، خودپنداره، عزت‌نفس و تصویر بدنی) (تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۱۸ تصویر بدنی مختل، ۱۶۷ آمادگی برای ارتقای درک از خود، ۱۲۰ کاهش عزت‌نفس

موقعیتی، ۲۲۴ خطر کاهش مزمن عزت نفس، ۲۲۵ خطر هویت فردی مختل، ۱۲۱ هویت فردی مختل، ۱۲۴ ناامیدی، ۱۷۴، ۵۱ ضعف ارتباط کلامی، ۱۵۷ آمادگی برای ارتقای ارتباط، ۲۵۱ کنترل ناپایدار هیجانات، ۲۲۲ کنترل غیرموثر تکانه، ۱۳۱ ضعف حافظه، ۱۲۶ کمبود دانش، ۲۷۹ فرایند تفکر مختل، ۱۲۴ ناامیدی، ۱۲۵ بی‌قدرتی، ۲۱۰ ضعف در تاب‌آوری)

- مداخلات و توجهات پرستاری در تغییر در روابط نقشی ناشی از ابتلا به بیماری در طول زندگی (نقش مراقبین، روابط خانوادگی و عملکرد نقشی) (تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۵۶ اختلال در نقش والدی، ۵۷ خطر اختلال در نقش والدی، ۵۸ خطر اختلال در دل‌بستگی، ۲۸۳ سندرم هویت خانوادگی مختل، ۲۸۴ خطر سندرم هویت خانوادگی مختل، ۶۰ فرایندهای خانوادگی گسسته، ۶۳ فرایندهای خانوادگی ناکارآمد، ۲۲۳ رابطه غیرموثر، ۲۲۹ خطر رابطه غیرموثر، ۵۲ اختلال در تعامل اجتماعی، ۵۵ ایفای غیرموثر نقش، ۷۷ تطابق اجتماعی غیرموثر، ۷۳ ناتوانی خانواده برای تطابق، ۷۴ اختلال در تطابق خانوادگی)

- مداخلات و توجهات پرستاری در اختلال جنسی ناشی از ابتلا به بیماری در طول زندگی (در هویت جنسی، عملکرد جنسی و تولیدمثل) (تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۵۹ اختلال عملکرد جنسی، ۶۵ الگوی جنسی غیرموثر، ۲۲۱ فرایند فرزندآوری غیرموثر)

- مداخلات و توجهات پرستاری در تغییر در تطابق و تحمل استرس و اضطراب ناشی از ابتلا به بیماری در طول زندگی (پاسخ‌های پس از تروما، اضطراب مرگ و مراقبت تسکینی، اضطراب بستری شدن، پاسخ‌های تطابقی، استرس رفتاری-زیست‌شناختی (Neurobehavioral)) (تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۴۱ سندرم پس از تروما، ۹۷ کاهش مشارکت در فعالیت تفریحی، ۱۴۶ اضطراب، ۱۵۴ سرگردانی، ۷۱ تطابق دفاعی، ۶۹ تطابق غیرموثر، ۱۴۷ اضطراب مرگ، ۷۲ انکار غیرموثر، ۱۴۸ ترس، ۳۰۱ سوگ ناسازگارانه، ۱۷۷ اضافه‌بار استرس، ۱۹۸ الگوی خواب مختل، ۲ تغذیه نامتعادل)

- مداخلات و توجهات پرستاری در توجه به ابعاد فرهنگی ارائه مراقبت و مراقبت بین فرهنگی (تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۸۳ تعارض در تصمیم‌گیری، ۲۴۲ ضعف در تصمیم‌گیری آزادانه، ۱۷۴ خطر نقض کرامت انسانی)

- مداخلات و توجهات پرستاری در دیسترس‌های معنوی در ابتلا به بیماری‌ها (تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۲۷۳ عدم تعادل در میدان انرژی، ۱۷۵ دیسترس اخلاقی، ۱۶۹ ضعف در دین‌داری، ۶۶ دیسترس معنوی، ۱۷۰ خطر ضعف در دین‌داری، ۶۸ آمادگی برای ارتقای تندرستی معنوی)

- مداخلات و توجهات پرستاری سلامت روان در بیماری‌های نوپدید و همه‌گیر

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- روش‌های فعال مانند مطالعه مورد، حل مسئله
- روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌تلا
- استفاده از بسته‌های آموزشی الکترونیکی تدوین شده و سایر رسانه‌های الکترونیکی مانند

Video Skit

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Gorman, Linda, M., Robynn, F Anwar. Neeb's Fundamentals of Mental health Nursing. Philadelphia: F.A. Davis Company.
- Townsend, Mary C., Morgan, Karyn I. Essentials of Psychiatric Mental Health Nursing, Concepts of Care in Evidence Based Practice. Philadelphia: F.A. Davis Company.
- Varcarolis, Elizabeth., Fosbre, Chyllia D. Essentials of Psychiatric Mental Health Nursing-E-book: A communication approach to Evidence-Based Care. Elsevier.
- Videbeck, Sheila L. Psychiatric Mental health nursing. Philadelphia: Wolters Kluwer.

شیوه ارزشیابی دانشجویان

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال و منظم در کلاس
- آزمون کتبی (Written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- آزمون مدیریت مشکل بیمار (Patient Management Problem; PMP)
- آزمون‌های مبتنی بر شبیه‌سازی (Simulated-based Tests)

کد درس: ۳۹

نام درس: پرستاری بیماری‌های روان

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری سلامت روان

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری (۳۴ ساعت)

هدف کلی درس:

توسعه دانش به‌کارگیری فرایند پرستاری در بیماری‌های اصلی و رایج روان‌پزشکی را با توجه به آسیب‌شناسی زیستی-روانی آن‌ها و برنامه‌ی مراقبتی در این بیماران به همراه توجه نقادانه به اجزای فردی و اجتماعی مراقبت در این بیماران.

شرح درس:

درس به موضوعاتی نظیر آخرین دسته‌بندی‌های اختلال‌های روانی و درمان‌های رایج دارویی، غیردارویی، مکمل و تغذیه‌ای می‌پردازد. به‌کارگیری مدل فرایند پرستاری فرد محور و نیز جامعه‌نگر در رایج‌ترین و اصلی‌ترین اختلال‌های روانی بخش دیگری از موضوعات مطرح در درس حاضر است.

- آشنایی با طبقه‌بندی اختلال‌های روانی بر اساس DSM-V و ICD-10 (آخرین ویرایش)

درمان‌های مبتنی بر شواهد دارویی، غیردارویی، مکمل و تغذیه‌ای در اختلال و کژکارکردی‌های روان

- فرایند پرستاری در طیف اسکیزوفرنی و اختلال‌های وابسته: آسیب‌شناسی و نشانه‌ها،

تشخیص‌های پرستاری (۲۷۹ فرایند تفکر مختل، ۵۱ ضعف ارتباط کلامی، ۲۲۲ کنترل غیرموثر

تکانه، ۵۲ اختلال در تعامل اجتماعی، ۱۳۸ خطر خشونت به دیگران، ۱۴۰ خطر خشونت به خود) و

مداخلات فرد محور و جامعه‌نگر

- فرایند پرستاری در اختلال‌های خلقی: آسیب‌شناسی و نشانه‌ها، تشخیص‌های پرستاری (۲۷۳ عدم

تعادل در میدان انرژی، ۲۸۹ خطر رفتار خودکشی، ۱۳۸ خطر خشونت به دیگران، ۱۴۰ خطر

خشونت به خود، ۱۲۵ بی‌قدرتی، ۱۳۷ غم و اندوه مزمن، ۲۴۱ اختلال در تنظیم خلق، ۳۰۱ سوگ

ناسازگارانه، ۱۹۹ برنامه‌ریزی فعالیتی غیرموثر، ۵۲ اختلال در تعامل اجتماعی، ۲۲۳ رابطه

غیرموثر، ۱۰۸ کمبود مراقبت از خود، ۱۹۳ غفلت از خود) و مداخلات فرد محور و جامعه‌نگر

- فرایند پرستاری در اختلال‌های اضطرابی: آسیب‌شناسی و نشانه‌ها، تشخیص‌های پرستاری (۱۴۱

سندرم پس از تروما، ۱۱۴ سندرم استرس تغییر مکان، ۱۴۲ سندرم ترومای ناشی از تجاوز، ۱۴۶

اضطراب، ۷۱ تطابق دفاعی، ۱۴۷ اضطراب مرگ، ۱۴۸ ترس) و مداخلات فرد محور و جامعه‌نگر

- فرایند پرستاری در اختلال وسواس فکری و جبری: آسیب‌شناسی و نشانه‌ها، تشخیص‌های

پرستاری (۱۷۷ اضافه‌بار استرس، ۶۹ تطابق غیرموثر، ۲۲۲ کنترل غیرموثر تکانه) و مداخلات فرد

محور و جامعه‌نگر

- فرایند پرستاری در اختلال‌های وابسته به استرس و تروما: آسیب‌شناسی و نشانه‌ها، تشخیص‌های پرستاری (۱۴۵) خطر سندرم پس از تروما، ۱۴۲ سندرم ترومای ناشی از تجاوز، ۶۹ تطابق غیرموثر، ۲۱۰ ضعف در تاب‌آوری، ۸۳ تعارض در تصمیم‌گیری) و مداخلات فرد محور و جامعه‌نگر
- فرایند پرستاری در اختلال‌های شخصیت: آسیب‌شناسی و نشانه‌ها، تشخیص‌های پرستاری و مداخلات فرد محور و جامعه‌نگر
- فرایند پرستاری در اختلال‌های عصبی-شناختی: آسیب‌شناسی و نشانه‌ها، تشخیص‌های پرستاری (۶۵) الگوی جنسی غیرموثر، ۲۲۳ رابطه غیرموثر، ۶۱ فشار نقش مراقب، ۲۷۹ فرایند تفکر مختل، ۱۳۱ ضعف حافظه، ۲۵۱ کنترل ناپایدار هیجانات، ۱۲۸ گیجی حاد، ۱۲۹ گیجی مزمن، ۱۹۳ غفلت از خود، ۱۰۸ کمبود مراقبت از خود، ۱۰۹ کمبود مراقبت از خود در لباس پوشیدن.
- فرایند پرستاری در اختلال‌های رشدی-عصبی در کودکان و نوجوانان (اختلالات نقص توجه و بیش‌فعالی، اختلالات روانی-حرکتی مانند تیک و اوتیسم): آسیب‌شناسی و نشانه‌ها، تشخیص‌های پرستاری و مداخلات فرد محور و خانواده محور
- فرایند پرستاری در اختلال سوء‌مصرف مواد و اعتیاد: آسیب‌شناسی و نشانه‌ها، تشخیص‌های پرستاری (۲۵۹) خطر سندرم حاد محرومیت از مواد، ۲۴۲ ضعف در تصمیم‌گیری آزادانه، ۲۲۲ کنترل غیرموثر تکانه) و مداخلات فرد محور، خانواده محور و جامعه‌نگر
- فرایند پرستاری در فوریت‌های روان‌پزشکی (پرخاشگری، خودکشی و فرار): آسیب‌شناسی و نشانه‌ها، تشخیص‌های پرستاری (۲۸۹) خطر رفتار خودکشی، ۱۳۹ خطر خودزنی، ۱۵۱ خودزنی، ۱۴۰ خطر خشونت به خود، ۱۳۸ خطر خشونت به دیگران، ۲۹۰ خطر تلاش برای گریختن) و مداخلات مرتبط با ایمنی

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ
- ایفای نقش و شبیه‌سازها
- روش‌های فعال مانند مطالعه مورد، حل مسئله
- روش‌های مشارکتی مانند پروژه‌های گروهی، تدریس هم‌تلازم
- استفاده از بسته‌های آموزشی الکترونیکی تدوین شده و سایر رسانه‌های الکترونیکی مانند ویدیو اسکایت‌ها و یا شبیه‌سازهای صوتی

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Boland, Robert., Verdiun, Marcia., Ruiz, Pedro. Kaplan & Sadock's Synopsis of Psychiatry. Lippincott Williams & Wilkins.

- Gorman, Linda, M., Robynn, F Anwar. Neeb's Fundamentals of Mental health Nursing. Philadelphia: F.A. Davis Company.
- Townsend, Mary C., Morgan, Karyn I. Essentials of Psychiatric Mental Health Nursing, Concepts of Care in Evidence Based Practice. Philadelphia: F.A. Davis Company.
- Varcarolis, Elizabeth., Fosbre, Chyllia D. Essentials of Psychiatric Mental Health Nursing-E-book: A communication approach to Evidence-Based Care. Elsevier.
- Varcarolis, Elizabeth., Fosbre, Chyllia D. Essentials of Psychiatric Mental Health Nursing-E-book: A communication approach to Evidence-Based Care. Elsevier.
- Videbeck, Sheila L. Psychiatric Mental health nursing. Philadelphia: Wolters Kluwer.

شیوه ارزیابی دانشجو

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال و منظم در کلاس
- آزمون کتبی (Written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- آزمون‌های تعاملی رایانه‌ای (Interactive-Computer Tests)
- آزمون‌های مدیریت مشکل بیمار (PMP) و یا ویژگی کلیدی (Key Feature Tests; KFT)

نام درس: اصول مدیریت خدمات پرستاری

کد درس: ۴۰

پیش‌نیاز یا همزمان: روان‌شناختی فردی و اجتماعی، آسان‌شناختی / جامعه‌شناختی در پرستاری، اخلاق

پرستاری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۴ ساعت)

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با دانش مدیریت، اصول و فرآیند مدیریت خدمات پرستاری و کاربرد آن در سرپرستی عرصه‌ها و سطوح مختلف ارائه مراقبت‌های پرستاری

شرح درس:

مدیریت و رهبری از نقش‌هایی است که پرستاران در عرصه‌های مختلف خدمت و در سطوح متفاوت به عهده دارند. از این رو آشنایی پرستاران با اصول و مبانی مدیریت و رهبری برای تحقق اهداف سازمانی، پیش و ارتقاء کیفیت مراقبت‌های پرستاری و بهره‌وری پرستاران اهمیت دارد. این درس دانشجویان را برای ایفای نقش مدیریت و رهبری در عرصه‌های مراقبت پرستاری آماده می‌سازد.

- مرور اجمالی بر تاریخچه مدیریت و مکاتب اصلی همراه با بررسی و نقد آن‌ها
- تعریف مدیریت و رهبری اصول و وظایف مدیریت، فرآیند و اجزاء مدیریت خدمات پرستاری
- آشنایی با سطوح و چارت سازمانی مدیریت خدمات پرستاری در سطح ملی و بین‌المللی در سازمان‌های بهداشتی و درمانی
- آشنایی با سازمان‌ها و انجمن‌های حرفه‌ای و صنفی پرستاری در سطح ملی و بین‌المللی
- تصمیم‌گیری و مشکل‌گشایی: تعریف، مفاهیم، انواع تصمیم، تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد، روش‌های تصمیم‌گیری و حل مشکل در شرایط مختلف در پرستاری
- برنامه‌ریزی: تعریف، مفاهیم، انواع برنامه‌ها و روش‌های برنامه‌ریزی، کاربرد فناوری اطلاعات در برنامه‌ریزی فرآیند مدیریت پرستاری

- سازمان‌دهی: تعریف، مفاهیم، اصول و فرایند سازمان‌دهی، صف و ستاد، تعویض اختیار، تمرکز و عدم تمرکز، حیطه نظارت و ارزشیابی خدمات پرستاری در سطوح مختلف
- روش‌های تقسیم‌کار در پرستاری
- تأمین نیروی انسانی، روش‌های برآورد نیروی انسانی مورد نیاز در پرستاری با توجه به استانداردها و طراحی شغل (توسعه، چرخش و غنی‌سازی شغلی)
- استخدام و به‌کارگیری نیروی جدید، آشناسازی و شرح وظایف کارکنان،
- نقش مدیران پرستاری در توانمندسازی نیروی انسانی: مفاهیم جدید مانند آموزش در طول زندگی lifelong learning"، سازمان‌های یادگیرنده (learning organization)، روش‌های نیازسنجی آموزشی، اصول و روش‌های آموزش حین خدمت، کاربرد فناوری در بهسازی نیروی انسانی
- اصول و استانداردهای راه‌اندازی بخش‌های بستری بیمارستانی
- هدایت و رهبری: نظریه‌های رهبری، سبک‌های رهبری، انگیزش، هوش هیجانی و تغییر کنترل و ارزشیابی عملکرد خدمات پرستاری: مفاهیم، اصول، انواع کنترل و روش‌های آن، ارزشیابی عملکرد کارکنان
- کیفیت مراقبت‌های پرستاری: ارتقای مستمر کیفیت مراقبت‌ها، اصول و روش‌ها، استانداردها، الگوهای ارتقای کیفیت
- اعتباربخشی: تعریف مفاهیم، روش انجام و نقش پرستار
- اصول و مبانی ارتباط اثربخش، مدیریت تعارضات و فنون مذاکره در پرستاری
- اصول و مبانی مدیریت بحران با تأکید بر همه‌گیری‌ها
- اصول و مبانی اقتصاد، سیاست‌گذاری سلامت و کاربرد آن در مدیریت پرستاری
- توسعه کسب و کار در حوزه سلامت

روش تدریس:

- سخنرانی، بحث گروهی و پرسش و پاسخ
- روش‌های حل مسئله

منابع درس (آخرین ویرایش):

- Huber, Diane. Leadership and Nursing Care Management. Elsevier.
- Marquis, Bessie L. & Huston, Carol J. Leadership Roles and Management Functions in Nursing: Theory and Application. Lippincott Williams & Wilkins.
- Roussel, Linda., Thomas, Patricia L., Harris, James L. Management and Leadership for Nurse Administrators. Jones & Bartlett Learning.

- Weiss, Sally A., Ruth M. Tappen., and Karen A. Grimley. Essentials of Nursing Leadership and Management. Philadelphia: F. A. Davis Company
- Yoder-Wise, Patricia S. Leading and Managing in Nursing. Elsevier Health Sciences.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور فعال و منظم در کلاس
- آزمون کتبی (Written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- آزمون تعاملی رایانه‌ای (Computer interactive Tests)
- انجام تکالیف و پروژه فردی و گروهی

کارآموزی

مقدمه

یادگیری بالینی، محور آموزش در پرستاری است. ایجاد بستر مناسب در راستای یکپارچه ساختن دانش نظری و عملی از اهداف مهم دوره‌های کارآموزی است. تمرکز بر پرورش صلاحیت‌های ضروری در هر دوره از کارآموزی و ارتباط نظام‌مند این صلاحیت‌ها در دوره‌های مختلف کارآموزی با یکدیگر از شرایط، اصول و ضروریات دستیابی به تربیت دانشجویانی توانا برای ورود به دوره‌ی کارآموزی در عرصه و تمرین مستقل نقش حرفه‌ای پرستاری در آن دوره است. توجه به مقطع کارآموزی به عنوان فرصتی برای رشد هماهنگ توانمندی‌های مختلف شناختی، نگرشی و روانی-حرکتی در دانشجویان پرستاری بیانگر این موضوع است که برنامه‌ریزی برای این موضوع نیازمند الزامات زیر می‌باشد:

- تعریف دقیق و یکپارچه‌ی صلاحیت‌های مورد انتظار و سطح دستیابی به هر کدام در هر دوره از کارآموزی
- ارتباط نظام‌مند و هماهنگ صلاحیت‌ها در طول دوره‌های کارآموزی (بویژه در مهارت‌های شناختی و اخلاقی)
- به‌کارگیری عرصه‌های متنوع آموزش بالینی از جمله عرصه‌های جامعه‌نگر
- توجه ویژه به استفاده از روش‌های نوین آموزش بالینی در جهت دستیابی به سطوح بالاتر اهداف یادگیری

- به‌کارگیری شیوه‌های دقیق و روزآمد در ارزشیابی بالینی
به منظور اطمینان از دستیابی به اهداف دوره کارآموزی لازم است از لاگ‌بوک استفاده گردد. کلیه
کارآموزی‌ها تحت نظارت مستقیم اساتید مربوطه انجام می‌گیرد.

کد درس: ۴۱

نام درس: مهارت‌های بالینی پرستاری

تعداد واحد: ۱ واحد (۵۱ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

پیش‌نیاز یا هم‌زمان: اصول و مهارت‌های پرستاری (کد درس ۱۷)، مهارت‌های پرستاری (کد درس ۱۸)

محیط کارآموزی: بخش‌های جراحی و داخلی بیمارستان

هدف کلی درس: تدارک موقعیت مناسب و واقعی برای دانشجویان جهت آشنایی با قوانین و مقررات، وسایل
و تجهیزات، نحوه ارتباط با بیمار و اجرا یا مشارکت در اجرای پروسیجرهای پرستاری به منظور یادگیری
و دستیابی به توانایی اجرای مهارت.

شرح کارآموزی: در این کارآموزی دانشجویان در بخش‌های جراحی و داخلی حضور می‌یابند و ضمن
آشنایی با قوانین و مقررات و وسایل و تجهیزات بخش به فراگیری نحوه ارتباط با بیمار پرداخته و با رعایت
اصول آسپتیک طبی و جراحی، مهارت‌های پرستاری آموخته شده ذیل را با رعایت اصول ایمنی و تحت
نظارت اساتید مربوطه به اجرا در می‌آورند:

بهداشت دست و به‌کارگیری وسایل حفاظت فردی، برطرف کردن نیازهای بهداشتی، پذیرش و ترخیص،
تغییر وضعیت و جابجایی، کنترل و ثبت علائم حیاتی، دارودرمانی، آماده کردن، تنظیم قطرات سرم،
محاسبات دارویی و تعویض پانسمان.

شیوه ارزیابی دانشجویان:

دانشجویان با روش‌های زیر به صورت تکوینی و تراکمی ارزشیابی خواهند شد:

- تکمیل لاگ‌بوک
- آزمون کتبی (Written Tests)
- آزمون شفاهی (Oral Tests)
- شرکت و بحث در کنفرانس‌های بالینی بعد از انجام رویه یا تجربه مواجهه با بیمار

کد درس: ۴۲

نام درس: پرستاری سلامت مادر و نوزاد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱۰۲ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

پیش‌نیاز یا هم‌زمان: اصول و مهارت‌های پرستاری (کد درس ۱۷)، مهارت‌های پرستاری (کد درس ۱۸)،
مهارت‌های بالینی پرستاری (کد درس ۴۱)
محیط کارآموزی:

- برای دانشجویان دختر بخش‌های نوزادان، درمانگاه‌های پره‌ناتال، درمانگاه‌های تنظیم خانواده، اتاق زایمان، بخش‌های مامائی و نوزادان
  - برای دانشجویان پسر، ۱/۵ واحد در اورژانس پیش بیمارستانی یا اورژانس / بخش‌های داخلی و جراحی / بخش‌های نوزادان و ۰/۵ واحد شرکت در کارگاه مهارت بالینی (Skill lab)
  - ۵۱ ساعت از کارآموزی دانشجویان دختر در بخش زنان و زایمان و درمانگاه‌های زنان و زایمان، بلوک زایمان و ناباروری و ۵۱ ساعت به بخش نوزادان اختصاص دارد.
- هدف کلی درس: فراهم ساختن امکان کسب تجربه بالینی در محیط واقعی برای دانشجویان دختر و در محیط شبیه‌سازی شده برای دانشجویان پسر با هدف یادگیری مراقبت پرستاری از مادران و نوزادان و خانواده در انتظار فرزند است.

شرح کارآموزی: کاربرد، هنر و دانش پرستاری و سایر علوم انسان‌گرایانه دانشجویان را به شناخت و حل مشکلات بالفعل و بالقوه سلامتی و بهبود وضعیت سلامت هدایت می‌کند. لذا در این کارآموزی بر کاربرد فرآیند پرستاری با استفاده از مراقبت کل‌نگر، جامعه محور (در نظر گرفتن ارزش‌های فرهنگی، مذهبی، قومیتی، هنجارهای اجتماعی و...) و مبتنی بر شواهد با تکیه بر قضاوت بالینی و تفکر انتقادی تأکید می‌شود. به علاوه سیاست بهداشتی و راهبردهای قانونی و اخلاقی مربوط به مسائل زنان متعلق به خانواده‌های دارای فرهنگ‌های متفاوت و زایمان در سیستم ارائه مراقبت سلامتی نیز مورد تأکید قرار می‌گیرد. از این رو نقش پرستار در مراقبت‌های قبل، حین و بعد از زایمان مادر و نوزاد سالم و آسیب‌پذیر و آموزش به مادر و خانواده یکی از ارکان این کارآموزی به شمار می‌آید.

شرح کارگاه (برای دانشجویان پسر)

این برنامه با هدف تأمین فرصت‌های یادگیری دانشجویان پسر که به دلیل طرح انطباق (پرستار مرد برای بیمار مرد و پرستار زن برای بیمار زن) امکان حضور در بخش‌های پره‌ناتال، زنان و زایمان و نوزادان را ندارند به صورت شرکت در کارگاه ۲ روزه مهارت بالینی (skill lab) برگزار می‌شود. این کارگاه با هدف آموزش فرآیند زایمان طبیعی و مسائل مربوط به آن توسط اعضای حیات علمی متخصص تدریس خواهد شد. دانشجویان پسر از طریق روش‌های سخنرانی، بحث گروهی، مشاهده و کار با شبیه‌ساز، مباحث موردنظر را فراگرفته و تمرین خواهند کرد.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- ارزشیابی عملکرد با روش‌های DOPS و OSCE (در بخش‌های زنان و زایمان و مرکز مهارت بالینی)
- ارائه تکالیف درسی شامل کنفرانس بالینی، تهیه جزوات یا پمفلت‌های آموزشی پیرامون مباحث پرستاری سلامت مادر و نوزاد و مراقبت‌های قبل، حین و پس از تولد
- ارزشیابی نحوه آموزش به مددجو (فردی و گروهی)

نام درس: پرستاری سلامت فرد و جامعه

کد درس: ۴۳

تعداد واحد: ۱ واحد (۵۱ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری سلامت فرد و جامعه (کد درس ۲۳)

محیط کارآموزی: مراکز جامع سلامت و پایگاه‌های سلامت شهری و روستایی (۳۱ ساعت)، بهداشت مدارس (۲۰ ساعت)

هدف کلی درس: آشنایی با مراکز جامع سلامت و پایگاه‌های سلامت شهری و روستایی، کمک به افزایش آگاهی و تقویت مهارت‌های عملی در دانشجویان مبتنی بر مفاهیم آموخته‌شده پرستاری جهت ارائه خدمات بهداشتی به منظور ارتقای سطح سلامتی و پیشگیری از آسیب‌ها، صدمات و بیماری‌ها، کاهش ناتوانی، ارائه مراقبت و پیگیری گروه‌های هدف

شرح کارآموزی: در این دوره ضمن افزایش آگاهی و آشنایی عملی با سیستم‌های بهداشتی-درمانی شهری و روستایی، دانشجویان با استفاده از آموخته‌های نظری و کاربرد اصول مراقبت بهداشتی اولیه (PHC) و بر اساس فرآیند پرستاری با استفاده از مهارت‌های تفکر خلاق و انتقادی و حل مسئله، خدمات بهداشتی مورد نظر را تحت نظارت مستمر مدرس مربوطه و با رعایت موازین اخلاق حرفه‌ای ارائه می‌دهند. حوزه‌های فعالیت دانشجویان پرستاری در این کارآموزی عملی با نظام‌ها و سازمان‌های ارائه خدمات سلامت، آموزش، ارتقا سلامت و ارائه مراقبت به فرد در گروه‌های سنی شیرخواران، کودکان، نوجوانان، جوانان، میان‌سالان، سالمندان، بهداشت مدارس بر اساس فرآیند پرستاری و مشارکت در بهبود کیفیت و ارتقاء سلامت است. علاوه بر این، دانشجویان پرستاری در آموزش‌های بین حرفه‌ای تیم‌های مراقبت‌های اولیه مشارکت و در ارتقاء سلامت نقش دارند.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- حضور فعال در عرصه‌های مرتبط و ارزیابی گزارش‌های مکتوب در مورد عرصه‌های کارآموزی
- تکمیل لاگ‌بوک مربوطه
- اجرای یک برنامه آموزش بهداشت (معرفی گروه هدف، توجیه نیاز آموزشی و دلایل اجرای برنامه، خلاقیت در استفاده از تکنولوژی آموزشی مناسب، ارزشیابی برنامه آموزشی)
- ارائه فرآیند پرستاری در جامعه (بررسی و شناخت، تشخیص پرستاری، برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی اقدامات و فعالیت‌ها)
- ارزشیابی عملکرد دانشجویان در ارائه خدمات بهداشتی مورد انتظار با استفاده از فرم‌های تدوین شده از قبیل:

- آزمون مشاهده مستقیم مهارت‌های عملی (DOPS)

- آزمون ۳۶۰ درجه (360 Degree Feedback)

کد درس: ۴۴

نام درس: پرستاری سلامت خانواده و محیط

تعداد واحد: ۱ واحد (۵۱ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری سلامت فرد و جامعه (کد درس ۲۳)، پرستاری سلامت خانواده (کد درس ۲۴)، پرستاری و بهداشت محیط (کد درس ۲۵)، کارآموزی پرستاری سلامت فرد و جامعه (کد درس ۴۳) محیط کارآموزی: مراکز جامع سلامت، پایگاه‌های سلامت شهری و روستایی، بازدید منزل خانواده به‌عنوان گیرنده خدمات سلامت و مراکز عرضه خدمات بهداشت محیط از قبیل محیط بیمارستان‌ها، کارخانه‌ها، اماکن عمومی

هدف کلی درس: کمک به افزایش آگاهی و تقویت مهارت‌های عملی در دانشجویان مبتنی بر مفاهیم آموخته‌شده پرستاری و با تأکید بر فرایند پرستاری جهت ارائه خدمات بهداشتی به منظور ارتقای سطح سلامتی و پیشگیری از آسیب‌ها، صدمات و بیماری‌ها، کاهش ناتوانی، ارائه مراقبت و پیگیری در گروه‌های هدف

شرح کارآموزی: در این دوره ضمن افزایش آگاهی و آشنایی عملی با اصول بازدید منزل و بهداشت محیط، دانشجویان با استفاده از آموخته‌های نظری و کاربرد اصول مراقبت بهداشتی اولیه (PHC) و بر اساس فرآیند پرستاری با استفاده از مهارت‌های تفکر خلاق و انتقادی و حل مسئله، خدمات بهداشتی مورد نظر و پیگیری مراقبت‌ها را در خانواده از طریق بازدید منزل و بازدید از مراکز عرضه خدمات بهداشت محیط و حرفه‌ای تحت نظارت مستمر مدرس مربوطه و با رعایت موازین اخلاق حرفه‌ای ارائه می‌دهند. دانشجویان با تمرکز بر روی خانواده به‌عنوان گیرنده خدمات سلامت و با در نظر گرفتن مراحل تکامل خانواده و بر اساس فرایند پرستاری به ارزیابی و شناسایی مشکلات سلامتی و توانمندی‌های خانواده پرداخته و از طریق برنامه‌ریزی و اجرا در جهت حل مشکلات سلامتی، حفظ و ارتقا سلامت و دستیابی خانواده به خودکفایی بهداشتی تلاش می‌نمایند. در این دوره دانشجویان با واحد واکسیناسیون، انواع واکسن‌ها و نحوه اجرای واکسیناسیون، زنجیره سرد و نحوه نگهداری واکسن‌ها، آخرین دستورالعمل واکسیناسیون در کشور، موارد منع واکسیناسیون، نحوه تزریق و وسایل مورد نیاز برای انجام واکسیناسیون، چگونگی درخواست واکسن و دریافت آن، اقدامات پس از واکسیناسیون، عوارض واکسیناسیون و تکمیل فرم‌های مرتبط آشنا می‌شوند. علاوه بر این، دانشجویان پرستاری در آموزش‌های بین حرفه‌ای تیم‌های مراقبت‌های اولیه مشارکت و در ارتقاء سلامت نقش دارند.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- حضور فعال در عرصه‌های مرتبط و ارزیابی گزارش‌های مکتوب در مورد عرصه‌های کارآموزی
- تکمیل لاگ‌بوک مربوطه
- ارائه تکلیف در مورد بازدید منزل / ارتباط با خانواده (معرفی خانواده، کاربرد فرآیند پرستاری در مورد خانواده، تشخیص پرستاری، برنامه‌ریزی جهت مشکل‌گشایی خانواده، اجرا، ارزشیابی برنامه آموزشی و مراقبتی)
- بررسی خطرات شغلی در یکی از مشاغل و اجرای فرایند پرستاری
- ارزشیابی عملکرد دانشجو در ارائه خدمات بهداشتی مورد انتظار با استفاده از فرم‌های تدوین شده از قبیل:
  - آزمون مشاهده مستقیم مهارت‌های عملی (DOPS)
  - آزمون ۳۶۰ درجه (360 Degree Feedback)

کد درس: ۴۵

نام درس: پرستاری بزرگسالان / سالمندان ۱

تعداد واحد: ۱ واحد (۵۱ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

پیش‌نیاز یا همزمان: اصول و مهارت‌های پرستاری (کد درس ۱۷)، فرایند پرستاری و بررسی و وضعیت سلامت (کد درس ۱۹)، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱ (کد درس ۲۰)، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۲ (کد درس ۲۱)، مهارت‌های بالینی پرستاری (کد درس ۴۱)

محیط کارآموزی: بخش‌های داخلی گوارش و عفونی (۵ روز)، ارتوپدی (۵ روز)

هدف کلی درس: به‌کارگیری آموخته‌های نظری و مهارت‌های عملی در مراقبت از مددجویان بزرگسال و یا سالمند مبتلا به مشکلات سیستم گوارش و عضلانی اسکلتی، عفونی با کاربرد فرایند پرستاری، تحت نظارت مستقیم استاد

شرح کارآموزی: در این کارآموزی دانشجو با استفاده از نظریه‌ها، الگوها و مفاهیم زیربنایی پرستاری به بررسی و شناخت وضعیت سلامت مددجویان بزرگسال و یا سالمند مبتلا به بیماری‌های عفونی و اختلالات اسکلتی و عضلانی و گوارشی پرداخته و بر اساس تشخیص‌های پرستاری تدابیر پرستاری مناسب را تدوین و به مرحله اجرا خواهد گذارد. علاوه بر این به دانشجو کمک می‌شود که با بهره‌گیری از مهارت‌های تفکر خلاق برنامه و مراقبت مبتنی بر شواهد مراقبت‌های پرستاری را از پذیرش تا نتوانی تنظیم، اجرا و ارزیابی نماید. آموزش به بیمار و خانواده و ادامه مراقبت در منزل از ارکان این کارآموزی است

شیوه تدریس:

- انجام پروسیجرها با نظارت و کمک استاد
- انجام راندهای بالینی
- کنفرانس و سمینار بالینی
- بحث گروهی

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- تکمیل لاگ‌بوک موردنظر و مهارت‌های خاص

- ارزیابی روش انجام و ارائه تکالیف بالینی (کنفرانس بالینی، مطالعه موردی)
- استفاده از فرم تدوین‌شده جهت ارزیابی عملکرد دانشجو (به روش مشاهده و راهنمایی)
- آزمون مشاهده مستقیم مهارت‌های عملی (DOPS)

کد درس: ۴۶

نام درس: پرستاری بزرگسالان / سالمندان ۲

تعداد واحد: ۲ (۱۰۲ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری بزرگسالان / سالمندان ۳ (کد درس ۳۰)، کارآموزی پرستاری بزرگسالان / سالمندان ۲ (کد درس ۴۶)

محیط کارآموزی: بخش‌های داخلی و جراحی: اورولوژی / نفرولوژی (۱۰ روز)، چشم / گوش (۵ روز)، اتاق عمل (۵ روز)

هدف کلی درس: به‌کارگیری آموخته‌های نظری و مهارت علمی و عملی در مراقبت از مددجویان بزرگسال و یا سالمند مبتلا به اختلالات اورولوژی / نفرولوژی، چشم، گوش بر اساس فرایند پرستاری تحت نظارت مستقیم استاد، همچنین آشنایی دانشجو با وظایف و نقش‌های پرستار در اتاق عمل، شناخت و سایل اتاق عمل و کسب مهارت در ارائه مراقبت به بیماران در اتاق عمل و بهبودی

شرح کارآموزی: در این کارآموزی دانشجو با استفاده از نظریه‌ها، الگوها و مفاهیم زیربنایی پرستاری به بررسی و شناخت وضعیت سلامت مددجویان بزرگسال و یا سالمند مبتلا به اختلالات دفعی کلیوی، تولید مثل، آب و الکترولیت‌ها و همچنین اختلالات حسی و شنوایی و تعادلی پرداخته و بر اساس تشخیص‌های پرستاری تدابیر پرستاری مناسب را تدوین و به مرحله اجرا خواهد گذارد. علاوه بر این به دانشجو کمک می‌شود که با بهره‌گیری از مهارت‌های تفکر خلاق، مراقبت مبتنی بر شواهد برنامه مراقبت‌های پرستاری را از پیشگیری تا نوتوانی تنظیم، اجرا و ارزیابی نماید. آموزش به بیمار و خانواده و ادامه مراقبت در منزل از ارکان این کارآموزی است.

شیوه تدریس:

- انجام پروسیجرها با کمک و نظارت استاد
- انجام راندهای بالینی
- کنفرانس و سمینار بالینی

- بحث گروهی
- شیوه ارزیابی دانشجویان:
- تکمیل لاگ‌بوک موردنظر و مهارت‌های خاص
- ارزیابی روش انجام و ارائه تکالیف بالینی (کنفرانس بالینی، مطالعه موردی)
- استفاده از فرم تدوین شده جهت ارزیابی عملکرد دانشجویان (به روش مشاهده و راهنمایی)
- آزمون مشاهده مستقیم مهارت‌های عملی (DOPS)

کد درس: ۴۷

نام درس: پرستاری بزرگسالان / سالمندان ۳

تعداد واحد: ۲ واحد (۱۰۲ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۳ (کد درس ۳۰)، کارآموزی پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۲ (کد درس ۴۶)

محیط کارآموزی: بخش‌های داخلی و جراحی: قلب و عروق (۸ روز)، تنفس (۸ روز)، سرطان و خون (۴ روز)

هدف کلی درس: استفاده از آموخته‌های نظری و مهارت‌های علمی - عملی در مراقبت از مددجویان بزرگسال و یا سالمند مبتلا به اختلالات قلب و عروق، تنفس، سرطان و خون

شرح کارآموزی: در این کارآموزی دانشجویان با بهره‌گیری از مهارت‌های تفکر خلاق و حل مسئله بر پایه آموخته‌های نظری در چارچوب فرایند پرستاری به بررسی و شناخت وضعیت سلامت مددجویان بزرگسال و یا سالمند مبتلا به اختلالات قلب و عروق، سیستم خون ساز و سرطان پرداخته و بر اساس تشخیص‌های پرستاری، تدابیر پرستاری مناسب را تعیین و پس از اجرا، ارزیابی می‌نماید. به‌علاوه از دانشجویان انتظار می‌رود مراقبت‌های پرستاری را از پیشگیری تا نوتوانی مدنظر داشته باشد لذا بر آموزش به بیمار و خانواده در طی بستری، زمان ترخیص و مراقبت در منزل تأکید می‌شود

شیوه تدریس:

- انجام پروسیجرها با کمک و نظارت استاد
- انجام راندهای بالینی
- کنفرانس و سمینار بالینی
- بحث گروهی

شیوه ارزیابی دانشجوی:

- تکمیل لاگ‌بوک موردنظر و مهارت‌های خاص
- ارزیابی روش انجام و ارائه تکالیف بالینی (کنفرانس بالینی، مطالعه موردی)
- استفاده از فرم تدوین شده جهت ارزیابی عملکرد دانشجو (به روش مشاهده و راهنمایی)
- آزمون مشاهده مستقیم مهارت‌های عملی (DOPS)

کد درس: ۴۸

نام درس: پرستاری بزرگسالان / سالمندان ۴

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۷۶ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری بزرگسالان / سالمندان ۴ (کد درس ۳۱)، کارآموزی پرستاری بزرگسالان / سالمندان ۳ (کد درس ۴۷)

محیط کارآموزی: بخش‌های داخلی و جراحی: اعصاب (۹ روز)، غدد (۳ روز)، پوست و سوختگی (۳ روز)
هدف کلی درس: استفاده از آموخته‌های نظری و مهارت‌های علمی در مراقبت از مددجویان بزرگسالان و یا سالمند مبتلا به اختلالات سیستم عصبی، متابولیسم و غدد، پوست و سوختگی
شرح کارآموزی: در این کارآموزی دانشجو با بهره‌گیری از مهارت‌های تفکر خلاق و حل مسئله، بر پایه آموخته‌های نظری و در چارچوب فرایند پرستاری به بررسی و شناخت وضعیت سلامت مددجویان بزرگسال و یا سالمند مبتلا به اختلالات عصبی، حمایتی، پوست و سوختگی . غدد و متابولیک پرداخته و بر اساس تشخیص‌های پرستاری، تدابیر پرستاری مناسب را تعیین و پس از اجرا ارزیابی می‌نماید. به‌علاوه از دانشجو انتظار می‌رود مراقبت‌های پرستاری را از پیشگیری تا نوتوانی مدنظر داشته باشد؛ لذا بر آموزش به بیمار و خانواده در طی بستری و زمان ترخیص و مراقبت در منزل تأکید می‌شود.

شیوه تدریس:

- انجام پروسیجرها با کمک و نظارت استاد
- انجام راندهای بالینی
- کنفرانس و سمینار بالینی

- بحث گروهی
- شیوه ارزیابی دانشجو:
- تکمیل لاگ‌بوک موردنظر و مهارت‌های خاص
- ارزیابی روش انجام و ارائه تکالیف بالینی (کنفرانس بالینی، مطالعه موردی)
- استفاده از فرم تدوین شده جهت ارزیابی عملکرد دانشجو (به روش مشاهده و راهنمایی)
- آزمون مشاهده مستقیم مهارت‌های عملی (DOPS)

نام درس: پرستاری از کودک در خانواده و جامعه / پرستاری بیماری‌های کودکان   کد درس: ۴۹
تعداد واحد: ۲ واحد (۱۰۲ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری از کودک در خانواده و جامعه (کد درس ۳۶)، پرستاری بیماری‌های کودکان (کد درس ۳۷)

محیط کارآموزی: محیط‌های الزامی شامل بخش‌های کودکان (۱۵ روز)، مراکز نگهداری کودکان در جامعه (مراکز آموزش و نگهداری کودکان تحت نظارت بهزیستی) (۳ روز)، - محیط‌های ترجیحی شامل مهدکودک، ندامتگاه کودکان و نوجوانان، مدارس کودکان نابینا و ناشنوا، گرمخانه‌ها (۲ روز)

هدف کلی درس: توانمندسازی دانشجو جهت برقراری ارتباط مناسب با کودک و خانواده، ارائه مراقبت تکاملی به کودکان سالم و کودکان بیمار در سنین مختلف بر اساس فرآیند پرستاری، تشخیص، برنامه‌ریزی و اجرای مداخلات پرستاری بر اساس مراقبت خانواده محور و با تأکید بر آموزش به کودک و خانواده
شرح کارآموزی: طی این دوره کارآموزی موقعیت‌های مختلف جهت کسب تجارب عملی با کودکان سنین مختلف (با توجه به مراحل مختلف رشد و تکامل) در مراکز نگهداری کودکان سالم (مهدهای کودک، مدارس کودکان نابینا و ناشنوا، مراکز روزانه و شبانه‌روزی نگهداری کودکان تحت نظارت بهزیستی، گرمخانه‌ها و ندامتگاه کودکان و نوجوانان) و بخش‌های کودکان اعم از داخلی و جراحی فراهم می‌شود تا دانشجو ضمن بررسی و ارزیابی وضعیت رشد و تکامل کودک در مراحل سنی مختلف و تعیین نیاز و مشکلات مرتبط با

سلامتی آنان بتواند با استفاده از مهارت‌های تفکر خلاق و حل مسئله از کودک و خانواده در سلامت و بیماری، مراقبت‌های پرستاری با رویکرد جامع و جامعه‌نگر به عمل آورد.

جهت اجرای مؤثرتر کارآموزی، قبل از شروع دوره، دو روز در skill lab پروسیجرهای مرتبط با بخش‌های کودکان توسط مربی‌های دوره، تمرین و تکرار شود. بخصوص مواردی شامل: علائم حیاتی و مقادیر آن در کودکان، گذاشتن سوند معده و سوند ادراری، انما، اکسیژن درمانی، انواع روش‌های تجویز داروها (وریدی- عضلانی- خوراکی- داخل چشم، گوش و...)، نحوه محاسبات دارویی در کودکان، سرم‌درمانی، نمونه‌گیری‌های مختلف (خون- ادرار- مدفوع و...) و گزارش‌نویسی و مستند سازی، مورد تأکید قرار گیرد.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارزیابی کارپوشه (Port folio)
- واقعه‌نگاری (Anecdotal Record Evaluation)
- انواع آزمون‌های ساختارمند عینی و بالینی (OSLER/ OSFE /OSCE/OSPE)
- آزمون مشاهده مستقیم مهارت‌های عملی (DOPS)
- ارزیابی مبتنی بر گزارش پروژه (Project Based Assessment)
- ارزیابی کارنما (Log book)

کد درس: ۵۰

نام درس: پرستاری سلامت روان

تعداد واحد: ۱ واحد (۵۱ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری سلامت روان (کد درس ۳۸)

محیط کارآموزی: کلیه بخش‌های روان‌پزشکی بزرگسال و کودک و همچنین اورژانس‌های روان‌پزشکی

*در موارد وجود محدودیت در آموزش در محیط واقعی و یا وجود عرصه‌ها یا پلتفرم‌های شبیه‌سازی یا دیجیتال اختصاصی جهت آموزش برخی مهارت‌ها و فنون مراقبت روانی می‌توان از عرصه شبیه‌سازی نیز در کنار عرصه واقعی به منظور یادگیری عمیق‌تر استفاده نمود.

هدف کلی درس: هدف کلی این دوره، ایجاد تسلط مطلوب و یکپارچه مهارتی، عاطفی و شناختی در دو مرحله اول فرایند پرستاری - بررسی و شناخت دقیق و رسیدن به تشخیص پرستاری- در شرایط انحراف از وضعیت سلامت روانی، اجتماعی و معنوی است. تقویت تفکر نقادانه و توانایی استدلال فراگیران در توجه به ابعاد روانی، اجتماعی و معنوی مددجویان/بیماران از طریق تمرین بررسی تاریخچه و وضعیت روانی، شناخت نشانه‌های بروز اختلال و دستیابی به تشخیص صحیح پرستاری از جمله اهداف اصلی این دوره هستند.

شرح کارآموزی: در کارآموزی پرستاری سلامت روان، تمرکز بر یادگیری مهارت‌های پایه‌ای در مراقبت از سلامت روانی، اجتماعی معنوی است. تشخیص درست نشانه‌های اصلی (Major manifests) بروز اختلال از طریق کسب تاریخچه و بررسی دقیق وضعیت روانی- اجتماعی مددجو/بیمار، استدلال‌ورزی جهت دستیابی به تشخیص پرستاری صحیح از جمله موضوعات مدنظر در این دوره می‌باشند. فن پایه‌ای مد نظر در این دوره جهت دستیابی به اهداف دوره، یادگیری و تمرین اصول گفت‌وگو و تکنیک‌های برقراری ارتباط درمانی می‌باشد. فعالیت‌های یادگیری بالینی شامل:

- بررسی و کسب تاریخچه دقیق روانی-اجتماعی، معنوی و بررسی وضعیت روانی (Mental Status Examination; MSE)
- تشخیص نشانه‌ها و علائم اصلی (Major Manifests) بیماری‌های رایج روان‌پزشکی و تشخیص‌های پرستاری مرتبط
- شناخت و تشخیص نشانه‌های اصلی اختلال در مددجویان/ بیماران
- استدلال‌ورزی و ارائه تشخیص پرستاری
- تمرین اصول گفت‌وگو و فنون روابط درمانی در مددجویان/ بیماران واقعی و یا شبیه‌سازی شده
- برقراری ارتباط درمانی و تسلط بر فنون و مهارت‌های ضروری در گفت‌وگو در حداقل استانداردهای مطلوب تعریف‌شده در چکلیست و آرسی شایستگی
- ارائه گزارش پرستاری (در دو مرحله بررسی و تشخیص) شفاهی و مکتوب کامل و دقیق از بیمار یا مددجوی روان‌پزشکی
- شیوه ارزشیابی دانشجویان:
- مشاهده عملکرد
- ارزیابی گزارش‌های IPA (Interpersonal Process Analysis)
- چکلیست ارزیابی و یا و آرسی شایستگی (فرم خودارزیابی دانشجویان، فرم ارزیابی همتایان و استاد)
- ارزیابی عملکرد مبتنی بر لاگ‌بوک (گزارش روزانه و درجه‌بندی شده صلاحیت‌ها)
- ارزیابی در پلتفرم‌های شبیه‌سازی (در صورت وجود امکانات و استفاده در آموزش مهارت)

کد درس: ۵۱

نام درس: پرستاری بیماری‌های روان

تعداد واحد: ۱ واحد (۵۱ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری بیماری‌های روان (کد درس ۳۹)، کارآموزی پرستاری سلامت روان (کد درس ۵۰)

محیط کارآموزی: کلیه‌ی بخش‌های روان‌پزشکی بزرگسال و کودک و همچنین اورژانس‌های روان‌پزشکی
*در موارد وجود محدودیت در آموزش در محیط واقعی و یا وجود عرصه‌ها یا پلتفرم‌های شبیه‌سازی یا دیجیتال اختصاصی جهت آموزش برخی مهارت‌ها و فنون مراقبت روانی می‌توان از عرصه شبیه‌سازی نیز در کنار عرصه واقعی به منظور یادگیری عمیق‌تر استفاده نمود.

هدف کلی درس: ارتقاء سطح استقلال و مهارت در انجام برنامه‌ریزی و ارائه مراقبت پرستاری به مددجویان بستری در بخش‌های روان‌پزشکی و خانواده آنان بر اساس مدل فرایند پرستاری و مدل مبتنی بر توانایی به همراه تقویت تجربه‌ی به‌کارگیری فنون شناختی و رفتاری در سلامت روانی، اجتماعی و معنوی از اهداف این دوره است.

شرح کارآموزی: در کارآموزی پرستاری بیماری‌های روانی، تمرکز بر یادگیری مهارت‌های مراقبتی مبتنی بر تشخیص‌های پرستاری در دو مدل فرایند پرستاری و الگوی متمرکز بر توانایی‌ها از طریق مشارکت برنامه‌ریزی‌شده به عنوان عضوی از گروه مراقبتی است. مشارکت تحت نظارت در مراقبت دارویی و جسمی مانند الکتروشوک، همچنین در توانمندسازی بیماران و خانواده آن‌ها از طریق انجام آموزش‌های فردی و یا گروهی در بخش و یا پس از ترخیص از جمله موارد مورد نظر در این دوره می‌باشد. یادگیری مشاهده‌ای شیوه‌های برخورد و یا مهار بیمار پرخاشگر (در محیط واقعی و یا شبیه‌سازی)، روش‌های مراقبتی سایر اعضای تیم روان‌پزشکی (مانند روان‌پزشک، روان‌شناس، مددکار و کاردرمان‌گر) از جمله اهداف مطلوب یادگیری است. فنون پایه‌ای جهت دستیابی به اهداف این دوره از کارآموزی، آشنایی و به‌کارگیری فنون شناختی (مانند تکنیک‌های توقف ذهن، انحراف حواس و اصلاح شناخت و ذهن‌آگاهی) و فنون رفتاری (مانند تغییر عادت، آرامسازی و نظایر آن) می‌باشد. فعالیت‌های یادگیری بالینی شامل:

- مشارکت در ارائه مراقبت پرستاری در بخش‌های روان‌پزشکی بر اساس فرایند پرستاری تحت نظارت
  - اجرای آموزش‌های فردی و گروهی در بخش و یا مشارکت در آموزش پس از ترخیص به منظور تقویت عملکرد فردی و اجتماعی بیماران و خانواده‌ی آن‌ها تحت نظارت مسئول آموزش در بخش و استاد مربوطه
  - به‌کارگیری مدل مراقبتی مبتنی بر توانایی (Strengths-based Model) به شیوه‌ی Case Method تحت نظارت استاد مربوطه
  - یادگیری و به‌کارگیری فنون شناختی و رفتاری پایه‌ای در مراقبت روانی با مشاهده و تقلید
  - انجام استاندارد مهار فیزیکی بیمار با در نظر گرفتن احتیاطات لازم
  - انجام مراقبت‌های دارویی در بیماران روان‌پزشکی
  - انجام مراقبت پرستاری در درمان الکتروشوک
  - ارائه گزارش پرستاری شفاهی و مکتوب کامل و دقیق از بیمار روان‌پزشکی
- شیوه ارزشیابی دانشجوی:
- مشاهده عملکرد
  - ارزیابی گزارش‌های IPA (Interpersonal Process Analysis)

- چکلیست ارزیابی و یا واریسی شایستگی (فرم خودارزیابی دانشجو، فرم ارزیابی همتایار و استاد)
- ارزیابی عملکرد مبتنی بر لاگ‌بوک (گزارش روزانه و درجه‌بندی‌شده صلاحیت‌ها)
- ارزیابی در پلتفرم‌های شبیه‌سازی (در صورت وجود امکانات و استفاده در آموزش مهارت)

نام درس: مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش‌های مراقبت ویژه کد درس: ۵۲

تعداد واحد: ۱/۵ (۷۶ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

پیش‌نیاز یا همزمان: پرستاری بزرگسالان / سالمندان ۴-۱ (کد دروس ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱)، کارآموزی

پرستاری بزرگسالان / سالمندان ۴-۱ (کد دروس ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸)

محیط کارآموزی: بخش‌های ویژه CCU (۶ روز)، ICU (۶ روز) و همودیالیز (۳ روز)

هدف کلی درس: کمک به دانشجو جهت استفاده از آموخته‌های نظری و کسب توانایی‌های لازم در ارائه مراقبت‌های ویژه به بیماران بزرگسال یا سالمند بستری در بخش مراقبت‌های ویژه CCU، ICU و دیالیز با کاربرد فرآیند و تشخیص‌های پرستاری با استفاده از مهارت‌های تفکر خلاق و حل مسئله

شرح کارآموزی: در این دوره به دانشجو فرصت داده می‌شود تا در بخش‌های مراقبت ویژه قلبی، تنفسی و دیالیز، ضمن بررسی و شناخت وضعیت بحرانی بیماران، بر اساس تشخیص‌های پرستاری به طراحی، اجرا و ارزیابی مراقبت‌های خاص پرستاری مبتنی بر فرایند پرستاری تحت نظارت استاد مربوطه اقدام نماید. در این راستا تلفیق آموخته‌های علمی و استفاده از مهارت‌های تفکر خلاق و حل مسئله مد نظر می‌باشد. تأکید بر رعایت اصول کنترل عفونت، حفظ اصول استانداردهای ایمنی و برقراری ارتباط مناسب و آموزش به بیمار بدحال و خانواده، نوتوانی و مراقبت در منزل از ارکان این کارآموزی به شمار می‌آیند.

- آشنایی با بخش‌های مراقبت ویژه و قوانین مربوطه، مشخصات حرفه‌ای پرستاران مراقبت ویژه، با رعایت جنبه‌های قانونی و اخلاقی، در کاربرد اصول ایمنی و اصول کنترل عفونت در مراقبت از بیمار بستری در بخش‌های مراقبت ویژه

- بررسی مراقبت از بیمار، تغییرات روانی (محرومیت و افزایش بار حسی) بیمار و مشارکت در انجام اقدامات مناسب

- آشنایی و بکارگیری تجهیزات بخش‌های مراقبت ویژه (دستگاه همودیالیز، مانیتورینگ قلبی، الکتروشوک، پیس میکر، دستگاه تهویه مکانیکی، پمپ سرم و سرنگ و ...)

- بررسی و تفسیر نوار الکتروکاردیوگرام و بررسی دقیق بیمار، بر اساس اصول فرایند پرستاری قادر به اجرای مراقبت‌های پرستاری در بیماران دچار دیس ریتمی‌های قلبی (دهلیزی-بطنی، بلوک‌های قلبی ...) و اقدامات درمانی و دارویی موثر

- بررسی و شناخت کارکرد پیس‌میکر و دفیبریلاتورهای کانورتر کاشتنی و آموزش به بیمار/وابستگان بیمار

- آشنایی با عوارض مرتبط با سکته قلبی (شوک قلبی، دیس ریتمی‌ها، پارگی قلب، سندرم درسلر...)، بر اساس اصول فرایند پرستاری در بیماران و کاربرد اقدامات درمانی، دارویی و آموزش به بیمار

- ارزیابی و کنترل وضعیت همودینامیک بیمار و دسترسی‌های ورید مرکزی بر اساس اصول فرایند پرستاری

- آشنایی با اصول تهویه و تنفس، ارتباطات تهویه-پرفیوژن و انتقال گاز، نحوه کار با دستگاه‌های پالس‌اکسی‌متری و پایش وضعیت تنفسی بیمار

- آشنایی با اختلالات اسید-باز به بررسی نتایج گازهای خون شریانی بیمار و تفسیر آن متناسب با وضعیت بالینی بیمار و تطبیق با داده‌های بیمار در دستگاه ونتیلاتور و مشارکت در مراقبت‌های تنفسی

- اجرای اکسیژن‌درمانی و روش‌های مختلف آن
- مراقبت از بیماران دچار نارسایی حاد تنفسی و سندروم زجر تنفسی بزرگسالان تحت تهویه مکانیکی در بخش مراقبت ویژه مبتنی بر فرایند پرستاری
- آشنایی با راه‌های هوایی مصنوعی (ایروی، لوله تراشه، تراکئوستومی) و ارزیابی و مدیریت راه هوایی بیماران بستری در بخش مراقبت ویژه بر اساس فرایند پرستاری
- آشنایی با اصول تهویه مکانیکی (انواع، مدها، تنظیمات پایه و مراقبت از ونتیلاتور، آلارم‌ها...) و عوارض مربوطه، تنظیمات پایه دستگاه ونتیلاتور و تفسیر اطلاعات ونتیلاتور، انواع آلارم‌ها و علل و مراقبت‌های مربوطه
- مشارکت در اجرای فرایند جداسازی تدریجی بیمار از ونتیلاتور
- بررسی و شناخت بیمار بدحال، بر اساس اصول فرایند پرستاری قادر به مراقبت از سیستم‌های گوارشی، تنفسی، عصبی و کلیوی و اصول مراقبت از پوست، چشم، دهان، پیشگیری از زخم بستر و DVT و اختلالات آب و الکترولیت
- بررسی و شناخت بیمار دچار نارسایی کلیه و کاربرد درمان‌های جایگزین کلیه (همودیالیز، دیالیز صفاقی و پیوند) با کاربرد اصول فرایند پرستاری
- اجرای مراقبت‌های پرستاری در بیماران تحت همودیالیز و دیالیز صفاقی
- مراقبت از انواع روش‌های دسترسی موقت عروقی بر اساس فرایند پرستاری
- آشنایی و مشارکت در فرایند اهدای کلیه، در امر مراقبت‌های قبل و بعد از پیوند کلیه بر اساس فرایند پرستاری

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- تکمیل لاگ‌بوک
- تعیین نوع، تعداد و نحوه انجام پروسیجرهای مختلف در امر مراقبت از بیمار
- استفاده از فرم تدوین شده جهت ارزیابی عملکرد دانشجو بر اساس آزمون‌های بالینی DOPS و Mini-CEX
- ارزیابی عمومی دانشجو
- ارزیابی تکالیف بالینی (مطالعه موردی با استفاده از فرآیند پرستاری، کنفرانس بالینی و کنفرانس دارویی، گزارش پرستاری)

کد درس: ۵۳

نام درس: کارآموزی پرستاری در دارودرمانی

تعداد واحد: ۱ واحد (۵۱ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

پیش‌نیاز یا همزمان: داروشناسی (فارماکولوژی) داروشناسی (فارماکولوژی) (کد درس ۱۴)

محیط کارآموزی: در محیط‌های شبیه‌سازی‌شده در دانشکده (۲ روز) و در بیمارستان‌ها

(بخش‌های داخلی و جراحی)، مراکز بهداشتی درمانی، داروخانه‌ها (۸ روز)

هدف کلی درس: ایجاد بستر مناسب جهت پیاده کردن اطلاعات علمی، محاسبات دارویی، شناخت موارد

مصرف و عوارض داروها، مراقبت‌های پرستاری قبل، حین و بعد از دارودرمانی، آموزش به بیمار و خانواده

در زمینه دارودرمانی در موقعیت‌های شبیه‌سازی‌شده و واقعی

شرح کارآموزی: در شروع این کارآموزی با ۲ روز آشنایی جهت ارائه محتوای محاسبات دارویی، بررسی

بیمار و مراقبت‌های پرستاری قبل، حین، بعد از دارودرمانی در هر دسته دارویی، آموزش به بیمار و خانواده

هنگام استفاده از داروها توسط پرستار برگزار شود و دارودرمانی تحت نظارت مستقیم استاد آموزش داده

می‌شود. در حین کارآموزی فارماکولوژی بالینی دانشجو موظف به بررسی و شناخت کاربرد انواع و اشکال

داروها، آماده کردن دارو، تجویز دارویی، محاسبات دارویی، خطاهای دارویی، تداخلات دارویی، ثبت /

گزارش دارویی، اثرات دارویی و عوارض آن‌ها و مراقبت‌های پرستاری در مورد بیماران متفاوت در محیط

شبیه‌سازی‌شده و واقعی می‌باشد.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارزیابی روش انجام و ارائه تکالیف بالینی (کنفرانس بالینی، مطالعه موردی)
- استفاده از فرم تدوین شده جهت ارزیابی عملکرد دانشجو (به روش مشاهده و راهنمایی)
- ارزیابی شیوه عملکرد دانشجو در ارائه در مراقبت پرستاری درمان‌های دارویی (محاسبات دارویی، رعایت دوز دارو و سایر اصول تجویز دارو، آموزش به بیمار)

نام درس: اصول مدیریت خدمات پرستاری

کد درس: ۵۴

تعداد واحد: ۲ واحد (۱۰۲ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

پیش‌نیاز: اصول مدیریت خدمات پرستاری (کد درس ۴۰)

محیط کارآموزی: مراکز پزشکی، آموزشی و درمانی (الزامی)، سازمان‌ها و انجمن‌های حرفه‌ای و صنفی (ترجیحی)

هدف کلی درس: آشنایی دانشجو با چگونگی استفاده از دانش مدیریت، مراحل فرآیند مدیریت خدمات پرستاری و اصول و مهارت‌های مدیریت در اداره امور بخش‌ها، در بحران‌ها و بلایا، تقسیم‌کار در پرستاری، برنامه‌ریزی نیروی انسانی و در نتیجه کسب مهارت در تشخیص نیازهای مددجویان، کارکنان با استفاده از مراحل تصمیم‌گیری و حل مشکل جهت رفع مشکلات بهداشتی درمانی با هدف کلی ارتقاء کیفیت خدمات پرستاری در راستای بهبود سلامت آحاد جامعه با تدوین برنامه‌های آموزشی برای کارکنان

شرح کارآموزی: در این درس دانشجو با حضور فعال در عرصه‌های تعیین شده تحت نظارت مسئول واحد و هماهنگی استاد نقش مدیریت و سرپرستی را در اداره امور مراقبت‌های پرستاری و سیستم‌های بهداشتی درمانی ایفا می‌نماید. به علاوه فعالیت خود را بر اساس فرآیند مدیریت خدمات پرستاری به صورت بررسی وضعیت موجود، طراحی، اجرا و همچنین آموخته‌های خود را در زمینه مدیریت و رهبری به کار خواهد گرفت، ضمن آن‌که با روش‌های مختلف کنترل و سرپرستی آشنا شده و با هدایت مربی مربوطه و در قالب کار تیمی، جهت ارتقاء سطح دانش، نگرش و عملکرد مدیریت و رهبری در پرسنل پرستاری به تدوین دستورالعمل و برنامه‌های آموزشی خواهد پرداخت. بررسی ساختار واحد مربوطه (ساختار فیزیکی، تجهیزات بر اساس آخرین مصوبات اعتباربخشی، چارت سازمانی، تقسیم وظایف و مسئولیت‌ها و محاسبه استاندارد نیروی انسانی موردنیاز بر اساس نیازهای مراقبتی)، بررسی فرایندها و مراقبت‌های پرستاری در واحد مربوطه (نظارت و کنترل بر انجام مراقبت‌ها، پروسیجرهای پرستاری بر اساس استانداردهای تعریف شده)، تعریف برآیندهای مهم در واحد مربوطه و اندازه‌گیری این برآیندها، تحویل گرفتن و تحویل دادن بیماران در ابتدا و انتهای شیفت بر اساس الگوی ISBAR و تنظیم برنامه مراقبتی و آموزشی بر اساس نیاز بیماران، انجام امور مراقبت‌های جاری بیماران از قبیل ویزیت بیماران به همراه پزشک معالج، کاردکس نویسی و پیگیری و هماهنگی جهت انجام اقدامات تشخیصی و درمانی بیماران، آشنایی و به‌کارگیری سیستم

HIS بیمارستانی، نظارت بر فرآیند و برنامه آموزش به بیماران بخش، انجام راند پرستاری در بخش، راند پرستاری بخش‌های بیمارستان با همراهی سوپروایزر بالینی و ارائه گزارش، ارائه یک برنامه ماهیانه بر اساس اصول فرا گرفته شده و نیروی انسانی برآورد شده، اجرای یک برنامه آموزشی حین خدمت برای کارکنان بخش بر اساس نیاز آنها، تکمیل یک فرم ارزشیابی عملکرد برای یکی از کارکنان بخش و مراقبت‌های مربوطه، تنظیم لیستی از نقاط قوت و ضعف واحد مربوطه بر اساس نتایج ارزشیابی فرآیندها و مراقبت‌های پرستاری و ارائه پیشنهادهای جهت بهبود کیفیت با استفاده از اصول فرآیند مشکل‌گشایی و تصمیم‌گیری

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- تکمیل کارپوشه (Portfolio)
- ارزشیابی عملکرد دانشجو با استفاده از فرم تدوین شده توسط سرپرستار و مربی

کارآموزی در عرصه

مقدمه

در برنامه آموزشی دوره کارشناسی پرستاری، دانشجویان پرستاری در سال آخر دوره تحصیلی (ترم ۷ و ۸) به کارآموزی در عرصه در بخش‌های بالینی مختلف داخلی جراحی، مراقبت‌های ویژه، کودکان، بهداشت جامعه و مادران نوزادان به صورت مستقل و نیمه مستقل تحت نظارت غیرمستقیم استاد می‌پردازند. در سرفصل جدید آموزشی تاکید بیشتری بر کسب مهارت‌های بالینی شده است و هدف از کارآموزی در عرصه، افزایش استقلال دانشجو، توسعه تفکر انتقادی، ارتقای مهارت‌های حل مسئله و تصمیم‌گیری بالینی در انجام مراقبت‌های پرستاری و توسعه مهارت‌های بالینی دانشجو است. لازم به ذکر است شرط ورود به دوره کارآموزی در عرصه قبولی در آزمون صلاحیت بالینی در پایان ترم ۶ می‌باشد.

در سرفصل جدید برنامه آموزشی کارشناسی پرستاری، میزان ۱۹ واحد به کارآموزی در عرصه اختصاص یافت و دانشجو به ازای هر واحد کارآموزی در عرصه، ۵۱ ساعت به صورت شیفت در گردش در بخش‌های بالینی و عرصه جامعه کارآموزی انجام خواهد داد. این دوره با نظارت غیرمستقیم اعضای هیات علمی دانشکده‌های پرستاری و مشارکت پرستاران شاغل در بیمارستان (همکار آموزشی) که صلاحیت ایشان به تایید دانشکده پرستاری رسیده باشد و بر اساس فرآیندی که طی تفاهم دانشکده با بیمارستان محل کارآموزی در عرصه تعیین می‌شود، اجرا می‌گردد. تعداد ساعات کارآموزی در عرصه ۹۶۹ ساعت در شیفت‌های صبح، عصر و شب (در هر ماه به صورت شیفت صبح ۴ شیفت، عصر ۲ شیفت و شب ۱ شیفت) خواهد بود. در این راستا شیوه‌نامه آزمون صلاحیت بالینی و اجرای کارآموزی در عرصه به سرفصل دوره آموزشی پیوست می‌باشد (پیوست ۶).

کد درس: ۵۵

نام درس: پرستاری سلامت مادر و نوزاد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱۰۲ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی در عرصه

پیش‌نیاز: کارآموزی پرستاری سلامت مادر و نوزاد (کد درس ۴۲)

محیط کارآموزی در عرصه:

- دانشجویان دختر در درمانگاه‌های پره‌ناتال، درمانگاه تنظیم خانواده، اتاق زایمان، بخش‌های مامائی و نوزادان

- دانشجویان پسر در اورژانس‌های پیش بیمارستانی و در صورت عدم امکان در بخش‌های اورژانس/ داخلی و جراحی/ بخش‌های مراقبت‌های ویژه

هدف کلی درس: فراهم ساختن امکان تجربه بالینی واقعی یا شبیه‌سازی شده برای دانشجویان در مراقبت پرستاری خانواده محور از مادران، نوزادان و خانواده آن‌ها، قبل، حین و پس از زایمان، تأکید این بر توانمندسازی دانشجویان برای بررسی و شناخت، تشخیص، برنامه‌ریزی طرح مراقبتی، اجرا و ارزشیابی مسائل و مشکلات سلامتی (جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی) مددجویان در موقعیت‌های طبیعی و آسیب‌پذیر به منظور ارتقاء سطح سلامت، پیشگیری از بیماری و عوارض به صورت مستقل

شرح کارآموزی در عرصه: شروع این کارآموزی با شرکت در کارگاه‌های مهارتی تخصصی (حداکثر ۱۰ ساعت طی ۲ روز) می‌باشد. این دوره که شامل کارآموزی در عرصه‌های مختلف ارائه خدمات سلامت مادران و نوزادان است به دانشجو فرصت می‌دهد تا با به‌کارگیری آموخته‌های قبلی از جمله کاربرد راهبردهای کل‌نگر و جامعه‌محور، فرآیند پرستاری، تفکر انتقادی و عملکرد مبتنی بر شواهد، در محیط‌های واقعی یا شبیه‌سازی شده تکیه دارد، به بررسی وضعیت سلامت مادر، نوزاد و خانواده سالم و در معرض خطر به منظور تشخیص مسائل و مشکلات بالفعل و بالقوه سلامتی آن‌ها و با قضاوت بالینی و اجرای تدابیر پرستاری مناسب را جهت سازگاری خانواده با موقعیت‌های موجود از ارکان این کارآموزی بپردازد. همچنین فرصت‌هایی فراهم می‌شود تا دانشجو توانائی لازم جهت ارائه مراقبت‌های پرستاری به طور مستقل را کسب نموده و برای ایفای نقش‌های آینده در عرصه‌های مختلف سلامت مادر و نوزاد آماده شود.

برای دانشجویان دختر تعداد کل شیفت‌ها ۲۰ شیفت است که یک‌دوم آن در بخش زنان و زایمان و یک‌دوم دیگر به سهم‌های مساوی در بلوک زایمان، درمانگاه‌های زنان، زایمان و ناباروری و بخش نوزادان برگزار می‌شود. برای دانشجویان پسر تعداد کل شیفت‌ها، ۱۵ شیفت (۱/۵ واحد) در بخش‌های اورژانس‌های پیش بیمارستانی/ بخش‌های داخلی و جراحی و بخش‌های مراقبت‌های ویژه خواهد بود و ۰/۵ واحد نیز به صورت شرکت در کارگاه‌های مهارتی تخصصی منظور خواهد شد.

شرح کارگاه‌ها

این برنامه با هدف تکمیل فرصت‌های یادگیری برای دانشجویان پسر به صورت شرکت در ۲ کارگاه ۱ روزه آزمایشگاه مهارت بالینی برگزار می‌شود. عناوین این کارگاه‌ها عبارتند از: معاینه نوزاد، احیاء نوزاد و روش‌های نوین درمان ناباروری است. کارگاه با مشارکت اعضای هیئت‌علمی متخصص و تحت نظارت عضو هیئت‌علمی پرستاری با سابقه تدریس درس پرستاری سلامت مادر و نوزاد درس داده خواهد شد. در کارگاه‌های مورد نظر، دانشجویان از طریق روش‌های سخنرانی، بحث گروهی، مشاهده و کار با شبیه‌ساز، مباحث مورد نظر را فراگرفته و تمرین خواهند کرد.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- تکمیل لاگ‌بوک مورد نظر: امتیازدهی به طور مشترک توسط سرپرستار/ همکار آموزشی (پرستار بالینی مسئول دانشجوی) و اساتید ناظر دانشکده (هیئت‌علمی مستقر در بالین)
- ارزشیابی عملکرد با روش‌های OSCE و DOPS
- تهیه پمفلت‌های آموزشی برای مددجویان پیرامون مباحث پرستاری سلامت مادر و نوزاد و مراقبت‌های قبل، حین و پس از تولد
- آموزش به مددجویان/ دانشجویان/ سایر پرسنل

کد درس: ۵۶

نام درس: پرستاری سلامت فرد و جامعه/ خانواده/ محیط

تعداد واحد: ۲ واحد (۱۰۲ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی در عرصه

پیش‌نیاز: کارآموزی پرستاری سلامت فرد و جامعه (کد درس ۴۲)، کارآموزی پرستاری سلامت خانواده و محیط (کد درس ۴۳)

محیط کارآموزی در عرصه: عرصه‌های مختلف جامعه/ مراکز جامع سلامت و پایگاه‌های سلامت شهری و روستایی، واحد واکسیناسیون، واحد سلامت مادر و کودک، مدارس، خانواده به‌عنوان گیرنده خدمات سلامت، مراکز عرضه خدمات بهداشت محیط از قبیل محیط بیمارستان‌ها، اماکن عمومی، کارخانه‌ها/ کارگاه‌ها

هدف کلی درس: کسب توانمندی و افزایش مهارت در جهت تشخیص مشکلات بهداشتی جامعه و به‌کارگیری دانش پرستاری در عرصه‌ها با استفاده از قدرت خلاقیت، ابتکار و استقلال در جهت حل مسائل بهداشتی در ارتباط با سلامت مددجو، خانواده، جامعه و محیط و پویایی گروه با به‌کارگیری فرایند پرستاری به منظور ارتقای سطح سلامتی و پیشگیری از آسیب‌ها، صدمات و بیماری‌ها، کاهش ناتوانی، ارائه و مدیریت مراقبت و پیگیری در مکان‌های مختلف در سطح جامعه

شرح کارآموزی در عرصه: در این دوره دانشجویان پرستاری با استفاده از آموخته‌های نظری و کاربرد اصول مراقبت بهداشتی اولیه (PHC) و با تمرکز بر فرد، خانواده و جامعه، به‌صورت فردی یا گروهی به بررسی و شناخت مشکلات بهداشتی موجود در جامعه، خانواده و فرد و محیط پرداخته و با استفاده از روش مشکل‌گشایی و به‌کارگیری فرایند پرستاری سلامت جامعه در عرصه، اقدامات مؤثر را به مددجویان،

¹ Primary health care

مشارکت‌کنندگان و ذی‌نفعان در جهت سلامتی خود تحت نظارت مدرس مربوطه و همکاران آموزشی و با رعایت موازین اخلاق حرفه‌ای ارائه می‌دهند. حوزه‌های فعالیت دانشجویان پرستاری در این کارآموزی شامل بررسی و شناخت جامعه و نیازهای آن، ارائه مراقبت‌های معمول در مراکز جامع سلامت و پایگاه‌های سلامت شهری و روستایی، ارائه مراقبت‌های تخصصی (به‌عنوان مثال کنترل بیماری‌های عفونی، دیابت و مراقبت‌های سالمندی)، مراقبت در منزل، مدیریت بیماری‌های مزمن (تشخیص و درمان، راهنمایی خانواده‌ها، هماهنگی بین متخصصان)، مدارس، مراکز عرضه خدمات بهداشت محیط و حرفه‌ای، بهبود کیفیت و ارتقای سلامت است. علاوه بر این، دانشجویان پرستاری در ارائه وظایف روتین پرستاری و آموزش‌های بین حرفه‌ای تیم‌های مراقبت‌های اولیه مشارکت و در ارتقاء سلامت نقش اصلی را بر عهده دارند.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- حضور فعال در عرصه‌های مرتبط و ارزیابی گزارش‌های مکتوب در مورد عرصه‌های کارآموزی و بازدیدها
- تکمیل لاگ‌بوک /پورت فولیو مربوطه
- ارائه گزارش تحقیق به‌صورت پروژه کامل
- ارائه گزارش بازدید خانواده به‌صورت پروژه کامل
- ارزشیابی عملکرد دانشجویان در ارائه خدمات بهداشتی مورد انتظار با استفاده از فرم‌های تدوین شده از قبیل آزمون ۳۶۰ درجه

کد درس: ۵۷

نام درس: پرستاری بزرگسالان / سالمندان (۴-۱)

تعداد واحد: ۷ واحد (۳۵۷ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی در عرصه

پیش‌نیاز: کارآموزی‌های پرستاری بزرگسالان/سالمندان ۴-۱ (کد دروس ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸)

محیط کارآموزی در عرصه: بخش‌های داخلی و جراحی

هدف کلی درس: افزایش مهارت دانشجو در انجام مراقبت‌های پرستاری بر اساس فرایند پرستاری و کسب

استقلال در ارائه مراقبت به بیماران بزرگسالان و سالمندان مبتلا به اختلالات حاد و مزمن

شرح کارآموزی در عرصه: در این دوره دانشجو آموخته‌های علمی و عملی خود را در مراقبت از بیماران

به مرحله اجرا درمی‌آورد و مهارت‌های عملکردی خویش را بهبود می‌بخشد و با بهره‌گیری از مهارت‌های

تفکر خلاق و حل مسئله، مراقبت مبتنی بر شواهد در تأمین نیازهای مختلف بیماران اعم از مراقبت‌های

بهداشتی - درمانی - آموزشی و ناتوانی را تجربه می‌کند. منطبق با فعالیت‌های یادگیری کارآموزی‌های

پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۱ تا ۴

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- تکمیل لاگ‌بوک مورد نظر: امتیازدهی به طور مشترک توسط سرپرستار/ همکار آموزشی (پرستار بالینی مسئول دانشجو) و اساتید ناظر دانشکده (هیئت علمی مستقر در بالین)
- ارزیابی عملکرد با روش‌های DOPS
- ارزیابی روش انجام و ارائه تکالیف بالینی (کنفرانس بالینی، مطالعه موردی)
- استفاده از فرم تدوین شده جهت ارزیابی عملکرد دانشجو (به روش مشاهده و راهنمایی)

کد درس: ۵۸

نام درس: پرستاری بیماری‌های کودکان

تعداد واحد: ۲ واحد (۱۰۲ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی در عرصه

پیش‌نیاز: کارآموزی پرستاری از کودک در خانواده و جامعه/ پرستاری بیماری‌های کودکان (کد درس ۴۹)

محیط کارآموزی در عرصه: محیط‌های الزامی شامل بخش‌های داخلی و جراحی کودکان، بخش‌های نوزادان - محیط‌های ترجیحی شامل کلینیک‌های خود مراقبتی و درمانگاه‌های تخصصی کودکان

هدف کلی درس: توانمندسازی دانشجو جهت برقراری ارتباط مناسب با کودک و خانواده و تدوین فرایند پرستاری برای کودکان در سنین مختلف و خانواده دارای مشکلات زمینه‌ای و سلامتی در محیط‌های مختلف درمانی و مراکز نگهداری و جامعه بر اساس رویکرد خانواده محور و با تأکید بر آموزش به کودک و خانواده

شرح کارآموزی در عرصه: طی این دوره کارآموزی دانشجویان با حضور در عرصه‌های مختلف کودکان، موقعیت‌های مختلف جهت کسب تجارب عملی با کودکان سنین مختلف (با توجه به مراحل مختلف رشد و تکامل) و کسب تبحر در اجرای پروسیجرهای مختلف در بخش‌های کودکان را تجربه خواهد نمود تا بتواند با استفاده از مهارت تفکر خلاق و حل مسئله از کودک و خانواده در سلامت، بیماری و ابتلا به معلولیت، مراقبت مبتنی بر کاربرد فرآیند پرستاری با رویکرد خانواده محور را انجام دهد. این دوره با نظارت اعضای هیئت علمی دانشکده و مشارکت پرستاران شاغل در بیمارستان که صلاحیت ایشان به تأیید دانشکده رسیده باشد اجرا می‌گردد.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- تکمیل لاگ‌بوک مورد نظر: امتیازدهی به طور مشترک توسط سرپرستار/ همکار آموزشی (پرستار بالینی مسئول دانشجویان) و اساتید ناظر دانشکده (هیئت علمی مستقر در بالین)
- ارزشیابی عملکرد با روش‌های DOPS
- ارزیابی روش انجام و ارائه تکالیف بالینی (کنفرانس بالینی، مطالعه موردی)
- استفاده از فرم تدوین شده جهت ارزیابی عملکرد دانشجویان (به روش مشاهده و راهنمایی)

نام درس: مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش‌های مراقبت ویژه (ICU) کد درس: ۵۹

تعداد واحد: ۲ واحد (۱۰۲ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی در عرصه

پیش‌نیاز: کارآموزی مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش‌های مراقبت ویژه (کد درس ۵۲)

محیط: بخش مراقبت ویژه ICU

هدف کلی درس: کمک به دانشجویان جهت استفاده از آموخته‌های نظری و کسب توانایی لازم در ارائه مراقبت‌

های ویژه به بیماران بزرگسال یا سالمند بستری در بخش مراقبت ویژه (ICU) در چارچوب فرآیند پرستاری

و با استفاده از مهارت‌های تفکر خلاق و حل مسئله

شرح کارآموزی در عرصه: بررسی و شناخت وضعیت بحرانی بیماران، بر اساس تشخیص‌های پرستاری به طراحی، اجرا و ارزیابی مراقبت‌های خاص پرستاری اقدام نماید. در این راستا تلفیق آموخته‌های قبلی با استفاده از مهارت‌های تفکر خلاق و حل مسئله، آموزش به بیمار و خانواده، نوتوانی و پیگیری مراقبت در منزل، منطبق با فعالیت‌های یادگیری کارآموزی مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش‌های مراقبت ویژه (ICU)

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- تکمیل لاگ‌بوک مورد نظر: امتیازدهی به طور مشترک توسط سرپرستار/ همکار آموزشی (پرستار بالینی مسئول دانشجو) و اساتید ناظر دانشکده (هیئت علمی مستقر در بالین)
- ارزشیابی عملکرد با روش‌های DOPS
- استفاده از فرم تدوین شده جهت ارزیابی عملکرد دانشجو (به روش مشاهده و راهنمایی)
- ارزیابی تکالیف بالینی (مطالعه موردی با استفاده از فرآیند پرستاری، کنفرانس بالینی و کنفرانس دارویی، گزارش پرستاری)

نام درس: پرستاری در فوریت‌ها

تعداد واحد: ۲ (۱۰۲ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی در عرصه

پیش‌نیاز: پرستاری در فوریت‌ها (کد درس ۳۵)

محیط کارآموزی در عرصه: بخش‌های تریاژ و اورژانس بیمارستانی مراکز آموزشی درمانی

کد درس: ۶۰

هدف کلی درس: اجرای روش‌های علمی و عملی مطرح شده در مبحث پرستاری اورژانس، بررسی نیازهای مصدومین/بیماران و خانواده آن‌ها در شرایط اورژانسی، ارائه مراقبت پرستاری ایمن در فوریت‌ها با بهره‌گیری از مهارت‌های تفکر خلاق، ارتباط مناسب و فرآیند حل مشکل با اصول مراقبت فوری پرستاری به مصدومین/بیماران و خانواده آن‌ها در موارد اورژانسی در بخش‌های اورژانس با رعایت اولویت در تصمیم‌گیری جهت حفظ حیات مددجو و پیشگیری از صدمات ثانویه.

شرح کارآموزی در عرصه: در این دوره دانشجوی پرستاری در بخش‌های تریاژ و اورژانس بیمارستان‌ها با مفاهیم و روش‌های علمی و عملی اصول پرستاری فوریت‌ها آشنا شده و با به‌کارگیری دانش و مهارت بر اساس فرآیند پرستاری و در چارچوب ملاحظات قانونی و اخلاقی مراقبت فوری و ایمن لازم را بخش‌های اورژانس حین بستری به مصدومان/بیماران، خانواده و همراه ارائه خواهد داد. فعالیت‌های یادگیری منطبق با کارآموزی پرستاری در فوریت‌ها می باشد.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- تکمیل لاگ‌بوک مورد نظر: امتیازدهی به طور مشترک توسط سرپرستار/همکار آموزشی (پرستار بالینی مسئول دانشجو) و اساتید ناظر دانشکده (هیئت علمی مستقر در بالین)
- ارزشیابی عملکرد با روش‌های DOPS
- استفاده از فرم تدوین شده جهت ارزیابی عملکرد دانشجو (به روش مشاهده و راهنمایی)
- ارزیابی تکالیف بالینی (مطالعه موردی با استفاده از فرآیند پرستاری، کنفرانس بالینی و کنفرانس دارویی، گزارش پرستاری)

کد درس: ۶۱

نام درس: مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش‌های مراقبت ویژه (CCU)

تعداد واحد: ۲ (۱۰۲ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی در عرصه

پیش‌نیاز: کارآموزی مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش‌های مراقبت ویژه (کد درس ۵۲)

محیط کارآموزی در عرصه: بخش مراقبت ویژه CCU

هدف کلی درس: کمک به دانشجو جهت استفاده از آموخته‌های نظری و کسب توانایی لازم در ارائه مراقبت‌های ویژه به بیماران بزرگسال یا سالمند بستری در بخش مراقبت ویژه قلبی (CCU) در چارچوب فرآیند پرستاری و با استفاده از مهارت‌های تفکر خلاق و حل مسئله

شرح کارآموزی در عرصه: در این دوره، به دانشجو فرصت داده می‌شود تا در شرایطی مستقل‌تر و تحت نظارت همکاران بالینی و استاد ناظر، در بخش مراقبت ویژه قلبی (CCU) ضمن بررسی و شناخت وضعیت بحرانی بیماران، بر اساس تشخیص‌های پرستاری به طراحی، اجرا و ارزیابی مراقبت‌های خاص پرستاری اقدام نماید. در این راستا تلفیق آموخته‌های قبلی با استفاده از مهارت‌های تفکر خلاق و حل مسئله مد نظر می‌باشد. آموزش به بیمار و خانواده، نوتوانی و پیگیری مراقبت در منزل از ارکان این کارآموزی در عرصه به شمار می‌آیند. فعالیت‌های یادگیری منطبق با کارآموزی مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش‌های مراقبت‌های ویژه (CCU)

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- تکمیل لاگ‌بوک مورد نظر: امتیازدهی به طور مشترک توسط سرپرستار/ همکار آموزشی (پرستار بالینی مسئول دانشجو) و اساتید ناظر دانشکده (هیئت علمی مستقر در بالین)
- ارزشیابی عملکرد با روش‌های DOPS
- استفاده از فرم تدوین شده جهت ارزیابی عملکرد دانشجو (به روش مشاهده و راهنمایی)
- ارزیابی تکالیف بالینی (مطالعه موردی با استفاده از فرآیند پرستاری، کنفرانس بالینی و کنفرانس دارویی، گزارش پرستاری)

فصل چهارم
استانداردهای برنامه آموزشی
دوره کارشناسی پیوسته رشته پرستاری

استانداردهای ضروری برنامه‌های آموزشی

موارد زیر، حداقل موضوعاتی هستند که بایستی در فرایند ارزیابی برنامه‌های آموزشی توسط ارزیابان مورد بررسی قرار گیرند:

* ضروری است، دوره، فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز از قبیل: کلاس درس اختصاصی، سالن کنفرانس، قفسه اختصاصی کتاب در گروه، کتابخانه عمومی، مرکز کامپیوتر مجهز به اینترنت با سرعت کافی و نرم‌افزارهای اختصاصی، وب سایت اختصاصی گروه و سیستم بایگانی آموزشی را در اختیار داشته باشد.

* ضروری است، گروه آموزشی، فضاهای اختصاصی مورد نیاز، شامل: آزمایشگاه‌های اختصاصی، عرصه‌های بیمارستانی و اجتماعی را بر اساس مفاد مندرج در برنامه آموزشی در اختیار فراگیران قرار دهد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی، فضاهای رفاهی و فرهنگی مورد نیاز، شامل: اتاق استادان، اتاق دانشجویان، سلف سرویس، نمازخانه، خوابگاه و امکانات فرهنگی ورزشی را در اختیار برنامه قرار دهد.

* ضروری است که عرصه‌های آموزشی خارج دپارتمان دوره‌های چرخشی، مورد تأیید قطعی گروه ارزیابان باشند.

* ضروری است، جمعیت‌ها و مواد اختصاصی مورد نیاز برای آموزش شامل: بیمار، تخت فعال بیمارستانی، نمونه‌های آزمایشگاهی، نمونه‌های غذایی، دارویی یا آرایشی برحسب نیاز برنامه آموزشی به تعداد کافی و تنوع قابل قبول از نظر ارزیابان در دسترس فراگیران قرار داشته باشد.

* ضروری است، تجهیزات سرمایه‌ای و مصرفی مورد نیاز مندرج در برنامه در اختیار مجریان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت آن‌ها نیز، مورد تأیید گروه ارزیاب باشد.

* ضروری است، امکانات لازم برای تمرینات آموزشی و انجام پژوهش‌های مرتبط، متناسب با رشته مورد ارزیابی در دسترس هیئت‌علمی و فراگیران قرار داشته باشد و این امر، مورد تأیید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی مورد ارزیابی، هیئت‌علمی مورد نیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه آموزشی و مصوبات شورای گسترش در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیاب قرار گیرد.

- * ضروری است، دپارتمان آموزشی برای تربیت فراگیران دوره، کارکنان دوره دیده مورد نیاز را طبق آنچه در برنامه آموزشی آمده است، در اختیار داشته باشد.
- * ضرورت دارد که برنامه آموزشی (Curriculum) در دسترس تمام مخاطبین قرار گرفته باشد.
- * ضروری است، آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، گایدلاین‌ها، قوانین و مقررات آموزشی در دسترس همه مخاطبین قرار داشته باشد و فراگیران در ابتدای دوره، در مورد آن‌ها توجیه شده باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است که منابع درسی اعم از کتب و مجلات مورد نیاز فراگیران و اعضای هیئت‌علمی، در قفسه کتاب گروه آموزشی در دسترس باشند.
- * ضروری است که فراگیران در طول هفته، طبق تعداد روزهای مندرج در قوانین جاری در محل کار خود حضور فعال داشته، وظایف خود را تحت نظر استادان یا فراگیران ارشد انجام دهند و برنامه هفتگی یا ماهانه گروه در دسترس باشد.
- * ضروری است، محتوای برنامه کلاس‌های نظری، حداقل در ۸۰٪ موضوعات با جدول دروس مندرج در برنامه آموزشی انطباق داشته باشد.
- * ضروری است، فراگیران، طبق برنامه تنظیمی گروه، در کلیه برنامه‌های آموزشی و پژوهشی گروه، مانند کنفرانس‌های درون‌گروهی، سمینارها، کارهای عملی، کارهای پژوهشی و آموزش رده‌های پایین‌تر حضور فعال داشته باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار داده شود.
- * ضروری است، فرایند مهارت‌آموزی در دوره، مورد رضایت نسبی فراگیران و تأیید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، مقررات پوشش (Dress code) در شروع دوره به فراگیران اطلاع‌رسانی شود و برای پایش آن، مکانیسم‌های اجرایی مناسب و مورد تأیید ارزیابان در دپارتمان وجود داشته باشد.
- * ضروری است، فراگیران از کدهای اخلاقی مندرج در کوریکولوم آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آن‌ها مورد تأیید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، در گروه آموزشی برای کلیه فراگیران کارپوشه آموزشی (Portfolio) تشکیل شود و نتایج ارزیابی‌ها، گواهی‌های فعالیت‌های آموزشی، داخل و خارج از گروه آموزشی، تشویقات، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود.
- * ضروری است، فراگیران کارنمای (Log book) قابل قبولی، منطبق با توانمندی‌های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند.
- * ضروری است، فراگیران بر حسب نیمسال تحصیلی، مهارت‌های مداخله‌ای اختصاصی لازم را بر اساس موارد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در کارنمای خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند.

* ضروری است، کارنما به طور مستمر توسط فراگیران تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و بازخورد مکتوب لازم به آن‌ها ارائه گردد.

* ضروری است، فراگیران در طول دوره خود، در برنامه‌های پژوهشی گروه علمی مشارکت داشته باشند و مستندات آن در دسترس باشد.

* ضروری است، فراگیران بر حسب سال تحصیلی، واحدهای خارج از گروه آموزشی را (در صورت وجود) گذرانده و از مسئول عرصه مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رؤیت گروه ارزیاب رسانده شود.

* ضروری است، بین گروه آموزشی اصلی و دیگر گروه‌های آموزشی همکاری‌های علمی بین‌رشته‌ای از قبل پیش‌بینی شده و برنامه‌ریزی شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری‌ها باشند، در دسترس باشد.

* ضروری است، در آموزش‌های حداقل از ۷۰٪ روش‌ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه، استفاده شود.
* ضروری است، فراگیران در طول دوره خود به روش‌های مندرج در برنامه، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.

* ضروری است، دانشگاه یا مراکز آموزشی مورد ارزیابی، واجد ملاک‌های مندرج در برنامه آموزشی باشند.

استانداردهای فوق، در ۲۸ موضوع، مورد تصویب شورای معین شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی قرار گرفته و جهت پیگیری و اجرا در اختیار واحدهای ذی‌ربط قرار داده می‌شود. ضمناً یک نسخه از آن در انتهای کلیه برنامه‌های مصوب آورده خواهد شد.

دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

استانداردهای ضروری اختصاصی برنامه آموزشی کارشناسی پرستاری

* ضروری است فراگیران جهت کسب نمره قبولی در دروس نظری و عملی، حداقل نمره ۱۲ را کسب کنند.

* ضروری است فراگیران جهت کسب نمره قبولی در دروس بالینی، حداقل نمره ۱۴ را کسب کنند.

* ضروری است فراگیران حداقل معدل مورد تائید از دوره که ۱۴ تعیین شده است را در انتهای دوره کسب کنند.

* ضروری است فراگیران جهت ورود به دوره کارآموزی در عرصه، حداقل نمره قبولی در آزمون OSCE را کسب کرده باشند.

فصل پنجم

ارزشیابی برنامه آموزشی

دوره کارشناسی پیوسته رشته پرستاری

ارزشیابی برنامه (Program Evaluation)

نحوه ارزشیابی تکوینی برنامه:

برنامه آموزشی کارشناسی پرستاری در پایان سال تحصیلی با نظرسنجی از دانشجویان، دانشجویان سال آخر، اساتید و مدیران گروه‌های آموزشی صورت می‌گیرد. این برنامه به صورت نظام‌مند و مستمر با همکاری مرکز مطالعات و توسعه دانشگاه مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد. این برنامه به صورت تکوینی و پایانی به شرح زیر ارزشیابی می‌شود. ارزشیابی تکوینی (Formative): در طول دوره هر سال تحصیلی، از همه ذینفعان شامل فراگیران، اساتید، مدیران، گروه‌های آموزشی، مربیان بالینی در موارد زیر انجام می‌شود:

- رضایت از محتوای آموزشی
- رضایت از روش‌های مورد استفاده در آموزش
- رضایت از روش‌های آزمون
- رضایت از امکانات آموزشی

- ارزشیابی پایانی (Summative): در پایان دوره آموزش از افراد ذینفع ارزشیابی در موارد زیر انجام می‌شود:

- رضایت از محتوای آموزشی، روش‌ها و آزمون‌ها
- مناسب بودن دانش، نگرش و عملکرد فراگیران برای آینده
- مقایسه اهداف کسب شده توسط فراگیران با اهداف مورد نظر آینده
- بررسی مشکلات و چالش‌های گزارش شده در مورد برنامه

شرایط ارزشیابی نهایی برنامه:

این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی خواهد شد:

- ۱- گذشت ۴ سال از اجرای برنامه
- ۲- تغییرات عمده فناوری که نیاز به بازنگری برنامه را مسجل کند
- ۳- تصمیم سیاستگذاران اصلی مرتبط با برنامه

شاخص‌های ارزشیابی برنامه:

شاخص:

معیار:

- ★ میزان رضایت دانش‌آموختگان از برنامه: ۸۵ درصد
- ★ میزان رضایت اعضای هیئت‌علمی از برنامه: ۸۰ درصد
- ★ میزان رضایت مدیران نظام سلامت از نتایج برنامه: ۷۰ درصد
- ★ میزان برآورد نیازها و رفع مشکلات سلامت توسط دانش‌آموختگان رشته: طبق نظر ارزیابان
- ★ کمیت و کیفیت تولیدات فکری و پژوهشی توسط دانش‌آموختگان رشته: طبق نظر ارزیابان

شیوه ارزشیابی برنامه:

- نظرسنجی از هیئت‌علمی درگیر برنامه، دانشجویان کارشناسی و دانش‌آموختگان با پرسشنامه‌های از قبل بازنگری شده

- استفاده از پرسشنامه‌های موجود در واحد ارزشیابی و اعتباربخشی دبیرخانه

متولی ارزشیابی برنامه:

متولی ارزشیابی برنامه، شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی با همکاری گروه تدوین یا بازنگری برنامه و سایر دبیرخانه‌های آموزشی و سایر اعضای هیئت علمی می‌باشند.

نحوه بازنگری برنامه:

مراحل بازنگری این برنامه به ترتیب زیر است:

- گردآوری اطلاعات حاصل از نظرسنجی، تحقیقات تطبیقی و عرصه‌ای، پیشنهادهای و نظرات صاحب‌نظران
- درخواست از دبیرخانه جهت تشکیل کمیته بازنگری برنامه
- طرح اطلاعات گردآوری شده در کمیته بازنگری برنامه
- بازنگری در قسمت‌های مورد نیاز برنامه و ارائه پیش‌نویس برنامه آموزشی بازنگری شده به دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

ضمائم

پیوست شماره ۱

منشور حقوق بیمار در ایران

۱- دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.

- ارائه خدمات سلامت باید:

۱-۱) شایسته شأن و منزلت انسان و با احترام به ارزش‌ها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد؛

۱-۲) بر پایه‌ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد؛

۱-۳) فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد؛

۱-۴) بر اساس دانش روز باشد؛

۱-۵) مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد؛

۱-۶) در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت‌های درمانی بیماران باشد؛

۱-۷) مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توان‌بخشی باشد؛

۱-۸) به همراه تأمین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت‌های غیرضروری باشد؛

۱-۹) توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد؛

۱-۱۰) در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد؛

۱-۱۱) با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد؛

۱-۱۲) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، خدمات بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیرفوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد؛

۱-۱۳) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار به واحد مجهز فراهم گردد؛

۱-۱۴) در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیرقابل‌برگشت و مرگ بیمار قریب الوقوع می‌باشد هدف حفظ آسایش وی می‌باشد. منظور از آسایش، کاهش درد و رنج بیمار، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می‌باشد. بیمار در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.

۲- اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.

۲-۱) محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد:

- ۱-۲-۲) مفاد منشور حقوق بیمار در زمان پذیرش؛
- ۲-۱-۲) ضوابط و هزینه‌های قابل پیش‌بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم‌های حمایتی در زمان پذیرش؛
- ۲-۱-۳) نام، مسؤوولیت و رتبه‌ی حرفه‌ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه‌ای آن‌ها با یکدیگر؛
- ۲-۱-۴) روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش‌آگهی و عوارض آن و نیز کلیه‌ی اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار؛
- ۲-۱-۵) نحوه‌ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشکی در طول درمان؛
- ۲-۱-۶) کلیه‌ی اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند.
- ۲-۱-۷) ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان؛
- ۲-۲) نحوه‌ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد:
- ۲-۲-۱) اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که:
- تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد؛ (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).
  - بیمار علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار محترم شمرده شود، مگر این‌که عدم اطلاع بیمار، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد؛
- ۲-۲-۲) بیمار می‌تواند به کلیه‌ی اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.
- ۳- حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.
- ۳-۱) محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره موارد ذیل می‌باشد:
- ۳-۱-۱) انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده‌ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط؛
- ۳-۱-۲) انتخاب و نظرخواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور؛
- ۳-۱-۳) شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری وی تأثیری در تداوم نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت؛
- ۳-۱-۴) قبول یا رد درمان‌های پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد؛

۳-۱-۵) اعلام نظر قبلی بیمار در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار واجد ظرفیت تصمیم‌گیری می‌باشد ثبت و به‌عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم‌گیری وی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه‌کنندگان خدمات سلامت و تصمیم‌گیرنده جایگزین بیمار قرار گیرد.

۳-۲) شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد:

۳-۲-۱) انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار باید آزادانه و آگاهانه، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع (مذکور در بند دوم) باشد؛

۳-۲-۲) پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود.

۴- ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار (حق خلوت) و رعایت اصل رازداری باشد.

۴-۱) رعایت اصل رازداری راجع به کلیه‌ی اطلاعات مربوط به بیمار الزامی است مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد؛

۴-۲) در کلیه‌ی مراحل مراقبت اعم از تشخیصی و درمانی باید به حریم خصوصی بیمار احترام گذاشته شود. ضروری است بدین منظور کلیه‌ی امکانات لازم جهت تضمین حریم خصوصی بیمار فراهم گردد؛

۴-۳) فقط بیمار و گروه‌درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند می‌توانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند؛

۴-۴) بیمار حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد. همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می‌باشد مگر اینکه این امر بر خلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.

۵- دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار است.

۵-۱) هر بیمار حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذیصلاح شکایت نماید؛

۵-۲) بیماران حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند؛

۵-۳) خسارت ناشی از خطای ارائه‌کنندگان خدمات سلامت باید پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود.

در اجرای مفاد این منشور در صورتی که بیمار به هر دلیلی فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد، اعمال کلیه‌ی حقوق بیمار- مذکور در این منشور- بر عهده‌ی تصمیم‌گیرنده‌ی قانونی جایگزین خواهد بود. البته چنانچه تصمیم‌گیرنده‌ی جایگزین بر خلاف نظر پزشک، مانع درمان بیمار شود، پزشک می‌تواند از طریق مراجع ذی‌ربط درخواست تجدیدنظر در تصمیم‌گیری را بنماید.

چنانچه بیماری که فاقد ظرفیت کافی برای تصمیم‌گیری است، اما می‌تواند در بخشی از روند درمان معقولانه تصمیم بگیرد، باید تصمیم او محترم شمرده شود.

آیین‌نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه‌ای دانشجویان

در محیط‌های آزمایشگاهی-بالینی

نحوه پوشش و رفتار تمامی خدمتگزاران در مشاغل گروه علوم پزشکی باید به‌گونه‌ای باشد که ضمن حفظ شئون حرفه‌ای، زمینه را برای ارتباط مناسب و مؤثر حرفه‌ای با بیماران، همراهان بیماران، همکاران و اطرافیان در محیط‌های آموزشی فراهم سازد.

لذا رعایت مقررات زیر برای کلیه عزیزانی که در محیط‌های آموزشی بالینی و آزمایشگاهی در حال تحصیل یا ارائه خدمت هستند، اخلاقاً الزامی است.

فصل اول: لباس و نحوه پوشش

لباس دانشجویان جهت ورود به محیط‌های آموزشی به ویژه محیط‌های بالینی و آزمایشگاهی باید متحدالشکل بوده و شامل مجموعه ویژگی‌های زیر باشد:

روپوش سفید بلند در حد زانو و غیرچسبان با آستین بلند

روپوش باید دارای آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه باشد.

تمامی دکمه‌های روپوش باید در تمام مدت حضور در محیط‌های آموزشی به‌طور کامل بسته باشد.

استفاده از کارت شناسایی معتبر عکس‌دار حاوی (حرف اول نام، نام خانوادگی، عنوان، نام دانشکده و نام رشته) بر روی پوشش، در ناحیه سینه سمت چپ در تمام مدت حضور در محیط‌های آموزشی الزامی می‌باشد.

دانشجویان خانم باید تمامی سر، گردن، نواحی زیر گردن و موها را با پوشش مناسب بپوشانند.

شلوار باید بلند متعارف و ساده و غیرچسبان باشد استفاده از شلوارهای جین پاره و نظایر آن در شان حرف پزشکی نیست.

پوشیدن جوراب ساده که تمامی پا و ساق پا را بپوشاند ضروری است.

پوشیدن جوراب‌های توری و یا دارای تزیینات ممنوع است.

کفش باید راحت و مناسب بوده، هنگام راه رفتن صدا نداشته باشد.

روپوش، لباس و کفش باید راحت، تمیز، مرتب و در حد متعارف باشد و نباید دارای رنگ‌های تند و زننده نامتعارف باشد.

استفاده از نشانه‌های نامربوط به حرفه پزشکی و آویختن آن به روپوش، شلوار و کفش ممنوع می‌باشد.

استفاده و در معرض دید قرار دادن هر گونه انگشتر، دستبند، گردن بند و گوشواره (به جز حلقه ازدواج) در محیط‌های آموزشی ممنوع می‌باشد.

استفاده از دمپایی و صندل در محیط‌های آموزشی به‌جز اتاق عمل و اتاق زایمان ممنوع می‌باشد.

فصل دوم: بهداشت فردی و موازین آرایش در محیط‌های آموزشی کشور

۱- وابستگان به حرف پزشکی الگوهای نظافت و بهداشت فردی هستند، لذا، بدون تردید تمیزی ظاهر و بهداشت در محیط‌های آموزشی علوم پزشکی از ضروریات است.

۲- ناخن‌ها باید کوتاه و تمیز باشد آرایش ناخن‌ها با لاک و برچسب‌های ناخن در هر شکلی ممنوع است استفاده از ناخن‌های مصنوعی و ناخن بلند موجب افزایش شانس انتقال عفونت و احتمال آسیب به دیگران و تجهیزات پزشکی می‌باشد.

۳- آرایش سر و صورت به صورت غیرمتعارف و دور از شئون حرفه پزشکی ممنوع می‌باشد.

۴- نمایان نمودن هرگونه آرایش به صورت تاتو و با استفاده از حلقه یا نگین در بینی یا هر قسمت از دست‌ها و صورت ممنوع است.

۵- استفاده از ادوکلن و عطرها با بوی تند و حساسیت‌زا در محیط‌های آموزشی ممنوع است.

فصل سوم: موازین رفتار دانشجویان در محیط‌های آموزش پزشکی

۱- رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای، تواضع و فروتنی در برخورد با بیماران، همراهان بیماران، استادان، دانشجویان و کارکنان الزامی است.

۲- صحبت کردن در محیط‌های آموزشی باید به آرامی و با ادب همراه باشد؛ و هرگونه ایجاد سرو و صدای بلند و یا بر زبان راندن کلمات که در شان حرفه پزشکی نیست، ممنوع است.

۳- استعمال دخانیات در کلیه زمان‌های حضور فرد در محیط‌های آموزشی، ممنوع می‌باشد.

۴- جویدن آدامس و نظایر آن در آزمایشگاه‌ها، سالن کنفرانس، راند بیماران و در حضور اساتید، کارکنان و بیماران ممنوع می‌باشد.

۵- در زمان حضور در کلاس‌ها، آزمایشگاه‌ها و راند بیماران، تلفن همراه باید خاموش بوده و در سایر زمان‌ها، استفاده از آن به حد ضرورت کاهش یابد.

۶- هرگونه بحث و شوخی در مکان‌های عمومی مرتبط نظیر آسانسور، کافی شاپ و رستوران ممنوع می‌باشد.

فصل چهارم: نظارت بر اجرا و پیگیری موارد تخلف آئین‌نامه

۱- نظارت بر رعایت اصول این آئین‌نامه در بیمارستان‌های آموزشی و سایر محیط‌های آموزشی علوم پزشکی بالینی بر عهده معاون آموزشی بیمارستان، مدیر گروه، رئیس بخش و کارشناسان آموزشی و دانشجویی واحد مربوطه می‌باشد.

۲- افرادی که اخلاق حرفه‌ای و اصول این آئین‌نامه را رعایت ننمایند ابتدا تذکر داده می‌شود و در صورت اصرار بر انجام تخلف به شورای انضباطی دانشجویان ارجاع داده می‌شوند.

پیوست شماره ۳

کدهای اخلاق حرفه‌ای پرستاری

آنچه به عنوان مبانی ارزشی اسلامی-ایرانی در حرفه پرستاری، قابل استناد است عبارت است از:

- بنا به آیات کریمه قرآن مرض و شفا در دست پروردگار متعال است و لذا پرستار در تمام شرایط وظایف محوله را با توکل و استعانت از ذات باری تعالی به انجام می‌رساند.
- همه انسان‌ها از شأن و کرامت والای انسانی برخوردارند و لازم است در هر حالتی مورد احترام قرار گیرند ولی بیمار یا فرد سالمی که نیازی در رابطه با سلامت خود دارد، شایسته توجه و احترام ویژه‌ای است. لذا تمام بیماران، بدون در نظر گرفتن وضعیت اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، توسط پرستار مورد احترام و حمایت روحی-روانی قرار می‌گیرند.
- حفظ حیات هر انسان در هر جایگاه و موقعیتی که باشد وظیفه هر مسلمانی است ولی پرستار به واسطه تقبل مسئولیتی ویژه، در قبال نفس و جان بیمار مسئول خواهد بود. لازم است آیه شریفه (سوره مائده/۳۲) همواره مدنظر باشد که نجات جان یک انسان را برابر با احیاء تمام انسان‌ها دانسته است.
- تقویت روحی و معنوی بیمار از منظر اسلام در بهبود او تأثیرگذار است. لذا وظیفه اخلاقی پرستار است که بیمار را دلداری داده و زمینه را برای پذیرش همراه با طیب نفس بیماری فراهم کند.

تدوین راهنمای کشوری اخلاق در پژوهش (کدهای ۲۶ گانه) در سال ۱۳۷۸ و راهنماهای اختصاصی اخلاق در پژوهش (۱۳۸۴) و منشور جامع حقوق بیمار (۱۳۸۸) نمونه‌هایی از اسناد اخلاقی مبتنی بر فرهنگ ایرانی و اسلامی هستند.

از مهم‌ترین ارزش‌ها در حرفه پرستاری، احترام به مددجو/ بیمار و حفظ شأن و کرامت انسانی، نوع دوستی و همدلی، پایبندی به تعهدات حرفه‌ای، پاسخگویی، مسئولیت‌پذیری و وجدان کاری، عدالت در خدمت‌رسانی، تعهد به صداقت و وفاداری، حفظ حریم خصوصی بیماران و تعهد به رازداری و امانت‌داری، ارتقاء صلاحیت علمی و عملی به طور مداوم، ارتقاء آگاهی از مقررات حرفه‌ای و دستورالعمل‌های اخلاقی و رعایت آن‌ها، احترام متقابل با سایر ارائه‌دهندگان مراقبت سلامت و برقراری ارتباط مناسب با آنان، احترام به استقلال فردی مددجو/بیمار و شفقت و مهربانی است که باید مورد لحاظ قرار گیرد.

* راهنماهای اخلاقی در بخش پرستار و جامعه عبارت‌اند از:

پرستار باید:

- ۱- در جهت ارتقای سلامت جامعه، پیشگیری از بیماری‌ها، اعاده سلامت و کاهش درد و رنج، کوشش کند و آن را رسالت اصلی خود بداند.
  - ۲- مراقبت پرستاری را صرف‌نظر از نژاد، ملیت، مذهب، فرهنگ، جنس، سن، وضعیت اقتصادی-اجتماعی، مسائل سیاسی، بیماری جسمی یا روحی-روانی یا هر عامل دیگری ارائه دهد و در جهت حذف بی‌عدالتی و نابرابری در جامعه بکوشد.
  - ۳- مراقبت‌های پرستاری را با رعایت احترام به حقوق انسانی و تا حد امکان با در نظر گرفتن ارزش‌ها، آداب و رسوم اجتماعی، فرهنگی و اعتقادات دینی مددجو/بیمار ارائه دهد.
  - ۴- به جامعه در زمینه‌های ارتقای سلامتی و پیشگیری از بیماری‌ها آموزش دهد و این را از مهم‌ترین مسئولیت‌های خود بداند. مراقبت پرستاری و آموزش استاندارد باید متناسب با فرهنگ، باورها، ارزش‌ها و نیازهای افراد ارائه شود.
  - ۵- به چالش‌ها و مسائل اخلاقی در محیط جامعه و محیط کار که قداست حرفه پرستاری را مخدوش می‌کند توجه و حساسیت داشته، در مواقع لازم راه‌حل و پاسخ مناسب را پیشنهاد دهد.
  - ۶- ضمن همکاری و هماهنگی با سایر افراد، گروه‌ها و نهادهای اجتماعی جهت برطرف کردن نیازهای اجتماعی و رفع مسائل اخلاقی مطرح در حیطه مراقبت‌های سلامت تلاش کند.
  - ۷- به گروه‌ها و افراد آسیب‌پذیر از قبیل کودکان، سالمندان، افراد دچار ناتوانی و معلولیت‌های جسمی، بیماران روانی و مانند آن‌ها توجه ویژه کند.
  - ۸- ضمن توجه به سلامت در سطح محلی، در راستای حصول اهداف سلامت در سطح ملی و جهانی نیز تلاش و همکاری کند.
  - ۹- در بحران‌ها و حوادث طبیعی همچون جنگ، زلزله، سیل، همه‌گیری بیماری‌ها و مانند آن‌ها مسئولیت‌ها و وظایف خود را با در نظر گرفتن احتیاطات لازم انجام دهد.
- *راهنامه‌های اخلاقی در بخش پرستار و تعهد حرفه‌ای عبارت‌اند از:
- پرستار باید:
- ۱- هنگام اجرای مداخلات پرستاری و تصمیم‌گیری‌های بالینی، مسئولیت‌های اخلاقی را همانند مسئولیت‌های حقوقی و حرفه‌ای در نظر بگیرد.
  - ۲- در حد وظایف و اختیارات خود، در جهت فراهم آوردن محیطی امن و سالم برای مددجو/بیمار کوشا باشد.
  - ۳- با حضور به موقع، انجام وظایف حرفه‌ای به نحو احسن و ثبت دقیق و کامل مراقبت‌های انجام شده، امنیت مددجو/بیمار را تأمین کند.

- ۴- بر اساس استانداردهای حرفه‌ای حاصل از نتایج تحقیقات معتبر و شواهد موجود، بهترین مراقبت را به مددجو/بیمار ارائه دهد.
- ۵- تمام مداخلات پرستاری را با حفظ عزت و احترام مددجو/بیمار و خانواده او انجام دهد.
- ۶- حداکثر کوشش خود را برای حفظ اسرار بیمار، رعایت حریم خصوصی او، احترام به استقلال فردی و کسب رضایت آگاهانه، به عمل آورد.
- ۷- با شناسایی و گزارش خطاهای حرفه‌ای همکاران تیم درمانی از بروز صدمات احتمالی به مددجو/بیمار پیشگیری کند.
- ۸- در صورت خطا در مداخلات پرستاری، صادقانه به مددجو/بیمار توضیح داده، در هر شرایطی راست‌گویی و انصاف را سر لوحه کار خود قرار دهد.
- ۹- توانایی‌های جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی خود را حفظ کند و ارتقا دهد.
- ۱۰- در جهت حفظ صلاحیت حرفه‌ای، دانش و مهارت‌های خود را به روز نگه دارد.
- ۱۱- توانمندی و دانش کافی برای مراقبت مؤثر و ایمن، بدون نظارت مستقیم را داشته، در برابر اقدامات خود پاسخگو باشد.
- ۱۲- به‌گونه‌ای عمل کند که اعتبار و حیثیت حرفه‌اش زیر سؤال نرود.
- ۱۳- توجه داشته باشد که از نام و موقعیت وی جهت تبلیغ تجاری محصولات استفاده نشود.
- ۱۴- از پذیرش هرگونه هدیه یا امتیازی از مددجو/بیمار یا بستگان وی، که ممکن است موجب معذورانی در حال یا آینده شود پرهیز کند.
- *راهنماهای اخلاقی در بخش پرستار و ارائه خدمات بالینی عبارت‌اند از:
پرستار باید:
- ۱- خود را با ذکر نام، عنوان و نقش حرفه‌ای به مددجو/بیمار معرفی کند.
  - ۲- ارائه مداخلات پرستاری را با احترام کامل به مددجو/بیمار و حفظ شان وی انجام دهد.
  - ۳- خواسته‌های مددجو/بیمار را صرف‌نظر از سن، جنس، نژاد، موقعیت، وضعیت اقتصادی، سبک زندگی، فرهنگ، مذهب، باورهای سیاسی و توانایی جسمی او، مورد توجه و ملاحظه قرار دهد.
  - ۴- مراقبت‌ها را مبتنی بر دانش روز و قضاوت صحیح پرستاری انجام دهد.
  - ۵- ارتباطی همراه با ملاحظت در رفتار و کلام داشته باشد، به نحوی که با جلب اعتماد مددجو/بیمار بتواند نیازها و نگرانی‌های بیمار را دریابد.
  - ۶- قبل از انجام هرگونه مداخلات پرستاری، رضایت آگاهانه بیمار یا سرپرست قانونی وی را جلب کند. در همین راستا اطلاعات کافی در مورد اقدامات پرستاری را در اختیار بیمار قرار دهد تا بیمار امکان قبول یا رد آگاهانه خدمات مراقبتی را داشته باشد.

- ۷- هنگام ارائه یک محصول جدید یا به‌کارگیری آن در بالین، آگاهی کامل از خطرات احتمالی آن وسیله داشته باشد و همچنین اطلاعات لازم در مورد فواید و مضرات استفاده از آن محصول را در اختیار مددجو/بیمار بگذارد تا امکان انتخاب آگاهانه برای وی فراهم شود.
- ۸- آگاه باشد هیچ‌کس حق ندارد به جای یک فرد بالغ صلاحیت‌دار، رضایت دهد و در مورد کودکان، حق رضایت جزء مسئولیت‌های قیم قانونی است.
- ۹- جهت توانمندسازی مددجو/بیمار با توجه به طرح مراقبتی و برنامه ترخیص، به مددجو/بیمار و خانواده وی آموزش دهد.
- ۱۰- به‌طور استثناء، در مواقع اورژانس که اقدام درمانی در اسرع وقت برای حفظ زندگی مددجو/بیمار ضروری است، بدون رضایت بیمار اقدامات لازم را شروع کند.
- ۱۱- در شرایطی که مددجو/بیمار قادر به اعلام رضایت نبوده، اطلاع از خواسته وی نیز امکان‌پذیر نباشد، بر اساس استانداردهای موجود و با در نظر گرفتن مصلحت مددجو/بیمار، مناسب‌ترین اقدام را برای او انجام دهد.
- ۱۲- برای بی‌خطر بودن مداخلات پرستاری احتیاطات لازم را بکار بندد و در موارد لازم این موضوع را با سایر اعضای تیم سلامت به مشورت گذارد.
- ۱۳- همه اطلاعاتی که در حین فرایند مراقبتی به دست آورده یا در اختیار او قرار می‌گیرد را سرّ حرفه‌ای تلقی کند و مگر در موارد مجاز، بدون رضایت مددجو/بیمار در اختیار دیگران قرار ندهد.
- ۱۴- اطلاعات درمانی مددجو/بیمار را تنها برای اهداف مرتبط با سلامت (درمان، پژوهش) و در جهت منافع بیمار مورد استفاده قرار دهد. همچنین مددجو/بیمار را مطلع کند که ممکن است بخشی از اطلاعات پرونده با سایر اعضای تیم درمان جهت مشاوره درمانی در میان گذاشته شود.
- ۱۵- در مواردی که از اطلاعات مددجو/بیمار در زمینه‌های تحقیقاتی و آموزشی استفاده می‌شود باید با کسب رضایت وی بوده و انتشار اطلاعات بدون درج نام یا هر نشانی منجر به شناسایی، صورت گیرد.
- ۱۶- هنگام انجام هر مداخله پرستاری، به حریم خصوصی مددجو/بیمار احترام بگذارد.
- ۱۷- در موارد عدم امکان خدمت‌رسانی ایده آل تا زمان برقراری برنامه جدید درمانی ارائه مراقبت را در بهترین سطح از توانایی ادامه دهد.
- ۱۸- در شرایط اورژانس خارج از محیط کار نیز به ارائه مراقبت از بیمار یا مصدوم بپردازد.
- ۱۹- در صورت نارضایتی مددجو/بیمار یا بروز مشکل، حق وی برای تغییر پرستار مسئول یا سایر مراقبان و درمانگران را محترم شمرده، در حد امکان در جلب رضایت مددجو/بیمار تلاش کند.
- ۲۰- در صورت اطلاع از موارد عدم رعایت استانداردهای مراقبتی، به مقام مسئولی که اختیار کافی برای اصلاح شرایط داشته باشد اطلاع دهد.

- ۲۱- هر گونه اعتراض و مشکل بیمار را به مسئول بخش گزارش دهد.
- ۲۲- از انجام اقداماتی که مستلزم زیر پا گذاردن اصول اخلاقی، قانونی و شرعی باشد حتی در صورت درخواست بیمار پرهیز کند.
- ۲۳- در بیمارانی که روزهای پایانی حیات را سپری می‌کنند، برای پذیرش واقعیت و برنامه‌ریزی مناسب برای برآوردن خواسته‌های بیمار، از جمله انجام اعمال مذهبی یا ثبت وصیت، کمک و همکاری کند.
- *راهنماهای اخلاقی در بخش پرستار و همکاران تیم درمانی عبارت‌اند از:
- پرستار باید:
- ۱- با اعضای تیم سلامت، مددجو/بیمار و خانواده وی، در راستای ارائه مؤثرتر و بهتر مداخلات پرستاری، همکاری و مشارکت کند.
  - ۲- مددجو/بیمار یا تصمیم‌گیرنده جایگزین را در اتخاذ تصمیمات در مورد مداخلات پرستاری مشارکت دهد.
  - ۳- دانش و تجربه حرفه‌ای خود را با سایر همکاران در میان گذارد.
  - ۴- با تیم درمان ارتباط متقابل مبتنی بر اعتماد برقرار کند.
  - ۵- با سایر پرستاران، اساتید و دانشجویان برخورد و رفتاری توأم با احترام داشته باشد.
  - ۶- در صورت بروز هرگونه تعارض منافع در هنگام مراقبت از مددجو/بیمار، با اولویت حفظ حقوق مددجو/بیمار، آن را با همکاران ارشد و مسئولان خود مطرح و چاره‌جویی کند.
  - ۷- با سطوح مختلف حرفه‌ای، از جمله سرپرستار، سرپرستار ناظر، مدیر پرستاری و روسای بخش، ارتباط حرفه‌ای توأم با احترام متقابل برقرار کند.
  - ۸- در صورت مواجهه با هر نوع چالش اخلاقی برای تصمیم‌گیری با کمیته اخلاق بیمارستان مشورت کند. مدیر پرستاری باید:
  - ۹- در تمام ابعاد حرفه‌ای برای سایر پرستاران به عنوان الگو عمل کند.
  - ۱۰- حداکثر تلاش خود را در جهت کسب اطمینان از انتقال اطلاعات لازم قانونی و اخلاقی به همکاران پرستار انجام دهد.
  - ۱۱- شرایط لازم برای شرکت پرستاران در دوره‌های آموزش مداوم را فراهم کند.
  - ۱۲- به منظور حل معضلات اخلاقی حین مداخلات پرستاری در صورت نیاز از مشورت افراد متخصص در زمینه اخلاق حرفه‌ای استفاده کند.
  - ۱۳- بر اساس سلسله‌مراتب در راستای منافع مددجو/بیمار همپای دیگر همکاران تلاش کند.
  - ۱۴- با هدف ارتقای کیفیت خدمات، حداکثر تلاش خود را در جهت حفظ فضای مناسب کاری و افزایش انگیزه حرفه‌ای پرستاران به انجام رساند.

- ۱۵- در فرایند ارزشیابی و ارتقای حرفه‌ای پرستاران، ضمن رعایت استانداردهای حرفه‌ای و اصول اخلاق پرستاری، در مجموعه خود منصفانه عمل کند.
- *راهنماهای اخلاقی در بخش پرستار، آموزش و پژوهش عبارت‌اند از:
- ۱- مدرس پرستاری باید بیشترین تلاش خود را در جهت آگاه بودن از دانش روز و ارتقاء دانش و عملکرد اخلاقی خود به عمل آورد.
  - ۲- رابطه استاد و دانشجو در محیط‌های علمی، آموزشی و تحقیقاتی، باید مبتنی بر شان و اخلاق حرفه‌ای توأم با احترام باشد.
  - ۳- مدرس پرستاری باید در راستای ارتقاء دانش و مهارت دانشجویان و ارتقاء عملکرد اخلاقی و حرفه‌ای آنان تلاش کند.
  - ۴- در موارد استفاده از بیمار در آموزش دانشجویان، حقوق بیمار و ملاحظات اخلاقی مرتبط، باید به طور دقیق و کامل رعایت شود.
  - ۵- در صورت عدم همکاری مددجو/بیمار یا خانواده وی در آموزش دانشجوی، نباید روند ارائه خدمات به او تحت تأثیر قرار گیرد.
  - ۶- در راستای ارتقاء خدمات سلامت، کیفیت دوره‌های آموزشی پرستاران، راهنماها و استانداردهای موجود، باید به طور مستمر مورد بررسی و بازنگری قرار گیرد.
  - ۷- در صورت فعالیت در حوزه پژوهش، پرستار باید ضمن گذراندن دوره‌های آموزشی لازم، از اصول و قواعد پژوهش مطلع و با راهنماهای اخلاق در پژوهش عمومی و اختصاصی کشوری آشنا و به آن‌ها ملتزم باشد.
  - ۸- پرستار نباید از جایگاه حرفه‌ای خود برای متقاعد کردن مددجو/بیمار برای شرکت در تحقیق استفاده کند.
  - ۹- عدم پذیرش مشارکت در تحقیق از سوی بیمار یا خانواده او نباید روند ارائه مداخلات پرستاری را تحت تأثیر قرار دهد.
  - ۱۰- پرستار بالینی باید برای ارتقای مهارت‌ها و ظرفیت‌های بالینی دانشجویان پرستاری و مامایی تلاش کند.
- نظارت علمی اجرایی در تدوین کدهای ملی اخلاق در حرفه پرستاری بر عهده دکتر باقر لاریجانی بوده است و مراکزی چون شورای سیاستگذاری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، سازمان نظام پرستاری کل کشور، دفتر پرستاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، فرهنگستان علوم پزشکی کشور و بورد پرستاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در تدوین آن همکاری کرده‌اند.

پیوست شماره ۴

راهنمای عمومی اخلاق در پژوهش‌های علوم پزشکی در جمهوری اسلامی ایران

مقدمه

در خدمات سلامت باید از تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد استفاده شود. این شواهد از راه پژوهش به دست می‌آیند. بنابراین پیشرفت دانش پزشکی بر پژوهش مبتنی است. بخش بزرگی از پژوهش‌ها برای رسیدن به نتایج معتبر، در نهایت باید بر روی انسان به انجام برسند.

راهنمای عمومی اخلاق در پژوهش‌های دارای آزمودنی انسانی در جمهوری اسلامی ایران، در بردارنده‌ی اصول و مقررات اخلاقی است که تمامی پژوهشگرانی که اقدام به پژوهش بر روی آزمودنی‌های انسانی (که شامل داده‌ها یا مواد بدنی بدست آمده از انسان‌ها نیز می‌شود) می‌کنند و تمامی مدیران پژوهشی و کمیته‌های اخلاق در پژوهش کشور، باید آن را مبنا و راهنمای عملکرد خود قرار دهند و تمامی تلاش خود را برای تضمین رعایت حداکثری آن در عملکرد پژوهشی خود - و تا جای ممکن دیگر پژوهشگران - به

عمل آورند. این راهنما بر اساس اصول اخلاقی، به‌ویژه کرامت انسانی، مبانی و ارزش‌های اسلامی و ملی تدوین یافته است. تقدم و تأخر بندهای این راهنما، بر اساس اهمیت نیست. این راهنما باید به‌صورت یک کل واحد دیده شود و هیچ‌کدام از بندهای آن نباید بدون توجه کافی به مقدمه و سایر بندهای مرتبط تفسیر شود. هر پژوهشگر باید علاوه بر این راهنما، از دیگر قوانین و راهنماهای مرتبط که از سوی مراجع رسمی ابلاغ شده‌اند مانند راهنماهای اختصاصی اخلاق در پژوهش کشور آگاهی داشته باشد و آن‌ها را رعایت کند.

۱- هدف اصلی هر پژوهش باید ارتقای سلامت انسان‌ها توأم با رعایت کرامت و حقوق ایشان باشد.

۲- در پژوهش بر آزمودنی انسانی، سلامت و ایمنی فرد فرد آزمودنی‌ها در طول و بعد از اجرای پژوهش، بر تمامی مصالح دیگر اولویت دارد. هر پژوهشی که بر روی آزمودنی انسانی انجام می‌گیرد، باید توسط افرادی طراحی و اجرا شود که تخصص و مهارت بالینی لازم و مرتبط را داشته باشند. در کارآزمایی‌های بالینی بر روی بیماران یا داوطلب‌های سالم نظارت پزشک دارای مهارت و دانش متناسب الزامی است.

۳- پژوهش بر انسان فقط در صورتی توجیه‌پذیر است که منافع بالقوه‌ی آن برای هر فرد آزمودنی بیشتر از خطرهای آن باشد. در پژوهش‌های دارای ماهیت غیر درمانی، سطح آسیبی که آزمودنی در معرض آن قرار می‌گیرد نباید بیشتر از آنچه باشد که مردم عادی در زندگی روزمره‌ی خود با آن مواجه می‌شوند. حصول اطمینان از این امر بر عهده‌ی طراحان، مجریان و همکاران پژوهش و تمامی شوراهای بررسی یا پایش‌کننده‌ی پژوهش از جمله کمیته‌ی اخلاق در پژوهش است.

۴- مواردی از قبیل سرعت، سهولت کار، راحتی پژوهشگر، هزینه‌ی پایین‌تر و/یا صرفاً عملی بودن آن به‌هیچ‌وجه نباید موجب قرار دادن آزمودنی در معرض خطر یا زیان افزوده یا تحمیل هر گونه محدودیت اختیار اضافی به وی شود.

۵- قبل از آغاز هر پژوهش پزشکی، باید اقدامات اولیه جهت به حداقل رساندن زیان احتمالی وارده به آزمودنی‌ها و تأمین سلامت آن‌ها انجام گیرد.

۶- در کارآزمایی‌های بالینی دوسوکور که آزمودنی از ماهیت دارویی یا مداخله‌ای که برای وی تجویز شده بی‌اطلاع است، پژوهشگر باید تدابیر لازم جهت کمک‌رسانی به آزمودنی در صورت لزوم و در شرایط اضطراری را تدارک ببیند.

۷- اگر در حین اجرای پژوهش مشخص شود که خطرات شرکت در این پژوهش برای آزمودنی‌ها بیش از فواید بالقوه‌ی آن است، باید آن پژوهش بلافاصله متوقف شود.

۸- طراحی و اجرای پژوهش‌هایی که بر روی آزمودنی انسانی انجام می‌گیرند، باید منطبق با اصول علمی پذیرفته شده بر اساس دانش روز و مبتنی بر مرور کامل منابع علمی موجود و پژوهش‌های قبلی

آزمایشگاهی و در صورت لزوم، حیوانی مناسب باشد. مطالعات حیوانی باید با رعایت کامل اصول اخلاقی کار با حیوانات آزمایشگاهی انجام شوند.

۹- در پژوهش‌های پزشکی که ممکن است به محیط زیست آسیب برسانند، باید احتیاط‌های لازم در جهت حفظ و نگهداری و عدم آسیب‌رسانی به محیط زیست انجام گیرد.

۱۰- هر پژوهشی باید بر اساس و منطبق بر یک طرح نامه (پروپوزال) به انجام برسد. در کارآزمایی‌های بالینی باید علاوه بر طرح نامه، دستورالعمل (پروتکل) نیز تهیه و ارائه شود. طرح نامه و دستورالعمل باید شامل تمامی اجزای ضروری باشد. از جمله بخش ملاحظات اخلاقی، اطلاعات مربوط به بودجه، حمایت‌کننده‌ها، وابستگی‌های سازمانی، موارد تعارض منافع بالقوه‌ی دیگر، مشوق‌های شرکت‌کنندگان، پیش‌بینی درمان و یا جبران خسارت افراد آسیب‌دیده در پژوهش. در مواردی که لازم است رضایت‌نامه‌ی آگاهانه به صورت کتبی اخذ شود، فرم رضایت‌نامه باید تدوین و به طرح نامه پیوست شده باشد. پیش از تصویب یا تأیید طرح نامه از سوی کمیته‌ی مستقل اخلاق در پژوهش، نباید اجرای پژوهش شروع شود.

۱۱- کمیته‌ی اخلاق در پژوهش علاوه بر بررسی و تصویب طرح نامه و دستورالعمل، این حق را دارد که طرح‌ها را در حین و بعد از اجرا را از نظر رعایت ملاحظات اخلاقی مورد پایش قرار دهد. اطلاعات و مدارکی که برای پایش از سوی کمیته‌ی اخلاق درخواست می‌شود، باید از سوی پژوهشگران در اختیار این کمیته گذاشته شود.

۱۲- انتخاب آزمودنی‌های بالقوه از میان جمعیت بیماران یا هر گروه جمعیتی دیگر، باید منصفانه باشد، به نحوی که توزیع بارها (خطرات یا هزینه‌ها) و منافع شرکت در پژوهش، در آن جمعیت و کل جامعه، تبعیض‌آمیز نباشد.

۱۳- کسب رضایت آگاهانه و آزادانه در هر پژوهشی که بر روی آزمودنی انسانی اجرا می‌شود، الزامی است. این رضایت باید به شکل کتبی باشد. در مواردی که اخذ رضایت آگاهانه‌ی کتبی غیر ممکن یا قابل صرف‌نظر باشد، باید موضوع با ذکر دلایل به کمیته‌ی اخلاق منتقل شود. در صورت تأیید کمیته‌ی اخلاق، اخذ رضایت کتبی قابل تعویق یا تبدیل به رضایت شفاهی یا ضمنی خواهد بود.

۱۴- اگر در طول اجرای پژوهش تغییری در نحوه اجرای پژوهش داده شود یا اطلاعات جدیدی به دست آید که احتمال داشته باشد که بر تصمیم آزمودنی مبنی بر ادامه‌ی شرکت در پژوهش تأثیرگذار باشد، باید موضوع به اطلاع کمیته‌ی اخلاق رسانده شود و در صورت موافقت کمیته با ادامه‌ی پژوهش، مراتب به اطلاع آزمودنی رسانده شود و رضایت آگاهانه مجدداً اخذ گردد.

۱۵- پژوهشگر باید از آگاهانه بودن رضایت اخذشده اطمینان حاصل کند. برای این منظور، در تمامی پژوهش‌های پزشکی، اعم از درمانی و غیردرمانی، پژوهشگر موظف است فرد در نظر گرفته شده به‌عنوان آزمودنی را از تمامی اطلاعاتی که می‌توانند در تصمیم‌گیری او مؤثر باشند، به نحو مناسبی آگاه سازد. این

اطلاعات مشتمل‌اند بر: عنوان و اهداف پژوهش، طول مدت پژوهش، روشی که قرار است باکار گرفته شود (شامل احتمال تخصیص تصادفی به گروه مورد یا شاهد)، منابع تأمین بودجه، هرگونه تعارض منافع احتمالی، وابستگی سازمانی پژوهشگر و فواید و زیان‌هایی که انتظار می‌رود مطالعه در بر داشته باشد. همچنین، هر آزمودنی باید بداند که می‌تواند هر لحظه که بخواهد از مطالعه خارج شود و باید درباره‌ی خطرات و زیان‌های بالقوه‌ی ناشی از ترک زودرس پژوهش آگاه و پشتیبانی شود. پژوهشگر همچنین باید به تمامی سؤالات و دغدغه‌های این افراد، با حوصله و دقت پاسخ بدهد. این موارد باید در رضایت‌نامه‌ی آگاهانه منعکس شود.

۱۶- پژوهشگر باید از آزادانه بودن رضایت اخذ شده اطمینان حاصل کند. رفتارهایی که به هر نحوی متضمن تهدید، اغوا، فریب و یا اجبار باشد موجب ابطال رضایت آزمودنی می‌شود. به فرد باید فرصت کافی برای مشاوره با افرادی که مایل باشد - نظیر اعضای فامیل یا پزشک خانواده - داده شود. همچنین، در پژوهش‌هایی که پژوهشگر مقام سازمانی بالاتری نسبت به آزمودنی داشته باشد، دلایل این شیوه‌ی جذب آزمودنی، باید توسط کمیته‌ی اخلاق تأیید شود، در این موارد شخص ثالث و معتمدی باید رضایت را دریافت کند.

۱۷- پژوهشگر ارشد مسئول مستقیم ارائه اطلاعات کافی و به زبان قابل‌فهم برای آزمودنی، اطمینان از درک اطلاعات ارائه‌شده و اخذ رضایت آگاهانه است. در مواردی که بنا به دلیلی، نظیر زیاد بودن تعداد آزمودنی‌ها، این اطلاع‌رسانی از طریق شخص دیگری انجام می‌گیرد، این پژوهشگر ارشد است که مسئول انتخاب فردی آگاه و مناسب برای این کار و حصول اطمینان از تأمین شرایط مذکور در این بند است.

۱۸- در پژوهش‌هایی که از مواد بدنی (شامل بافت‌ها و مایعات بدن انسان) یا داده‌هایی استفاده می‌شود که هویت صاحبان آن‌ها معلوم یا قابل‌کشف و ردیابی است، باید برای جمع‌آوری، تحلیل، ذخیره‌سازی و /یا استفاده‌ی مجدد از آن‌ها رضایت آگاهانه گرفته شود. در مواردی که اخذ رضایت غیرممکن باشد یا اعتبار پژوهش را خدشه‌دار کند، می‌توان در صورت بررسی مورد و تصویب کمیته‌ی اخلاق، از داده‌ها یا مواد بدنی ذخیره شده، بدون اخذ رضایت آگاهانه استفاده کرد.

۱۹- عدم قبول شرکت در پژوهش، یا ادامه ندادن به همکاری، نباید هیچ‌گونه تأثیری بر خدمات درمانی که در همان مؤسسه - نظیر بیمارستان - به فرد ارائه می‌شود، داشته باشد. این موضوع باید در فرایند اخذ رضایت آگاهانه، به آزمودنی اطلاع داده شود.

۲۰- در مواردی که آگاه کردن آزمودنی درباره‌ی جنبه‌ای از پژوهش باعث کاهش اعتبار پژوهش می‌شود، ضرورت اطلاع‌رسانی ناکامل از طرف پژوهشگر باید توسط کمیته‌ی اخلاق تأیید شود. بعد از رفع عامل این محدودیت، باید اطلاع‌رسانی کامل به آزمودنی انجام گیرد.

۲۱- برخی از افراد یا گروه‌هایی از مردم، نظیر ناتوانان ذهنی، کودکان، جنین و نوزاد، بیماران اورژانسی، یا زندانیان که ممکن است به‌عنوان آزمودنی در پژوهش شرکت کنند، نمی‌توانند برای دادن رضایت، آگاهی یا آزادی لازم را داشته باشند. این افراد یا گروه‌ها آسیب‌پذیر دانسته می‌شوند و باید مورد حفاظت ویژه قرار گیرند.

۲۲- از گروه‌های آسیب‌پذیر هیچ‌گاه نباید (به دلایلی چون سهولت دسترسی) به عنوان آزمودنی ترجیحی استفاده شود. پژوهش پزشکی با استفاده از گروه‌ها یا جوامع آسیب‌پذیر تنها در صورتی موجه است که با هدف پاسخگویی به نیازهای سلامت و اولویت‌های همان گروه یا جامعه طراحی و اجرا شود و احتمال معقولی وجود داشته باشد که همان گروه یا جامعه از نتایج آن پژوهش سود خواهد برد.

۲۳- در پژوهش بر روی گروه‌های آسیب‌پذیر، وظیفه‌ی اخذ رضایت آگاهانه مرتفع نمی‌شود. در مورد افرادی که سرپرست قانونی دارند، پژوهشگر موظف است که علاوه بر اخذ رضایت آگاهانه از سرپرست قانونی، متناسب با ظرفیت خود فرد، از وی رضایت آگاهانه اخذ کند. در هر حال، باید به امتناع این افراد از شرکت در پژوهش احترام گذاشته شود.

۲۴- اگر در حین اجرای پژوهش، آزمودنی دارای ظرفیت، ظرفیت خود را از دست بدهد یا آزمودنی فاقد ظرفیت، واجد ظرفیت شود، باید با توجه به تغییر حاصله، رضایت آگاهانه برای ادامه‌ی پژوهش از سرپرست قانونی یا خود فرد اخذ شود.

۲۵- پژوهشگر مسئول رعایت اصل رازداری و حفظ اسرار آزمودنی‌ها و اتخاذ تدابیر مناسب برای جلوگیری از انتشار آن است. همچنین، پژوهشگر موظف است که از رعایت حریم خصوصی آزمودنی‌ها در طول پژوهش اطمینان حاصل کند. هرگونه انتشار داده‌ها یا اطلاعات بدست آمده از بیماران باید بر اساس رضایت آگاهانه انجام گیرد.

۲۶- هر نوع آسیب یا خسارت ناشی از شرکت در پژوهش باید بر طبق قوانین مصوب جبران خسارت شود. این امر باید در هنگام طراحی پژوهش لحاظ شده باشد. نحوه‌ی تحقق این امر ترجیحاً به‌صورت پوشش بیمه‌ای نامشروط باشد.

۲۷- در پایان پژوهش، هر فردی که به‌عنوان آزمودنی به آن مطالعه وارد شده است، این حق را دارد که درباره‌ی نتایج مطالعه آگاه شود و از مداخلات یا روش‌هایی که سودمندی‌شان در آن مطالعه نشان داده شده است، بهره‌مند شود.

۲۸- پژوهشگران موظف‌اند که نتایج پژوهش‌های خود را صادقانه، دقیق و کامل منتشر کنند. نتایج، اعم از منفی یا مثبت و نیز منابع تأمین بودجه، وابستگی سازمانی و تعارض منافع - در صورت وجود - باید کاملاً آشکارسازی شوند. پژوهشگران نباید در هنگام عقد قرارداد انجام پژوهش، هیچ‌گونه شرطی را مبنی بر حذف یا عدم انتشار یافته‌هایی که از نظر حمایت‌کننده‌ی پژوهش مطلوب نیست، بپذیرند.

- ۲۹- نحوهى گزارش نتايج پژوهش بايد ضامن حقوق مادى و معنوى تمامى اشخاص مرتبط با پژوهش، از جمله خود پژوهشگر يا پژوهشگران، آزمودنى‌ها و مؤسسه‌ى حمايت‌كننده‌ى پژوهش باشد.
- ۳۰- گزارش‌ها و مقالات حاصل از پژوهش‌هاى كه مفاد اين راهنما را نقض كرده‌اند، نبايد براى انتشار پذيرفته شوند.
- ۳۱- روش پژوهش نبايد با ارزش‌هاى اجتماعى، فرهنگى و دينى جامعه در تناقض باشد.

پیوست شماره ۵

استانداردهای کالبدی برنامه آموزشی دوره کارشناسی پرستاری

پیش‌گفتار

رشته پرستاری یکی از رشته‌های مورد نیاز و تاثیرگذار در خدمات سلامت و کیفیت آموزش، پژوهش و مدیریت نظام سلامت می‌باشد. بسیاری از دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و تعداد زیادی از واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی به تربیت دانشجو در مقطع کارشناسی رشته پرستاری می‌پردازند و امروزه رشته پرستاری به عنوان یکی از رشته‌های شناخته شده برای جامعه دانشگاهی و عموم مردم می‌باشد.

از آنجا که در رشته‌های علوم پزشکی و به‌ویژه رشته پرستاری کیفیت استاندارد آموزشی نکته‌ای بسیار مهم می‌باشد، این آیین‌نامه با هدف تعیین ضروریات و استانداردهای کالبدی لازم برای راه‌اندازی و ادامه فعالیت دوره کارشناسی پرستاری تدوین شده است.

حداقل (کف) امکانات و ضروریات مورد نیاز برای فعالیت یک مرکز با پذیرش سالانه ۳۰ دانشجوی کارشناسی پرستاری در چهار بخش به شرح زیر تعیین می‌گردد. بدیهی است داشتن امکانات مزبور برای راه‌اندازی و ادامه فعالیت مراکز آموزش‌دهنده ضروری می‌باشد.

۱- هیات علمی و نیروی انسانی

۲- فضاها و امکانات و تجهیزات آموزشی

۳- امکانات، شرایط و تجهیزات آموزش بالینی

۴- سایر فضاهای دانشگاهی، اداری و دانشجویی مورد نیاز دانشجویان

فصل اول: هیات علمی و نیروی انسانی:

ماده ۱

برای آموزش دوره کارشناسی رشته پرستاری به حداقل ۲۰ نفر عضو هیات علمی (حداقل ۱۴ نفر در رشته های مختلف پرستاری و ۹ نفر در رشته‌های علوم پایه بر اساس جدول شماره ۲) متخصص تمام وقت مطابق با جدول شماره ۱ نیاز است. اعضای هیات علمی رشته‌های علوم پایه و بالینی باید مطابق ماده ۲ این آیین‌نامه به صورت تمام وقت (استخدام رسمی، پیمانی یا قراردادی) در دانشگاه متبوع به کار گرفته شده و فعالیت نمایند. ترکیب اعضای هیات علمی باید متناسب با حجم و تعداد واحد دروس مربوطه به شرح جدول شماره ۲ باشد.

تبصره: دانشگاه می‌تواند برای پوشش کامل برنامه آموزشی علاوه بر ۲۰ نفر اعضای هیات علمی تمام وقت خود با شرایط مندرج در ماده ۱، تعدادی از اعضای هیات علمی سایر مراکز را به صورت مدعو به‌کار گیرد.

جدول ۱ نسبت تعداد هیات علمی (پایه و تخصصی) به ازاء واحدهای آموزشی برنامه درسی

کل	آموزشی بالینی	آموزش غیر بالینی*	
۱۰۸	۳۹	۶۹	تعداد واحد آموزشی
۲۰	۱۰	۱۰	حداقل تعداد هیات علمی مورد نیاز
۵	۴	۷	نسبت تعداد واحد به هیات علمی

* واحدهای عمومی محاسبه نشده است.

ماده ۲

برای راه‌اندازی و ادامه فعالیت در دوره کارشناسی پرستاری (با پذیرش ۳۰ نفر سالانه)، حداقل تعداد اعضای هیات علمی ضروری برای آموزش دروس پایه، اصلی و تخصصی در مرحله غیر بالینی ۹ نفر و در مرحله آموزش بالینی ۱۴ نفر در مجموع ۲۳ نفر است که باید به صورت تمام وقت در برنامه‌ریزی، تدریس و اداره دوره آموزش کارشناسی پرستاری به شرح جدول شماره ۲ فعالیت داشته باشند.

ماده ۳

حداقل تعداد هیات علمی تمام وقت مورد نیاز برای پذیرش ۳۰ دانشجو سالانه یک نفر به ازای هر ۷ واحد آموزش غیر بالینی و ۴ واحد آموزش بالینی و میانگین ۵ نفر به ازای هر واحد در نظر گرفته می‌شود که با در نظر گرفتن ۱۰۹ واحد حداقل مشتمل بر ۲۰ عضو هیات علمی می‌گردد. با پذیرش سالیانه ۳۰ نفر دانشجو، هر سال جذب هیأت علمی متناسب با پذیرش دانشجوی جدید و دانشجوی شاغل به تحصیل در دانشکده های پرستاری الزامی و رعایت نسبت استاندارد عضو هیأت علمی پرستاری به تعداد دانشجو به میزان یک به دوازده ضروری است.

ماده ۴

اعضای هیات علمی پرستاری تمام وقت دوره کارشناسی پرستاری باید دارای کارشناسی ارشد در رشته‌های مختلف پرستاری یا PhD تخصصی پرستاری، در رشته‌ای که آموزش می‌دهند، باشند. تبصره: از ۲۰ نفر عضو هیات علمی پرستاری تمام وقت دوره، حداقل ۵ نفر می‌بایست در مرتبه استادیار و بالاتر باشند.

ماده ۵

برای راه‌اندازی رشته وجود حداقل یک گروه آموزشی تخصصی پرستاری و یک گروه علوم پایه و برای ادامه فعالیت رشته کارشناسی پرستاری وجود گروه‌های آموزشی پرستاری داخلی-جراحی، پرستاری بهداشت جامعه، پرستاری کودکان و پرستاری روان‌پرستاری منطبق بر ماده ۹ بخشنامه ۴۴۹۶/۵۰۰/د مورخ ۱۳۹۷/۹/۱۰ معاون محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مطابق با ضوابط شورای گسترش دانشگاه‌ها الزامی است. لازم به ذکر است دانشکده باید ساختار تشکیلاتی مشخص و دارای مجوز باشد.

تبصره: گروه آموزشی علوم پایه می‌تواند در دانشکده پرستاری و یا دانشکده پزشکی همان دانشگاه مستقر باشد. در صورتی که دانشکده پزشکی در دانشگاه وجود نداشته باشد لازم است قراردادهای مبنی بر تامین استادان گروه علوم پایه به صورت تمام وقت برای آموزش دروس علوم پایه پرستاری در دانشکده موجود باشد.

ماده ۶

برای راه‌اندازی و ادامه فعالیت رشته کارشناسی پرستاری وجود حداقل ۶ کارشناس مطابق با جدول شماره ۲ الزامی است.

جدول شماره ۲ ترکیب اعضای هیات علمی علوم پایه* و کارشناسان علوم پایه** ضروری برنامه

کارشناسی پرستاری

نام درس	واحد نظری و عملی	واحد کارآموزی	هیات علمی مورد نیاز	کارشناس مورد نیاز*
تشریح	۲	---	۱	۱
فیزیولوژی	۳	---	۱	۱
ژنتیک و ایمونولوژی	۲	---	۱	۱
بیوشیمی	۱/۵	---	۱	۱
میکروب‌شناسی، انگل‌شناسی	۳	---	۱	۱
آمار حیاتی، روش تحقیق در پرستاری، اصول و کلیات اپیدمیولوژی	۳/۵	---	۱	۱
فناوری اطلاعات در پرستاری	۱	---	---	---
تغذیه و تغذیه درمانی	۱/۵	---	۱	---
روانشناسی فردی و اجتماعی، انسان‌شناسی/ جامعه‌شناسی در پرستاری	۲	---	۱	---

داروشناسی (فارماکولوژی)	۲	۱	۱	---
زبان تخصصی	۲	---	---	---
جمع	۲۳/۵	۱	۹	۲

** منظور از کارشناس، کارشناس ارشد تحصیلکرده در رشته مربوطه به منظور انجام امور اداری غیر آموزشی است. مسلماً کارشناس مربوطه مجوز تدریس دروس مربوطه را نخواهد داشت.

ادامه جدول شماره ۲ ترکیب اعضای هیات علمی پرستاری و کارشناسان ضروری برنامه کارشناسی پرستاری

نام درس	واحد نظری و عملی	واحد کارآموزی و کارآموزی در عرصه	هیات علمی مورد نیاز	کارشناس مورد نیاز*
فرآیند آموزش به مددجو (فرد، خانواده و جامعه)	۱	---	۲	۲
اخلاق پرستاری و ارتباطات حرفه‌ای	۲	---		
اصول و مهارت‌های پرستاری، مهارت‌های پرستاری، فرآیند پرستاری و بررسی وضعیت سلامت، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۲، مهارت‌های بالینی پرستاری	۶/۵	۱		
پرستاری بزرگسالان/ سالمندان ۱، ۲، ۳، ۴، مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش مراقبت ویژه قلب، تنفس، کلیوی (همودیالیز)، پرستاری در فوریت‌ها، کارآموزی پرستاری در دارو درمانی	۱۷/۵	۲۲	۵	
پرستاری سلامت فرد و جامعه، پرستاری سلامت خانواده و محیط، پرستاری و بهداشت محیط، پرستاری سلامت مادر و نوزاد، پرستاری در اختلالات سلامت مادر	۸/۵	۸	۲	۱
پرستاری از کودک در خانواده و جامعه، پرستاری بیماری‌های کودکان	۵	۴	۲	

۱	۲	۲	۴	پرستاری سلامت روان، پرستاری بیماری‌های روان
	۱	۲	۲	اصول مدیریت خدمات پرستاری
۴	۱۴	۳۹	۴۶/۵	جمع

* منظور از کارشناس، کارشناس ارشد رشته‌های تخصصی پرستاری به منظور انجام امور اداری غیر آموزشی است. کارشناسان مذکور مجوز تدریس را نخواهند داشت.

فصل دوم فضاها، امکانات و تجهیزات آموزشی

ماده ۷

دانشکده باید فضاها، تسهیلات فیزیکی، تجهیزات و ابزارهای آموزشی معتبر و متناسب با برنامه آموزشی دوره کارشناسی پرستاری را در محل دانشکده در اختیار داشته باشد و بدون محدودیت بتواند استفاده کند. فضاها و امکانات و تجهیزات مورد نیاز بر طبق جداول ۳ تا ۵ قبل از شروع آموزش می‌بایست تامین شده باشد.

تبصره: توصیه می‌شود در طراحی و راه‌اندازی فضاهای تخصصی از نظر مشورتی اعضای هیات علمی که تجربه تدریس در کارشناسی پرستاری داشته‌اند، استفاده شود.

جدول شماره ۳ تعریف میزان ضرورت فضاها، امکانات و تجهیزات در استانداردهای کالبدی کارشناسی

پرستاری

ردیف	میزان ضرورت	تعریف نظری و عملی
۱	بی‌اثر و بی‌فایده	مواردی که ضرورت و یا فایده آن‌ها برای اجرای برنامه شناخته شده، مفید و اثر بخش نیست و حذف گردیده است (No need to be)
۲	مفید	مواردی که تنها برای اجرای بخش‌های غیر محوری برنامه لازم است (Nice to be)
۳	بسیار مفید	مواردی که برای اجرای بهینه بخش‌های محوری برنامه لازم است (Better to be)
۴	ضروری	مواردی که بدون آن‌ها اجرای کمینه بخش‌های محوری برنامه در شرایط متعارف ممکن نیست (Should be)
۵	بسیار ضروری	مواردی که بدون آن‌ها اجرای کمینه بخش‌های محوری برنامه در هیچ شرایطی ممکن نیست (Must Be)

ماده ۸

فضا، امکانات و تجهیزات بسیار ضروری و ضروری آموزش عملی درس آناتومی باید مطابق جدول شماره ۴ قبل از شروع دوره آموزش مهیا و در طول دوره آموزش به طور کامل قابل استفاده باشد.

جدول شماره ۴ مولاژها و امکانات اطاق سمعی - بصری علوم تشریح در دانشکده پرستاری یا دانشکده پزشکی

ردیف	نام مولاژ یا امکانات	میزان ضرورت	حداقل مورد نیاز برای پذیرش ۳۰ دانشجو
۱	مولاژ جنین نطفه تا تولد	ضروری	۱ سری
۲	مولاژ تقسیم سلولی	مفید	۱ عدد
۳	مولاژ سلول عصبی	بسیار ضروری	۳ عدد
۴	مولاژ دیانسفال	ضروری	۱ عدد
۵	مولاژ مغز کامل	بسیار ضروری	۳ عدد
۶	مولاژ نخاع	بسیار ضروری	۳ عدد
۷	مولاژ بصل النخاع (پل مغزی مغز میانی)	بسیار ضروری	۳ عدد
۸	مولاژ نخاع و مهره گردنی	بسیار ضروری	۳ عدد
۹	مولاژ مخچه	بسیار ضروری	۱ عدد
۱۰	مولاژ سرو گردن	بسیار ضروری	۲ عدد
۱۱	مولاژ سر و صورت	بسیار ضروری	۲ عدد
۱۲	مولاژ آرواره	ضروری	۱ عدد
۱۳	ناحیه اینفرال تمپورال	بسیار ضروری	۱ عدد
۱۴	مولاژ چشم	بسیار ضروری	۲ عدد
۱۵	مولاژ گوش	بسیار ضروری	۲ عدد
۱۶	مولاژ کانال های گوش (گوش داخلی)	بسیار ضروری	۲ عدد
۱۷	مولاژ عضلات و عروق و اعصاب اوربیت	بسیار ضروری	۲ عدد
۱۸	مولاژ زبان	بسیار مفید	۱ عدد
۱۹	مولاژ حنجره	بسیار ضروری	۲ عدد
۲۰	مقاطع ساژیتال سر و گردن	بسیار مفید	۱ عدد
۲۱	مولاژ سیستم لنفاوی کامل	ضروری	۱ عدد

۲۲	مولاژ سیستم عروق لنفاوی صورت	ضروری	۱ عدد
۲۳	مقاطع عرضی سر و گردن همراه با مغز	بسیار مفید	۱ عدد
۲۴	مولاژ قلب کامل	بسیار ضروری	۳ عدد
۲۵	مولاژ قلب حفره	بسیار ضروری	۳ عدد
۲۶	مولاژ قلب و عروق	بسیار ضروری	۳ عدد
۲۷	مولاژ مدیاستینوم میانی و فوقانی	بسیار ضروری	۱ عدد
۲۸	مولاژ دستگاه تنفس	بسیار ضروری	۲ عدد
۲۹	مولاژ تراشه	بسیار ضروری	۲ عدد
۳۰	مولاژ مدیاستینوم خلفی	ضروری	۱ عدد
۳۱	مولاژ زنجیره سمپاتیک	بسیار ضروری	۲ عدد
۳۲	مولاژ کلیه و قشر آن	بسیار ضروری	۲ عدد
۳۳	مولاژ دستگاه دفع ادرار	بسیار ضروری	۲ عدد
۳۴	مولاژ مقطع ساژیتال لگن مرد و زن	ضروری	۲ عدد
۳۵	اسکلت کامل بدن	بسیار ضروری	۲ عدد
۳۶	مولاژ عضلانی بدن کوچک	بسیار ضروری	۲ عدد
۳۷	مولاژ نیم تنه کوچک زن و مرد	بسیار مفید	۲ عدد
۳۸	مولاژ نیم تنه کامل زن و مرد	بسیار ضروری	۲ عدد
۳۹	مولاژ زانو	بسیار ضروری	۱ عدد
۴۰	مولاژ پای نرمال	بسیار ضروری	۱ عدد
۴۱	مولاژ پای صاف	مفید	۱ عدد
۴۲	مولاژ عضلات و عروق اعصاب اندامها	بسیار ضروری	۲ عدد
۴۳	مولاژ قفسه سینه	بسیار ضروری	۱ عدد
۴۴	مولاژ لگن زن	بسیار ضروری	۱ عدد
۴۵	مولاژ لگن و محتوای آن	بسیار ضروری	۱ عدد
۴۶	مولاژ پستان	بسیار ضروری	۱ عدد
۴۷	مولاژ لگن و آلت تناسلی مرد	بسیار ضروری	۱ عدد
۴۸	مولاژ نیم تنه لگن زن تناسلی	بسیار ضروری	۱ عدد
۴۹	مولاژ دستگاه تناسلی زن	بسیار ضروری	۱ عدد
۵۰	مولاژ الت تناسلی مرد	بسیار مفید	۱ عدد

۵۱	مولاژ مفصل باسن (هیپ/ران)	بسیار مفید	۱ عدد
۵۲	مولاژ اسپرم	بسیار مفید	۱ عدد
۵۳	مولاژ تخمدان	بسیار مفید	۱ عدد
۵۴	مولاژ قسمتی از جفت	بسیار مفید	۱ عدد
۵۵	مولاژ جفت	بسیار مفید	۱ عدد
۵۶	مولاژ مقاطع عرضی بدن	بسیار مفید	۱ عدد
۵۷	استخوان‌های طبیعی	بسیار ضروری	به تعداد مناسب حداقل یک جمجمه
۵۸	نرم افزار آموزشی	بسیار ضروری	
۵۹	اسکرین و پروژکتور	بسیار ضروری	۵ دستگاه

ماده ۹

امکانات و تجهیزات ضروری و بسیار ضروری برای آموزش عملی درس فیزیولوژی باید مطابق جدول شماره ۵ از قبل آماده و قابل استفاده باشد.

جدول شماره ۵ امکانات و تجهیزات آزمایشگاه فیزیولوژی در دانشکده پرستاری یا دانشکده پزشکی

ردیف	امکانات و تجهیزات	میزان ضرورت	توضیحات	حداقل مقدار لازم برای آموزش سالانه ۳۰ دانشجو
۱	آزمایشگاه	بسیار ضروری	برای هر گروه ۱۰ نفره دانشجو ۴۰ متر مربع	۱ سالن
۲	میکروسکوپ	بسیار ضروری	می‌تواند به صورت مشترک استفاده شود	۱۰ دستگاه
۳	پاورلب آموزشی (فیزیوگراف)	بسیار ضروری		۱ دستگاه

۴	استیمولاتور الکترونیکی	بسیار ضروری	۱ دستگاه
۵	اسپیرومتر	بسیار ضروری	۱ دستگاه
۶	گوشی طبی	بسیار ضروری	۱۰ دستگاه
۷	دستگاه اندازه‌گیری فشار خون	بسیار ضروری	۱۰ دستگاه
۸	لام هموسی متر	بسیار ضروری	۵ عدد
۹	افتالموسکوپ	مفید	می‌تواند به صورت مشترک استفاده شود ۱ دستگاه
۱۰	اتوسکوپ	مفید	می‌تواند به صورت مشترک استفاده شود ۱ دستگاه
۱۱	دیپازون	بسیار ضروری	انواع دیپازون ۱ سری
۱۲	دستگاه الکتروکاردیوگراف	بسیار ضروری	۱ دستگاه
۱۳	لوازم تشریح	بسیار ضروری	وسایل کار با حیوان آزمایشگاهی ۱ سری
۱۴	تجهیزات سمعی و بصری	بسیار مفید	۱ سری
۱۵	فور یا آون	بسیار مفید	۱ عدد
۱۶	چکش رفلکس	بسیار ضروری	۳ عدد
۱۷	سانتریفوژ	بسیار ضروری	می‌تواند به صورت مشترک استفاده شود ۱ دستگاه
۱۸	وسایل هماتوکریت	بسیار ضروری	تعیین ۱ سری

۱۹	اسپكتروفتومتر	ضروری	می‌تواند به صورت مشترک استفاده شود	۱ دستگاه
۲۰	سمپلر و سرسمپلر	بسیار ضروری		به تعداد کافی
۲۱	تهویه مناسب (هود)	بسیار ضروری		۱ دستگاه
۲۲	یخچال فریزر	بسیار ضروری		۱ دستگاه

ماده ۱۰

امكانات و تجهيزات ضروری و بسیار ضروری آموزش عملی درس بیوشیمی باید مطابق جدول شماره ۶ از قبل آماده و قابل استفاده باشد.

جدول شماره ۶ امکانات و آموزش عملی درس بیوشیمی در دانشکده پرستاری یا دانشکده پزشکی

ردیف	امكانات و تجهيزات	میزان ضرورت	توضیحات	حداقل مورد نیاز برای پذیرش ۳۰ دانشجو
۱	آزمایشگاه بیوشیمی	بسیار ضروری	برای هر گروه دانشجویی ۱۰ نفره حداقل ۴۰ متر مربع	۱ سالن
۲	اسپكتروفتومتر	بسیار ضروری		۱ دستگاه
۳	سانتریفوژ	بسیار ضروری		۱ دستگاه
۴	ph متر	بسیار ضروری		۱ دستگاه
۵	بن ماری و ورتکس	بسیار ضروری		۱ دستگاه
۶	ترازو	بسیار ضروری		۱ دستگاه

۷	الکتروفورز	بسیار ضروری	۱ دستگاه
۸	آب مقطرگیری	بسیار ضروری	می‌تواند به صورت مشترک استفاده شود ۱ دستگاه
۹	تجهیزات سمعی و بصری	بسیار ضروری	۱ دستگاه
۱۰	Shaker	بسیار ضروری	۱ دستگاه
۱۱	Rotator	بسیار ضروری	۱ دستگاه
۱۲	تهویه مناسب (هود)	بسیار ضروری	۱ دستگاه
۱۳	یخچال فریزر	بسیار ضروری	۱ دستگاه
۱۴	Sampler سمپلر	بسیار ضروری	در اندازه‌های مختلف ۵ سری
۱۵	وسایل اندازه گیری	بسیار ضروری	مجموعه شیشه‌ای ۱ سری
۱۶	هات پلیت	بسیار ضروری	۱ سری
۱۷	میکروسکوپ	بسیار ضروری	۲ دستگاه
۱۸	ELISA	ضروری	۱ دستگاه

ماده ۱۱

امکانات و تجهیزات ضروری و بسیار ضروری برای آموزش عملی درس میکروشناسی، ایمنی‌شناسی و انگل‌شناسی باید مطابق جدول شماره ۶ از قبل آماده و قابل استفاده باشد
جدول شماره ۶ امکانات و تجهیزات آزمایشگاه میکروشناسی، ایمنی‌شناسی و انگل‌شناسی در دانشکده پرستاری یا دانشکده پزشکی

ردیف	امکانات و تجهیزات	میزان و ضرورت	توضیحات	حداقل مقدار لازم برای پذیرش ۳۰ دانشجو
۱	آزمایشگاه پاتوبیولوژی	بسیار ضروری	برای هر گروه ۱۰ نفره دانشجویی حداقل ۴۰ متر مربع	۱ سالن
۲	انکوباتور (اتو)	بسیار ضروری		۱ دستگاه
۳	بن ماری	بسیار ضروری		۱ دستگاه
۴	سانتریفوژ	بسیار ضروری		۱ دستگاه
۵	اتوکلاو	بسیار ضروری		۱ دستگاه
۶	فور یا آون	بسیار مفید		۱ دستگاه
۷	ترازو	ضروری	می‌تواند به صورت مشترک استفاده شود	۱ دستگاه
۸	جار بیهوازی	بسیار ضروری		۱ دستگاه
۹	یخچال و فریزر	بسیار ضروری		۱ دستگاه
۱۰	آب مقطرگیری	ضروری	می‌تواند به صورت مشترک استفاده شود	۱ دستگاه
۱۱	Rotator	ضروری	می‌تواند به صورت مشترک استفاده شود	۱ دستگاه
۱۲	Shaker	ضروری	می‌تواند به صورت مشترک استفاده شود	۱ دستگاه
۱۳	وسایل رنگ‌آمیزی	بسیار ضروری		۱ سری
۱۴	میکروسکوپ	بسیار ضروری	میکروسکوپ دانشجویی	۱۰ دستگاه

۱۵	لوپ دو چشمی	بسیار ضروری	۲ عدد
----	-------------	----------------	-------

ماده ۱۲

امکانات و تجهیزات ضروری و بسیار ضروری برای آموزش عملی دروس تخصصی پرستاری باید مطابق جدول شماره ۷ از قبل آماده و در آزمایشگاه مهارت‌های بالینی قابل استفاده باشد.

جدول شماره ۷ امکانات و تجهیزات مرکز مهارت‌های بالینی در دانشکده پرستاری

ردیف	امکانات و تجهیزات	میزان ضرورت	حداقل مورد نیاز برای آموزش ۳۰ دانشجو
۱	مولاژ پرستاری پیشرفته	بسیار ضروری	۵ عدد
۲	مولاژ تمام تنه پرستاری اطفال	بسیار ضروری	۳ عدد
۳	مولاژ بازو جهت اندازه‌گیری فشارخون	بسیار ضروری	۳ عدد
۴	مولاژ تمام تنه نوزاد با کنترل علائم حیاتی	بسیار ضروری	۱ عدد
۵	مولاژ معاینه پستان	بسیار ضروری	۱ عدد
۶	مولاژ معاینه رکتال و پروستات	ضروری	۱ عدد
۷	مولاژ معاینه چشم	بسیار ضروری	۱ عدد
۸	مولاژ معاینه گوش	بسیار ضروری	۱ عدد
۹	مولاژ سمع قلب و ریه	بسیار ضروری	۱ عدد
۱۰	مولاژ وزن طبیعی انسان بالغ	بسیار ضروری	۱ عدد
۱۱	مدل ALS بزرگسال	بسیار ضروری	۲ عدد
۱۲	مدل BLS بزرگسال	بسیار ضروری	۲ عدد
۱۳	مدل ALS کودکان	بسیار ضروری	۱ عدد
۱۴	مدل BLS کودکان	بسیار ضروری	۱ عدد
۱۵	مدل ALS شیرخوار	بسیار ضروری	۱ عدد
۱۶	مدل BLS شیرخوار	بسیار ضروری	۱ عدد
۱۷	مدل لوله‌گذاری بزرگسال	بسیار ضروری	۲ عدد
۱۸	مدل لوله‌گذاری نوزاد	بسیار ضروری	۱ عدد
۱۹	مولاژ حاملگی و زایمان	بسیار ضروری	۱ عدد
۲۰	بازوی تزریق وریدی	بسیار ضروری	۳ عدد

۳۰	باسن تزریق عضلانی	بسیار ضروری	۳ عدد
۳۱	مدل زخم و مراقبت از آن	بسیار ضروری	۲ عدد
۳۲	مدل بخیه و ترمیم زخم	بسیار ضروری	۳ عدد
۳۳	دستگاه الکتروشوک	بسیار مفید	۱ دستگاه
۳۴	برانکار	بسیار ضروری	۲ عدد
۳۵	صندلی چرخدار بیمار	بسیار ضروری	۲ عدد
۳۶	چراغ سیالیستیک سیار	مفید	۱ عدد
۳۷	تخت اطاق عمل	مفید	۱ عدد
۳۸	دستگاه ساکشن	بسیار ضروری	۲ دستگاه
۳۹	اشل تیزبینی و صفحه ساعت	بسیار ضروری	۱ عدد
۴۰	افتالموسکوپ	بسیار ضروری	۳ عدد
۴۱	اتوسکوپ	بسیار ضروری	۳ عدد
۴۲	گوشی معاینه	بسیار ضروری	۲۰ عدد
۴۳	اسپکولوم زنان	بسیار ضروری	۲ عدد
۴۴	اسپکولوم بینی	بسیار ضروری	۲ عدد
۴۵	اسپکولوم چشم	بسیار ضروری	۱ عدد
۴۶	ترازو و قدسنج بزرگسال	بسیار ضروری	۲ دستگاه
۴۷	ترازو و قدسنج کودکان	بسیار ضروری	۱ دستگاه
۴۸	ترالی احیا ۴ کشو	بسیار ضروری	۱ دستگاه
۴۹	ترالی	بسیار ضروری	۵ عدد
۵۰	فشارسنج	بسیار ضروری	۲۰ دستگاه
۵۱	ترمومتر دهانی و مقعدی	بسیار ضروری	۱۰ عدد
۵۲	چراغ قوه	بسیار ضروری	۱۰ عدد
۵۳	تورنیکه	بسیار ضروری	۱۰ عدد
۵۴	چکش رفلکس مثلثی و سوزنی	بسیار ضروری	۲ عدد
۵۵	دستگاه پالس اکسیمتر	ضروری	۱ دستگاه
۵۶	سینی استیل	بسیار ضروری	۱۰ عدد
۵۷	ظرف قلوهای (ریسیور)	بسیار ضروری	۱۰ عدد
۵۸	دسته بیستوری	ضروری	۱۰ عدد

۵۹	فورسپس	بسیار ضروری	۲۰ عدد
۶۰	قیچی	بسیار ضروری	۵ عدد
۶۱	لارنگوسکوپ بزرگسال و کودکان	بسیار ضروری	۵ عدد
۶۲	دیپازون	بسیار ضروری	۵ عدد
۶۳	آتل	بسیار ضروری	۵ عدد
۶۴	ماسک آمبوبگ، لوله تراشه	بسیار ضروری	از هر اندازه ۲ عدد
۶۵	سوزن‌گیر، پنس، کلمپ	بسیار ضروری	از هر کدام ۵ عدد
۶۶	پایه سرم	بسیار ضروری	۵ عدد
۶۷	تخت سه‌شکن بیمار بزرگسال	بسیار ضروری	۳ عدد
۶۸	تخت پروفایل‌دار / الکتریکی	بسیار ضروری	۱ عدد
۶۹	اسکوپ حمل بیمار	بسیار ضروری	۱ عدد
۷۰	بالابر بیمار	ضروری	۱ عدد
۷۱	تخت کودک	بسیار ضروری	۲ عدد
۷۲	تخت نوزاد	بسیار ضروری	۱ عدد
۷۳	انکوباتور	بسیار ضروری	۱ عدد
۷۴	وسایل مصرفی (سرنگ، آنژیوکت، دستکش، پنبه، گاز، انواع سوند و ...)	بسیار ضروری	برای استفاده ۱۰۰ مورد
۷۵	محلول‌های ضد عفونی	بسیار ضروری	از هر کدام ۲ لیتر
۷۶	محلول‌های تزریقی و انواع ست تزریق	بسیار ضروری	از هر کدام ۲۰ عدد
۷۷	انواع داروهای خوراکی، تزریقی و موضعی	بسیار ضروری	از هر کدام یک بسته
۷۸	خانه بهداشت فرضی (شبیه‌سازی شده)	بسیار ضروری	یک مجموعه

ماده ۱۳

برای آموزش دوره کارشناسی پرستاری داشتن کتابخانه اختصاصی و مستقل در دانشکده با تعداد کافی کتب تخصصی و مرجع مورد اشاره در برنامه آموزشی کارشناسی پرستاری، امکانات کامپیوتری و دسترسی به اینترنت پرسرعت در محل دانشکده و گروه‌ها ضروری است. همچنین داشتن فضای مطالعه به ظرفیت ۴۰ نفر نیز الزامی است.

ماده ۱۴

حداقل کلاس درس مورد نیاز برای پذیرش سالانه ۳۰ نفر تعداد ۴ کلاس با امکانات کامل سمعی و بصری (دیتا پروژکتور و کامپیوتر) می باشد.

فصل سوم امکانات، شرایط و تجهیزات آموزش بالینی

ماده ۱۵

حداقل عرصه بالینی برای آموزش بالینی با ۳۰ نفر پذیرش سالانه، وجود یک بیمارستان با ۱۲۰ تخت بستری فعال (با ضریب اشغال تخت بیش از ۷۰ درصد) با بخش‌های تخصصی داخلی، جراحی، اورژانس، ICU,CCU، دیالیز، کودکان، زنان و زایمان و روان پزشکی در شهری که دانشکده پرستاری در آن مستقر است، ضروری می باشد. در صورت عدم وجود بخش یا بیمارستان روانپزشکی برای کارآموزی در بخش‌های روان، کارآموزی در بخش‌های سوختگی و سرطان و تکمیل برخی کارآموزی‌های تخصصی، استفاده از عرصه بیمارستان‌های تخصصی در مرکز استان ضروری است.

ماده ۱۶

فضاها، امکانات، و تجهیزات آموزش بالینی باید مطابق جدول شماره ۸ باشد.

جدول شماره ۸ فضاها، امکانات و تجهیزات آموزش بالینی برای بخش‌های اصلی بیمارستان

ردیف	ضروریات	میزان ضرورت	توضیحات
۱	کلاس درس و کنفرانس	بسیار ضروری	برای تدریس دروس، ژورنال کلاب، بحث گروهی و کارگاه‌های توجیهی کارآموزی و کارآموزی در عرصه
۲	رختکن	بسیار ضروری	برای قرار گرفتن وسایل شخصی در کمد اختصاصی
۳	کتابخانه، اتاق مطالعه، کتاب و منابع آموزشی*	بسیار ضروری	دسترسی به کلیه منابع آموزشی مرجع رشته و دستورالعمل‌های کشوری به صورت سخت‌افزاری یا نرم افزاری در تمام شبانه روز الزامی است.
۴	رایانه	بسیار ضروری	حداقل یک دستگاه در هر بخش آموزشی برای استفاده در آموزش‌های مبتنی بر شواهد
۵	دسترسی به اینترنت	بسیار ضروری	به صورت وایرلس

۶	اتاق هیأت علمی	بسیار ضروری
۷	دفتر آموزش بالینی دانشکده (کارشناس مستقر)	بسیار ضروری
۸	پایون	ضروری
۹	امکانات تغذیه	ضروری
۱۰	امکانات ایاب و ذهاب	ضروری
۱۱	وسایل مصرفی	بسیار ضروری
	برای دانشجویان کشیک	ضروری
	مشابه پرستاران شاغل در بیمارستان	ضروری
	وسایل مصرفی از قبیل دستکش، ماسک، گان، سرنگ و غیره	بسیار ضروری

* خرید و تامین کتب و مجلات تخصصی پرستاری برای کتابخانه‌های بیمارستانی باید با نظر دانشکده پرستاری صورت گیرد.

ماده ۱۷

امکانات و تجهیزات ضروری و بسیار ضروری آموزش پرستاری بهداشت جامعه برای حضور حداکثر ۶ دانشجو در یک مرکز بهداشت شهری فعال با مراجعه‌کننده کافی شامل امکانات رختکن، کلاس می‌باشد. دانشکده پرستاری می‌بایست امکان استفاده همزمان از ۵ مرکز بهداشتی درمانی شهری را داشته باشد

ماده ۱۸

در واحدهای کارآموزی دانشجویان پرستاری در مراکز آموزشی درمانی به ازاء هر ۶ نفر دانشجو یک نفر عضو هیات علمی بالینی پرستاری سرپرستی دانشجویان را بر عهده خواهد داشت. در کارآموزی در عرصه سرپرستی هر ۱۵ دانشجو با یک عضو هیات علمی می‌باشد. در عرصه‌های بهداشتی به ازاء هر ۸ نفر دانشجو یک نفر عضو هیات علمی پرستاری سرپرستی دانشجویان را بر عهده خواهد داشت.

فصل چهارم: سایر فضاهای دانشگاهی، اداری و دانشجویی مورد نیاز دانشجویان

ماده ۱۹

دانشکده پرستاری و دانشگاه متبوع لازم است برای تامین قسمت‌های کالبدی و امکانات اداری دانشجویی برای رشته پرستاری اقدامات لازم را انجام داده و پشتیبانی لازم را به شرح جدول شماره ۹ انجام دهد.

جدول شماره ۹ سایر امکانات اداری دانشجویی دانشکده (گروه) پرستاری

ردیف	شرح امکانات	میزان ضرورت	میزان مورد نیاز
۱	مرکز مهارت‌های بالینی	بسیار ضروری	مطابق با شرح جدول شماره ۶
۲	فضای کلاس آموزش نظری	بسیار ضروری	مطابق با شرح جدول شماره ۵
۳	دفاتر اعضای هیات علمی برای مشاوره	بسیار ضروری	۱۰ متر مربع به ازای هر دو نفر عضو هیات علمی
۴	دفتر مدیر گروه برای امور برنامه‌ریزی	بسیار ضروری	فضای مستقل و ترجیحا مجاور دفاتر اعضای هیات علمی
۵	ساختمان و فضای اداره آموزش	بسیار ضروری	۱ متر مربع به ازای هر دانشجو در پذیرش سالانه
۶	دفتر مطالعات و توسعه آموزش	بسیار ضروری	مطابق استانداردهای مربوطه
۷	اتاق جلسه و بحث گروهی	ضروری	۱ مورد
۸	دسترسی به اینترنت و نرم‌افزارهای آموزشی	بسیار ضروری	امکان دسترسی برای تمام دانشجویان
۹	مرکز فعالیت‌های فرهنگی دانشجویی	بسیار ضروری	امکان دسترسی برای تمام دانشجویان
۱۰	نمازخانه*	بسیار ضروری	امکان دسترسی برای تمام دانشجویان
۱۱	سالن ورزش و تربیت بدنی*	بسیار ضروری	متناسب با تعداد دانشجویان
۱۲	کتابخانه	بسیار ضروری	مطابق با ماده ۱۳

۱۳	واحد سمعی و بصری و فناوری اطلاعات	بسیار ضروری	متناسب با نیاز
۱۴	سایت کامپیوتر	بسیار ضروری	به ازای دو دانشجو یک کامپیوتر
۱۵	خوابگاه*	بسیار ضروری	به تعداد دانشجویان متقاضی
۱۶	غذخوری*	بسیار ضروری	متناسب با تعداد دانشجویان استفاده کننده
۱۷	بوفه*	بسیار مفید	متناسب با تقاضا

* ردیف‌های ۱۰، ۱۱، ۱۵، ۱۶ و ۱۷ می‌تواند به صورت اشتراکی با سایر دانشکده‌های مجاور دانشکده پرستاری مورد استفاده قرار گیرد.

ماده ۲۰

سرانه‌ها و استانداردهای این آیین‌نامه شامل همه دانشگاه‌ها/دانشکده‌های علوم پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی می‌باشد. رعایت این استانداردها برای مراکز متقاضی تاسیس و مراکز در حال فعالیت الزامی است. لذا ضروری است کلیه مراکز نسبت به دستیابی به استانداردها اقدام کنند و در صورت عدم رعایت این استانداردها از تاسیس و ادامه فعالیت مراکز ممانعت به عمل خواهد آمد. بدیهی است استانداردهای این آیین‌نامه مبنای بازدیدهای ادواری هیات ممتحنه، ارزشیابی و برنامه‌ریزی نیز قرار می‌گیرد.

پیوست شماره ۶

شیوه‌نامه آزمون صلاحیت ورود به کارآموزی در عرصه بالین و جامعه
دانشجویان کارشناسی پرستاری

مقدمه:

مطالعات مختلف بومی و مشاهدات نشان می‌دهند کسب مهارت‌های بالینی و رسیدن به صلاحیت بالینی مطلوب برای ایفای نقش‌های پرستاری پس از دانش‌آموختگی یکی از چالش‌های نظام آموزش پرستاری ایران است. لذا به دنبال اجرای آزمایشی کارورزی در سال آخر تحصیل دانشجویان کارشناسی پرستاری در برخی از دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، در بازنگری ۱۴۰۱، این رویه در برنامه آموزشی دوره کارشناسی پرستاری، در سال آخر دوره تحصیلی (ترم ۷ و ۸) اعمال گردید تا دانشجویان در بخش‌های بالینی مختلف داخلی جراحی، مراقبت‌های ویژه، کودکان، بهداشت جامعه و مادران نوزادان به صورت مستقل و نیمه مستقل تحت نظارت اساتید و کادر مجرب پرستاری به کارآموزی در عرصه بپردازند. در این مرحله ۱۹ واحد کارآموزی در عرصه هر واحد ۵۱ ساعت (۹۶۹ ساعت) در سال آخر پیش‌بینی شده است که پس از اتمام کلیه دروس نظری و کارآموزی‌ها و موفقیت در آزمون عملی صلاحیت ورود به عرصه به آن می‌پردازند. در سرفصل جدید آموزشی تاکید بیشتری بر کسب صلاحیت در مهارت‌های بالینی و عرصه جامعه شده است و هدف از کارآموزی در عرصه افزایش استقلال دانشجو، توسعه تفکر انتقادی، ارتقا مهارت‌های حل مسئله، تصمیم‌گیری و صلاحیت ارائه خدمات در بالین و عرصه جامعه است. این دوره مبتنی بر نظریه یادگیری حین خدمت (Service Based Learning) است و در آن نتایج اجرای برنامه

آزمایشی در دانشگاه‌های مختلف کشور، مطالعات تطبیقی در سایر کشورها و نقاط قوت آموزش مرحله اینترنی در رشته پزشکی عمومی مورد توجه قرار گرفته است.

ماده ۱)

هدف کلی: ارتقاء صلاحیت دانش‌آموختگان کارشناسی پرستاری در ارائه خدمات پرستاری
اهداف اختصاصی:

- بازنگری ساختار آموزش بالینی کارآموزی در عرصه
- طراحی و اجرای آزمون صلاحیت بالینی
- طراحی و اجرای برنامه همکاری بین دانشکده و مراکز آموزشی درمانی

ماده ۲) تعاریف

کارآموزی در عرصه: بر اساس این شیوه نامه، تعداد واحدهای کارآموزی در عرصه (جدول شماره ۵ فصل ۳ برنامه مصوب سال ۱۴۰۱) ۱۹ واحد می‌باشد و دانشجو به ازای هر واحد، ۵۱ ساعت به صورت شیفت در گردش در بخش‌های بالینی و عرصه جامعه کارآموزی انجام خواهد داد. این دوره با نظارت اعضای هیات علمی دانشکده و مشارکت پرستاران شاغل در بیمارستان که صلاحیت ایشان به تایید دانشکده پرستاری رسیده باشد (همکار آموزشی) و بر اساس فرآیندی که طی تفاهم دانشکده با بیمارستان محل کارآموزی در عرصه تعیین می‌شود، اجرا می‌گردد. دانشجو در طول ده ماه (سال چهارم تحصیلی) با طول مدت زمان هر شیفت صبح و عصر: ۷ ساعت و هر شب ۹ ساعت کارآموزی میکند. تعداد شیفت در هر واحد به ترتیب شامل: شیفت صبح (۴ شیفت)، شیفت عصر (شیفت ۲)، شب (۱ شیفت) معادل ۵۱ ساعت می‌باشد.

* محل کارآموزی در عرصه: بخش‌های مرتبط با مباحث بزرگسالان سالمندان (۱ و ۲ و ۳ و ۴) و بخش‌های مراقبت‌های ویژه، مراکز بهداشتی شهری و روستایی و بازدید منزل - بخش‌های زنان - زایمان و نوزادان - بخش‌های کودکان - بخش‌های داخلی و جراحی - بخش‌های اورژانس

تبصره ۱: کارآموزی در عرصه پرستاری سلامت مادر و نوزاد دانشجویان پسر (کد ۵۵) در مرکز اورژانس و فوریت‌های شهر در شیفت‌های صبح و عصر (و در صورت امکان شب) اجرا می‌شود.

تبصره ۲: کارآموزی در عرصه پرستاری سلامت جامعه (کد ۵۶) در محیط مراکز بهداشتی درمانی، مراکز آموزش سلامت بیمارستان، منازل، مدارس و سایر عرصه‌های ارائه خدمت در جامعه در شیفت‌های صبح (و در صورت امکان عصر) اجرا می‌شود.

کارآموزی در عرصه در دوره کارشناسی پیوسته رشته پرستاری

کد درس	عنوان کارآموزی در عرصه	واحد	ساعت
۵۵	پرستاری سلامت مادر و نوزاد	۲	۱۰۲
۵۶	پرستاری سلامت فرد و جامعه / خانواده / محیط	۲	۱۰۲
۵۷	پرستاری بزرگسالان / سالمندان ۴-۱	۷	۳۵۷
۵۸	پرستاری بیماریهای کودکان	۲	۱۰۲
۵۹	مراقبت های جامع پرستاری در بخش های مراقبت ویژه (ICU)	۲	۱۰۲
۶۰	پرستاری در فوریت ها	۲	۱۰۲
۶۱	مراقبت های جامع پرستاری در بخش های مراقبت ویژه (CCU)	۲	۱۰۲
جمع		۱۹	۹۶۹

تذکر: به منظور حسن اجرای برنامه آموزشی کارشناسی پرستاری مصوبه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی و نیل به اهداف پرستاری جامعه‌نگر، در مرحله کارآموزی در عرصه با توجه خاص به مددجو، خانواده و جامعه، بررسی وضعیت سلامت مددجو و خانواده به هنگام پذیرش، در مدت بستری و به هنگام ترخیص و همچنین پیگیری وضع مددجو در خانواده به صورت بازدید منزل، محل کار، مدرسه و هر جامعه‌ی دیگری که مددجو به آن تعلق دارد، الزامی است.

دانشجوی پرستاری: منظور دانشجوی کارشناسی پرستاری است که دوره آموزش بالینی را در دو مقطع کارآموزی (از ترم ۲ تا ترم ۶ تحصیل) با حضور مستمر اساتید پرستاری و پس از موفقیت در آزمون صلاحیت بالینی به صورت OSCE، دوره کارآموزی در عرصه (در سال آخر تحصیلی) را بطور نیمه مستقل (اما تحت نظارت اساتید پرستاری/ اعضای هیأت علمی مستقر در بالین/ مامور به بیمارستان^۱ و کادر مجرب پرستاری) می‌گذراند.

مرکز آموزشی درمانی و بهداشتی: مراکز آموزشی درمانی دانشگاهی و مراکز بهداشتی وابسته به دانشگاه که کارآموز طبق برنامه آموزشی ماهیانه و با نظارت اساتید دانشکده، اساتید مستقر در بالین و کادر پرستاری در بخش‌های مربوطه سپری می‌کند.

^۱ اعضای هیأت علمی مستقر در بالین/ مامور به بیمارستان، اعضای هیأت علمی پرستاری هستند که در بالین علاوه بر آموزش دانشجویان، با بیمارستان‌ها در امر ارتقا توانمندسازی پرستاران و بهبود فرآیندهای مراقبت از بیمار ایفای نقش می‌نمایند.

آزمون صلاحیت بالینی ورود به عرصه: آزمونی عملی به صورت OSCE است که دانشجو باید قبل از ورود به دوره کارآموزی در عرصه (پایان دروس نظری و کارآموزی) در آن شرکت نموده و نمره قبولی (۱۲ از ۲۰) از آن کسب نماید. محتوای این آزمون مبتنی بر مهارت‌هایی است که در سرفصل دوره کارشناسی پرستاری ذکر شده است و دانشجوی پرستاری ملزم به آموختن آن‌ها می‌باشد که ضوابط آن در ادامه آمده است. چنانچه دانشجو در آزمون نمره قبولی کسب ننماید، می‌تواند در آزمون میان‌دوره که دو ماه بعد برگزار می‌گردد، شرکت نماید. هر دانشجو حد اکثر سه نوبت می‌تواند در آزمون صلاحیت بالینی شرکت نماید و در صورت عدم موفقیت تنها یک فرصت اضافی با نظر کمیته منطقه‌ای به وی داده می‌شود. چنانچه دانشجو در این آزمون نیز موفق نشود، از ادامه تحصیل در رشته پرستاری محروم می‌گردد.

ماده ۳) روش اجرا

نظام آموزش کارشناسی پرستاری در سال آخر به صورت سالی - واحدی طراحی گردیده است بطوریکه ده ماه از پایان دوره را دانشجویان به صورت کارآموز در عرصه به عنوان همکار کادر پرستاری در بخشها، با هماهنگی دفتر پرستاری بیمارستان و دفتر آموزش بالینی دانشکده پرستاری مامائی در هر ماه ۲ واحد معادل ۱۰۲ ساعت به صورت شیفت‌های سه گانه و با نظارت ادواری اساتید دانشکده و ارزشیابی مشترک کادر پرستاری و اساتید دانشکده می‌گذرانند.

ماده ۴) الزامات و امکانات مورد نیاز

به منظور اجرای بهینه این طرح، علاوه بر مشارکت فعال همکاران آموزشی پرستاری که البته مزایای ارتقا فردی و خدمات‌رسانی حرفه‌ای ایشان را در پی دارد، لازم است سنجه‌های اعتبار بخشی آموزشی از قبیل پايون مناسب، رختکن، امکان برخورداری از تغذیه در شیفت‌ها مشابه سایر پرستاران شاغل و تعمیم و تسری تسهیلات و امکانات پرسنلی نظیر ایاب و ذهاب به کارآموزان در عرصه و نیز اساتید پرستاری مستقر در بالین در مراکز آموزشی درمانی تامین گردد.

ماده ۵) ارزیابی کارآموز در عرصه

ارزشیابی دانشجو بر اساس لاگ‌بوک مربوطه و به طور مشترک توسط اساتید ناظر دانشکده (هیات علمی مستقر در بالین) به میزان ۱۱ نمره و سرپرستار/ کادر مجرب پرستاری به میزان ۹ نمره انجام می‌شود.

آیین‌نامه برگزاری آزمون عملی صلاحیت بالینی ورود به عرصه دانشجویان کارشناسی پرستاری

مقدمه:

پرستاری به عنوان یک رشته علمی و بالینی، تحولی رو به رشد دارد. هدف از برنامه آموزش کارشناسی پرستاری، تربیت دانش‌آموختگانی است که با دریافت آموزش‌های نظری و عملی برنامه‌ریزی شده در طی یک دوره چهار ساله، توانمندی‌های لازم برای انجام مؤثر نقش‌ها و وظایف حرفه‌ای را بدست آورند. رسالت

و هدف دانشکده‌های پرستاری آن است که از کسب این توانمندی‌ها توسط دانش‌آموختگان برای ورود به عرصه ارائه خدمات، اطمینان حاصل نمایند.

تحقق این مهم نیازمند آن است که علاوه بر پایش مستمر و زمان بندی شده یادگیری دانشجویان در طی دوره تحصیلی، قبل از ورود دانشجویان به کارآموزی در عرصه و مقیم شدن در عرصه بالینی، با برگزاری آزمون عملی صلاحیت بالینی، میزان دستیابی دانشجویان به حداقل صلاحیت‌های حرفه‌ای، مورد ارزیابی قرار گیرد تا مدت زمان حضور در کارآموزی در عرصه تبدیل به فرصتی برای تکمیل صلاحیت‌های حرفه‌ای از طریق اصلاح نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت دانشجویان گردد.

- گروه هدف: دانشجویان کارشناسی پیوسته پرستاری قبل از ورود به کارآموزی در عرصه
- زمان برگزاری:

پایان ترم شش و قبل از ورود دانشجویان به کارآموزی در عرصه و زمانی که دانشجویان تمامی دروس نظری و کارآموزی‌های مربوطه را گذرانده و نمره قبولی کسب نموده باشد، برنامه برگزاری آزمون به شرح زیر خواهد بود:

الف- برگزاری آزمون دوره‌ای (اصلی) دو بار در سال (برای دانشجویان ورودی نیمسال اول هر سال در نیمه دوم تیرماه و برای دانشجویان ورودی نیمسال دوم هر سال در نیمه دوم دی‌ماه).
ب- برگزاری آزمون میان‌دوره‌ای ۲ ماه پس از هر یک از دو آزمون اصلی جهت دانشجویانی که موفق به کسب نمره قبولی در تعدادی یا کل ایستگاه‌های آزمون نشده‌اند (عدم قبولی در ۴ ایستگاه یا بیشتر به معنای عدم قبولی در کل ایستگاه‌ها است).

- برگزارکننده: معاونت آموزشی دانشکده‌های پرستاری و مامایی
- اهداف برگزاری آزمون صلاحیت ورود به عرصه:

هدف کلی: اطمینان از دستیابی دانشجویان مقطع کارشناسی پیوسته پرستاری به توانمندی‌های مهارتی پایه و تخصصی، آموزشی، ارتباطی، مدیریتی، تفکر انتقادی، حل مسئله و قضاوت بالینی جهت ایفای اثربخش نقش‌ها و وظایف حرفه‌ای.

اهداف جزئی: سنجش میزان دستیابی دانشجویان به توانمندی

- (۱) تفکر انتقادی و قضاوت بالینی و تصمیم‌گیری از طریق اجرای فرایند پرستاری
- (۲) انجام مهارت‌های پایه و تخصصی پرستاری
- (۳) آموزش بیمار و خانواده

- محیط برگزاری:

آزمایشگاه مهارت‌های پایه و بالینی در دانشکده‌های پرستاری و مامایی

• شرایط شرکت در آزمون:

- کسب نمره قبولی در کلیه دروس تئوری و کارآموزی‌ها
- کامل بودن لاگ‌بوک با تایید مدیران گرو ههای آموزشی

• فرآیند برگزاری آزمون:

۱- در آغاز هر نیمسال کمیته‌های علمی و اجرایی آزمون صلاحیت بالینی تشکیل می‌گردد. ترکیب و تعداد اعضای کمیته علمی توسط دانشکده‌ها تعیین می‌گردد تا آزمون به صورت OSCE برگزار گردد.

۲- شرح وظایف کمیته علمی:

- تدوین سناریوهای آموزشی، تدوین فهرست‌های واری و آموزش بیمارنا
- انتخاب و صدور ابلاغ برای اساتید ممتحن
- برگزاری جلسات هماهنگی اساتید ممتحن یک ماه قبل از زمان برگزاری آزمون
- برگزاری کارگاه یک روزه آشنایی با نحوه برگزاری آزمون صلاحیت بالینی ورود به عرصه برای دانشجویان

۳- شرح وظایف کمیته اجرایی:

- آماده‌سازی فهرست نهایی دانشجویان مجاز به شرکت در آزمون عملی صلاحیت بالینی
  - آماده‌سازی فضای فیزیکی و محیط آزمون
  - آنالیز و اعلام نتایج آزمون حداکثر یک هفته پس از برگزاری آزمون به معاون آموزشی دانشکده
- ۴- معیارهای قبولی در آزمون:

- دانشجو باید حداقل ۶۰٪ امتیاز یا نمره ۱۲ از ایستگاه‌های هفت گانه را کسب نماید.
- در صورت عدم قبولی دانشجو از یک ایستگاه (نمره ۱۰ تا ۱۲) از ۷ ایستگاه به شرط معدل ۱۲ قابل قبول خواهد بود. قاعده فوق در مورد ایستگاه فرایند پرستاری صدق نمی‌کند و دانشجو در صورت عدم قبولی در آزمون ایستگاه فرایند پرستاری، موظف به شرکت در آزمون میان‌دوره برای این ایستگاه خواهد بود
- در صورت عدم قبولی دانشجو (نمره کمتر از ۱۲) تا ۳ ایستگاه، دانشجو موظف به شرکت در همان ایستگاه‌ها در آزمون میان‌دوره‌ای خواهد بود. این دانشجو می‌تواند به طور مشروط دوره کارآموزی در عرصه را شروع و در آزمون میان‌دوره شرکت نمایند. بدیهی است ادامه کارآموزی در عرصه منوط به کسب نمره قبولی از ایستگاه‌های مربوطه است.
- در صورت عدم قبولی دانشجو (نمره کمتر از ۱۲) از ۴ ایستگاه یا بیشتر، دانشجو موظف به شرکت آزمون میان‌دوره‌ای برای کل ایستگاه‌ها خواهد بود.

- هر دانشجو می‌تواند حداکثر ۳ بار در آزمون صلاحیت با شرکت نماید. در صورتی که دانشجو در آزمون سوم نیز موفق به قبولی در آزمون نگردد، می‌تواند برای آخرین فرصت از کمیته منطقه‌ای آموزش استفاده نماید.

۵- ملاحظات اجرایی:

- برای ارزیابی دانشجو در هر ایستگاه، مبتنی بر موضوع مورد آزمون، دو ارزیاب با فهرست واریسی یکسان و همزمان دانشجو را ارزیابی خواهند نمود.
- هر ارزیاب کاملاً مستقل از ارزیاب دیگر فهرست واریسی را تکمیل خواهد کرد.
- میانگین امتیاز دو ارزیاب نتیجه عملکرد دانشجو در ایستگاه را مشخص خواهد نمود.
تبصره: ارزیابی مهارت‌های مدیریتی و ارتباطی در فهرست‌های واریسی هر یک از ایستگاه‌ها لحاظ گردد.

• ایستگاه‌ها:

۱- فرایند پرستاری: اخذ شرح حال، معاینه فیزیکی، بررسی آزمایشات پاراکلینیکی، تدوین اهداف مددجو محور و مداخلات پرستاری
ابزار اندازه‌گیری: فهرست واریسی
روش برگزاری:

الف- استفاده از بیمارنا ب- اسناد و مدارک پزشکی

ج- استفاده از سناریو (در مواردی مانند بررسی و شناخت کودک و جامعه که امکان استفاده از بیمارنا وجود نداشته باشد)

ایستگاه‌های مهارت‌های پایه و تخصصی پرستاری

۲- ایستگاه مهارت‌های پایه:

کنترل علائم حیاتی، اکسیژن‌درمانی، فیزیوتراپی قفسه سینه، احیای قلبی و ریوی پایه*، وارد کردن لوله معده، گواژ، لاواژ

تبصره: انجام حداقل دو مهارت از بین مهارت‌های بالا الزامی است.

*در صورتی که «مهارت احیای قلبی ریوی» در درس پرستاری فوریت‌ها مورد آزمون قرار نگرفته باشد، یک ایستگاه جداگانه به این مهارت اختصاص داده شود.

ابزار اندازه‌گیری: فهرست واریسی

روش اجرا و ابزار: سناریو همراه با ماکت یا بیمارنا

۳- ایستگاه دارو و مایع درمانی: انواع تزریقات (IV، IM، SC، ID، دارو درمانی خوراکی، تزریقی، چشمی، انفوزیون سرم، ترانسفوزیون خون، نمونه‌گیری خون شریانی، وریدی و TPN)

تبصره: انجام حداقل دو مهارت از بين مهارت‌هاي بالا الزامي است.

ابزار اندازه‌گيري: فهرست و ارسي

روش اجرا و ابزار: سناريو همراه با ماکت يا بيمارنما

۴- ايستگاه استريل: پانسمان و بانداژ، سونداژ، ساکشن بيني-حلق، مراقبت از استومي‌ها، کوتاه کردن درن

پن رز، تخليه و شارژ درن همواک، و تراکئوستومي، مراقبت از تراکئوستومي.

تبصره: انجام حداقل دو مهارت از بين مهارت‌هاي بالا الزامي است.

ابزار اندازه‌گيري: فهرست و ارسي

روش اجرا و ابزار: سناريو همراه با ماکت يا بيمارنما

۵- ايستگاه مراقبت از مادر و نوزاد: شامل معاینات لئوپولد، کنترل ضربان قلب جنين، مراقبت از مادر و

نوزاد پس از زایمان طبيعي، مراقبت از مادر و نوزاد پس از زایمان سزارين، آموزش به مادر پس از زایمان

در مراقبت مادر و نوزاد

ابزار اندازه‌گيري: فهرست و ارسي

روش اجرا و ابزار: سناريو همراه با ماکت يا بيمارنما

۶- ايستگاه بهداشت جامعه: موارد ايمن‌سازي (حفظ زنجيره سرد، جداول واکسيناسيون کشوري، آموزش

نکات قابل توجه، آماده‌سازي و تزريق واکسن)، مراقبت سلامت گروه‌هاي مختلف سني (کودکان شيرخوار،

خردسال و نوجوان، جوانان و ميانسالان، سالمندان) و ثبت موارد فوق در پرونده سلامت بهداشت جامعه،

آموزش مددجو و خانواده، آموزش بيماري‌هاي مزمن واگير و غير واگير شايع (سل، هيپاتيت B، ايدز، ديابت،

پرفشاري خون، بيماري قلبي عروقي، سرطان، بيماري‌هاي مزمن تنفسي، سبک زندگي سالم در تغذيه، فعاليت

بدني و خود مراقبتي

ابزار اندازه‌گيري: فهرست و ارسي

روش اجرا: استفاده از بيمار نما، پرونده مراقبت سلامت

۷- ايستگاه پرستاري کودکان: شامل اقدامات متمرکز بر حيطه کودکان و نوزادان است و شامل تهيه سرم‌ها

و الکتروليت‌ها، تزريق داروهای وریدی، گذاشتن لوله معده، کنترل علايم حياتي، احيا قلبي ريوي،

آسپيراسيون جسم خارجي در کودکان هوشيار و غير هوشيار گروه‌هاي سني مختلف، کنترل قند خون

ابزار اندازه‌گيري: فهرست و ارسي

روش اجرا: استفاده از سناريو و شبیه‌سازي شرايط محيط باليني

پیوست شماره ۷: جدول تشخیصیهای پرستاری ۲۰۲۳ ناندا

جدول ۱: حوزه‌ها، طبقات و تشخیص‌های پرستاری ۲۰۲۱-۲۰۲۳ با کد بین‌المللی آنها در رده‌بندی NANDA

نام حوزه / طبقه و تشخیص به انگلیسی	نام تشخیص پرستاری در هر حوزه / طبقه	امکان یاددهی / یادگیری در دروس کوریکولوم پرستاری	حوزه / طبقه / کد بین‌المللی تشخیص
Domain 1. Health promotion			حوزه ۱: ارتقای سلامت
Class 1: Health awareness			طبقه ۱: دانش سلامت
Decreased diversion activity engagement	کاهش مشارکت در فعالیت تفریحی	پرستاری سلامت جامعه: رفتار حفظ و ارتقای سلامتی پرستاری سالمندی	۰۰۰۹۷
Readiness for enhanced health literacy	آمادگی برای ارتقای سواد سلامت	آموزش مددجو پرستاری مادر و نوزاد پرستاری کودکان	۰۰۲۶۲
Sedentary lifestyle	سبک زندگی کم‌تحرک	پرستاری سلامت جامعه: رفتار حفظ و ارتقای سلامتی یا مفاهیم پایه پرستاری: سالمندی آموزش مددجو	۰۰۱۶۷
Class 2: Health management			طبق ۲: مدیریت سلامت
Risk for elopement attempt	خطر تلاش برای گریختن	پرستاری روان	۰۰۲۹۰
Frail elderly syndrome	سندروم ضعف سالمندی	مفاهیم پایه پرستاری: سالمندی سلامت جامعه	۰۰۲۵۷
Risk for frail elderly syndrome	خطر سندروم ضعف سالمندی	مفاهیم پایه پرستاری: سالمندی	۰۰۲۳۱
Readiness for enhanced exercise engagement	آمادگی برای ارتقای مشارکت در ورزش	پرستاری سلامت جامعه: رفتار حفظ و ارتقای سلامتی	۰۰۳۰۷
Deficient community health	کمبود سلامت جامعه	پرستاری سلامت جامعه سالمندی آموزش مددجو	۰۰۲۱۵
Risk-prone health behavior	رفتار سلامتی خطرناک	پرستاری سلامت جامعه: رفتار حفظ و ارتقای سلامتی آموزش مددجو پرستاری روان پرستاری کودکان	۰۰۱۸۸

Ineffective health maintenance behaviors	رفتارهای غیرمؤثر حفظ سلامتی	پرستاری سلامت جامعه: رفتار حفظ و ارتقای سلامتی آموزش مددجو پرستاری کودکان	۰۰۲۹۲
Ineffective health self-management	خود مدیریتی غیرمؤثر سلامتی	پرستاری سلامت جامعه: رفتار حفظ و ارتقای سلامتی پرستاری کودکان	۰۰۲۷۶
Readiness for enhanced health self-management	آمادگی برای ارتقای خود مدیریتی سلامتی	پرستاری سلامت جامعه: رفتار حفظ و ارتقای سلامتی	۰۰۲۹۳
Ineffective family health self-management	خود مدیریتی غیرمؤثر سلامتی خانواده	پرستاری سلامت جامعه: خانواده پرستاری روان	۰۰۲۹۴
Ineffective home maintenance behaviors	رفتارهای غیرمؤثر حفظ منزل	پرستاری سلامت جامعه: خانواده آموزش مددجو پرستاری کودکان	۰۰۳۰۰
Risk for ineffective home maintenance behaviors	خطر رفتارهای غیرمؤثر حفظ منزل	پرستاری سلامت جامعه: خانواده آموزش مددجو پرستاری کودکان	۰۰۳۰۹
Readiness for enhanced home maintenance behaviors	آمادگی برای ارتقای رفتارهای حفظ و نگهداری منزل	پرستاری سلامت جامعه: خانواده پرستاری کودکان	۰۰۳۰۸
Ineffective protection	حفاظت غیرمؤثر	دروس پرستاری بزرگسالان سالمندان ۳ (سیستم حفاظتی) پرستاری روان پرستاری کودکان آموزش مددجو	۰۰۰۴۳
Domain 2. Nutrition			حوزه ۲: تغذیه
Class 1: Ingestion			طبقه ۱. خوردن
Imbalanced nutrition: less than body requirements	تغذیه نامتعادل: کمتر از نیاز بدن	داخلی جراحی: گوارش آموزش مددجو پرستاری مادر و نوزاد پرستاری کودکان پرستاری روان	۰۰۰۰۲
Readiness for enhanced nutrition	آمادگی برای ارتقای تغذیه	داخلی جراحی: گوارش آموزش مددجو پرستاری مادر و نوزاد پرستاری کودکان	۰۰۱۶۳

		پرستاری روان	
Insufficient breast milk production	تولید ناکافی شیر پستان	مادران نوزادان آموزش مددجو	۰۰۲۱۶
Ineffective breastfeeding	تغذیه پستانی غیر مؤثر	مادران نوزادان آموزش مددجو	۰۰۱۰۴
Interrupted breastfeeding	تغذیه پستانی منقطع	مادران نوزادان پرستاری کودکان	۰۰۱۰۵
Readiness for enhanced breastfeeding	آمادگی برای ارتقای تغذیه پستانی	مادران نوزادان آموزش مددجو	۰۰۱۰۶
Ineffective adolescent eating dynamics	دینامیک‌های غیر مؤثر خوردن نوجوان	پرستاری کودکان	۰۰۲۶۹
Ineffective child eating dynamics	دینامیک‌های غیر مؤثر خوردن کودک	پرستاری کودکان	۰۰۲۷۰
Ineffective infant feeding dynamics	دینامیک‌های غیر مؤثر خوردن شیرخوار	مادران نوزادان	۰۰۲۷۱
Obesity	چاقی	دروس پرستاری بزرگسالان سالمندان ۳ (اختلالات متابولیک) پرستاری روان آموزش مددجو پرستاری کودکان	۰۰۲۳۲
Overweight	اضافه وزن	دروس پرستاری بزرگسالان سالمندان ۳ (اختلالات متابولیک) پرستاری روان آموزش مددجو پرستاری کودکان	۰۰۲۳۳
Risk for overweight	خطر اضافه وزن	دروس پرستاری بزرگسالان سالمندان ۳ (اختلالات متابولیک) پرستاری روان آموزش مددجو پرستاری کودکان	۰۰۲۳۴
Ineffective infant suck-swallow response	پاسخ غیر مؤثر مکیدن- بلعیدن شیرخوار	مادران نوزادان آموزش مددجو	۰۰۲۹۵
Impaired swallowing	اختلال بلع	داخلی جراحی: پرستاری ENT پرستاری مادر و نوزاد پرستاری کودکان	۰۰۱۰۳
Class 2: Digestion			طبقه ۲. هضم
	فعالاً تشخیصی مطرح نیست.		

Class 3: Absorption			طبقه ۳. جذب
	فعالاً تشخيصى مطرح نیست.		
Class 4: Metabolism			طبقه ۴. متابولیسم
Risk for unstable blood glucose level	خطر ناپایداری سطح قند خون	دروس پرستاری بزرگسالان سالمندان ۳ (اختلالات متابولیک) پرستاری مادر و نوزاد آموزش مددجو پرستاری کودکان	۰۰۱۷۹
Neonatal hyperbilirubinemia	افزایش بیلی‌روبین نوزادى	مادران نوزادان	۰۰۱۹۴
Risk for neonatal hyperbilirubinemia	خطر افزایش بیلی‌روبین نوزادى	مادران نوزادان	۰۰۲۳۰
Risk for impaired liver function	خطر اختلال عملکرد کبد	دروس پرستاری بزرگسالان سالمندان ۳ (غدد) آموزش مددجو	۰۰۱۷۸
Risk for metabolic syndrome	خطر سندروم متابولیک	دروس پرستاری بزرگسالان سالمندان ۳ (اختلالات متابولیک) پرستاری کودکان	۰۰۲۹۶
Class 5: Hydration			طبقه ۵. آب‌رسانى
Risk for electrolyte imbalance	خطر عدم تعادل الکترولیتی	داخلی جراحی: آب و الکترولیت پرستاری کودکان آموزش مددجو پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۱۹۵
Risk for imbalanced fluid volume	خطر عدم تعادل حجم مایع	داخلی جراحی: آب و الکترولیت پرستاری کودکان آموزش مددجو پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۰۲۵
Deficient fluid volume	کمبود حجم مایع	داخلی جراحی: آب و الکترولیت پرستاری کودکان آموزش مددجو پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۰۲۷
Risk for deficient fluid volume	خطر کمبود حجم مایع	داخلی جراحی: آب و الکترولیت پرستاری کودکان آموزش مددجو پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۰۲۸
Excess fluid volume	حجم بیش‌از حد مایع	داخلی جراحی: آب و الکترولیت پرستاری کودکان	۰۰۰۲۶

		آموزش مددجو پرستاری مادر و نوزاد	
Domain 3: Elimination and exchange			حوزه ۳. دفع و تبادلات
Class 1: Urinary function			طبقه ۱. عملکرد ادراری
Disability associated urinary incontinence	بی‌اختیاری ادراری مرتبط با ناتوانی	داخلی جراحی: کلیه و مجاری ادراری سالمندی	۰۰۲۹۷
Impaired urinary elimination	اختلال دفع ادراری	داخلی جراحی: کلیه و مجاری ادراری سالمندی	۰۰۰۱۶
Mixed urinary incontinence	بی‌اختیاری ادراری مختلط	داخلی جراحی: کلیه و مجاری ادراری سالمندی	۰۰۳۱۰
Stress urinary incontinence	بی‌اختیاری ادراری استرسی	داخلی جراحی: کلیه و مجاری ادراری پرستاری کودکان سالمندی	۰۰۰۱۷
Urge urinary incontinence	بی‌اختیاری ادراری فوریتی	داخلی جراحی: کلیه و مجاری ادراری	۰۰۰۱۹
Risk for urge urinary incontinence	خطر بی‌اختیاری ادراری فوریتی	داخلی جراحی: کلیه و مجاری ادراری	۰۰۰۲۲
Urinary retention	احتباس ادراری	داخلی جراحی: کلیه و مجاری ادراری	۰۰۰۲۳
Risk for urinary retention	خطر احتباس ادراری	داخلی جراحی: کلیه و مجاری ادراری	۰۰۳۲۲
Class 2: Gastrointestinal function			طبقه ۲. عملکرد معده‌ای
Constipation	یبوست	داخلی جراحی: گوارش آموزش مددجو مادر و نوزاد پرستاری کودکان سالمندی	۰۰۰۱۱
Risk for constipation	خطر یبوست	داخلی جراحی: گوارش سالمندی آموزش مددجو پرستاری کودکان مادر و نوزاد	۰۰۰۱۵
Perceived constipation	یبوست درک شده	داخلی جراحی: گوارش پرستاری روان آموزش مددجو	۰۰۰۱۲

Chronic functional constipation	یبوست عملکردی مزمن	داخلی جراحی: گوارش سالمندی کودکان	۰۰۲۳۵
Risk for chronic functional constipation	خطر یبوست عملکردی مزمن	داخلی جراحی: گوارش سالمندی کودکان	۰۰۲۳۶
Impaired bowel continence	اختلال در نگه داشتن مدفوع	داخلی جراحی: گوارش سالمندی کودکان	۰۰۳۱۹
Diarrhea	اسهال	داخلی جراحی: گوارش سالمندی کودکان	۰۰۰۱۳
Dysfunctional gastrointestinal motility	تحرک معدی روده‌ای ناکارآمد	داخلی جراحی: گوارش سالمندی کودکان	۰۰۱۹۶
Risk for dysfunctional gastrointestinal motility	خطر تحرک معدی روده- ای ناکارآمد	داخلی جراحی: گوارش سالمندی کودکان	۰۰۱۹۷
Class 3: Integumentary function			طبقه ۳. عملکرد پوششی
	فعالاً تشخیصی مطرح نیست.		
Class 4: Respiratory function			طبقه ۴. عملکرد تنفسی
Impaired gas exchange	اختلال تبادل گازی	داخلی جراحی: تنفس پرستاری مادر و نوزاد پرستاری کودکان	۰۰۰۳۰
Domain 4: Activity/rest			حوزه ۴. فعالیت / استراحت
Class 1: Sleep/rest			طبقه ۱. خواب/ استراحت
Insomnia	بی خوابی	مفاهیم پایه پرستاری: خواب پرستاری روان آموزش مددجو سالمندی	۰۰۰۹۵
Sleep deprivation	محرومیت از خواب	مفاهیم پایه پرستاری: خواب	۰۰۰۹۶

Readiness for enhanced sleep	آمادگی برای ارتقای خواب	مفاهیم پایه پرستاری: خواب	۰۰۱۶۵
Disturbed sleep pattern	الگوی خواب مختل	مفاهیم پایه پرستاری: خواب آموزش مددجو پرستاری روان پرستاری سالمندی پرستاری مادر و نوزاد پرستاری کودکان	۰۰۱۹۸
Class 2: Activity/exercise			طبقه ۲. فعالیت / ورزش
Decreased activity tolerance	کاهش تحمل فعالیت	داخلی جراحی: قلب و عروق پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۲۹۸
Risk for decreased activity tolerance	خطر کاهش تحمل فعالیت	داخلی جراحی: قلب و عروق پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۲۹۹
Risk for disuse syndrome	خطر سندروم عدم استفاده	داخلی جراحی: ارتوپدی و مغز و اعصاب آموزش مددجو	۰۰۰۴۰
Impaired bed mobility	اختلال در تحرک در تخت	داخلی جراحی: ارتوپدی و مغز و اعصاب پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۰۹۱
Impaired physical mobility	اختلال در تحرک فیزیکی	داخلی جراحی: ارتوپدی و مغز و اعصاب پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۰۸۵
Impaired wheelchair mobility	اختلال تحرک با صندلی چرخدار	داخلی جراحی: ارتوپدی و مغز و اعصاب پرستاری سالمندی	۰۰۰۸۹
Impaired sitting	اختلال در نشستن	داخلی جراحی: ارتوپدی و مغز و اعصاب پرستاری کودکان	۰۰۲۳۷
Impaired standing	اختلال در ایستادن	داخلی جراحی: ارتوپدی و مغز و اعصاب پرستاری کودکان	۰۰۲۳۸

Impaired transfer ability	اختلال در توانایی برای جابجایی	داخلی جراحی: ارتوپدی و مغز و اعصاب پرستاری سالمندی	۰۰۰۹۰
Impaired walking	اختلال در راه رفتن	داخلی جراحی: ارتوپدی و مغز و اعصاب پرستاری کودکان پرستاری سالمندی	۰۰۰۸۸
Class 3: Energy balance			طبقه ۳. تعادل انرژی
Imbalanced energy field	عدم تعادل در میدان انرژی	به طب مکمل و درمان های مکمل مانند لمس درمانی، مگنت تراپی و کایروپراپتیک مربوط است.	۰۰۲۷۳
Fatigue	خستگی	داخلی جراحی: قلب و عروق پرستاری سالمندی	۰۰۰۹۳
Wandering	سرگردانی	پرستاری روان	۰۰۱۵۴
Class 4: Cardiovascular/pulmonary responses			طبقه ۴. پاسخ های قلبی عروقی / ریوی
Ineffective breathing pattern	الگوی تنفسی غیر مؤثر	داخلی جراحی: تنفس پرستاری سالمندی پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۰۳۲
Decreased cardiac output	کاهش برون ده قلبی	داخلی جراحی: قلب و عروق پرستاری سالمندی	۰۰۰۲۹
Risk for decreased cardiac output	خطر کاهش برون ده قلبی	داخلی جراحی: قلب و عروق پرستاری سالمندی	۰۰۲۴۰
Risk for impaired cardiovascular function	خطر اختلال در عملکرد قلبی عروقی	داخلی جراحی: قلب و عروق پرستاری سالمندی	۰۰۳۱۱
Ineffective lymphedema self-management	خود مدیریت غیر مؤثر ادم لنفاوی	داخلی جراحی: سرطان	۰۰۲۷۸
Risk for ineffective lymphedema self-management	خطر خود مدیریت غیر مؤثر ادم لنفاوی	داخلی جراحی: سرطان	۰۰۲۸۱
Impaired spontaneous ventilation	اختلال در تهویه خودبه خودی	داخلی جراحی تنفس و پرستاری ویژه پرستاری مادر و نوزاد پرستاری کودکان	۰۰۰۳۳
Risk for unstable blood pressure	خطر فشارخون ناپایدار	داخلی جراحی: قلب و عروق	۰۰۲۶۷

		پرستاری سالمندی	
Risk for thrombosis	خطر ترومبوز	داخلی جراحی: خون و قلب و عروق پرستاری سالمندی	۰۰۲۹۱
Risk for decreased cardiac tissue perfusion	خطر کاهش خونرسانی بافت قلبی	داخلی جراحی: قلب و عروق پرستاری سالمندی	۰۰۲۰۰
Risk for ineffective cerebral tissue perfusion	خطر خونرسانی غیر مؤثر بافت مغزی	داخلی جراحی: قلب و عروق پرستاری سالمندی	۰۰۲۰۱
Ineffective peripheral tissue perfusion	خونرسانی غیر مؤثر بافت محیطی	داخلی جراحی: قلب و عروق پرستاری سالمندی	۰۰۲۰۴
Risk for ineffective peripheral tissue perfusion	خطر خونرسانی غیر مؤثر بافت محیطی	داخلی جراحی: قلب و عروق پرستاری سالمندی	۰۰۲۲۸
Dysfunctional ventilatory weaning response	پاسخ ناکارآمد به جدا شدن از ونتیلاتور	پرستاری ویژه پرستاری کودکان پرستاری سالمندی	۰۰۰۳۴
Dysfunctional adult ventilatory weaning response	پاسخ ناکارآمد به جدا شدن از ونتیلاتور در بزرگسال	پرستاری ویژه پرستاری سالمندی	۰۰۳۱۸
Class 5: Self-care			طبقه ۵. خودمراقبتی
Bathing self-care deficit	کمبود مراقبت از خود در استحمام	داخلی جراحی: مغز و اعصاب پرستاری روان پرستاری سالمندی	۰۰۱۰۸
Dressing self-care deficit	کمبود مراقبت از خود در لباس پوشیدن	داخلی جراحی: مغز و اعصاب پرستاری روان پرستاری سالمندی	۰۰۱۰۹
Feeding self-care deficit	کمبود مراقبت از خود در غذا خوردن	داخلی جراحی: مغز و اعصاب پرستاری روان پرستاری سالمندی	۰۰۱۰۲
Toileting self-care deficit	کمبود مراقبت از خود در توالت رفتن	داخلی جراحی: مغز و اعصاب پرستاری روان پرستاری سالمندی	۰۰۱۱۰
Readiness for enhanced self-care	آمادگی برای ارتقای خود مراقبتی	داخلی جراحی: مغز و اعصاب پرستاری روان پرستاری سالمندی	۰۰۱۸۲
Self-neglect	غفلت از خود	داخلی جراحی: مغز و اعصاب پرستاری روان پرستاری سالمندی	۰۰۱۹۳

Domain 5: Perception/cognition			حوزه ۵. ادراک / شناخت
Class 1: Attention			طبقه ۱. توجه
Unilateral neglect	غفلت یک‌طرفه	داخلی جراحی: مغز و اعصاب پرستاری روان پرستاری سالمندی	۰۰۱۲۳
Class 2: Orientation			طبقه ۲. جهت‌یابی
	فعالاً تشخیصی مطرح نیست.		
Class 3: Sensation/perception			طبقه ۳. حس / درک
	فعالاً تشخیصی مطرح نیست.		
Class 4: Cognition			طبقه ۴. شناخت
Acute confusion	گیجی حاد	داخلی جراحی: مغز و اعصاب پرستاری سالمندی	۰۰۱۲۸
Risk for acute confusion	خطر گیجی حاد	داخلی جراحی: مغز و اعصاب پرستاری روان پرستاری سالمندی	۰۰۱۷۳
Chronic confusion	گیجی مزمن	داخلی جراحی: مغز و اعصاب پرستاری روان پرستاری سالمندی	۰۰۱۲۹
Labile emotional control	کنترل ناپایدار هیجانات	پرستاری روان آموزش مددجو	۰۰۲۵۱
Ineffective impulse control	کنترل غیرمؤثر تکانه	پرستاری روان آموزش مددجو	۰۰۲۲۲
Deficient knowledge	کمبود دانش	آموزش مددجو پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی پرستاری کودکان	۰۰۱۲۶
Readiness for enhanced knowledge	آمادگی برای ارتقای دانش	آموزش مددجو	۰۰۱۶۱
Impaired memory	ضعف حافظه	داخلی جراحی: مغز و اعصاب پرستاری سالمندی	۰۰۱۳۱
Disturbed thought process	فرآیند تفکر مختل	پرستاری روان پرستاری سالمندی	۰۰۲۷۹
Class 5: Communication			طبقه ۵. ارتباط

Readiness for enhanced communication	آمادگی برای ارتقای ارتباط	مفاهیم پایه پرستاری: ارتباط پرستاری روان	۰۰۱۵۷
Impaired verbal communication	ضعف ارتباط کلامی	مفاهیم پایه پرستاری: ارتباط پرستاری سالمندی پرستاری کودکان	۰۰۰۵۱
Domain 6: Self-perception			حوزه ۶. درک از خود
Class 1: Self-concept			طبقه ۱. خود پنداره
Hopelessness	ناامیدی	مفاهیم پایه پرستاری: خودپنداره پرستاری سالمندی پرستاری روان	۰۰۱۲۴
Readiness for enhanced hope	آمادگی برای ارتقای امید	مفاهیم پایه پرستاری: خودپنداره آموزش مددجو پرستاری سالمندی پرستاری روان	۰۰۱۸۵
Risk for compromised human dignity	خطر نقض کرامت انسانی	مفاهیم پایه پرستاری: خودپنداره پرستاری سالمندی پرستاری روان	۰۰۱۷۴
Disturbed personal identity	هویت فردی مختل	مفاهیم پایه پرستاری: خودپنداره پرستاری سالمندی پرستاری روان	۰۰۱۲۱
Risk for disturbed personal identity	خطر هویت فردی مختل	مفاهیم پایه پرستاری: خودپنداره پرستاری روان	۰۰۲۲۵
Readiness for enhanced self-concept	آمادگی برای ارتقای درک از خود	مفاهیم پایه پرستاری: خودپنداره پرستاری روان	۰۰۱۶۷
Class 2: Self-esteem			طبقه ۲. عزت نفس
Chronic low self-esteem	کاهش مزمن عزت نفس	مفاهیم پایه پرستاری: خودپنداره پرستاری روان	۰۰۱۱۹
Risk for chronic low self-esteem	خطر کاهش مزمن عزت نفس	مفاهیم پایه پرستاری: خودپنداره پرستاری روان	۰۰۲۲۴
Situational low self-esteem	کاهش عزت نفس موقعیتی	مفاهیم پایه پرستاری: خودپنداره پرستاری روان	۰۰۱۲۰
Risk for situational low self-esteem	خطر کاهش عزت نفس موقعیتی	مفاهیم پایه پرستاری: خودپنداره پرستاری روان	۰۰۱۵۳
Class 3: Body image			طبقه ۳. تصویر بدنی
	تصویر ذهنی از جسم خود فرد	مفاهیم پایه پرستاری: خودپنداره پرستاری روان	

		پرستاری کودکان آموزش مددجو	
Disturbed body image	تصویر بدنی مختل	مفاهیم پایه پرستاری: خودپنداره پرستاری روان پرستاری کودکان آموزش مددجو	۰۰۱۱۸
Domain 7: Role relationship			حوزه ۷. رابطه نقش
Class 1: Caregiving roles			طبقه ۱. نقش‌های مراقبتی
Impaired parenting	اختلال در نقش والدی	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۰۵۶
Risk for impaired parenting	خطر اختلال در نقش والدی	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۰۵۷
Readiness for enhanced parenting	آمادگی برای ارتقای نقش والدی	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۱۶۴
Caregiver role strain	فشار نقش مراقب	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۰۶۱
Risk for caregiver role strain	خطر فشار نقش مراقب	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۰۶۲
Class 2: Family relationships			طبقه ۲. روابط خانوادگی
Risk for impaired attachment	خطر اختلال در دلبستگی	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۰۵۸
Disturbed family identity syndrome	سندروم هویت خانوادگی مختل	پرستاری کودکان پرستاری روان	۰۰۲۸۳
Risk for disturbed family identity syndrome	خطر سندروم هویت خانوادگی مختل	پرستاری کودکان پرستاری روان	۰۰۲۸۴
Dysfunctional family processes	فرآیندهای خانوادگی ناکارآمد	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری روان	۰۰۰۶۳
Interrupted family processes	فرآیندهای خانوادگی گسسته	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری روان	۰۰۰۶۰

Readiness for enhanced family processes	آمادگی برای ارتقای فرآیندهای خانوادگی	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری روان	۰۰۱۵۹
Class 3: Role performance			طبقه ۳. عملکرد نقش
Ineffective relationship	رابطه غیرمؤثر	مفاهیم پایه پرستاری: ارتباط پرستاری روان سلامت جامعه	۰۰۲۲۳
Risk for ineffective relationship	خطر رابطه غیرمؤثر	مفاهیم پایه پرستاری: ارتباط پرستاری روان	۰۰۲۲۹
Readiness for enhanced relationship	آمادگی برای ارتقای رابطه	مفاهیم پایه پرستاری: ارتباط پرستاری روان	۰۰۲۰۷
Parental role conflict	تعارض در نقش والدی	پرستاری کودکان پرستاری روان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۰۶۴
Ineffective role performance	ایفای غیرمؤثر نقش	مفاهیم پایه پرستاری: خودپنداره پرستاری روان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۰۵۵
Impaired social interaction	اختلال در تعامل اجتماعی	مفاهیم پایه پرستاری: ارتباط پرستاری روان پرستاری سالمندی سلامت جامعه	۰۰۰۵۲
Domain 8: Sexuality			حوزه ۸. جنسی
Class 1: Sexual identity			طبقه ۱. هویت جنسی
	فعالاً تشخیصی مطرح نیست.		
Class 2: Sexual function			طبقه ۲. عملکرد جنسی
Sexual dysfunction	اختلال عملکرد جنسی	پرستاری بیماریهای روان: اختلالات جنسی و هویت جنسی آموزش مددجو	۰۰۰۵۹
Ineffective sexuality pattern	الگوی جنسی غیرمؤثر	پرستاری بیماریهای روان: اختلالات جنسی و هویت جنسی آموزش مددجو	۰۰۰۶۵
Class 3: Reproduction			طبقه ۳. تولید مثل

Ineffective childbearing process	فرآیند فرزندآوری غیرمؤثر	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد آموزش مددجو	۰۰۲۲۱
Risk for ineffective childbearing process	خطر فرآیند فرزندآوری غیرمؤثر	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد آموزش مددجو	۰۰۲۲۷
Readiness for enhanced childbearing process	آمادگی برای ارتقای فرآیند فرزندآوری	پرستاری کودکان آموزش مددجو پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۲۰۸
Risk for disturbed maternal-fetal dyad	خطر اختلال در همزیستی مادر- جنین	مادران نوزادان آموزش مددجو	۰۰۲۰۹
Domain 9: Coping/stress tolerance			حوزه ۹. تطابق / تحمل استرس
Class 1: Post-trauma responses			طبقه ۱. پاسخ‌های پس از تروما
Risk for complicated immigration transition	خطر انتقال مهاجرتی دشوار	پرستاری سلامت جامعه یا سلامت روان	۰۰۲۶۰
Post-trauma syndrome	سندروم پس از تروما	سلامت روان پرستاری کودکان سلامت جامعه آموزش مددجو	۰۰۱۴۱
Risk for post-trauma syndrome	خطر سندروم پس از تروما	سلامت روان پرستاری کودکان سلامت جامعه آموزش مددجو	۰۰۱۴۵
Rape-trauma syndrome	سندروم ترومای ناشی از تجاوز	سلامت روان پرستاری کودکان سلامت جامعه آموزش مددجو	۰۰۱۴۲
Relocation stress syndrome	سندروم استرس تغییر مکان	سلامت روان پرستاری کودکان سلامت جامعه آموزش مددجو	۰۰۱۱۴
Risk for relocation stress syndrome	خطر سندروم استرس تغییر مکان	سلامت روان پرستاری کودکان سلامت جامعه آموزش مددجو	۰۰۱۴۹

Class 2:Coping responses			طبقه ۲. پاسخ‌های تطابقی
Ineffective activity planning	برنامه‌ریزی فعالیتی غیرمؤثر	پرستاری سلامت جامعه: رفتار حفظ و ارتقای سلامتی پرستاری سالمندی	۰۰۱۹۹
Risk for ineffective activity planning	خطر برنامه‌ریزی فعالیتی غیرمؤثر	پرستاری سلامت جامعه: رفتار حفظ و ارتقای سلامتی پرستاری سالمندی	۰۰۲۲۶
Anxiety	اضطراب	پرستاری روان آموزش مددجو	۰۰۱۴۶
Defensive coping	تطابق دفاعی	مفاهیم پایه پرستاری: استرس و سازگاری آموزش مددجو پرستاری روان	۰۰۰۷۱
Ineffective coping	تطابق غیرمؤثر	مفاهیم پایه پرستاری: استرس و سازگاری آموزش مددجو پرستاری روان	۰۰۰۶۹
Readiness for enhanced coping	آمادگی برای ارتقای تطابق	مفاهیم پایه پرستاری: استرس و سازگاری آموزش مددجو آموزش مددجو سلامت جامعه	۰۰۱۵۸
Ineffective community coping	تطابق اجتماعی غیرمؤثر	مفاهیم پایه پرستاری: استرس و سازگاری آموزش مددجو سلامت جامعه	۰۰۰۷۷
Readiness for enhanced community coping	آمادگی برای ارتقای تطابق اجتماعی	مفاهیم پایه پرستاری: استرس و سازگاری آموزش مددجو سلامت جامعه	۰۰۰۷۶
Compromised family coping	اختلال در تطابق خانوادگی	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری روان	۰۰۰۷۴
Disabled family coping	ناتوانی خانواده برای تطابق	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری روان	۰۰۰۷۳

Readiness for enhanced family coping	آمادگی برای ارتقای تطابق خانواده	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری روان	۰۰۰۷۵
Death anxiety	اضطراب مرگ	مفاهیم پایه: فقدان، سوگ، مرگ پرستاری روان پرستاری سالمندی	۰۰۱۴۷
Ineffective denial	انکار غیر مؤثر	پرستاری روان سلامت جامعه	۰۰۰۷۲
Fear	ترس	پرستاری روان پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۱۴۸
Maladaptive grieving	سوگ ناسازگارانه	مفاهیم پایه: فقدان، سوگ، مرگ پرستاری روان	۰۰۳۰۱
Risk for maladaptive grieving	خطر سوگ ناسازگارانه	مفاهیم پایه: فقدان، سوگ، مرگ پرستاری روان	۰۰۳۰۲
Readiness for enhanced grieving	آمادگی برای ارتقای سوگ	مفاهیم پایه: فقدان، سوگ، مرگ پرستاری روان	۰۰۲۸۵
Impaired mood regulation	اختلال در تنظیم خلق	پرستاری روان آموزش مددجو	۰۰۲۴۱
Powerlessness	بی قدرتی	پرستاری روان سلامت جامعه	۰۰۱۲۵
Risk for powerlessness	خطر بی قدرتی	پرستاری روان سلامت جامعه	۰۰۱۵۲
Readiness for enhanced power	آمادگی برای ارتقای قدرت	پرستاری روان سلامت جامعه	۰۰۱۸۷
Impaired resilience	ضعف در تاب آوری	پرستاری روان سلامت جامعه آموزش مددجو	۰۰۲۱۰
Risk for impaired resilience	خطر ضعف در تاب آوری	پرستاری روان سلامت جامعه آموزش مددجو	۰۰۲۱۱
Readiness for enhanced resilience	آمادگی برای ارتقای تاب آوری	پرستاری روان سلامت جامعه آموزش مددجو	۰۰۲۱۲
Chronic sorrow	غم و اندوه مزمن	پرستاری روان آموزش مددجو مفاهیم	۰۰۱۳۷

Stress overload	اضافه بار استرس	پرستاری روان آموزش مددجو	۰۰۱۷۷
Class 3: Neurobehavioral stress			طبقه ۳. استرس عصبی رفتاری
Acute substance withdrawal syndrome	سندروم حاد محرومیت از مواد	سلامت روان آموزش مددجو پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۲۵۸
Risk for acute substance withdrawal syndrome	خطر سندروم حاد محرومیت از مواد	سلامت روان آموزش مددجو پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۲۵۹
Autonomic dysreflexia	ديس رفلکسی خودکار	پرستاری کودکان	۰۰۰۰۹
Risk for autonomic dysreflexia	خطر ديس رفلکسی خودکار	پرستاری کودکان	۰۰۰۱۰
Neonatal abstinence syndrome	سندروم نوزادی محرومیت از مواد	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۲۶۴
Disorganized infant behavior	رفتار سازمان نیافته شیرخوار	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۱۱۶
Risk for disorganized infant behavior	خطر رفتار سازمان نیافته شیرخوار	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۱۱۵
Readiness for enhanced organized infant behavior	آمادگی برای ارتقای رفتار سازمان یافته شیرخوار	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۱۱۷
Domain 10: Life principles			حوزه ۱۰. اصول زندگی
Class 1: Values			طبقه ۱. ارزشها
	فعالاً تشخیصی مطرح نیست.		
Class 2: Beliefs			طبقه ۲. باورها
Readiness for enhanced spiritual well-being	آمادگی برای ارتقای تندرستی معنوی	اخلاق در پرستاری آموزش مددجو سلامت جامعه	۰۰۰۶۸
Class 3: Value/belief/action congruence			طبقه ۳. ارزش / باور / اقدام
Readiness for enhanced decision-making	آمادگی برای ارتقای تصمیم گیری	اخلاق در پرستاری آموزش مددجو سلامت جامعه	۰۰۱۸۴
Decisional conflict	تعارض در تصمیم گیری	اخلاق در پرستاری آموزش مددجو	۰۰۰۸۳

		سلامت جامعه پرستاری روان	
Impaired emancipated decision-making	ضعف در تصمیم‌گیری آزادانه	اخلاق در پرستاری آموزش مددجو سلامت جامعه پرستاری روان	۰۰۲۴۲
Risk for impaired emancipated decision-making	خطر ضعف در تصمیم- گیری آزادانه	اخلاق در پرستاری آموزش مددجو سلامت جامعه پرستاری روان	۰۰۲۴۴
Readiness for enhanced emancipated decision-making	آمادگی برای ارتقای تصمیم‌گیری آزادانه	اخلاق در پرستاری آموزش مددجو سلامت جامعه پرستاری روان	۰۰۲۴۳
Moral distress	دیسترس اخلاقی	اخلاق در پرستاری آموزش مددجو	۰۰۱۷۵
Impaired religiosity	ضعف در دینداری	اخلاق در پرستاری آموزش مددجو سلامت جامعه	۰۰۱۶۹
Risk for impaired religiosity	خطر ضعف در دینداری	اخلاق در پرستاری آموزش مددجو سلامت جامعه	۰۰۱۷۰
Readiness for enhanced religiosity	آمادگی برای ارتقای دینداری	اخلاق در پرستاری آموزش مددجو سلامت جامعه	۰۰۱۷۱
Spiritual distress	دیسترس معنوی	اخلاق در پرستاری آموزش مددجو سلامت جامعه	۰۰۰۶۶
Risk for spiritual distress	خطر دیسترس معنوی	اخلاق در پرستاری آموزش مددجو سلامت جامعه	۰۰۰۶۷
Domain 11: Safety/protection			حوزه ۱۱. ایمنی / حفاظت
Class 1: Infection			طبقه ۱. عفونت
Risk for infection	خطر عفونت	داخلی جراحی: عفونی پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سلامت جامعه	۰۰۰۰۴

Risk for surgical site infection	خطر عفونت محل جراحی	داخلی جراحی: اتاق عمل پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۲۶۶
Class 2: Physical injury			طبقه ۲. آسیب فیزیکی
Ineffective airway clearance	پاک‌سازی غیر مؤثر راه هوایی	داخلی جراحی: تنفس پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی آموزش مددجو	۰۰۰۳۱
Risk for aspiration	خطر آسپیراسیون	داخلی جراحی: تنفس پرستاری ویژه پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۰۳۹
Risk for bleeding	خطر خونریزی	داخلی جراحی: سیستم خونساز فارماکولوژی: داروهای آنتی کواگولانت پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۲۰۶
Impaired dentition	اختلال در تکامل دندان	پرستاری کودکان	۰۰۰۴۸
Risk for dry eye	خطر خشکی چشم	داخلی جراحی: چشم پرستاری سالمندی پرستاری مادر و نوزاد پرستاری کودکان	۰۰۲۱۹
Ineffective dry eye self-management	خود مدیریت غیر مؤثر خشکی چشم	داخلی جراحی: چشم پرستاری سالمندی	۰۰۲۷۷
Risk for dry mouth	خطر خشکی دهان	داخلی جراحی: ENT پرستاری سالمندی	۰۰۲۶۱
Risk for adult falls	خطر سقوط بزرگسال	داخلی جراحی: چشم مفاهیم پایه پرستاری: سالمندی پرستاری روان	۰۰۳۰۳
Risk for child falls	خطر سقوط کودک	پرستاری کودکان	۰۰۳۰۶
Risk for injury	خطر آسیب	داخلی جراحی: چشم پرستاری روان سلامت جامعه	۰۰۰۳۵
Risk for corneal injury	خطر آسیب قرنیه	داخلی جراحی: چشم آموزش مددجو	۰۰۲۴۵

Nipple-areolar complex injury	آسیب ترکیبی هاله-نوک پستان	مادران نوزادان پرستاری کودکان	۰۰۳۲۰
Risk for nipple-areolar complex injury	خطر آسیب ترکیبی هاله-نوک پستان	مادران نوزادان پرستاری کودکان	۰۰۳۲۱
Risk for urinary tract injury	خطر آسیب دستگاه ادراری	داخلی جراحی: کلیه و مجاری ادراری پرستاری سالمندی	۰۰۲۵۰
Risk for perioperative positioning injury	خطر آسیب ناشی از وضعیت قرارگیری بدن حین عمل جراحی	داخلی جراحی: اتاق عمل پرستاری کودکان	۰۰۰۸۷
Risk for thermal injury	خطر آسیب حرارتی	داخلی جراحی: اتاق عمل پرستاری کودکان	۰۰۲۲۰
Impaired oral mucous membrane integrity	ضعف در تمامیت غشای مخاطی دهان	داخلی جراحی: سرطان پرستاری کودکان پرستاری سالمندی	۰۰۰۴۵
Risk for impaired oral mucous membrane integrity	خطر ضعف در تمامیت غشای مخاطی دهان	داخلی جراحی: سرطان پرستاری کودکان پرستاری سالمندی	۰۰۲۴۷
Risk for peripheral neurovascular dysfunction	خطر اختلال عملکرد عصبی عروقی محیطی	داخلی جراحی: ارتوپدی و مغز و اعصاب پرستاری کودکان پرستاری سالمندی	۰۰۰۸۶
Risk for physical trauma	خطر ترومای فیزیکی	پرستاری اورژانس در بحران ها و حوادث غیر مترقبه پرستاری کودکان پرستاری سالمندی	۰۰۰۳۸
Risk for vascular trauma	خطر ترومای عروقی	فارماکولوژی: انفوزیون دارویی و اکستراواژیشن یا داخلی جراحی: سرطان و عوارض نشت داروهای شیمی درمانی پرستاری کودکان پرستاری سالمندی	۰۰۲۱۳
Adult pressure injury	آسیب فشاری بزرگسال	داخلی جراحی: پوست پرستاری سالمندی	۰۰۳۱۲
Risk for adult pressure injury	خطر آسیب فشاری بزرگسال	داخلی جراحی: پوست پرستاری سالمندی	۰۰۳۰۴
Child pressure injury	آسیب فشاری کودک	داخلی جراحی: پوست پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۳۱۳

		پرستاری کودکان	
Risk for child pressure injury	خطر آسیب فشاری کودک	داخلی جراحی: پوست پرستاری مادر و نوزاد پرستاری کودکان	۰۰۲۸۶
Neonatal pressure injury	آسیب فشاری نوزادی	داخلی جراحی: پوست پرستاری مادر و نوزاد آموزش مددجو	۰۰۲۸۷
Risk for neonatal pressure injury	خطر آسیب فشاری نوزادی	داخلی جراحی: پوست پرستاری مادر و نوزاد پرستاری کودکان آموزش مددجو	۰۰۲۸۸
Risk for shock	خطر شوک	پرستاری اورژانس در بحران ها و حوادث غیر مترقبه پرستاری کودکان پرستاری سلامت جامعه پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۲۰۵
Impaired skin integrity	ضعف در تمامیت پوست	داخلی جراحی: پوست پرستاری کودکان پرستاری سلامت جامعه پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۰۴۶
Risk for impaired skin integrity	خطر ضعف در تمامیت پوست	داخلی جراحی: پوست پرستاری کودکان پرستاری سلامت جامعه پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۰۴۷
Risk for sudden infant death	خطر مرگ ناگهانی شیرخوار	پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد آموزش مددجو	۰۰۱۵۶
Risk for suffocation	خطر خفگی	پرستاری اورژانس در بحران ها و حوادث غیر مترقبه پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد آموزش مددجو	۰۰۰۳۶
Delayed surgical recovery	تأخیر در بهبودی پس از جراحی	داخلی جراحی: اتاق عمل پرستاری سالمندی	۰۰۱۰۰
Risk for delayed surgical recovery	خطر تأخیر در بهبودی پس از جراحی	داخلی جراحی: اتاق عمل پرستاری سالمندی	۰۰۲۴۶
Impaired tissue integrity	ضعف در تمامیت بافت	داخلی جراحی: پوست پرستاری سالمندی	۰۰۰۴۴

		پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	
Risk for impaired tissue integrity	خطر ضعف در تمامیت بافت	داخلی جراحی: پوست پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۲۴۸
Class 3: Violence			طبقه ۳. خشونت
Risk for female genital mutilation	خطر ختنه زنان	مادران نوزادان پرستاری کودکان آموزش مددجو	۰۰۲۷۲
Risk for other-directed violence	خطر خشونت به دیگران	پرستاری روان سلامت جامعه آموزش مددجو	۰۰۱۳۸
Risk for self-directed violence	خطر خشونت به خود	پرستاری روان سلامت جامعه آموزش مددجو	۰۰۱۴۰
Self-mutilation	خودزنی	پرستاری روان آموزش مددجو	۰۰۱۵۱
Risk for self-mutilation	خطر خودزنی	پرستاری روان آموزش مددجو	۰۰۱۳۹
Risk for suicidal behavior	خطر رفتار خودکشی	پرستاری روان پرستاری کودکان آموزش مددجو	۰۰۲۸۹
Class 4: Environmental hazards			طبقه ۴. مخاطرات محیطی
Contamination	آلودگی	پرستاری سلامت جامعه	۰۰۱۸۱
Risk for contamination	خطر آلودگی	پرستاری سلامت جامعه	۰۰۱۸۰
Risk for occupational injury	خطر آسیب شغلی	پرستاری سلامت جامعه آموزش مددجو	۰۰۲۶۵
Risk for poisoning	خطر مسمومیت	پرستاری اورژانس در بحران ها و حوادث غیر مترقبه پرستاری کودکان آموزش مددجو	۰۰۰۳۷
Class 5: Defensive processes			طبقه ۵. فرایندهای دفاعی
Risk for adverse reaction to iodinated contrast media	خطر واکنش مضر نسبت به مواد حاجب یددار	فرماکولوژی و کارآموزی فرماکولوژی	۰۰۲۱۸

Risk for allergy reaction	خطر واکنش حساسیتی	پرستاری اورژانس در بحران ها و حوادث غیر مترقبه پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۲۱۷
Risk for latex allergy reaction	واکنش حساسیتی به لاتکس	اصول و مهارت‌های پرستاری پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۰۴۲
Class 6: Thermoregulation			طبقه ۶. تنظیم درجه حرارت
Hyperthermia	هیپرترمی	اصول و مهارت‌های پرستاری پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد مفاهیم	۰۰۰۰۷
Hypothermia	هیپوترمی	اصول و مهارت‌های پرستاری پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد مفاهیم	۰۰۰۰۶
Risk for hypothermia	خطر هیپوترمی	اصول و مهارت‌های پرستاری پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد	۰۰۲۵۳
Neonatal hypothermia	هیپوترمی نوزادی	مادران نوزادان پرستاری کودکان	۰۰۲۸۰
Risk for neonatal hypothermia	خطر هیپوترمی نوزادی	مادران نوزادان پرستاری کودکان	۰۰۲۸۲
Risk for perioperative hypothermia	خطر هیپوترمی حین عمل جراحی	داخلی جراحی: اتاق عمل	۰۰۲۵۴
Ineffective thermoregulation	تنظیم غیرمؤثر درجه حرارت بدن	اصول و مهارت‌های پرستاری پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۰۰۸
Risk for ineffective thermoregulation	خطر تنظیم غیرمؤثر درجه حرارت بدن	اصول و مهارت‌های پرستاری پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۲۷۴
Domain 12: Comfort			حوزه ۱۲. آسایش
Class 1: Physical comfort			طبقه ۱. آسایش فیزیکی

Impaired comfort	اختلال آسایش	مفاهیم پایه پرستاری: درد پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۲۱۴
Readiness for enhanced comfort	آمادگی برای ارتقای آسایش	مفاهیم پایه پرستاری: درد پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۱۸۳
Nausea	تهوع	داخلی جراحی: گوارش پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۱۳۴
Acute pain	درد حاد	مفاهیم پایه پرستاری: درد پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۱۳۲
Chronic pain	درد مزمن	مفاهیم پایه پرستاری: درد پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۱۳۳
Chronic pain syndrome	سندروم درد مزمن	مفاهیم پایه پرستاری: درد پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۲۵۵
Labor pain	درد زایمانی	مادران نوزادان	۰۰۲۵۶
Class 2: Environmental comfort			طبقه ۲. آسایش محیطی
Impaired comfort	اختلال آسایش	مفاهیم پایه پرستاری: درد پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۲۱۴
Readiness for enhanced comfort	آمادگی برای ارتقای آسایش	مفاهیم پایه پرستاری: درد پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۱۸۳
Class 3: Social comfort			طبقه ۳. آسایش اجتماعی
Impaired comfort	اختلال آسایش	مفاهیم پایه پرستاری: درد	۰۰۲۱۴

		پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	
Readiness for enhanced comfort	آمادگی برای ارتقای آسایش	مفاهیم پایه پرستاری: درد پرستاری کودکان پرستاری مادر و نوزاد پرستاری سالمندی	۰۰۱۸۳
Risk for loneliness	خطر تنهایی	پرستاری روان پرستاری کودکان سلامت جامعه پرستاری سالمندی	۰۰۰۵۴
Social isolation	کناره‌گیری اجتماعی	پرستاری روان پرستاری کودکان سلامت جامعه پرستاری سالمندی	۰۰۰۵۳
Domain 13: Growth/development			حوزه ۱۳. رشد / تکامل
Class 1: Growth			طبقه ۱. رشد
	فعالاً تشخیصی مطرح نیست.		
Class 2: Development			طبقه ۲. تکامل
Delayed child development	تأخیر در تکامل کودک	پرستاری کودکان و مادران نوزادان	۰۰۳۱۴
Risk for delayed child development	خطر تأخیر در تکامل کودک	پرستاری کودکان و مادران نوزادان	۰۰۳۰۵
Delayed infant motor development	تأخیر در تکامل حرکتی شیرخوار	پرستاری کودکان و مادران نوزادان	۰۰۳۱۵
Risk for delayed infant motor development	خطر تأخیر در تکامل حرکتی شیرخوار	پرستاری کودکان و مادران نوزادان	۰۰۳۱۶